

Szász Imre

**Az Emlékezés
tava**

Regény

Európa Könyvkiadó
Budapest, 2001

Szász Imre: Az Emlékezés tava
© Szász Imre, 2001

*Regényem megírásához
a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
és a Nemzeti Kulturális Alapprogram
nyújtott támogatást.*

..A palotától balra egy fehér ciprusfa vet árnyékot a Léthé vizére, ahová a közönséges halottak szellemei járnak csapatostul inni. A beavatottak lelkei azonban messze elkerülik a Léthé vizét és inkább a fehér nyírfával beárnyékolt Emlékezés tavából isznak... Az Elíziumot Kronosz kormányozza. Hádész birtokaival szomszédos bejárata az Emlékezés tava mellett van...

Robert Graves: A görög mítoszok

Tom Allen kicsit kábán bújt ki a takaró alól. Túl sokat ittam éhgyomorra, gondolta. Felállt, mezítláb az ablakhoz csoszogott a zöldeskék padlószőnyegen, egy pillanatra kihajolt az ablakon, mielőtt becsukta volna. A nap még ferdén, szinte geometriai példaként világított be a ház mögötti széles sáv déli végébe, a kerítésre – Tom igazából sohasem tudta, de nem is nagyon gondolkodott rajta, hogy e tüntető és hatástalan deszkacsúcsok a védekezés szimbólumai vagy éppenséggel a nyájasság gesztusai: az elzárkózás bocsánatkérő ornamentikája, a sima, katonásan egyformára szabott deszkapalánkok rideg visszautasítása helyett.

A kerítés felett a szomszédos egyemeletes vöröstéglaháznak csak a felső ablaksorát látta, a nagy, szomszédos telek közepén, az ablakokat nehéz függönyök védték a kora reggeltől, sem Mollynak, sem Jimnek, sem a két fiúnak nem volt semmi oka felkelni hajnali fél hatkor, nekem sincs rá semmi okom, gondolta Tom Allen, csak megszoktam, hogy itthon mindig korán kelek.

A kerítés innenső oldalán növények májusi tűzijátéka: Spirea vanhoutti fehérje, felnyúló orgonaágak fehérje és lilája, köztük kicsi japánbirs bokrok élénk rózsaszíne, zöldágú kerriabokrok aranyárga virágai, fává nevelt galagonya, viburnum labdái, magasabb fácskák, felszökő és alacsony bokrok vastag fala, rajtuk szinte parazitánövényként felfutó rózsza, amely még nem virágzott, és a trombitafolyondár későbbi ígérete, Mum, Susan így szerette, szabálytalan, szinte vad tenyészetként, amelybe nem szól bele túlságosan a mesterkéltséggel a rendcsinálás, mintha ezek a szép, kitenyésztett bokrok és fácskák csak úgy a maguk burjánzásával takarnák el a deszkakerítést, bár persze Susan is és Gabi bácsi is visszavágta, amikor kellett, az elvirágzott orgonát, ollóval növekedésre biztatta a kerria zöld ágait. Engem is hagytak

nőni, gondolta Tom Allen, de azért visszavágták néha az ágaimat. Csak én nemigen hoztam virágot előtte sem, utána sem.

Papucsba bújít, kiment a fürdőszobába, letusolt. A vízszugár kimosta belőle a kábaságot. Megnézte magát a tükörben, kezével is végigsimogatta arcbőréen a borostákat, nem borotválkozom meg, gondolta, úgysem jön senki, csak alighanem majd Gabi bácsi, de neki aztán mindegy, hány napos borosta van a pofámon. Nézegette magát még pár pillanatig a tükörben, a homloka tetején mind feljebb húzódó szőkés hajvonalat, az orrát, melyet kissé belapítottak egy utcai verekedésben Oxford környékén, a punk, aki orron csapta, vékonyabb, de magasabb volt nála, két nagy füle elállt, és *nem félt*, gondolta most hirtelen, én meg mindig félek, a világtól is, de legfőképpen magamtól. A ház csendje, úgy érezte, szinte légüres térbe zárja.

Tulajdonképpen most gyászolok, gondolta, míg felöltözött. Susan halála, Frank halála inkább ünnepség volt, lehetett volna keresztelő is, esküvő is, csupa dísz, megható csinosság, a kultúra elegáns, udvariassággal mámorított halotti tora. Mum, aki negyven évig Mum volt, Dad, aki negyven évig Dad volt, most Susan és Frank lett benne, két, tőle immár független halott.

Dad temetése voltaképpen sokkal visszafogottabb volt, mint Susané. Ő akarta így. A Garden of Remembrance kis kápolnaféléjében csak néhányan gyűltek össze, a koporsó ott feküdt középen egy emelvényen, virágok fogták körbe, szólt az orgona, a pap beszédet mondott, aztán megnyílt a koporsó mögött a függöny, a futószalag átvitte a koporsót a hamvasztóba. A gyászszerbartást néhány nap múlva a helyi St. Mary's Churchben tartották, *A Service of Thanksgiving for the Life of Frank Robert Allen*, a gyászszerbartás programját Tom Allen Molly segítségével állította össze, a helybéli amatőr kórus énekelte a himnuszokat és zsoltárokat, a fiatal pap, akit Tom Allen most ismert meg, mondta a búcsúbeszédet, Molly olvasta fel a Celtic Blessinget: „*May the road rise to meet you, may the wind always be at your back, may the sun shine warm on your face, the rain fall softly on your fields; and until we meet again, may God hold you in the palm of his hand.*”¹

¹ Emelkedjen elé az út, fújjon mindig hátulról a szél, süssön melegen arcodra a nap, hulljon lágyan az eső földjeidre; és tartson Isten a tenyerében, míg újra nem találkozunk.

A templomot a bejáratig megtöltötték ünnepélyes, bár nem szükségszerűen gyászruhába öltözött öreg nők – a nők tovább élnek, mint a férfiak, villant át Tom Allenen a statisztikai közhely –, szinte elveszett köztük az a néhány öregember, középkorú férfi és fiatal fiú, szomszédok, barátok, akiket a személyes kapcsolat és érzelem összeteretelt.

Tom Allen szorongva lépett ki az oltár elé, hogy a Donne-verset felolvassa. Félt, hogy elakad, elfutja szemét a könny – az utóbbi években, ha hangosan olvasott fel verset, meglepetésére gyakorta könnyezni kezdett, akkor is, ha a vers semmilyen személyes élményt nem bolygatott fel benne, de szeme száraz maradt, a hangja sem remegett. Ott, felolvasás közben nem gyászoló családtag volt, hanem a szertartás egyik szereplője:

Whilst my Physicians by their love have grown
Cosmographers; and I their Map who lie
Flat on this bed, that by them may be shown
That this is my South-west discovery
Per fretum febris, by these straits to die.

I joy, that in these straits, I see my West;
For, though their current yield return to none,
What shall my West hurt me? As West and East
In all flat Maps (and I am one) are one,
So death doth touch the Resurrection.²

² A földrajz-tudós orvosok nekem
térkép testemen megtanítanak
hogy lapos ágyamon felfedezem
a délnyugati, szűk szoroson át
Per fretum febris a halál honát.

Az én Nyugatomhoz visz ez az út,
s habár a *nincs*-be térnek a vizek,
mit árt nekem Nyugat? Hisz összefut
minden térképen Nyugat és Kelet:
feltámadáshoz a halál vezet. (Vas István fordítása)

És utána a *wake*, a halottvirrasztás, a tor, délelőtt tizenegykor, talán önmagunk ünneplése, hogy még élünk, pezsgővel és sherryvel, egy koccintás arra, hogy mi még élünk, vagy mi is meghalunk majd, még Isten tenyere sem Frank lelkét tartotta gyengéden, hanem egy széles pezsgőspoharat, a füstölt lazacos és sonkás szendvicseket reggeltől fogva vágta, kente, rendezte, citromszeletkével díszítette Bridget, Gabi bácsi felesége és Mrs. Panofsky, a bejárónő, aki néhány év óta hetente kétszer takarított Susannak, majd már csak Franknek, Gabi bácsi nyitogatta a pezsgősüvegeket, Tom Allen utálta kicsavarni a drótot az üvegek nyakán, kihúzni, lassan, óvatosan a *kelj-fel-jancsi* dugót, mert a pezsgő mindig kihabzott a keze mellett, végig az üvegen, néha magasba szökkenve, mint egy gejzír; eljöttek vagy ötvenen-hatvanan, s illő főhajtás után már lóversenyről, időjárásról, háborúkról és golfozásról beszélgettek.

Végre mindenki elment, Bridget és Mrs. Panofsky elmosogatott, kitakarított, Gabi bácsi összeszedte az üvegeket, egy nagy dobozba rakta a garázsbejárat mellé, de Tom Allen még mindig úgy érezte, betör a világ, követelményeivel és kényszerével a magányába.

Szinte tanácstalanul nézett szét a kiürült házban, nem tudta, mit kezdjen magával. Négyre jelentette be magát Mr. Blake, az ügyvédi iroda legfiatalabb tagja, a végrendelettel. A Blake, Shelley, Scott and Allen ügyvédi iroda, ahonnan Dad nyugdíjba vonult, szinte tizenkilencedik század eleji irodalomtörténet, Dad nevét leszámítva, még csak egy Coleridge és Wordsworth nevű ügyvéd kellett volna hozzá. Dad minden reggel kiment a vörös tetejű, krémszín oldalú Austin 1300-ával a vasútállomásra, leparkolta a kocsit, és vonattal bement Londonba. Amikor Mum bevásárolni akart a városban, ő vitte ki az állomásra, és ment elébe késő délután. Dad nem szerette a feltűnő, csillogó, magamutogató kocsikat. Miután nyugdíjba vonult, otthon mindig bő szürke nadrágban és olcsó, túl bő, lógó zakóban járt, kertészkedett, erősen kopaszodó fejére foszlott szalmakalapot rakott, így fogadta a szomszédokat: annyi év után végre a szabadságába öltözött.

Mr. Blake pontosan négykor érkezett, alacsony, kicsit kerekded ember, öltönyben, mellényben, aktatáskával, ősz haja gondosan lesimítva, az ügyvédi iroda legfiatalabb tagja, lehetett úgy ötvenöt éves, Tom Allen teával kínálta, leültek a nappaliban, Mr. Blake feltette vékonykeretes szemüvegét, amittől egyszerre hasonlóná vált a filmek híres

kémelhárítójához, Smileyhoz, és elővette a végrendeletet és az iratokat a táskájából.

– *Your father was a very wise man* – mondta Mr. Blake, mikor becsukta a dossziéját. – *He put considerable sums of money for many years into a bank account in your name. He also transferred the ownership of this house to you and bought shares on your behalf.* – Ha az elhunyt, mondta Mr. Blake tiszteletteljes kis biccentéssel, halála előtt több mint öt évvel átruházta a vagyonát vagy vagyona egy részét valakire, akkor nem kell kifizetni a negyvenszázalékos örökösödési adót. Még így is tetemes összeg részvényekben, Building Society bondsban, készpénzben, ami után adót kell fizetni. De beletelik vagy hat hónapba, míg ezt elintézi, mondta Mr. Blake, és Mr. Gabriel Martonnak, a kertésznek és Mrs. Panofskynak, a bejárónőnek is várniuk kell, míg megkapják, amit Mr. Allen a végrendeletében rájuk hagyott. Szerencsére rokonság nincs, csak egy sokadik unokatestvér Ausztráliában.

– *You are extremely well off, I should say* – mondta Mr. Blake egy barátságos és diszkrét mosoly árnyékával, tapintatosan és tartózkodóan érzékeltetve Tom Allen hirtelen jómódját, mikor felállt és elbúcsúzott.

Végre egyedül maradt.

Kinyitotta a tálalószekrény jobb oldalát, ott sorakoztak a nyitott szeszes üvegek, Chivas Regal és Ballantine's whisky, a csaknem groteszkül hasas Grand Marnier, nyakát átölelő, a kiszélesedés alatt körülkötött piros szalaggal, amelynek lefutó szárát nagy, kidagadó vörös viaszpecsét fogta a címkéhez. Gordon's Gin, Cinzano, sherry. De már kevesebb, mint Susan életében. Az ő halála óta Frank már nem nagyon vett innivalót, hiszen egyre kevesebben jöttek hozzá, a kamrában a vízszintes rekeszekbe fektetett borosüvegek sem nagyon fogatkoztak.

Töltött magának egy pohár Ballantine'st, az üveg még csaknem tele volt, jeget tett bele, leült a nappaliba, nézte a tévékészüléket, de nem kapcsolta be. Ha Dad itt ülne, biztosan keresne valami játékos programot, *Top of the Form* vagy *University Challenge*, imádta ezeket a kitalálósdiakat, minden játékot imádott, a sakkot, a Scrabble-t, a bridzset, a lóversenyt. Tom többnyire unta őket, és mióta Susan meghalt, mintha már Frank is ritkábban nézte volna este a kvíz-műsorokat.

Tulajdonképpen az volt a személyes gyász első igazi szertartása, mikor ott ültem a karosszékben és nem kapcsoltam be a televíziót, gondolta most, három héttel később.

Meg mikor másnap reggel kiléptem a kertbe, és fújt a szél. Remélem, nem most szórják szét Dad hamvait a Garden of Remembrance parkjában, bár ő tulajdonképpen nem bánna, ha szerteszálna a pora, rá a rhododendron ponticum vagy az azalea pontica nagy bokraira, az olajfüzekre, a kikarózott rózsákra, a mályvacserjékre. A neve majd csak néhány hét múlva kerül fel a márványtáblára az épület oldalán, Susan Kathleen Allen neve alá.

Akkor csak ennyi időt hagyott gyászolni a világ. Vagy az én önzésem, csaknem hisztériám, hogy minél hamarabb megszabaduljak a kötelességektől, az ügyintézésétől, az illedelmesen részvételi tekintetektől, szavaktól, a csomagolástól, a teafőzéstől, a whisky és *pink gin* töltögetéstől.

Bejött a kerti szélből, behozta a nagy papírdobozokat a garázs szögletéből és sorra nyitogatva a szekrényeket, kezdte összeszedni Frank öltönyeit, ruháit, cipőit, a fényes társaságiakat és bő, kényelmes kerti papucscipőket, a pizsamákat, kardigánokat, ingeket, a könnyű selyem és a téli vastag posztó háziköntöst, berakta a dobozokba, s a dobozokat kivitte a garázsba.

Visszament Dad teljesen kiürült öltözőfülkéjébe, kézbe vette a 22-es flóbertpuskát, vállához emelte, kicélezott a nyitott ablakon az almafák katonás sorai felé, letette a puskát, kinyitotta a Long Rifle töltényes dobozt, már csak tíz-tizenkét sárgahüvelyű kis töltény volt benne, visszatette a polcra, kézbe vette a négy góliátelemes kézi fényszórót, amelyen még mindig ott volt, a felső szélén ragasztószalaggal rögzítve, a vörös celofánpapír. „Dad”, mondta izgatottan, mikor hazajött szünetre az iskolából, „azt olvastam, hogy sok állat szeméből hiányzanak a fotoreceptor sejtek és nem érzékelik a vörös fényt. Például a róka.” Három estén át leselkedtek, világítottak ki az ablakon a kerek sziklakert mellett le a gyümölcsfák soráig, mire meglátták a rókát. Mikor belelépett a vörös sávba, megállt, azután lassan lépett egyet-kettőt, riadalom nélkül, és akkor Tom Allen felemelte a vörös papírlapot, éles fehér fény vágott végig a kerten, és a róka azonnal elugrott. Szívesen meglőtte volna a rókát, de sem Susan, sem Frank nem engedte. Csak üregi nyulakat lőhetett, kora reggel a konyhaablakból, míg a család aludt, mert az üregi nyulak rájártak Susan sziklakertjére és mindent tönkretettek. Ha eltalált egy nyulat, kirohant, papucsban, pizsamában, behozta, és mire a szülei felébredtek, már meg is nyúzta. „Figyelj, faszikám”, mondta Gabi bácsi, „ha nem kell a bőre, és persze

nyáron nem kell, akkor a hasán körbevágod egy éles késsel, levágod a fejét, a láb alsó ízületét, aztán a bőr alsó felét lehúzod róla a segge felé, a felsőt a nyaka felé, megmosod, kibontod, a két hátsó lába között felvágod a csontot és kiteped a belet, tüdőt, májat, a májról óvatosan lenyessed az epehólyagot, a többi belső részt eldobod, még egyszer megmosod az egészet és jól lecsepegteted, érted, faszikám?” Dad más állatot bántani nem engedett, a nyitott ablakon este berepülő lepkéket, napközben betévedt darazsakat kendővel megfogta vagy kihessegette, de amikor feltűntek az inkább földön járó, mint fáról fára ugráló amerikai szürkemókusok és elüldözték kedvenceit, a vörös mókusokat, szinte vérszomjasan biztatta Tomot, hogy löje le őket.

Az Oxfam jótékonyági szervezettől tizenegy tájban jöttek, egy alacsony, testes, bodorított ősz hajú hölgy és egy fiatal leány, teával kínálta őket, az öreg nő rengeteget beszélt, aztán segített nekik berakni a dobozokat a furgonjukba, hálásan megköszönték az adományt és elmentek. De mindjárt utánuk megérkezett Gabi bácsi, csengetett, noha volt kulcsa a házhoz. Nem munkazubbonyban, hanem rosszul szabott, bő, sötétszürke zakóban és világosszürke nadrágban jött, széles vállú, hatalmas mellkasú, izmos öregember, jobboldalt hiányzott két foga, és kicsit, alig észrevehetően húzta a bal lábát.

– Kínálhatlak valamivel, Gabi bácsi? – kérdezte Tom Allen.

– Nem, most nem. Majd ha visszajöttünk. Itt hagyom a biciklit, én beviszem a Vauxhallt a szervizbe, majd csak eladják, elég öreg kocsi, sokat ne várj érte, aztán visszahozol a Hondáddal. Ha visszajöttünk, megkínálhatsz valamivel, faszikám. – Elmosolyodott, rosszul borotvált szája szöglete kicsit behorpadt a hiányzó fogak fölött. – Mikor kicsi voltál, Tom, mindig faszikámnak hívtalak. Mintha falubeli gyerek lettél volna, vagy az öcsém.

Bevitték a Vauxhallt, Tom Allen leadta a rendőrségen a puskát és a maradék lőszeret, fél doboz Long Rifle töltényt, a keskeny peremű, kicsi rézhüvelyekből kiemelkedő sötétszürke ólom falosz formációkat, rossz hasonlat, gondolta, mikor zsebre vágta a zörgő dobozt, a gyönyör és gyilkolás hegyének a hüvely felé kellene fordulnia, de hát ez csak magyarul hüvely, angolul cartridge, és elveszti szerelmi konnotációját, marad a puszta ölés.

Hazajöttek, a halványbarna Hondát most beállította a garázsba, a fűnyíró, az ágmetsző ollók, kasza, kapa, kis fejű és ártatlannak látszó szegélynyíró mellé.

Bementek Gabi bácsival a nappaliba. – Na, most adhatsz egy adag whiskyt. – Megforgatta poharában az italt, az ablak felé tartotta, nézegette. – Ez jó. Ez jó. De az a barackpálinka, amit három éve is, meg tavaly is hoztam hazulról, Budakesziről, az azért neked is jobban ízlett, igaz?

A mélyhűtő majdnem üres volt, az utóbbi hetekben Dad és Gabi bácsi már nem nagyon jártak be a Tescóba, két dobozos leves az ajtóban, egy csomag stake-and-kidney pie a mélyhűtőben, Tom Allen kivette és betette a sütőbe.

Mikor a postás elment, végigpörgette az ujjai között a részvétleveleket, és megakadt a szeme Laurie-én. Öt éve nem hallott róla, az amerikai szemeszter után Laurie kijött elébe a repülőtérre, furcsán feszes és tartózkodó volt, segített felvinni a csomagjait az emeleti szobába, azután, a lépcsőn lejövet, mintegy mellé-kesen, azt mondta: *„I am pregnant. Three months.”* Tom Allen nem szólt, nem kérdezte meg, ki a gyerek apja, lement, nyomában a kicsit bizonytalanul imbolygó Laurie-val. *„Can I have a whisky?”* kérdezte, mikor odalenn a nappaliban leült. Másnap bement a tanszékre, Paul Cowper, a tanszékvezető már benn volt, keményen szembenézett vele, és megkérdezte: *„Did Laurie tell you?”* *„Yes, she did”*, mondta Tom Allen és megfordult, de Paul még utána szólt, *„You know I can be very charming if I want to”*. Ott állt az íróasztal mögött, gyermekbénulásban elsorvadt bal karját az oldalához fogta, kissé kopaszodó feje még magasabbra emelte horgas orra fölött a homlokát. És mégis, ahogy mondta, nagyon elbűvölő tudott lenni.

Hazament, Laurie nem volt otthon, fogta a csomagjait, előző este ki sem rakodott a nagy légibőröndből, egy kezításkába még belepréselt rendetlenül ruhát, fehérneműt, kéziratot, írt Cowpernek egy hivatalos levelet, hogy lemond a tanársegédi állásáról, és kihozta a kis Mini Morrisát a garázsból.

Paul két évvel idősebb volt nála, és már huszonévesen az amerikai irodalmi tanszék vezető professzora lett. Csillogóan gyors eszű, gunyoros, néha csakugyan csupa sárm, néha gonoszul fölényes ember. Mindenben mindig jobb volt nálam, gondolta Tom Allen, kivéve sportban, a keze miatt nem tudott sportolni, különben ő került volna be az egyetem evezősnycasába, nem én. Abban is jobb lett volna.

Egy kupacba tolta a sok kondoleáló levelet. Ezekre is válaszolni kell majd. Biztosra vette, hogy a Harris nővérek átjönnek, és át is jöttek, Miss Mary Harris vastag

kardigánban, nehéz szoknyában, blúzban, a lábán patentharisnya és bakancs, ősz haja bubifrizurára vágva. A vékony, csontos, félrebiccent fejű Ursula, aki csak dadogva tudott beszélni, kurta lófarokba fogta össze a haját, trottőrcipőt, selyemharisnyát viselt és fázósan összehúzta magán tavaszi kabátját. Tom Allen teát főzött nekik, tejet és kekszet hozott. Több mint negyven éve éltek itt, szemben Allenékkal, az Oak Lane túloldalán, Mary egy ideig orvosként dolgozott Rhodesiában, Ursula akkor egyedül élt a spaniel kutyaikkal, akik valamiért sohasem szerették Tom Allent, nemzedékről nemzedékre. Mikor elmentek, megint ivott egy pohár whiskyt, leült a televízió elé, de most sem kapcsolta be.

Másnap délelőtt Gabi bácsi ugrott be egy pillanatra. – Mégy vissza Londonba? – kérdezte. – Ne félj, vigyázok a házra, van kulcsom. Mikor jössz megint? – Tom Allen eltöprengett. – Talán úgy két hét múlva. Akkor elpakolok mindent, hogy az ügynök kiadhassa a házat. Aztán elmegyek fizetés nélküli szabadságra. Világutazó leszek!

– Hova mégy? – kérdezte Gabi bácsi. – És mi lesz a kocsiddal meg a londoni lakásoddal?

– A kocsit meg a londoni lakást átadom addig egy fiatal könyvtáros kollégának. Hogy hova megyek? Még nem tudom.

De képtelen volt a két hetet kivárni. Mintha a lassan porosodó tárgyak szinte élőlényyszerű nyugtalansága húzta volna vissza, nem a maga gépies – vagy önvédelmi? – rendszeretete.

Gabi bácsi biztosan úgy tizenegy felé néz be, gondolta, mikor reggeli után kiment a kertbe. A fű nedves volt a hajnali harmattól. A madarak itatóvályúját feltöltötte Gabi bácsi, a madáretető apró házikója üresen imbolygott faoszlopán – a madarakat nyáron nem kell etetni.

Végigment a nagy kockakővel kirakott úton a kikerekedő sziklakertig, de nem volt kedve továbbmenni a kert kevésbé személyes és változékony részébe, a Cox's Orange Pipin és Crawley Beauty almafák és a Victoria szilvafák sorai közé, amelyek kicsit göcsörtösen, vénülön álltak sorban a kert végéig. Susan és Frank nem engedte permetezni őket, valahogy természetellenes erőszaknak érezték volna. Átvágott oldalt a régi komposzthalomhoz, amelyre Dad régebben minden évben spárgatököket ültetett, s mikor a kis tökök már félarasznnyira nőttek, egyikre rászurkálta árral: MUM, a másokra

DAD és a harmadikra TOM. Ahogy nőttek a kis tökök, nőtt az írás is, és késő nyáron Dad behozta valamelyiket: – *We will eat TOM for lunch* – és nagyot kacagott. Most nem volt a komposztdombon más, csak némi visszavágott fű, pitypangtő és más, számára ismeretlen gazok.

Szabad vagyok, gondolta, visszamenet a házba. Nem tartozom senkihez és semmihez, már a múltamhoz sem. Vagy még nagyobb rabság ez, a teljes kiszolgáltatottság önmagamnak?

Bement és lassan, gondosan kezdte összegyűjteni mindazt, amit nem akart a leendő bérlő kezére adni. A szobájában a szekrény már teljesen üres volt, összeszedte az ezüst evőeszközöket, berakta a *canteen*-be, a bársonnyal bélelt nagy fekete evőeszközös dobozba, mert Ursula figyelmeztette rá, hogy ne hagyja kint a villákat, késeket, az elefántcsont nyelű, egyik oldalon szélesebb halvillákat és a vajaskésekre emlékeztető halkéseket, a nagy levesmerőt és a kis, kecses nyakhajlatú mártáskanalat, és bár Tom Allent nem igazán érdekelte, hogy ellopják-e őket, nem az értékük, hanem a formájuk miatt – de erkölcsi gyávaságból, gondolta ironikusan, míg a nagy, emeletes dobozba rakta az evőeszközöket –, megfogadta a tanácsot. Talán nem is olyan szépek, mint amilyennek most látom őket, régen, kamaszkoromban mindig utáltam, ha ezzel kellett teríteni.

Végignézett Dad könyvsorán, Galsworthy, Meredith, Arnold Bennett, aztán régebbi bestseller írók, Georgette Heyer, Anthony Hope, és minden, amit El-Alameinről írtak. Frank ott harcolt Montgomery alatt. A könyvespolc közepén kis doboz: az eleje üveg, oldala-teteje szépen lakkozott fa, hátul kulcsra záródó dobozban Shakespeare művei tizenkét kötetben, bőrkötésben, kiadták Edinburghban 1812-ben. Ezt berakta a szekrényébe, a többi könyvet kinn hagyta, hadd olvassák a bérlők, ha akarják. Felpillantott a maga kis kétpolcnyi könyvtárára, *Dörmögő Dömötör*, néhány régi, barna kötésű Jókai, *A Pál utcai fiúk*, két Mikszáth. Jó öreg Gabi bácsi és drága jó Zsuzsi néni, és Lojzi bácsi. Egy pillanatig gondolkodott, aztán kinn hagyta őket a polcon, éppúgy, mint az alsó sorban Carson McCullerst, Salingert, Updike-ot – néhány kötetet, amit olvasmányak hétvégeken haza-haza hozott és aztán itt hagyott.

Megéhezett. A konyhában kivette a szekrényből a kis barna cipót, amit Londonból hozott magával tegnap, levette a polcról a narancsdzsemet és a Marmite kis hasas,

sötét üvegét, meg a hűtőszekrényből a maradék fél vaját. „*No cooked breakfasts here*”, mondta mindig Susan, aki pedig imádott főzni, a konyhaszekrény egyik oldalán sorba álltak a különféle szakácskönyvek, francia, olasz, indiai receptkönyvek, de reggelire sose adott sült szalonnát tojással vagy grillezett angol kolbászt, ami pedig más házaknál mindennapos volt.

Reggeli után kinyitotta Dad kis íróasztalfiókját, kivette belőle az iratokat, családi papírok voltak, születési bizonyítványok, katonakönyv és külön kis TOM feliratú borítékban az ő papírjai. A borítékot zsebre vágta, a többi iratot átvitte és elzárta a szekrényében.

Gabi bácsi csakugyan tizenegy tájban nyitotta ki saját kulcsával az ajtót. Kicsit meglepődött, mikor meglátta Tomot: – Ilyen hamar visszajöttél?

– Igen, Gabi bácsi, de holnap elutazom hosszabb időre. Azt hiszem, mondtam már. Arra kérek, hogy nézz addig a házra, míg az új lakók be nem költöznek, és mutass meg nekik mindent. Ja, és itt az én szekrényem kulcsa, abba raktam be mindent, ami nekem fontos. Legyen nálad, míg vissza nem jövök. Iszol egy korty whiskyt?

Nem is várt a válaszra, odament a tálalóhoz, elővette a Ballantine'st. Nem sok volt már az alján.

– Mindig meghúztam, mikor bejöttem – mondta Gabi bácsi kicsit röstelkedve, míg nézte, hogy Tom két pohárba kiönti a maradék whiskyt.

Tom Allen déltájban kivette a hűtőszekrényből az utolsó dobozos levest, megnézte, Mulligatawny soup, különös, hogy Dad ilyesmit vett, pedig nem szerette az indiai ételeket. Már éppen kinyitotta volna, hogy megmelegítse, mikor csengettek. Molly állt kinn az ajtóban, könnyű, gombos, világoskék szoknyában, krémszínű blúzban, szandálban. Belépett, megcsókolta Tom Allent. Később, mikor levetkőzött Tom szobájában, egy pillanatra körbefordult a tükör előtt, és azt mondta: *A fat old biddy*. – A hajában már ősz szálak, a dereka kissé megvastagodott, nagy melle megereszkedett, de Tom éppoly vonzónak találta, mint régen. Szeretkezés után Molly meztelenül kiment a fürdőszobába, néhány perc múlva visszajött, és a szantálfával illatosított mosdókendővel – biztos a táskájában hozta a szantálfás üvegecskét, gondolta Tom Allen – letörölte Tom ágyékát. Aztán felvette a háziköntöst, amit Tom az ágy végébe dobott, felült az ágyra, maga alá húzta a lábát, hogy a két combja kilátszott alóla. – *More*

than twenty five years – mondta. – *It's a fairytale.* – Igen, gondolta Tom Allen, ez valami mese. Több mint huszonöt év telt el azóta, hogy tizenhét évesen az ablakán át leste reggelenként, hogy Molly, Jim felesége, aki legalább hat-hét évvel idősebb volt nála, átvonul-e meztelenül az emeleti ablakuk előtt. Egyik nap Molly szólt neki, hogy segítsen néhány bőröndöt felvinni a padlásra, és akkor beavatta a szerelembe. Két évig tartott a szünidőkbe, nyarakba, Jim munkaidejébe, Mum és Dad délelőtti bevásárló útjába sűrített viszony, aztán Jimet áthelyezték Németországba két évre, ott született a gyerekük. Hazatérésük után Molly olykor le-lefeküdt Tom Allennel, ötletszerűen, szinte játékosan, azután Tom Allen megnősült és a találkozások elmaradtak, de válása után ismét boldogan vetkeztette le Mollyt, ha nagy ritkán alkalom adódott rá. Többször talán nem is kívánták volna.

– *Alte Liebe rostet nicht* – mondta egyik szeretkezésük után Molly. Igen, gondolta Tom Allen, van olyan régi szerelem, ami nem rozsdásodik meg, talán csak veszít valamit a fényéből.

Molly hirtelen kinyúlt a két nagy ezüstkarka fülbevalójáért, amelyet levetkezése végén, már meztelenül az éjjeliszekrényre tett, a hasa alján kicsit félrehúzódt a köntös, Tom Allen nézte a megfeszülő bőrt, a kicsit teltebbé vált testet, a kisötéltő fanszörzetet: még most, szeretkezés után, kiürülve is gyönyörködött benne.

Molly felállt, ledobta magáról a köpenyt, és kézbe fogta a bugyiját.

– *So you are going back to the islands of your childhood?* – Tom Allen mesélt neki a terveiről. – *You know, mythology can be very frightening, when you have to face it.*

Igen, gondolta Tom Allen, az ember magánmitológiája félelmetes is lehet, ha megpróbál mögéje nézni.

Molly kiegyenesedett, bal tenyerét élével a szeme fölé tette, mint aki a távoli tengerre néz. – *Shall I wave you off?* – kérdezte nevetve, és meglengette a bugyiját, mint aki búcsút int a kendőjével valamilyen sziklás tengerből partjáról.

2

Olimpia kijött elébe a repülőtérré a kopott kék Lada Szamarájában, amelynek hátsó ülését elborították a könyvek, újságok, összegyűrt Milky Way és Twix papírok, tetejükön egy teleszkópnyelű esernyő, néhány műanyag bevásárlózacskó. Bár nem látta rajtuk a reklámfeliratot, Tom Allen úgy képzelte, hogy az – Olimpia nevéhez illően – csak Hermes, Apolló vagy Helena lehet. Megfordította az egyiket, hogy megnézzze, Olimpia értetlenül figyelte. SKÁLA. Semmi mitológia. Skála és Charübdisz, az volna stílszerű.

Egy budai panzióba vitte, *Belair Panzió*, mondta a szépen ápoltság kapujárója felett egy tábla, Olimpia segített neki az egyik csomagját vinni, a kis portán kicsi, alacsony, izmos férfi ült ingujjban, Tom Allen aláírta a bejelentőt, a férfi hátranyúlt a szobakulcsért és átadta neki egy szép kartonra nyomott lappal: *Panzió Belair. Reggeli 7–12h között. Szobaszervizzel tizenöt százalék felár. Bár nyitva du. 18–23h között.*

A szobában, amelynek ablakai alacsony, villaszerű házak és magas fák felett egy enyhe völgyre és a zajból ítélve elég forgalmas főútra néztek, Tom Allen lelökte két nem túl nagy bőröndjét a sarokba, átvette Olimpiától a kényeztetőjét, lehúzta a cipzárt, kiemelt belőle egy kis irattartót, és átadta Olimpiának. Azután odament a kis hűtőszekrényhez, belenézett:

- Van whisky, gin, vodka, tonic, narancslé. Mit hozhatok neked?
- Kösz, semmit. Vezetek. – Már kinyitotta a kis irattartót, elolvasta, azután felcsattant:
- Te lőkött vagy. Flúgos, dilis, félnótás, kanyókás, hogy népi kifejezést is használjak. Egy pszichopata. Egy pszichopata csiga, aki befalazta magát a házába. Nem, nem is csiga, annak túl vékony a héja. Egy bezárkózott mélytengeri kagyló. – Dühösen az ágy végén álló asztalra csapta a dokumentumokat. – Csak hülye metaforákkal tudlak

körülírni. Worcesterben a könyvtáros konferencián az első esti részegség után a szeretőd lettem, három napra, aztán már részegség nélkül is a szeretőd voltam négy napig a genti konferencián, kicsit beléd is szerettem, és mindig azt mondtad, hogy az egyetemen tanultál meg magyarul. Jé, gondoltam, ez a pasi az egyetemen ilyen jól megtanult magyarul, de érezni rajta, hogy idegen nyelvet beszél, a hangsúlyából, a kiejtéséből, a stílusából. Mikszáth és Krúdy Oxfordból. A többit elhallgattad. Írtál néhány szerelmes levelet. Szerelmes levelet? – Olimpia kicsit szétnyitotta maga előtt a két tenyerét, felhúzta a vállát, mint aki a tanácstalanság áldozatát mutatja be valami felsőbb hatalomnak. Így is nagyon csinos, gondolta Tom Allen. Mindig nagyon csinos. Most is, elől végiggombos krémszínű nyári ruhájában az asztal mellett, haja rövid lófarokba szorítva, a nyakán vékony aranylánc. – Aztán már csak karácsonyi lapot írtál, Merry Christmas és Happy New Year, tralala, és aztán egyszerre jön a hosszú leveled, hogy Magyarországra akarsz jönni, talán egy egész évre, kérlek, Olimpia, rezerválj nekem egy jó szobát valami panzióféleiben és utána, ha tudsz, segíts nyomozni. Egy normális férfinak a szeretője két numera között olyan, mint egy gyóntatóanya. De te nem gyóntad meg, hogy magyarok voltak a szüleid, nem meséltél a kertészről a Dörmögő Dömötörrel, arról a Zsuzsi néniről és Robi bácsiról, akik kimentettek. És ezekről a papírokról sem – tette hozzá fellobbanó indulattal, feléje lökve az okmányokat.

– Én is mindent csak hosszú évek múlva tudtam meg – mondta Tom Allen mentegetőzve.

Kezébe vette a két megsárgult, a hajtásoknál kicsit beszakadt papírt. Dad halála óta többször is nézegette őket, egyszer még Dad vastag, sötétkék *Road Atlas of Europe*-ját is megnézte, támpontul, de persze nem találta meg a szülőhelyét, biztos nagyon kis falu lehet, gondolta kezében a vaskos atlasszal, de valamilyen érthetetlen szeméremből – vagy bizonytalan közönyből? – a könyvtárban már nem kereste ki a részletesebb térképeket.

Születési anyakönyvi kivonat

A születés ideje: 1927. márc. 19.

A gyermek utóneve, neme, vallása: Tamás, Kálmán, Zsigmond, fiú, r. kat.

A szülők családi és utóneve, állása (foglalkozása), lakhelye: Berendi Gábor, tanító, vallása ref., életkora 34. Seres Aranka, r. kat. 26. Kondorpuszta.

(Apa. Tamás, Kálmán, Zsigmond. Ki után kaphatta apám a Kálmán, Zsigmond keresztnéveket? A két dédapám vagy nagybácsik, keresztszülők, barátok után?)

A saját születési anyakönyvi kivonata, kisebb, összehajtogatott, kevésbé szakadozott papír:

Berendi Tamás (a gyermek családi és utóneve); fiú/lány gyermek

Kondorfalva városban/községben 1952. év április hó 2 napján

(Ezerkilencszázötvenkettő év április kettő – a születés ideje betűkkel) született.

Szülei: Berendi Tamás Kálmán Zsigmond (az apa családi és utóneve) agronómus foglalkozású, Kondorpusztai lakos és

Karlmayer Ilona (az anya családi és utóneve) htb, Kondorpusztai lakos.

Az anyakönyvi kivonat hátlapján, kézzel írva:

700 azaz hétszáz forint anyasági segély kiutalva.

A hátlap alján, szintén kézzel írt, fekete, régimódi, szinte történelmi betűkkel: 1 db csecsemő tej. ut. kiadva.

– Miért kellett tejutalvány egy agronómus kölykének – tűnődött el Tom Allen. – De látod, nekem sem két pótkeresztnev, sem vallás nem jutott. Talán meg sem kereszteltek. Én vagyok a legkeresztényebb pogány vagy a legpogányabb keresztény, de nem tudom, melyik vagyok igazán.

– Vagy nem akartad tudni, és most rájöttél, hogy a mélytengeri kagyló is kinyílik néha.

– Igen, kinyílik. De attól még nem akarja tudni, hogy mi van fenn, az ötvenméteres

vízáig felett. Na, jól belevesztem a metaforába és egyre hülyébbeket mondok. Szóval az egész Gabi bácsival kezdődött. Vagy folytatódott. Gabi bácsi valami Pest környéki kertész fia volt, ma sem tudom, miért, 48-ban kiszökött a határon és meg sem állt Angliáig. Ott először pályaudvarokon hordárkodott, meg isten tudja, mit csinált még, de kitanulta apja mellett a kertészetet és végül bekerült a Sussex Gardening Centre-be mindenekelőtt. Szabadidejében elvállalta, hogy a városon kívüli nagy kerteket rendben tartja, fűvet nyír, fákat metsz, ás, ültet, permetez. Így került az Oak Lane-re, ahol a gazdagok laktak, nagy tágas kertekben.

„Hát te magyar vagy, faszikám”, mondta Gabi bácsi, mikor Tom Allen, akkor még néhány hónapon át Berendi Tamás, négy és fél éves nagyfülű, kerek arcú, már angol, kicsit bő pántos gyereknadrágban délután kiment a kertbe, ahol Gabi bácsi éppen a terasz körüli fűvet kezdte nyírni a kis, kerekfejű perem-fűvágóval. „Tudsz még magyarul?” „Az mi?”, kérdezte Berendi Tamás, és a kerekfejű kis fűnyíróra mutatott.

Aztán később, mikor Mum és Dad valamiért elment este hazulról vagy néha, lóversenyre fél napra is, Gabi bácsi ott ült mellette a kerti padon vagy az ágy fejénél és a *Dörmögő Dömötör*-ből olvasott fel Tom Allennek. A *Dörmögő Dömötör-t* Zsuzsi néni hozta, mikor megtudta, hogy Gabi bácsi magyar, vagy sváb, vagy akárki, de az anyanyelve magyar.

– Zsuzsi néni? Még jó, hogy Második Böske néni angol királynő nem járt el hozzád magyarul társalogni. Anglia népességének nagyobb része nyilvánvalóan magyar.

Tom Allen felállt, odament az apró frizsiderhez és kivett belőle egy kis vodkás üveget. Kérdőn Olimpia felé nyújtotta, de a lány a fejét rázta. Töltött magának, visszajött az asztalhoz és leült.

Braun Robi bácsi és Braun Zsuzsi néni. A véletlenek, a sors, az ananké követői, végrehajtói, mit tudom, milyen szerepet adhatok két öregembernek abban a színelőadásban, ami vagyok. Ha hinnék valamilyen felsőbb istenségben, azt hihetném, hogy ő rendezi el a sorsomat, de nem hiszek.

Beleivott a vodkába.

– Szóval a véletlen. Úgy érzem, hogy az egész életem a véletlenek, hogy is mondják magyarul, *relay* – ja igen – , váltófutása. Vagy, mondjuk, lánc.

– Szóval én is csak egy láncszem vagyok a véletlenek láncában – mondta Olimpia

ironikusan. – És ne mondd, hogy csillogóbb láncszem. Imádom a bókokat, de ez túl ócska volna, ennél eredetibb kell. Ki az a Zsuzsi néni?

– Braun Zsuzsi néni. És Robi bácsi. Sokáig csak annyit tudtam róluk, hogy ők hoztak ki Magyarországról. Robi bácsi öccse, Endre, vagyis Andrew bácsi valami helyettes könyvelő volt Dad ügyvédi irodájában, hozzá mentek, és Dad Andrew bácsitól hallott rólam először. Hogy van náluk egy menekült magyar kisfiú, de nem tudják eltartani, valahogy örökbe szeretnék adni. Dad és Mum eljöttek, megnéztek, nem volt gyerekük, örökbe fogadtak, a magyaroknak akkor mindenki segíteni akart Angliában. Angolul csak annyit tudtam, hogy *Good morning* és *Thank you*. Aztán Zsuzsi néni elment takarítónőnek és mosogatónak a Lyon's önkiszolgálóba, Robi bácsi kicsi hajlott, beesett mellű öregember volt, fizikai munkára már nem nagyon alkalmas, de szerencséjére beszélt valamelyest angolul és a saját szakmájában, a papírkereskedésben talált valami kicsi állást a W. H. Smith papír- és könyvkereskedő hálózat egyik boltjában. Később lakást is szereztek valahol Clapham Junction környékén, kis, másfél szobás lakást, tudod, az szerény környék, de nem nyomornegyed, és kéthavonta, negyedévente lejöttek engem meglátogatni, nem volt gyerekük és talán megszerettek, mint valami kis kóbor kutyakölyköt, vagy kötődni akartak személyesen valakihez és kitaláltak engem maguknak. Mikor megtudták, hogy Gabi bácsi, a kertész beszél magyarul, kezdték hozni a könyveket, régi köteteket, nem tudom, kitől szerezték, talán Andrew bácsitól, először a *Dörmögő Dömötör-t*, később aztán *A Pál utcai fiúk*-at, Jókait, Mikszáthot. Mum finom ebéddel várta mindig őket és nagyon kedves volt hozzájuk, de egyszer, évekkel később hallottam, mikor egyik este, miután Zsuzsi néni és Robi bácsi elmentek, kezében egy pohár *gin-and-it*-el, vagyis gin és olasz vermuttal azt mondta, kicsit bosszúsan, minek ennek a gyereknek magyarul tanulni, ez már angol fiú. És Dad, a béketűrő, a mindig mindenben engedékeny, azt mondta, attól nem lesz semmi baja, *it may be a bit of luxury but it's not a liability and you never know when it can turn into an asset*. Később, mikor már tizenegy-tizenkét éves voltam, néha én is felmentem hozzájuk Londonba.

Zsuzsi tizenegy óra körül érkezett vasárnap. Robi bácsi csak pár hónapja halt meg, de Zsuzsi néni nem öltözött tüntetően gyászba, halványkék vászonruhát viselt, gallérján egy kámeabrossot, a ruha kicsit szűk volt szélesre hízott apró termetén, a haja töve kibarnult a szőkére festett korona alól. Míg Mum és Dad benn foglalatostkodtak, Tom

kiült a padra Zsuzsi nénivel az L alakú ház belső szögletébe, körülkerítette őket a kőlapokkal kirakott terasz, amelynek szélén ott állt a madárfürdő, körülötte kilötykölt víz, ahogy a madarak reggel szárnyukkal kiverték, a kövek fugái közül csak itt-ott emelkedett ki egy-egy végtagjavesztett apró fűcsomó vagy erőszakos pitypang, Gabi bácsi legyőzhetetlen ellenfelei.

Ültek a fehér, kicsit megkopott padon, háttal a háznak. Tom Allen tudta, hogy Zsuzsi néni valamit mondani akar, mert szokatlanul halk volt, holott máskor telenevette és telemosolyogta a házat. Most megfogta Tom Allen kezét.

„Tomikám, most már elég nagy fiú vagy. Valamit el kell neked mondanom. Nem könnyű, Tomikám, hidd el, de hosszú évek óta fekszik, mint egy nagy malomkő a szívemen. Tudod, Tomi, én hamarosan meghalhatok, vén vagyok már.” Zsuzsi néni vaskos kis öregasszony alakjához egyáltalán nem illően játékosan elkaccantotta magát. „No szóval, valamit el kell neked mesélnem.”

Tom Allen felállt, odalépett az ablakhoz, kinézett rajta, mint aki időt akar nyerni vagy egy pillantást akar vetni, nem is igazán a külső világra, hanem önmagára.

Már alkonyodott. Visszament és leült Olimpiával szemben, aki cipőjét lerúgva, maga alá húzott térdel várta a folytatást.

– Kirkegaard valami olyasmit mond, hogy az ember visszafelé nézi az életét, de előre kell élnie. Csak én nem tudtam igazán visszafelé nézni az életemet, mert nem sokat tudtam róla. Ott, ahol egy gyerek emlékezete amúgy is összekeveredne, az emlékezetemet elzárta egy fal. Szóval akkor Zsuzsi néni elmesélte, hogy jutottam ki Angliába.

„Egy rozzant teherautó vitt el a határ közelébe. A sofőr, egy borotvátlan bunkó, elvette a pénzünk nagy részét, és átadott egy parasztembernek, akinek kis Hitler-bajsza volt, rongyos munkanadrágot és rozzant katonai bakancsot viselt. Benyomkodtak bennünket egy pajtába, tizen voltunk, vártunk az estére, a bajszos elkérte az ékszereinket, vagy legalábbis amit a kezünkön, ujjunkon, a fülünkben látott, nekem oda kellett adnom a fülbevalómat, két gyöngyszem volt, aranykeretben.”

– Zsuzsi néni története nekem sokáig regény volt, ponyvaregény. Emberek lapulnak a szénapajtában, rossz szagúak a félelemtől, mosdatlanságtól – bár lehet, hogy ezt csak én képzelem így, couleur locale vagy mondjuk így, odeur locale – mindenki kifelé fülel,

nem hallja-e a katonai bakancsok, csizmák dobogását, önti magába a tányér bablevest, amit a bajszos hoz kora délután, rágya a kenyeret... De Zsuzsi néni mondott valamit, amittől az egész jelenet később, évek múlva még ponyvaibbá vagy rejtélyesen személyessé vált, máig sem tudom. Tíz-tizenkét órát tölthettek el, együtt, lapítva abban a pajtában, tilos volt ugyan hangosan beszélgetniük és mégis annyi mindent elmondtak magukról, suttogva, talán mentségül, önigazolásul. „De a te apád nem szólt egy szót sem”, mondta Zsuzsi néni, „csak feküdt melletted a szalmán és a fejed alá dugta a karját”. Ezen csak mostanában kezdtem eltűnődni, hogy hallgatag, visszahúzódó ember volt-e az apám, vagy titkolni akart valamit.

Ivott egy kortyot, Olimpia még mindig felhúzott térdrel hallgatta, Tom Allen tekintete megállt rajta egy pillanatra.

– Nem untatlak?

De nem várta meg a választ, folytatta:

– Tizen indultak el a sötétben, a határ felé, a Hitler-bajszos egy darabig vezette őket, aztán azt mondta, menjenek, már itt a határ. Lehasaltak, lapítottak, kúsztak, futottak, mesélte Zsuzsi néni. A bokrokon már nem voltak levelek, a levelek alattuk voltak, nedvesen, de legalább nem ropogtak, az ágak, fatörzsek váratlanul kinőttek előttük a földből, meg-megszólt a géppisztoly, valaki feljajdult, Zsuzsi néni és Robi bácsi kúsztak, meglapultak, mellettük nem messze apám meg én, „Jó kis gyerek voltál”, mesélte Zsuzsi néni, „meg se nyikkantál”, aztán felugrottak, futottak, egy sorozat verte végig mellettük a fákat és a lehullt leveleket, „apád összeesett, mi, Robi bácsi meg én megfogtuk a kezedet és futottunk, mert pár méterre már zseblámpákat láttunk és valaki azt kiabálta, Komm, Komm!, és tudtuk, hogy osztrákok.”

„Anyám is ott volt?”, kérdezte Tom Allen a hátsó teraszon, amelynek sarkán lassan túlhaladt a napfény. „Nem volt ott, Tomikám. Én voltam az egyetlen nő abban a tíztagú társaságban. De tudod, milyen pofátlan vagyok, megkérdeztem apádat, hol van a felesége? Erről ne beszéljünk, mondta és hátat fordított nekem a szalmán. Jóképű férfi volt, azt hiszem, a szemedet meg a szádat tőle örökölted, de neki nem volt ennyire elálló a füle. Kisfiúnak édes voltál, kicsit pocakos, mosolygós, nem sokat beszéltél, nem úgy, mint a legtöbb gyerek. A nyakadban volt egy kis bőrzacskó, benne az apád és a te irataid, mintha apád előre tudta volna, hogy nem jut ki élve. A hátadon egy pici hátizsák,

két gatyával, két trikóval, talán csak azért rakta be apád, hogy ha össze csinálod magad, tisztába tudjon rakni.”

Hónapokat töltöttek menekülttáborban Ausztriában, mesélte Zsuzsika néni ott kinn a padon, kezében egy pohár *gin-and-it*-tel, gin és olasz vermuth keverékkel, amit Dad hozott ki, nyájas mosollyal, a mindinkább nyári, lágy és hívogató árnyékba és nyújtott át Zsuzsika néninek. „És nagyon megszerettünk. Csendes voltál, szófogadó, csak akkor bolondultál meg néha, ha a nagyobb gyerekek fociztak, és mi nem engedtünk ki, mert féltünk, hogy bajod esik. Aztán megkaptuk a beutazási engedélyt Angliába, mert Andrew bácsi felelősséget vállalt értünk. Azokat az iratokat, amik a nyakadban lógtak, abban a szép, vadonatúj bőrzacskóban, szarvasbőrből varrta össze valaki, talán az apád, látni lehetett rajta, hogy nem szakember csinálta, apád talán előre eltervezett mindent, hogy elmegy Nyugatra, és ha neki valami baja esik, neked mégis legyen apád, legalább abban a rossz szarvasbőr zacskóban...” Zsuzsika néni elnézett a napfényben egyre meghatározottabbá váló kerten. „Azokat a papírokat aztán odaadtam Mr. Frank Allennek, mikor végül örökbe fogadott.”

Két évvel később Tom Allen egyszer belenézett Dad íróasztalfiókjába, kivette a borítékot, amelyre az volt, Dad nagyon szabályos betűivel ráírva: *Tom (documents)*. Kinyitotta a borítékot, futtában megnézte az iratokat, de úgy, mintha csak véletlenül találta volna őket, egy idegen ember dokumentumait.

– Visszaraktam őket a fiókba, és nem gondoltam rájuk, míg Dad halála után újra a kezembe nem kerültek.

Olimpia az órájára nézett:

– Uramisten, tíz óra, mennem kell. – Felállt. – Nem is tudom, hogy most jobban ismerlek-e, mint eddig, vagy még mélyebben elbújtál önmagad mögé. Meglátjuk. Holnap szabadnapos vagyok, Odüsszeusz, útnak indulhatunk. Nyolcra itt leszek.

Az út mellett eperfák álltak, megviselten, de még mindig mint a gyerekrajzokon: felnyúlt a kurta törzs, aztán szétterült a lombozat, ha nem is oly szép kereken, mint a gyermeki leegyszerűsítés bájos kényszerében; az út menti sekély árkot benőtte a fű, a túlpartján, mintha magamutogató divatmodell volna a növényi burjánzásban, itt-ott pipacs vöröslött, de már alig emelkedett a magasra nőtt és saját súlyuktól meghajlott fűszálak fölé.

Később ezt az út menti, itt-ott a sekély dombokig kinyúló vagy völgyekbe vesző növényi káoszt vagy szívós túlélési kísérletet kopár, szikkadt szakaszok követték, aztán mélyebb völgyek, itt-ott alacsony és természetellenesen ideplántált fenyőfákkal, lassan kihamvadó gyertyánokkal, bükkökkel. De a futó erdőktől a táj elvesztette azt a lázas élni akarását, amit korábban fűvel, pipacssal jelzett: ez már önhatalmú világ volt, amelybe a hepehupás keskeny betonsáv szinte csak belopakodott.

Csendes, szinte bujkáló út volt a közeli autópálya holdárnyékában: egy-egy személygépkocsi, ritkábban csörömpölő öreg teherautó, építési törmelékkel vagy egyforma, veszélyesen imbolygó dobozokkal megrakva, vagy pótkocsiján riadtan egymásnak szorult fekete foltos borjakat szállítva vagy a továbbtenyésztés, vagy a vágóhíd végzete felé.

– Jobb szeretek ilyen úton járni, mint autópályán – mondta Olimpia. – Személyesebb, meghittebb. És gyarlóbb – tette hozzá, mikor a kocsi áthuppant egy feltüremkedett aszfalthullámon. – Vagy öt éve ránk jött a csavaroghatnék Miklóssal, az akkori szeretőmmel, és elindultunk. Épp ezen az úton. Ott – mutatott előre – lekanyarodtunk egy mellékútra és eljutottunk... No de majd meglátod. Furcsa, hogy neked éppen errefele kell keresned a családfádat. A gyökereidet. Az ősi törzset. A vérvonalat. A tibeti

rokonságodat és a mongol hordáidat. Zeust és a többi mitológiai csirkefogót. Sok hülyeséget beszélek? Hát persze. Mert izgalmas, mert az ember a lábjegyzeteiben él, ha a főművet nem ő írta, és ez az egész irtó nagy hülyeség, és utállak is, meg szeretlek is érte.

Már a mellékúton mentek.

– Errefele jöttünk. Kora tavasz lehetett, az út mentén a platánsor levelei már kezdtek kihajtani. Sehol semmi, csak ez az út meg a platánfák. A főút elkanyarodott jobbra, de a platánfasorok mentek tovább egyenesen, s köztük egy keskeny mellékút, az aszfalt darabokra töredezett már rajta, akkora lyukakat kerülgettünk, mint egy halastó. Aztán pár száz méterre egyenesen előttünk megláttuk azt a lerobbant vidéki kastélyt, a portikusz töredezett oszlopaival, a két szárnyal, amelyek olyanok voltak tényleg, mint két szárny, egy sebesült madár szétrogyant szárnyai és az út szélén jobbra egy rozsdás tábla: MAGÁNTÉRÜLET. IDEGENEKNEK BELÉPNI TILOS. Kihúztam a kocsit az út szélére, fél kerékkel egy gazos, arasznyi mélységű árokba. Kiszálltunk. Bementünk, sehol egy lélek. Szép épület lehetett valamikor, az ablakok földig értek, de csak a felső részük volt igazán ablak, azokból is hiányzott az üveg többnyire. Minden sárga volt, az ablakok kerete egy kicsit élénkebb sárga, tudod, monarchiasárga – de honnan is tudnád, milyen a monarchiasárga? Látszott, hogy előkelő család háza lehetett valamikor. Az ütött-kopott ajtó zárva volt. Oldalt kerültünk, ott is volt egy nagy ajtó, félig nyitva állt, benéztünk, aztán bementünk. A szép udvarház belseje birkaakol volt. Bűz, szétszórt szalma, kétoldalt karámok mögé szorított koszos birkák, rendetlenség, mocsok. És sehol egy lélek. Gyorsan kijöttünk, a ház mögé kerültünk. Néhány rogyadozó házat láttunk, régen nyilván cselédlakások lehettek, ezekben lakhattak a pásztorok, juhászok, marhaápolók, béresek, isten tudja, kicsodák, már nem emlékszem a szociográfiai irodalomra. A házakon túl néhány zöldségeságy, két-három férfi és egy nő lézengett a házak körül, nem szóltak, de olyan ellenségesen néztek ránk, hogy gyorsan megfordultunk. De olyat, hogy intézőlakás, ahol az apád esetleg lakhatott volna, én itt nem láttam. Miért éppen itt lett volna az apád intéző? Kondorpuszta? Nem tudom, hogy ezt a helyet Kondorpusztának hívják-e. Talán nincs is neve.

Az út enyhe ívben jobbra kanyarodott, de még a kanyar előtt kinyúlt belőle egyenesen egy másik út, mint egy folyó holtága. A platánfasor, amely eddig is kísérte őket, nem

kanyarodott el az úttal, hanem ment egyenesen tovább, ahogy Olimpia mesélte, mintha óvni, rejteni vagy éppenséggel feltűnővé, arisztokratikussá akarná tenni a keskeny utat, óvatosságra vagy tiszteletre kényszeríteni a rátévedőt.

– Vigyázz – mondta Olimpia, mikor átváltottak a keskeny útra –, el ne harapd a nyelvedet valamelyik gödörnél.

Kondorpuszta, gondolta Tom Allen. Nem találtuk semmilyen térképen. De errefele kell lennie valahol, hiszen errefele van a városka, ahol anyakönyveztek.

De az út sima volt, frissen aszfaltozott, a fű az árokban és a platánok mellett rövidre kaszálva.

Olimpia lassított.

– Úgy látszik, eltévedtem – mondta. – A fasor ugyanolyan, de ez nem az az út. Hol vannak a gödreim, ki ette meg a szétcsapkodó kavicsalmokat? Csak a platánfáim vannak meg, de lehet, hogy azok sem az én platánfáim.

Tom Allen a tájat figyelte az ablakból. Jobbra, az árkon túl már magasan és szabadon hullámozott a fű, itt-ott magános bokrok, apró bokorcsoportok emelkedtek ki belőle, mintha a fejüket felemelve, mint óvatos állatok, körülnéznének a világban, veszedelmet, zsákmányt keresve, vagy – mennyi hülye metaforát kitalál az ember, ha sokat olvasott, gondolta Tom Allen –, hívogatóan, kifürkészhetetlen örömeket kínálva, mint a bordélyházak vagy a templomok. Kicsit távolabb a rét alábukott a láthatatlan völgybe és távolabb ismét előbukott, de már domboldallá, majd egy-egy sziklásávvá tagolt magas fák erdejével benőtt hegyé emelkedve.

Olimpia lassított, aztán megállt.

– Itt volt az a rozsdás tábla, hogy magánterület, belépni tilos. Mégsem vagyok teljesen hülye, nem tévedtem el.

– Honnan tudod? – kérdezte Tom Allen, kicsit türelmetlenül és értetlenül.

Olimpia kiszállt, intett Tom Allennek, hogy ő is szálljon ki, odament az egyik nagy útszéli platánfához, amelynek kérge sávokban hámlott le a törzsről. Végighúzta ujját a megbarnult törzsön és kezét hívogatóan meglebbentve maga mellé intette Tom Allent. Aztán végighúzta mutatóujját a védekezően megbarnult törzs egy darabján. Tom Allen előrehajolt és felfedezett egy halvány rajzolatot a törzsön: egy késheggyel karcolt rombusz vékony vonalait, azután, mikor közelebb hajolt hozzá és kezdte lekapargatni

ujjával a ráakódott rétegeket, a rombusz felett néhány betűt. – Olim – olvasta le őket, de Olimpia elhúzta a karjánál fogva. – Menjünk – mondta. – Miklós mindig infantilis volt.

Néhány száz méter után az út egy nagy rácsos vaskapuhoz vezetett. A kapu előtt néhány méterrel az út szélén vadonatúj tábla, fehér alapokon piros betűkkel: Apolló Golfklub. MAGÁNTERÜLET. BELÉPÉS CSAK ENGEDÉLYVEL.

Kétoldalt az új, nagyon magas drótkerítés mentén nem túl magas fagyalbokrok sorakoztak a kerítés félmagasságáig. Egy-két éve ültethették őket, mondta Gabi bácsi szellemhangja Tom Allennek, de rendesen vissza vannak vágva.

A kocsi közeledtére kijött a kapu melletti őrházból egy magas, izmos, sötét hajú fiatalember, fekete nadrágban, rövid ujjú fehér ingben, és szó nélkül kinyitotta a fél kapuszárnyat. Enyhén meghajolt, és karját kicsit meghajlítva felemelte, hogy nyitott tenyerével mutassa az utat jobbra, a parkoló felé, ahol már állt öt kocsi, egy Mercedes, egy BMW, egy Mitsubishi a három rombuszt formázó csillagjelvényével, egy terepjáró, amelynek márkáját Tom Allen nem ismerte fel, és egy Opel. Megálltak mellettük, kiszálltak a kocsiból. Az épület csakugyan olyan monarchiasárga volt, amilyenek Olimpia leírta, az ablakok faragott kőkerete kiemelkedett a falból, de most sem igazán ablakok voltak, hanem befalazott és a főfalnál valamivel élénkebb sárga nagy díszítések, a fal zenei taktusai. Csupán a félkör alakú felső ablakok engedték be a házba a fényt, most már szép tiszta üvegen keresztül. Felmentek a portikusz két lépcsőjén, az oszlopokon előrenyúló félnyeregű alatt az ajtóig. Benéztek. Kétoldalt, nyitott rekeszekben golfütők, kerek golf kézikocsi.

Idős, elegáns úr lépett ki oldalt egy ajtón, talán az irodájából.

– Parancsoljanak – mondta nagyon udvariasan. – Golfozni jöttek?

– Nem – mondta Olimpia zavartan –, egy helyet keresünk, Kondorpusztát. Jártam itt néhány éve, de hát akkor ez egészen más volt. Mint egy istálló.

– Ez nem Kondorpuszta, asszonyom. De az épület csakugyan istálló volt. Herceg Königsberg afféle mintafarmot rendezett be itt a fiainak a harmincas években, ez az épület volt az istálló, teheneket tartottak benne, hátrább állt egy birkaakol és a cselédlakások, de aztán a háború után... Mi megvettük, és átépítettük golfklubbá. Ha nem is játszanak, jöjjenek, nézzék meg.

Kikísérte őket egy nagy, szemlátomást új hátsó ajtón.

Hátul már egyetlen épület sem állt. Csak egy hosszú lugas nyúlt el jobbra, benne padokkal, asztalokkal. Lenn, az enyhe völgy alján kis tó csillogott, a nem túl magas fűben csak két lyuk látszott, az egyes és a tizennyolcas, mindegyik mellett kicsi piros-fehér zászló lobogott a szélben. Távolabb, majdnem a tó partján feltűnt egy fehérbe öltözött, apró alak, lehajolt, valamit keresgélt, nyilván a golflabdáját a fűben.

– Ez biztosan nem az – mondta Tom Allen, már kinn a kocsiban. – Az a tó... az sokkal nagyobb volt. Egy völgyben, messze lenn, a partján nagy sárga ház, olyan sárga, mint ez vagy még sárgább, talán valami kastély, de nagyon messze van, mintha a világ végén volna.

Mereven nézte a műszerfal domborodó tetejét. Olimpia lassított. – Olyan vagy, mintha megvakultál volna – mondta.

– Talán meg is vakultam, és csak befelé látok. Önmagamba. Vagy az időbe. A tó nagyon messze van, talán nincs is, csak elképzelem. Egy nagy tó egy nagy sárga házzal. Én még nagyon kicsi gyerek voltam akkor. Kétéves, hároméves? Mintha néha lenéztünk volna a tóra meg a nagy sárga házra, de nagyon messziről. Talán anyámmal, vagy egy dadával, vagy másik gyerekekkel, de nagyon fentről, nagyon messziről. – Hirtelen felderült az arca. – Még találtam valamit. Van odafenn a dombon egy ház, elég nagy ház, hosszú, valami barna deszkakerítés húzódik végig előtte, aztán kicsit arrább egy kerek kis ligetecske, magas bokrokkal, és a ligetecskén túl egy karám és benne fekete bivalyok. Nagy homlokpáncéljuk van, szemben állnak velem és néznek. Én fogom a karám egyik keresztgerendáját, és nézem őket. – Tom Allen hátradőlt, legyintett. – Ezek nem azok a bivalyok. Ezek kafferbivalyok mindenféle afrikai filmekből. Pedig ott voltak a bivalyok, csak már nem látom őket. Fekete foltta váltak, ennyi igaz belőlük, talán, a többi...? Ami azóta rám rakódott. – Elhallgatott, hirtelen élénken és éberen rászólt Olimpiára. – Vigyázz, itt balra kell fordulnod. – Feszülten figyelte, ahogy Olimpia talán kicsit óvatlanul, de nagyon magabiztosan átkanyarodik az út V betűjének másik szárába, aztán elengedte magát.

– Furcsa – mondta –, de sem apámról, sem anyámról semmilyen emlékkép nem jön elő. Még csak egy ködkép, egy mozdulat sem.

– Őket jobban eltemetted, mint a kafferbivalyokat – mondta Olimpia.

Teljesen kihalt faluba érkeztek. Sehol egy lélek. Gyönyörűen rendbe tett parasztházak,

oszlopos tornácaikkal mélyen benyúltak a kert hátsó része felé. Gyönyörűen lenyírt fű a kertben, néhány fa, bokor. Sehol egy kutya, sehol kapirgáló tyúkok, sehol az élet barátságosan piszkos jelenléte. Elmentek egy kis bolt előtt, *Vegyeskereskedés*, mondta felette a tábla, a bolt külső két szürke vasajtaja becsukva, a keresztpánton nagy, fényes rézlakat. Távolabb, a völgyön túl egy kis domb tetején apró templom tornya nyújtózott felfelé.

Lassan továbbhajtottak. Egy kanyar után szembejött velük a járdán egy alacsony, fiatal férfi, tornacipőben, tréningruhában. Megálltak, Olimpia kiszállt, odament a férfihoz.

– Elnézést – mondta –, de árulja már el nekünk, ez egy kihalt falu, vagy egy skanzen, vagy micsoda?

A férfi megállt, elmosolyodott. – Ez egy hétvégi falu. Itt minden házat megvettek pestiek meg más városiak. És láthatja, szépen rendbe hozták. De csak hétvégén járnak ki ide.

– Nem tudja véletlenül, itt van-e valahol a közelben Kondorpuszta?

– Nem, sohasem hallottam róla. De hadd ajánljak maguknak valamit, ha szépet akarnak látni. Menjenek végig a falun, a kövesút végén ott a zsákutca tábla, onnan egy dűlőút vezet jobbra, be az erdőbe. Ha azon mennek vagy öt kilométert benn az erdőben, eljutnak a várig. Az most turistaszálló. Hátha ott tudják, hol van Kondorpuszta.

Az út eleje, míg el nem jutottak az erdőig, itt-ott bakhátas volt, Olimpia összeszorított szájjal igyekezett az egyik kereket a bakhát tetején tartani, mintha nem is a figyelmét kellett volna összpontosítania a kormánykerékre, hanem a teljes testi erejét, mintha a foga közé kapva kellene megemelnie a kocsit, mint macskának a kölykét. Szerencsére aránylag kevés bakhát magasodott eléjük, de ahol feldomborodtak a kerékvágások tócsái között, mégis olyanok voltak, mint a vízből kiemelkedő, sáros vízilóhát. Amint elérték az erdőt, az út kisimult, tavalyi és még régebbi őszi levelek szigetei szegélyezték, és itt-ott kétoldalt gyönyörű bükkfák magasodtak fel, a szélsők lombja összeért az út felett.

Az út kilométereken át vezetett a fák között, azután egyszerre kinyíltott előttük egy nagy tisztás.

A tisztás szélén Olimpia hirtelen megállt.

Benn, a szép füves rét közepén két csoport táncolt. Egyik csoport fekete, bő, vékony

vászonnadrágban, laza, vékony, nyakig érő fekete ingben, amely majdnem leért a térdükig, a másik csoport fehérben. Mindenkinek a derekát kötélszerű öv fogta körbe, a két vége valamelyest lelógott. Senki sem viselt cipőt. A csoportokkal szemben egy ember, bár egy szót sem szólt, szinte vezényelte őket. A táncosok kinyújtották a karjukat, egyiket előre, a másikat hátra, aztán fél térdre ereszkedtek, még mindig kinyújtott karral, majd teljesen letérdeltek, homlokuikkal megérintették a fűvet, felálltak, fordultak egyet. Nem volt korántsem teljes az összhang, egyik-másik nő kövér volt, lassan mozdult, és nehézkesen mozgott a néhány ősz hajú férfi is a csoportban.

A távolból valami keleties zene szólt. Egy gépkocsi állt a túloldalon, már félig a fák között, onnan hallatszott, nem nagyon hangosan a szaggatott, egyhangú zene, folyamatos dobverés, tompa, idegen húrpengetés.

Megkerülték a völgyet. Túloldalt a keskeny, kavicsos parkoló szinte zsúfolásig megtelt kocsikkal. A közepéből lépcső vezetett fel a várba. A lépcsőn néha felment vagy lejött valaki, hosszú fehér vagy fekete köpenyben, fején szalmakalappal.

Elindultak felfelé, egy férfi és egy nő jött velük szembe s hallották, amint a fehér köpenyes nő azt kérdezte a férfitől: – Van megváltás?

A falakon belül kis épület, az ajtó felett tábla: Ikarosz Turistaszállás. Benéztek, nem láttak senkit. Körbejárták kívül a mellvédet, ameddig elláttak, erdős hegyek hullámai futottak végig a tájon.

– Van megváltás? – kérdezte Olimpia Tom Allentől.

– Azt hiszem, csak mindennapi. De az sem mindennap.

A házból előjött egy idősebb, testes férfi, odalépett melléjük. – Ugye szép – mondta. – Itt éltem le az életemet.

– Mondja, hallott maga Kondorpusztáról?

– Igen – mondta a férfi. – Elég messze van, ha még megvan. Ezer éve nem jártam arra. De vissza kell menniük a főútra.

Másfél órába tellett, míg visszatérve a főútra, majd újra lekanyarodva egy mellékútra, most már egy darabig síkságon, majd ismét kopárabb dombokból alacsonyabb hegyek közé vezető úton eljutottak a kastélyhoz. A kastély, neobarokk egyemeletes épület, csakugyan nem messze állt egy tótól, nagy park közepén, amelyet magas kerítés választott el az úttól. Bementek a nyitott vaskapun, oldalt a P betűvel jelzett

kocsiparkolóban kiszálltak, és a hosszú lépcsőn felmentek a bejáratig, ahol kovácsoltvas betűk, tartózkodóan, mintha csak az épület díszítéséhez tartoznának, eligazították őket: KONDORPUSZTAI KASTÉLYSZÁLLÓ.

– Ez ismerősebb? – kérdezte Olimpia a bejáratnál. – Vagy ahogy ti mondanátok odaát a szigeten: *Does it ring a bell?* – Tom Allen elment oldalt a kastély mellett és lenézett a tóra. Aztán visszajött. – Hát harangot biztos nem kondít meg – mondta. – Talán egy kicsi csengőt? Nem vagyok benne biztos. Negyven év alatt nagyothallóvá válhat az ember.

A nagy, faragott bejáratú ajtón kilépett egy nő. Magasabb volt valamivel Olimpiánál is, Tom Allennél is. Fehér blúzt, fekete szoknyát viselt, a vállán lazán magára dobott fekete kardigánt. Úgy ötven felé járhatott, széles, testes, nagy mellű nő volt, de a lába nagyon karcsú és formás, és Tom Allen úgy érezte, árad belőle a nőiesség. – Elnézést kérek – mondta, mielőtt még Olimpia nyájasan zsarnoki gyámsága visszaszoríthatta volna mellékszereplővé –, Kondorpusztát keressük.

A nő elmosolyodott. – Ez Kondorpuszta. A Kondorpusztai Kastélyszálló. A Kondorvölgyi-tó odalenn van, a szálló túloldalán, ha azt keresnék.

– És a kondorpusztai gazdaság?

A nő nyitott tenyérrel, mint aki lemondóan felkínál valamit, felfelé mutatott a dombok felé. – Ott, a mögött a kis remíz mögött. De nem valami szép látvány. Keresnek valakit?

– Igen – mondta Tom Allen, megkönnyebbülve a kérdéstől, amelyre, ha nem is teljesen őszinte, de majdnem őszinte választ adhatott. – A rokonaimat keressük, és csak annyit tudunk, hogy itt laktak Kondorpusztán az ötvenes években.

– Egy pillanat – mondta a nő. Kiment a ház sarkához és lekiáltott a tó felé: – Józsi bácsi!

– A kertészünk talán tud segíteni, ott nőtt föl a gazdaságban – mondta, mikor visszajött. Tom Allen érezte, hogy a nő végignézi lassan, az öltözkését, az arcát, a tartását, a szorongását. – Nagyon jól beszél magyarul – mondta –, de a hanglejtéséből tudom, hogy nem Magyarországon él.

Olimpia egyszer sem szólalt meg, Tom Allen nem tudta, hogy tapintatból hallgat-e vagy sértődöttségből, vagy bántja, hogy szinte kizárták a beszélgetésből.

A kastély mögül lassan, vontatottan csoszogva előjött egy kék munkásnadrágba és zubbonyba öltözött kis öregember, barna bőrű, ritka ősz hajú. Nem lépett fel a kastélyt

övező kőfolyosóra, hanem a fűben jött, maga után húzva a villáját. Tüntet vele, gondolta Tom Allen. Mestersége címere. Kényelmesebb lett volna otthagynia a fűben, ahol dolgozott, de nélküle talán az önérzetét is otthagytá volna.

– Józsi bácsi – mondta a fehér blúzos nő, mikor az öregember odaért –, ez az úr a rokonait keresi, akik valamikor régen itt laktak Kondorpusztán. Maga itt élt egész életében, hátha emlékszik rájuk.

Tom Allen lenézett a lépcső tövében, a fűben álló öregemberre.

– Józsi bácsi, emlékszik egy Berendi Tamás nevű emberre? Azt mondják, itt dolgozott az ötvenes években.

Józsi bácsi maga elé húzta a villát, felállította és két kezét a nyél végére borítva rátámaszkodott.

– Berendi Tamás? Én vótam az udvaros a gazdaságban, én söpörtem, én nyírtam a bokrokat. Hát Berendi Tamás. Agronómus vót, ahogy akkor mondták. De nem sokáig, föl hívták Pestre, csak később mondta a Szeréna, aki tanítónő vót ott fönn az iskolában, azóta meghalt szegény tüdőrákban, hogy na, ezt is odavitték, ahová való, arra a térre, ahun a kurvák szoknak vadászni, a Rákóczi térre.

– Van még valaki ott fenn a majorban, aki talán tudná, hova költöztek?

Józsi bácsi jobbra-balra ingatta a fejét, lassan, szinte álmodozón.

– Nincsen már ott senki régi. Elhóttak mind vagy elköltöztek a faluba, de aztán ott is elhóttak. Hanem tán él még a falusi iskolaigazgató, azokkal jóba vótak a Berendiék.

Józsi bácsi megfordult, a villát maga után húzva megkerülte a szállót, és lekanyarodott a tópart felé.

– Lehet itt a szállóban szobát kapni? – kérdezte Tom Allen a fehér blúzos nőtől.

– Jövő héten lesz üres szobánk. Hadd mutakozzam be, Tauber Lívia vagyok, a Kastélyszálló vezetője. Úgyis járok a faluban, érdeklődöm majd Berendiék után. – Kardigánja zsebéből kivett egy kis noteszt, és felírta Tom Allen panziójának címét.

Hazaúton Olimpia szokatlanul keményen nyomta a gázpedált, némelyik kanyarban szinte csikorogtak a kerekek.

– Bocs – mondta –, de vár a fiúm. Hát az első nyomokat azért megtaláltuk. De én jövő héten nem tudok eljönni veled nyomozni. Én nem egy gazdag angol lédi vagyok, nekem munkahelyem van. És mellel, férjhez megyek.

Elhallgatott, várakozóan, válaszra várva, de Tom Allen nem kérdezte meg, kihez megy férjhez Olimpia, közülük való-e vagy más világból jött idegen, csak ült szótlanul, hanyatt dőlve a kocsi ülésén, olykor egy-egy élesebb kanyarban megtámasztva magát két kezével a műszerfal műszertelen végében.

– Szexis nő – mondta Olimpia később. – Öreg és kövér, de szexis nő.

Igen, gondolta magába Tom Allen, felidézve Tauber Livia alakját. Öreg és szexis.

Az elkövetkező napokban csak lődörgött, mert a nyomozás elakadt. A központi címnyilvántartóban az udvarias, szemüveges nő bocsánatkérően széttárta a karját, mikor másodízben visszament hozzá, hogy megtudja az eredményt. – Sajnos az ötvenes évek címnyilvántartása nagyon hiányos. Nem találtam meg Berendi Tamás nevét sehol.

Nem hajtotta igazán a kíváncsiság, hogy megismerje a várost, ahol esetleg egészen kicsi gyerek korában élt, inkább a filológus munkakényszere – vagy talán az unalom – vette rá, hogy lehetőleg gyalog végigjárja a nevezetes utakat, a pesti Dunapartot, az Andrássy utat, a Váci utcát, de noha tekintete, szinte önmagától függetlenül meg-megállt az építészet tágas terelőútján egy épületen, egy kerítésen, egy fasoron, éppúgy idegenkedett a sűrű kocsisoroktól, a sok embertől, a túlnépesedés csillogásától és a nyomorúság ujjlenyomataitól, az aluljáróban ülő, muzsikáló vagy korcs kutájuk fejét simogató koldusoktól, kisgyerekektől, mint Londonban az Oxford Streeten vagy a Regent Streeten. Esténként, hazamenet, gyalog vagy ritkábban taxiban, néha elgázolt macskát látott az úttesten vagy egy-egy kóbor kutyát a szeméthyűjtők körül szimatolva, és olyankor eltelt szégyenletes gyötrellemmel és lelkiismeret-furdalással, mintha ő személyesen lenne bűnös az éhezésükért és a halálukért. – Ezek védtelenek – mondta egyik este, a kis görög étteremben, ahova meghívta vacsorára Olimpiát, akit már öt napja nem látott. – A mi gyilkos tudományunk és túlszaporodásunk melléktermékei.

– Mit akarsz? – kérdezte Olimpia indulatosan. – Atombombát? Pestist?

– Egy jó kis pestis talán helyrebillentené a világot – mondta Tom Allen. Kicsit részeg volt, borús a napi élményektől, és most hirtelen rosszulesett neki, hogy Olimpiát oly ritkán látja.

– Kihez mégis férjhez? – kérdezte.

– Majd megismered. És gyereket akarok tőle. Egy gyereket, aki szerinted éppoly

fölösleges ebben a világban, mit te vagy én.

Az étterem hátsó részében ültek, előttük, egy lépcsőfokkal magasabban tágasabb térben, nagyobb asztalok nagyobb társaságokat hívogattak, egy újabb lépcsőfokkal feljebb mesterkéltné, szinte kocsmái közvetlenség kínálkozott a terítőtlen, tüntetően éppen csak simára gyalult hosszú asztalok mentén, a nyersre tercezett kényelmetlen székek hangos közönségének. Aprócska emelvényen egy bajszos, sötét hajú hegedűs, egy önmaga zenéjébe bújó cimbalmos és egy áhítatosan hajladozó nagybőgős muzsikált, talán elég jól, gondolta futtában Tom Allen, kinek a zene, botfülű lévén, csak egymásik, szinte közhelyszerűen megismert és befogadott klasszikus dallamot jelentette. Olimpia tiramisut rendelt harmadik fogásnak, Tom Allen brandyt, bár tudta, hogy nem kellene többet innia.

- Szegény Tom – mondta Olimpia fölényesen?, kedvesen?, részvevően? – Tom Allen nem tudta eldönteni, mikor a panzió előtt kitette. – *Sleep well.*

A kondorvölgyi út utolsó szakaszán eleredt az eső, sűrűn verte a hajlongó nyárfák levelét, a magas füvet, terjengő fűzbokrokat, köztük a saponaria fehér, a coronilla pirosas és sárga szigeteit. A szélvédőn ömlött a víz, alig győzte az ablaktörlő, az üveg bepárasodott, és Tom Allennek lassítani kellett, míg a páramentesítő megint átlátszóvá nem fújta. Úgy érezte, mintha a szeméről vette volna le valamilyen varázslat a hályogot.

Mire a kastélyszállóhoz ért, már nem esett. Leparkolt a bérelt fehér Opel Astrával a bejáratától jobbra, kivette a csomagtartóból a táskáját, és elindult fel a hosszú lépcsősoron. Belépett a nyitott, kétszárnyú kapun, de akkor már szembejött vele Tauber Lívia, fehér, feszes köpenyben, mosolyogva. – Isten hozta, Mr. Allen – mondta. – Már vártam. Tegye le a csomagját, szólok a fiúknak, hogy vigyék fel a szobájába. Addig nézze meg a kastélyt. Azt hiszem, ritka látvány.

Széles, márványkorláttal szegélyezett lépcsősor vitt fel, nem túl magasra, ott kétfelé ágazott egy márványlapokkal kirakott fal mentén, és a két lépcsősor talán túl nagyvonalúan emelkedett jobbra és balra néhány métert a kastély emeletéig. Valami feleslegeset, valami kérkedőt érzett ebben a szerkezetben: ilyen lépcsőn mindig frakkba öltözött urak, hölgyek hosszú, suhogó estélyi ruhában jönnek lefelé a vörös szőnyegen a filmek és a színdarabok díszletvilágában. De most csak egy alacsony, sovány, nagy fülű emberke jött le, vörös szőnyeg nélkül a márványerezett lépcsőkön. – Jóska, vidd már fel Allen úr poggyászát a hetes szobába – mondta neki Tauber Lívia. Azután felmutatott a mennyezetre: – Nézze, az ott Apolló a harci szekeren, néhány éve került elő, amikor restaurálták az épületet. De mutatok valami érdekesebbet is. – Elindult a lépcsőn felfelé, Tom Allen követte, az asszony feszesen lépkedett előtte a lépcsőn, aztán megállt, egy pillantást vetett visszafelé Tom Allenre, és megvárta, míg melléje ér, mielőtt

tovább indult volna.

– Ez már szokatlanabb – mondta, mikor felértek az emeletre. Fenn a mennyezeten olümposzi istenek, Zeusz, Mercurius, Apolló, Artemisz, más istenek vagy inkább tarka, groteszk karikatúráik: végtagjaik szinte kubisztikus formák vagy éppen háztartási eszközök, lapátok, öltözkük tarka és szemérmetlen.

Livia kinyitotta középpüth az ajtót, és bevezette Tom Allent egy terembe, nyilván az ebédlőbe. A jellegtelen asztalok, székek szépen elrendezve, de fenn, a mennyezeten egy szemlátomást holtrészeg Noé nyújtózott el, szőlőfürtök, hordók és nagyon tarka madarak társaságában. – Ez is a restaurálás során került elő. A francia forradalom korában készült és anekdotává válnak a görög istenek is, meg a Biblia is.

Elkísérte Tom Allent a szobája ajtajáig. – Reggeli hét és kilenc között, vacsora este nyolckor. Kétféle menü között választhat, a heti étlapot megtalálja a szobájában a kisasztalon. – Elmosolyodott. – És azt hiszem, nyugodtan mondhatom, hogy kitűnő szakácsunk van. Demeter úr dolgozott már Franciaországban is, a Csatorna-szigeteken is. De ő maga nem eszik soha főtt ételt, csak pecsenyezsíros kenyeret paradicsommal, nyers uborkával vagy retekkel. Majd találkozik vele.

Indulóban kifelé viaszszólt még: – Ha fel akar menni a majorságba, délután ötkor beszólok magáért. És odaadom majd annak a két-három embernek a címét a faluban, akik valószínűleg ismerték a rokonait.

Tom Allen behúzza maga után az ajtót, kicsomagolta a táskáját, könnyű vászonnadrágot, pólóinget, puha Marks and Spencer vászoncipőt vett fel. A dzsuvedzs, amit jövet, innen nem messze egy csárdában evett, nehéz étel volt, és őt is elnehezítette, de nem akart ebéd után lefeküdni, bár a magas, hűvös, egyszerre világos és árnyas szoba, a széles ágy nagyon csábítónak látszott ledőlni, olvasni, elszunnyadni, de valamilyen titokzatos állati ösztön gyerekkorától fogva azt diktálta, hogy új helyeken rögtön járja be a közvetlen környezetét, mint aki baj esetére menekülő utakat néz ki magának vagy zsákmányszerző revíreket.

Kiment a kastélyszálló tó felőli teraszára, majd a széles, kavicsos úton le a tópartra. A tóparti napozóterületen egy nyolctagú társaság feküdt, fürdőruhában, elnyúlva a napon. Egyik férfi felemelte a fejét, Tom Allen egy biccentéssel odaköszönt, a férfi visszabíccentett és visszafeküdt. Arrább, szomorúfűz árnyékában egy házaspár

horgászott, a botok feltámasztva, a férfi könyökére dőlve, fürdőruhában figyelte a kapásjelzőket, két színes, zsinórra akasztott gömböt, a nő, oldalt fekvé, fejét a könyökhajlatába fogott apró párnára támasztva, aludt.

Tom Allen lábujjaival letolta magáról a két papucscipőt, azután mégiscsak lehajolt, felgyűrte a nadrágját fél lábszárig, belelépett a sekély vízbe, állt egy darabig, nézte, nem túl figyelmesen, a túlsó partot, érezte a lába szárán a langyos víz simogatását, azután visszajött a partra, leült a homokba. Egy V alakú ágdarab feküdt mellette, talán valaki horgászbot-kitámasztónak használta. Kézbe vette, és ábrákat kezdett maga elé rajzolni a homokba. Vonalakat, köröket, háromszögeket, ékeket, félíveket, valamilyen titkosírást, amelyet maga sem tudott volna megfejteni, nem is akart, a tűnődés mulékony rovásírása a homokban. Később felment a szobájába.

Az asszony pontosan ötkor kopogott be. Szótlanul mentek fel az enyhe emelkedőn, s a domb mögött Tom Allen megpillantotta a pusztá majorságát. A nagy négyszöget három oldalról épületek fogták körül, egyik oldalt szemlátomást istállók, a másik oldalon lerobbant lakóházak, előttük néhány cserép muskátli, kötélén száradó ruha jelezte inkább, hogy ott emberek laknak, mint az épületek állapota. A harmadik oldalon hosszú ház húzódott, teteje kinyúlt egy hosszú tornác fölé, néhány szögletes faoszlopra támaszkodva, a tornácot itt-ott roskatag, töredezett fabaluszter szakaszai választották el a fél méterrel mélyebben húzódó gyérfüves, papírdarabokkal, műanyag zacskókkal teleszórt földövtől, amely hajdan bizonyára virágokkal, alacsony bokrokkal takarta el a ház fél méterre kiemelkedő talapzatát. A nyitott oldalon – Tom Allen emlékezete felvillant egy pillanatra – karám állt, benne, a vastag trágyában, törmelékben, szalmamocsárban pár tehén imbolygott, nagyon lassú léptekkel.

A térség közepén bokorcsopót, nyurga, elaszott akácok emelkedtek ki a csökkent orgonabokrok közül.

Nem tudta eldönteni, hogy ez a látvány beleilleszkedik-e abba a ködös, homályos, töredékes emlékképbe, amely, bizonyára mindenféle más, ugyancsak homályos emlékképekkel keveredve, néha egy váratlan villanással, néha, ha nagyon összpontosított rá, egy pillanatra kimeredve megjelent előtte.

Vacsoránál ismét futó bólintással üdvözölte azt a társaságot, amelyet a tóparton látott, németül beszéltek, elég hangosan, és azt a férfit, aki horgászott, s aki a tóparti,

fiatalosan feszes alakból most, bő, lógó ruhadarabokba öltözve, kicsit kopaszodó, félszeg vendéggé vált. Még két asztalnál ültek, egyiknél egy négytagú társaság, nyilván két házaspár, középkorúak, az egyik, olykor sikkantva felnevető nőt leszámítva, nagyon halkán beszéltek, talán svédül, a másiknál két, nyáriasan lezser öltözkéiben is elegáns férfi. Tom Allen távol a többiektől az étterem belső sarkába szorított kis asztalt választott ki magának. Nem volt kedve sem ismerkedni, sem beszélgetni. Két, szemlátomást kicsit bizonytalan kezű, alkalmi pincér – télen talán favágók vagy útkarbantartók lehetnek, gondolta – hozta be a vacsorát, hideg meggylevest, tárkonyos almáshúst és végül valami csokoládékrémet, de azt meg sem kóstolta, eltelt az utazással, a vízzel, a majorság lehangoló látványával.

Az étterem ajtajában megjelent egy pillanatra egy sovány, magas, lóarcú, ritka hajú férfi, hófehér ingben és nadrágban, nézte a vacsorázókat, azután megfordult és eltűnt. Biztos volt benne, hogy ez Demeter úr, a szakács, bár most nem evett pecsenyezsíros kenyeret paradicsommal.

Vacsora után mindnyájan kiültek a hatalmas teraszra, egy fiatalember, sokkal elegánsabb, mint a két pincér, a teraszajtó mellett állt szolgálatkészzen és hozta ki rendelésre az italokat. Tom Allen whiskyt kért jéggel, elnézett a tó fölötti éjszakába, a tó túlsó partján időnként kis fények villantak fel és visszaverődtek a fodrozódó víz apró hullámain – bizonyára horgászok, gondolta – és távolabbról felsejlett még a sötétségben is a dombvonulat rejtelmes geometriája.

Két hangszóróból halk zene szólt, valami klasszikus, gondolta, szégyenszemre nem ismerem, *Even if you are tone-deaf*, mondta neki szerelmük kezdetén Laurie, a zenerajongó, *you can still learn to enjoy it with a bit of effort*. Azóta sem tettem semmit azért, hogy botfülű létemre, megismerjem a zenét, gondolta, mint mindig, enyhe és megbocsátó lelkiismeret-furdalással.

Cipősark kopogását hallotta, felnézett, Livia jött ki a teraszra, magas sarkú cipőben, a mellbimbói kis dombokban kinyomták a fekete pulóvert a nagy mellek kicsit megsüllyedt középpontjában, szinte hirdelve, hogy nem visel melltartót.

– Leülhetek az asztalához?

Tom Allen felállt, kihúzta udvariasan az üres széket.

– Parancsoljon. Kérhetek magának valami italt?

Livia ginfizst rendelt. – Grieg – mondta a láthatatlan hangszórók felé mutatva. – És utána jön majd az édes, elmebeteg, árva Schumann. De maga aligha ismeri azt a Kosztolányi-verset. Mondja, ha nem vagyok indiszkrét, milyen rokonait keresi?

– „S mert nem lehet már jobban sírnia, száján kacag a schizophrénia.” Magyarországot is végeztem Oxfordban.

Felemelte a poharát, körbeforgatta az olvadó jégkockát a már világosabb barnává vált maradék whiskyben. Az asszony hátraereszkedett székében, bár nem dőlt igazán, elengedetten hátra, kezében tartotta a poharát és nézte Tom Allent. Körös-körbe beszélgetés, olykor nevetés: nem zavaróan, inkább védelmezően, inkább mintha hangokból valami burát vontak volna köréjük. Skizofrénia, gondolta Tom Allen, szeretnék ennek az idegen nőnek mindent elmondani magamról, hogy a teljes sehova nem tartozásból kilépjek, de ha valakit beavatok az életembe, akkor már kötődöm is hozzá, akkor már nem vagyok szabad, lehet ez egyetlen esti beszélgetés csak, de lehet, hogy holnap a bűntudat, a kényszeres fecsegés kísértete úgy köt hozzá szégyenérzetemben, mint a szerelem.

– Nem tudom, kit keresek – mondta. – Az anyakönyvi kivonatom szerint itt születtem, tudom az apám és az anyám nevét, apám foglalkozását, mert az rajta van az anyakönyvi kivonaton. Apám biztosan meghalt, valószínűleg az anyám is. Nem őket keresem igazán, hanem talán önmagamat. Köszönöm, hogy kinyomozott valakit, aki tud róluk, aki ismerte őket. Olyan, mintha valamikor csakugyan éltek volna.

Az asszony nem szólt. Mintha egy monológ néma színpadi szereplője volna, csupán a jelenlétével váltaná át a monológot látszólagos párbeszéddé, gondolta Tom Allen. Talán éppen a hallgatással vallat, mint a gyóntató papok vagy az élet más titkosrendőrei. Vagy egyszerűen csak unja az egészet, már szabadulna tőlem, de úgy dől hátra a székben, hogy vonzó legyen, hiúságból, természetes ösztönből, ezzel kárpótolja magát az unalomért. Sose voltam túlon túl érdekes beszélgetőpartner.

Livia egy parányi kézmozdulattal intett a pincérnek, s az kisvártatva hozta a ginfizst és a whiskyt jéggel.

– És maga hogy került ide? – kérdezte az asszonytól.

– Németet tanítottam az iskolában benn a faluban. De elhagyott a férjem, kevés volt a fizetés, és ide németül tudó szállodavezetőt kerestek. Hat évvel ezelőtt. Hat év. Nem is

olyan nagyon hosszú idő, még egy barlanglakónak sem. És ez nagyon szép barlang, ha barlang.

Tom Allen nézte a nyugodt, telt arcot, a szem körül szétfutó csekély ráncokat, a fekete pulóvert kiduzzasztó melleket, a furcsa, cakkos száját.

– Lehet, hogy a barlang nem ez? –, és egy könnyed csuklómozdulattal végigintett az épületen, a hangos társaságon, a tó alig látható tükröződésén, a túlpárt homályán. – Hanem saját maga?

– Későre jár – mondta hosszas csend után az asszony, bár nem nézett az órájára, kérdően vagy tüntetően. – Ideje lefeküdni.

– Szóval a rokonait keresi? – kérdezte az öregember a tolószékéből. Gyér haját vagy ő maga, vagy a felesége, aki ott állt mellette, kicsi, vékony, szívós öregasszony, gondosan hátrafésülte, jobboldalt a protéziséből – vagy a valódi fogak közül? – elöl hiányzott két fog. Az úr valahogy illett az öregemberhez, valami nemtörődöm fölényt, humort jelzett inkább, mint védtelen pusztulást. – A Berendiek. Hát én igazából csak a Gábort ismertem, idejött tanítónak valamikor a húszas évek végén Kondorpusztára, akkor határozta el a gróf, hogy iskolát nyit a pusztai gyerekeknek, egy nagyon szociális gróf volt, azt akarta, hogy a pusztai gyerekek is tanuljanak. Szóval idejött a Gábor. Én később kezdtem tanítani, no persze nem kinn a pusztán, hanem itt benn a faluban, aztán a végén itt lettem igazgató, aztán meg a legvégén rokkant vénember lettem, láthatja. Anyukám, adjál valamit inni, a vendég úrnak is, hogy is hívják magát, valami angol neve van, azt mondta a Lívia. Tom Allen. Hát az nem éppen Berendi, hogy lenne magának rokona a szegény Berendi Gábor? Bár ölég jól tud magyarul ahhoz képest, hogy angol. Köszönöm, Julikám – mondta feleségének, aki a kezébe nyomott egy kis pálinkás poharat, azután tálcán odakínálta a másikat Tom Allennek. A tálcát, rajta a szépen metszett üveggel, letette az asztalra. – Házi főzet, szilvapálinka. Ilyet maguk nem isznak ott Angliában, tudom – mondta az öregember, és szájához emelve a poharat, egy hajtásra kiitta. A felesége közben apró pogácsát kínált, először neki, aztán Tom Allennek.

– Vegyen. Túrós pogácsa. Ma sütöttem – mondta, s a ráncos kis arcát váratlanul fényes mosoly világította meg.

Könnyen megtalálta a házat a hosszan elnyúlt falu közepén kiszélesedő téren, amelynek egyik oldalán kis, fehérre meszelt templom állt, előtte gyér füves térségben fakereszt, kissé átlósan szemben a polgármesteri hivatal földszintes épülete, nem messze jobbra kocsmá vagy étterem, felette világossárga hosszú táblán piros betűkkel a felirat: SZÉPASSZONY *étterem és eszpresszó*. A házak itt, a falu közepén már szépen rendezettek voltak, nem úgy, mint a bevezető úton, amelyen Tom Allen végighajtott, ahol nem előkertek mögött, fenyőfák és bokrok közt álltak, hanem kinn az utca mentén húzódtak és magas deszka vagy kovácsoltvas kapujukon oldalt lehetett bejutni az udvarra.

Belépve a kis kapun, végignézett a hosszú, üres tornácon, és egy pillanatra eltűnődött a két lépcsőfok mellett lenyúló alacsony rámpán: akkor még nem tudta, hogy a ház gazdája tolószékben tölti az életét.

Lenyelte a pogácsát, mielőtt az öregembernek válaszolt volna.

– Az én eredeti nevem Berendi Tamás, csak Angliában örökbe fogadtak, és most szeretném megtudni, kik voltak a szüleim, van-e rokonságom. Olyanokat keresek, akik ismerték őket.

Az öregember felemelte a két karját, keskeny ajka széles mosolyra húzódott a foghíja fölött. – Hát te vagy a Berendi Tomi fia? Julikám, erre inni kell.

Az öregasszony töltött neki, Tom Allennek is, és elővett még egy kupicát. – Erre én is iszom – mondta. – Pedig nem szoktam. Nahát, hogy maga a Gábor unokája. – A szeme kicsit elrévedt. – A Gáboré. Szép ember volt.

– Tudtam én már akkor is, hogy tetszik neked – mondta harsányan az öregúr. – No iszen, ami volt, elmúlt. Én úgy ismerkedtem meg a Gáborral, hogy lejárt horgászni a tóra, meg én is lejártam, mert kaptunk engedélyt a gróftól, nem is a gróftól, hanem az intézőtől, Fuchs Dénesnek hívták, szabad volt fognunk hetente két pontyot, meg keszeget, ami belefért. Nohát ott ismerkedtem össze a Gáborral, aztán be-bejárt biciklivel a faluba vásárolni, amikor nem a felesége, az Aranka jött be, aztán ha délután jött, mikor már nem volt tanítás, leültünk sakkozni, eleintén csak a kocsmában, akkor még nem hívták Szépasszonnak, nem hívták semminek, csak kocsmának, fröccsbe játszottunk, te Marci, szokta mondani, ma berúgok a költségedre, de soha nem rúgott be, nem is nagyon szeretett inni.

– Te bezzeg szerettél inni – vágott közbe Julika –, nagyon is. – A férje mintha nem is hallotta volna. – Aztán voltak nálunk vendégségben is, mi meg kimentünk olykor hozzájuk a pusztára halat sütni nyárson a szabadban, a ház, amit a gróf adott nekik, igen kicsi volt, egy szoba meg konyha, meg előszoba, a budi kinn az udvaron, és mellette az iskola, egy osztályterem, oda járt minden pusztai gyerek egyszerre, az elsőstől a negyedikesig.

Tom Allen közben a szobát nézegette. A falon függő népi cseréptányérokat, a régi, kopott fényű sublódót, a hajlított karfájú díványt a hímzett díspárnákkal, a szögletes, faragott lábú régi asztalt a kis csipketerítővel, amelyen most az ezüst- vagy ezüstözött kis tálca állt a pálinkásüveggel.

– Aztán a háború alatt, én már nem emlékszem, melyik évben, meghalt Aranka.

– Ezerkilencszáznegyvenháromban – vágott közbe a felesége, de az öregember nem figyelt rá.

– Egyik nap összeesett a konyhában, és meghalt, a főzőkanál kiesett a kezéből, azt mondták, hogy a paprikáskrumpli csak főtt tovább a tűzhelyen, elfőtte minden levét, és egészen odaégett, mire a Gábor átjött az iskolából. Ettől azután teljesen megváltozott. Nem járt többé horgászni, nem sakkozott, be sem jött a városba. Mikor kérdeztem tőle, miért nem horgászik, azt mondta, sajnálja a gilisztát horogra tűzni, meg sajnálja a halat is, mert szenved. Mesélték, hogy ha esett, ha fújt, mindennap kiment az erdőbe, gombát szedett, vargányát, meg fiatal pöffeteggombát, meg mindent, értett a növényekhez, vitte néha a gyerekeket a iskolából, mutatta nekik a gombákat meg a növényeket, de legtöbbször egyedül ment és rajzolgatta magának színes ceruzával a virágokat, odaírta a latin meg a magyar nevüket, nem tudom, mi lett azzal a füzettel; egyszer, amikor kimentem hozzá, hogy megnézzem, mi van vele, megmutatta, nagyon szép volt, könyvet lehetett volna belőle csinálni, mondtam is neki, de ő azt mondta, ebből ő nem akar könyvet, csak magának csinálja. Aztán, talán 1950-ben, ő is meghalt, valakik orvvadásztak az erdőben, azok lőtték le, két nap múlva találtak rá, egy bokor alatt feküdt, odáig el tudott mászni még, a fűre vagy tíz méteren át rászáradt a vére. Julikám, adsz még egy pohárravalót? – Az asszony szó nélkül felállt, töltött a férjének, Tom Allen azonban letakarta a kezével a kupicáját. – Vezetek – mondta.

– És aztán – legyintett az öregember. – Nem jár erre rendőr, csak nagyon ritkán. De te

tudod. No, szóval a Gábor a halála előtt nagyon magánakvaló lett. Pedig azelőtt nem volt olyan magánakvaló, azt hiszem, bár sose mondta, de benyúlt ókor a fejőslányok szoknyája alá. És amikor bejött ide, mindig volt valami története. Egyszer, emlékszem – az öregember előre elnevette magát –, még a háború alatt mesélte, hogy a béresgazda, valami Jani bácsi, azt kiabálta a gyerekeknek, akik az akolban nyírták a birkákat, mert lassan dolgoztak, hogy – megint elnevette magát – szóval, hogy a római pápa rakja belétek azt a rézzel kiveret faszát, sűrűn, mint mikor a köd esik.

A nagyapámat agyonlőtték. Az apámat is agyonlőtték, ha igaz, gondolta Tom Allen. Talán engem is agyon fognak löni. Ha van valami következetesség vagy legalább arányérzék a világban, akkor engem is agyon kellene valakinek lönie. Örökletes betegség: mint a Parkinson-kór. Vagy szakrális hagyomány. Valami rend. Tessék szembefordulni velünk, Mr. Allen, nem akarjuk seggbe löni.

– Apámról mit tud, Marci bácsi?

– Kiről? Apádról? Ja, a Tomiról. Hát őt én nem olyan nagyon jól ismertem, gyerek volt, mikor a Gáborral még találkoztunk, ott végezte az elemi az apjánál, aztán Gábor beíratta a gimnáziumba, benn a városban, azt hiszem, eleintén bejáró volt...

– Minden reggel hatkor bejött ide biciklivel az állomásra, felszállt a vonatra, bement a gimnáziumba – vágott közbe a felesége.

– No, szóval bejáró volt... – folytatta az öregember.

– Egy darabig – vágott közbe megint a felesége –, azután hárman idevalósiak kivettek egy szobát, és csak hét végére jött haza, később már akkor se mindig.

– Aztán a gimnázium után, a háború végeztével elment valami agráregyetemre vagy főiskolára, ösztöndíjat kapott a fiam, mondta Gabi, aztán éppen mikor végzett, államosították a pusztát, kirúgták az intézőt, Fuchsot és Tomit nevezték ki agronómusnak. Beköltözött a Fuchs házába, a felesége könyvelt, hogy is hívták?

– Ilusnak – mondta a felesége. – Nem idevalósi volt, Tamás hozta ide, olyan kicsi, szőke nő volt, csinos lány, és nagyon sokat beszélt, mindig beszélt, csak mondta, mondta.

– Ezt te honnan tudod? – förmedt rá Marci bácsi. – Csak kétszer-háromszor jöttek el hozzánk, mindig siettek, mentek vissza a pusztára.

– Tudom – mondta a felesége, és az apró, ráncos arcból olyan nyugalom sugárzott,

gondolta Tom Allen, amilyen csak nőkből sugározhat, mikor már minden testi hiúságot levetettek magukról és marad bennük a megértő bölcsesség és gonoszkodó fölény.

– Adj egy cigarettát – parancsolt rá az öregember, szinte büntetésül. Az öregasszony szó nélkül felállt, a sublódról felemelt egy doboz kék színű Helikont, fogta a műanyag öngyújtót és egy fekete cserép hamutartót, odament a férjéhez, kipöcögтетett a dobozból egy cigarettát, az öregember szájába dugta, meggyújtotta, s a férje ölébe rakta a hamutartót. Az öregúr nagyot szívott a cigarettából, a feleségére nézett, aztán Tom Allenre.

– Szóval nem nagyon jártak be a faluba – folytatta. – Egyszer-kétszer beköszöntek hozzánk, de nem nagyon jártak be. Aztán hallottuk, hogy Tomit felhelyezték az állami gazdaságok minisztériumába és felköltöztek Pestre. Még csak el sem köszöntek tőlünk.

– De igen, idejöttek és elköszöntek. Hozták magát is – mutatott az öregasszony a ráncos mutatójával Tom Allenre. – Akkor olyan kétéves lehetett. Nagyon helyes kisfiú volt. Elköltöztek arra a térre, hogy is hívják, ahol később mindig azok a ... – itt elhallgatott egy pillanatra –, szóval ahogy később mondták, azok a rosszlányok voltak.

– A Rákóczi térre?

– Igen, igen, a Rákóczi térre. De azután már nem hallottunk róluk.

– Nincs meg véletlenül valahol a régi címük? – kérdezte reménykedve Tom Allen.

– Aztán már nem hallottunk róluk – mondta most az öregember. – Eltűntek azon a téren, ahol a kurvák vannak.

– Csak annyit hallottunk – vágott közbe a kicsi öregasszony, egyre elevenebbül –, hogy szegény Tomit a határon lelőtték. De hogy a feleségét is lelőtték-e, azt már nem tudom. Magát – mosolygott Tom Allenre – biztosan nem lőtték le.

– A híreket akarom hallgatni – mondta az öregember, és türelmetlenül a mellette álló kisasztalra lökte a fekete hamutartót. – Mindjárt dél van. A híreket akarom.

– Megszokta – mondta mentegetőzve az öregasszony kinn a lépcsőn. – Már nem érti, el is alszik közben, de délben be kell kapcsolni a híreket. Az emberben, ha megöregszik, több a megszokás, mint az élet. Vagy talán a megszokás az élet. Ugye nem haragszik? A Szépasszonyban, azt mondják, jól főznek.

Az étterem – lefüggönyözött ablakai mögött szinte a nyár esti árnyak hűvösségét

kínálva a kinti erős napfény után – élesen kettévált: jobbra egy hosszú asztal piros kockás terítővel, odakészített tányérokkal, evőeszközökkel, papírszalvétákkal, az asztal hosszán mértani pontossággal felsorakoztatott négy nyitott, apró cserép sótartóval, amelyekben, Tom Allen érzése szerint, már röggökké tömörülhetett a só – nyilvánvalóan valamilyen közösségi ebéd vendégeit várta. Balra, fehér terítővel leterített négyszemélyes asztalok, melyeknek közepén kis váza állt, egy szál virággal – valódival vagy művirággal, ezt nem tudta megállapítani – az ígéretesebb vendégeknek. Az egyik fehér terítés asztalnál három öltönyös, nyakkendős férfi ült, fel sem néztek, mikor belépett. Láta, hogy szemben, a kitárt kétszárnyú ajtón túl, tágas vadszőlőlugas árnyékában kisebb asztalok állnak, de a terítők itt nem pirosak, hanem kék kockásak voltak. Kiment, a teraszon már ültek két asztalnál, az egyiknél négy ingujjas ember, előttük az asztalon sok üveg sör, a másiknál egy idősebb, kicsit borzas férfi és egy vékony, szőke nő. Tom Allen a tőlük legtávolabb eső asztalhoz ült le, s nézett kifelé a szomszéd kertekre, gyümölcsfákra, házak hátsó, kopár, alig-ablakos rajzára, s a házakon túl, messze, mintha karanténból nézne, dombok erdős hullámozására.

– Parancsoljon, az étlap – mondta a középkorú, testes nő. Fehér kötény volt előtte, a kötény zsebéből kimeredt a zsebszélbe akasztott golyóstoll és a számlatömb teteje. Tom Allen végigfutott az étlapon, leengedte, és azt kérdezte: – Mit ajánl? – Az asszony egy pillanatig határozatlanul nézett vissza, azután szinte bizalmasan és súgva azt mondta: – Savanyú vetrecét. Az a specialitásunk. – Elindult a konyha felé, Tom Allen látta, hogy vaskos lábait csaknem a vádlijáig érő, szorosan fűzött magas szárú cipő szorítja, mint a női fodrászokét vagy a trópusokon áhítatos munkájukat végző misszionárius apácákét.

Lassan evett. Közben mind többen jöttek, a kinti asztalokat már nagyjából elfoglalták, két asztalt az a német társaság, akikkel együtt lakott a Kastélyszállóban. Azután váratlanul bejött Lívia, egyenesen Tom Allen asztalához. – Be kellett jönnöm mindenféle ügyeket elintézni, és kíváncsi voltam rá, hogyan boldogul. Gondoltam, hogy itt lesz, Marci bácsi délidőben nem tűr meg senkit, hallgatja a híreket.

Tom Allen felállt, kihúzott egy széket. – Hadd hívjam meg ebédre – mondta, s nézte az asszonyt, aki most nyáriasan könnyű zöld-fehér csíkos ruhát viselt, ami talán jobban leplezte formáit a fekete pulóvernél, bár nekem, gondolta Tom Allen, jobban tetszett a

fekete pulóverben, abban hihetlenebbnek, vonzóbbnak s talán kicsit félelmetesebbnek is láttam.

De Livia nem fogadta el a meghívást, azt mondta, sietnie kell, így is későn ér majd vissza a szállóba, csak tudni akarta, hogy Tom Allennek sikerült-e valamit is előbányásznia az öregember emlékezetéből.

Éppen megfordult, mikor a pincérnő odajött az asztalukhoz: – Szerbusz, Livia – mondta. – Hozzak valamit?

– Köszí, nem, Margitka – felelte Livia. – Már mennem kell.

A pincérnő félfordulattal még utánanézett. – Nem szokott bejönni hozzánk – mondta. – Maga a Kastélyszálló vendége? Ja, tudom, maga az az angol, aki itt született és a rokonait keresi. Nagyon akar magának segíteni. – Mintha valami malícia bujkált volna a hangjában. – Majd én is kérdezősködöm, ide sok ember jár, és ha találok valakit, felhívjuk a Kastélyszállóban.

Mikor kifelé menet belépett az étterem alkonyibb fényébe, látta, hogy a hosszú, kockás terítős asztalokat már birtokba vették különböző korú, nem nagyon jól öltözött, vagy éppenséggel kék munkaruhát, fehér, sejtethetően nem túl tiszta köpenyt viselő nők. A zsidongás egy pillanatra elhallgatott, mikor ő a hátsó terasz felől bejött. *Jesus Christ*, gondolta, itt már mindenki tud rólam? De egy pillanat múlva újra kezdődött a zsidongás. Kilépett az utcai ajtón, a nap majdnem meredeken tűzött le rá, korábban úgy gondolta, hogy körbejárja kicsit a falut, de most, bizonytalanul, hogy védi-e még az ismeretlensége és névtelensége, csaknem elkábulva a rázuhogó napfénytől, úgy döntött, visszamegy a Kastélyszállóba, olvas, talán ebéd utáni álomba zuhan, mint a déli országokban bölcsen szokás. És aztán? Mint asztronauta elindulok a magány világűrre? Tom Allen nagyon vonzónak, de nevetségesen gyermeketegnek érezte ezeket az érzelemteli szerepeket. Talán be kellene menni a városba, alig tizenöt kilométerre van a falutól, megnézni a történelmi városmagot, a burjánzást és a leépülést, az életet és a haldoklást, ami biztosan hasonló az otthonihoz, de biztosan más is, mint az otthoni.

De amikor felébredt, maga mellett Olivia Manning regényével, amelybe, mielőtt elaludt volna, könyvjelzőként a szálló keskeny, szürke-fehér betűkkel nyomott tájékoztatóját dugta be, *Reggeli 7–9h között, vacsora 7.30, gongütéssel jelezzük, Iroda száma a házivonalon 11*. Megpróbálta az irodát, senki sem vette fel a kagylót. Felöltözött, ingbe,

vászonnadrágba, sarut húzott csupasz és – nem először észlelte kicsit lehangoltan – mindinkább bütykösödő lábára, és lement a vízpartra. Egyedül volt. Nézte a víz felszínét, először csak az ég, a fény, az apró gomolyfelhők tükröződését, azután mind több jelet fedezett fel a víztükrön. Beljebb, a víz közepén valamilyen arany színű nagy hal, ponty lehet, gondolta, ugrott ki; közelebb a parthoz hullámcsík indult el és futott előtte keresztbe, mintha egy tengeralattjáró periszkópja húzta volna, nyilván egy nagyobb hal uszonya metszette végig néhány méteren át a vízfelszínt, a víz fölé hajló fűzfák alatt apró halacskák fröccsentek szét menekülőben; közvetlenül a lába előtt különös hosszú lábú bogarak futkostak a vízen, a felszín egy parányit behorpadt csónakszerű kicsi lábfejük alatt. *Waterstrider*, csak az angol nevüket tudta. Írás a vízen, de nem tudja elolvasni. A túlsó parton emelkedő domboldalt fák és bokrok borították, néha felvillant a vízparton valami fehér, valószínűleg egy horgász inge. Vízimadarat nem sokat látott, jó messze néhány fekete szárcsát és egy kis csapat tőkésrécét. Aztán megmozdult a szemközti partnál a fehérség, kiúszott a vízre, akkor látta, hogy hattyú. Meg is zavarta mélázásában, mert inkább lakott helyek, a Serpentine vagy az állatkert idomított díszállatának érezte, mint valódi vadmadárnak. Felállt, leverte a nadrágjáról a homokot, és bement a házba. A nap amúgy is lefelé menőben volt már, és úgy gondolta, vacsorához azért valamilyen kevésbé vízparti öltözékkel kellene felvennie.

Nem volt éhes, szinte csak illendőségből ült be az étterembe, függetlenebbnek érezte magát, a névtelenségig és jellegtelenységig függetlennek, ha beleilleszkedik a szertartásrendbe, mint ha bármilyen jelentéktelen különállással elválasztja magát tőle.

A szomszéd asztalnál négy új vendég ült, egy nagydarab ember, bermudasortban, egy másik, szemüveges, ritkuló hajú férfi, ültében csak a fehér ingét és a nyaka köré kötött rózsaszín-zöldmintás sálát látta, és két középkorú nő, mindketten, amennyire ültében meg tudta ítélni, nagyon ápoltak és korukhoz képest – mindkettőt ötven körülnek gondolta – meglepően karcsúak, laza, színes ruhában. A nagydarab férfi beszélt, harsányan, hol angolul, hol magyarul, Tom Allen nem figyelt rá.

Noha nem kívánt enni, mégis, meglepetésére, nagy örömmel ette meg az előételt, a *gazpacho* színes, zöldpaprika-paradicsom-nyersuborka-póréahagyma keverékét, a jeges víz és jégkockák csábító kínálkozása alól, mintegy ellenpontoszásul a két szelet pirítós kenyérnek, amely külön tálkán kínálta magát. De úgy érezte, többet nem kíván, nem

akar ételt magába gyúrni csak azért, mert úgy illik, mert fizetett érte. A pincér behozta a következő fogást, spenóttal töltött csirkecombokat színes rizságyon, és letette az asztalára, nem akart hozzányúlni, de megpillantotta Demeter úr fehér kötényes kísértetét az étterem ajtajában. Kivett egy kicsi csirkecombot, hozzákotort egy kanálnyi rizst, és büntudattal nézett az ajtó felé, de addigra Demeter úr már eltűnt. Érezte a curry illatát a töltelékben, de bármennyire szerette is az ízét, most nem kívánta. Letette a kést, villát oldalt, párhuzamosan az alig használt tányér jobb szélére, de mielőtt a pincér jött volna, hogy elvigye a tálat és a tányért, felállt a szomszéd asztaltól a bermudasortos ember, odajött, és megkérdezte:

– Nem ízlik?

– De, nagyon finom – mondta Tom Allen kicsit zavartan –, de nem vagyok éhes.

– Nohát én éhes vagyok. Ne menjen pocsékba – mondta a nagydarab férfi, és kezébe fogta a tálat. – Phil vagyok, Kaliforniából. Magyarul Fülöp. Só vagyis Shaw Fülöp. Angolul Sz, Éjcs, É, Dáblju Fülöp. Hallottam, hogy maga angol, de tud magyarul, kösz az étvágytalanságát. – A tálat átvitte az asztalukhoz, kilapátolta a saját tányérjára, és enni kezdett. Az asztaltársak futó mosolyt villantottak, talán kicsit zavartan és szégyellősen Tom Allen felé, s a pincér, aki éppen bejött és megállt Tom Allen asztala mellett, ugyancsak zavartan mosolygott. – Az édességet vigye egyenesen nekik – mondta Tom Allen. A bermudasortos ember előbb megette az elébe tett kis tál konyakkrémes sárgabarackot, azután egy köszönő kézmozdulattal maga elé húzta Tom Allen adagját is.

Tom felállt, kiment a teraszra. Már estébe fordult a nap, a vízen meg-megremegett a csillagok tükörképe, nagyon messze, a túlparton valaki kiabált valamit, nem tudta kivenni a szavakat. Leült az egyik sarokasztalhoz. Mikor a többi vendég, asztaltársaságok nyájaiba verődve, hangosan és vidáman kijött a teraszra, igyekezett nem feléjük nézni: nem akarta, hogy bárki is, hirtelen támadt nyájasságból magánosságát megszánya maguk közé invitálja. A bermudasortos férfi társasága jött ki utoljára, Shaw Fülöp két karját kétoldalt a nők vállára tette, a szemüveges férfi két lépéssel mögöttük ballagott. A bermudasortos megállt Tom Allen asztalánál egy pillanatra, és azt mondta: – Köszönöm a könyöradományt. Szükségem van extra táplálékra, mert hadirokkant vagyok. – Látva Tom Allen értetlen tekintetét, fejét kissé a jobb oldali nő felé biccentette: – Tudja, két

fáradt golyó van a testemben –, és harsányan felnevetett. A nők nem nevettek, nyilván nem tudtak magyarul. Tom Allen is csak némi gondolkodás után értette meg a viccet, de udvariasan felnevetett, és a bermudasortos elégedetten vezette csapatát egy távolabbi asztalhoz.

Whiskyt rendelt, jéggel, és remélte, hogy Livia ma is kijön és leül az asztalához, de hiába várta, a fekete pulóver a nagy, kiduzzadó emlőkkel nem bukkant fel az ajtóban. Csak a megszaporodott vendégsereg harsány beszélgetése csapódott egymásnak, mint hullámok sora egy öbölben, magyarul, angolul, németül, olaszul, zene nem szólt, mint előző este az édes, elmebeteg árva Schumann, csak ez a szép nyári ég, és amilyen hülye vagyok, tudom a csillagok nevét, Mars, Jupiter, Uránusz, Vénusz, Ananké, Kalüpszó, de nem tudom, melyik-melyik, merre keressem őket, láthatók-e szabad szemmel egyáltalán, az eget éppúgy nem tudom olvasni, mint a vízi jeleket, sem odakinn, sem benn magamban.

Éppen befejezte a reggelit, mikor bejött az étterembe hivatalos fehér köpenyében öltözve Livia.

– Telefonon keresik lenni az irodában – mondta. – Hübner Henrik. Erdész volt, és azt hiszem, az édesapja iskolatársa.

A kicsit rekedt férfihang a vonal túlsó oldalán ugyanezt mondta: – Hallom, az apja után érdeklődik. Margitka mondta, tudja, a pincérnő az étteremben. Én jól ismertem, együtt jártunk gimnáziumba. – Megbeszélték, hogy egy órákor találkoznak az étteremben. – Majd a Margitka megmutat bennünket egymásnak – mondta Hübner Henrik.

Tom Allen letette a kagylót. – Kihírdették a nevemet? – kérdezte Líviától.

– Ez kis falu – mosolygott az asszony. – Itt mindenki mindent tud.

Tom Allen nézte:

– Hiányzott este a teraszon. Zenével és zene nélkül.

– Nagyon későn értem vissza, sok dolgom volt benn a faluban. De ma este ott leszek. Zenével. És talán mutatok valami érdekeset.

Nem volt szükség Margitka kalauzolására: mikor Tom Allen kiment a Szépasszony hátsó teraszára, már ott ült, szemben az ajtóval egy erdészruhás férfi, mellette az egyik széken a vadászkalapja, a szalagjában két kék tollal, Tom Allen csak két nap múlva

tudta meg, hogy szajkótollak. A férfi rövid kis bajusza erősen őszült, a haja is és a haja alatt, ujnyi csíkban fehérebb volt a bőre, mint a homloka alsó felében s az arcán. Sose veszi le a kalapját, mikor kinn van a szabadban, gondolta Tom Allen, akárcsak az öregebb tengeri halászok és kis farmerek. Egy évezredes tapasztalat bölcs és groteszk glóriája.

Hübner Henrik felállt, nem túl magas, zömök, de még most is izmosnak látszó ember, a kézfogása is szokatlanul kemény volt. Leültek. Tom Allen megkérdezte, hogy meghívhatja-e ebédre, de az erdész tiltakozóan felemelte a kezét: – A feleségem otthon vár ebédre. – Margitka mosolyogva jött az asztalukhoz. – Tudom, hogy Henriket ebéddel várja a felesége. És maga, Tom Allen úr? Éhen ne haljon itt nálunk. – Pár perc múlva, ugyanolyan pártfogó mosollyal hozta ki a két üveg, hidegségében izzadtan gyöngyöző sört.

– Hallottam, hogy a szülei után nyomoz – mondta Hübner Henrik nagyon kimérten, nyilvánvalóan magában többször kipróbált mondatban. – Én jó barátja voltam az édesapjának. Feltúrtam mindent otthon, és elhoztam, amit találtam.

Belenyúlt a táskájába, elővett egy vékony borítékot, és kirakott az asztalra két fényképet. Az elsőt egy válluknál összeölelkező labdarúgócsapat szemlátomást kölyökkorú tagjai néztek a fényképezőgépbe, bő, valószínűleg fekete klottnadrágban és fehér mezben, a középső játékos fél lábát az előtte álló labdára helyezte. A harmadik fiú, egy magas, az elmosódott képen is jól láthatóan kicsit horgas orrú fiú felett golyóstollal húzott apró kereszt adott személyes hangsúlyt a képnek. – Tamás volt a gimnáziumi csapat középhátvédje. Én pedig – tette hozzá Hübner Henrik boldog mosollyal és a kép szélén, csaknem elmosódott alakra mutatott – a jobbszélső, a leggyorsabb a csapatban.

A következő képen két fiatal fiú állt, fürdőnadrágban a tóparton, egy magasabb és egy alacsony, és Tom Allennek nem kellett magyarázat ahhoz, hogy tudja, melyik az apja. Atletikus, karcsú derekú, széles vállú fiatalember volt, semmit nem örökölt tőle, gondolta Tom Allen csalódottan, ez egy szép férfi, én pedig, ha nem is csúf, de jelentéktelen vagyok. Forgatta kezében a csipkés szélű, sárguló amatőr fényképet, érezte a két fiú mögül sugárzó napfényt, bár a régi fotó a fénytől mára már csaknem kisárgult.

– Ezeket magának hoztam – mondta Hübner Henrik –, iskolatársak voltunk, együtt

jártunk be a gimnáziumba, aztán ő elment az agronómus főiskolára, én meg az erdészetire. Eljárt velem a szünidőben hajtónak disznóvadászatra, fácánhajtasra. Szóval aztán, mikor az apját lelőtték, soha többé nem jött el. Néha itt a kocsmában találkoztunk. Akkor még kocsmá volt, nem Szépasszony. Szóval aztán felköltöztek Pestre, sokáig megvolt a címük, de aztán, szóval, amikor hallottam, hogy lelőtték a határon, eldobtam. Úgy emlékszem, valahova a Rákóczi térre költöztek.

– A Rákóczi térre? – kérdezte Tom Allen. És fanyarul magában hozzátette: Oda, ahol a kurvák vannak?

Ekkor jött be három társával a bermudasortos férfi, Mr. Shaw. Meghallotta Tom Allen utolsó mondatát, és megtorpant az asztaluknál. – Tudja, mit kért a kurva a Kisjézustól karácsonykor? Ötezer forintot, mint minden más kuncsafttól. – Harsogva felnevetett, megveregette Tom Allen vállát, és a társai után ment, akik már leültek a közelben egy hosszú, nyolcszemélyes asztalhoz. Hübner Henrik hosszan nézett utána.

– Az anyámról nem tud semmit? – kérdezte Tom Allen. – Ő is meghalt a határon, vagy itthon maradt?

– Nem – felelte Hübner Henrik lassú fejcsóválással. – Őt alig ismertem. Tamás már nemigen járt be a faluba, mikor összeházasodtak. Nem nagyon ismerte itt őt senki. Elnézést, nekem sajnos mennem kell, vár a feleségem az ebéddel. – Már fölállt, de egy pillanatra megtorpant. – Mondja, maga vadászik? Nem is járt még vadászaton? Holnapután este szívesen elviszem vaddisznólesre. Van kedve hozzá?

Tom Allennek nem volt kedve vaddisznólesre menni, de hálásan megköszönte a meghívást, mert úgy érezte, nem mondhat nemet ennek a bajszos öregembernek, aki elhozta az apja két fényképét. Nézte Hübner Henrik széles hátát a vadászöltönyben, amint eltűnik az étterem félhomályában, azután intett Margitkának, megköszönte a közvetítést és fizetett. – Megtudott valamit az apjáról? – kérdezte Margitka kíváncsian. – Igen – felelte –, valami keveset.

Felállt és indult volna kifelé, de Mr. Shaw a székéből hátranyúlva megfogta a karját. – Tudja, mit mondott a komornyikja a grófnak, mikor az afrikai szavannán csattogó fogakkal feléjük rohant egy oroszlán, és a gróf megkérdezte: „Mondja Fehenc, löjek?” „Tessék löni, gróf úr, mert ezt nem lehet nyalással elintézni.” – Harsányan felnevetett, és elengedte Tom Allen karját. A társaság tagjai megbocsátó mosollyal nézték.

Az autó most is tűző napon állt, megcsapta a hőség, mikor beszállt, és érezte, végigcsorog arcán a verejték, az inge is átnedvesedett. Mikor a szobájába ért, némi undorral megszagolta a hónalján az inget, levetkőzött és a tus alá állt. Mindig büszke volt rá titkon, hogy nem szokott izzadni, még Spanyolországban, Olaszországban vagy Floridában sem, és most úgy érezte, valami titkos testi folyamat átalakítja, esendőbbé teszi. Milyen magas és fiatal az apám azon a képen, gondolta, de nem érzett semmi ellágyulást, pedig a lélek izzadását szívesebben fogadta volna, mint a testét. A szálló nagyon csendes volt, bár kinn, a parkolóban megszáporodtak az autók egy eddig ismeretlen olasz és két magyar rendszámú kocsival, mindegyik Mercedes volt. Sortba öltözve lement a partra, távolabb húzódva a szinte halotti boldogságban elnyúló napozóktól. Leült egy fűzfa napfoltos árnyékába, nézte a vizet, és egy lehullt darabka ággal újfent ábrákat és jeleket rajzolt a part menti homokba. A víz most, a szellőtlen napfényben szinte mozdulatlan volt, nem fodrozta felugró hal, uszonyok teleszkópja, még a *Waterstridere*k bibliai vízen járása is megszűnt a melegben.

Most nem kellett szégyenkeznie étvágytalansága miatt a vacsoránál Demeter úr előtt, aki szokásához híven, fehér kötényes szellem, benézett egy pillanatra az ajtóból; csak a tiramisut irányította át, egy kézmozdulattal intve a pincérnek, Mr. Shaw-hoz, aki gladiátori kézmozdulattal köszönte meg a figyelmet, és mikor Tom Allen kifelé indult a teraszra, a kinyújtott karjával megállította. – Mr. Smith Texasból felmegy New Yorkba, üzleti útra. Otthon már meséltek neki arról a többemeletes kuplerájáról, a Greenwich Village-ben, és Mr. Smith bemegy a portára. Azt mondja neki a portás: „Melyik emeletet óhajtja, uram?” „Hát nem is tudom – mondja Mr. Smith –, mennyi a tarifa?” Az első emelet, mondja a portás, ötszáz dollár. Sok, mondja Mr. Smith. A második emelet négyszáz. Sok, mondja Mr. Smith. A harmadik háromezár. Sok, mondja Mr. Smith. No, így mennek tovább, a nyolcadik emelet, mondja a portás, tíz dollár. Az jó lesz, mondja Mr. Smith. Fizet, beszáll a liftbe, felmegy a nyolcadik emeletre, kinyitja az ajtót, szembe vele ott a másik ajtó, és ki van rá írva: SELF-SERVICE.

Mr. Shaw nevetése még a teraszra is elkísérte. Kinn, a hűvösödő estében Ravel *Boleró*-ja szólt, ezt még ő is felismerte. Tudta, hogy Livia nemsokára előkerül. Mikor megpillantotta az ajtóban, fekete szoknyában és pulóverben, felállt, és udvarias, félreérthetetlen invitációként kihúzta a másik széket. Livia megint ginfizst kért a fiatal

pincértől, aki csaknem ironikus, fölényes pillantást vetett rájuk. Tom Allen whiskyt rendelt jéggel.

– Megtudott valamit Henriktől? – kérdezte Livia.

Tom Allen elővette a fényképeket, amelyeket Hübner Henriktől kapott, és elégette az asztalra. – Ez itt az apám – nyomta rá az ujját a magas fiatal férfi alakjára.

Livia kézbe vette, nézegette.

– Szép férfi lehetett – mondta, és visszaadta a képet.

Tom Allen is megnézte őket újra.

– Hát ezt én nem örököltem tőle. Nem tudom, hogy örököltem-e bármit is tőle. Magas volt, mondják, én meg csak középtermetű vagyok. Sasorrú, az enyém vaskos, és be is verték diákkoromban. A füle kicsi és a koponyája mellé lapul, az enyém nagy és kicsit eláll.

– De a homloka és az arcformája hasonlít az övéhez – mondta az asszony, és kezébe vette a fényképeket. – Az édesanyjáról nincs fényképe?

– Nincs – mondta Tom Allen, és visszarakta a képeket a tárcájába. Inteni akart a pincérnek, de Livia lefogta a kezét. – Mondtam, hogy mutatni akarok magának valamit. Jöjjön.

Kimentek a folyosóra, amely szélesen és méltóságteljesen húzódott végig előbb tömzsi oszlopok márványkorlátja között a bejárat hall felett, majd mindkét oldalt szobaajtókkal szegélyezve. A vízre néző oldal utolsó, a többinél valamivel nagyobb, nehezebb, faragott ajtajánál Livia megállt, elővett egy kulcsot a zsebéből, kinyitotta az ajtót és felgyújtotta a villanyt.

Ez a szoba kétszer akkora volt, mint Tom Allené, s a mennyezetét, oldalfalait freskók díszítették. Testes, meztelen istennők, telt mellükkel felhőkön elnyújtózva, vagy éppenséggel egy izmos férfi ágyékán lovagolva, vagy kitárt combokkal kínálva, csoportosan átadva magukat, férfiak és nők a szerelem erdei jeleneteinek.

– Egy francia arisztokrata festette ezeket a freskókat a tizennyolcadik század végén. Ide menekült a forradalom elől, és elvette a megözvegyült grófnét – mondta Livia, és a tálalóhoz lépve kinyitotta az egyik szárnyát, amelynek barna, kicsit ügyetlen parasztberakásos barokk díszítése mögött egy kis hűtőszekrény lapult, Livia kinyitotta és kiemelt egy kis üveg whiskyt és egy kis üveg gint. – A múlt században a család

lefesttette, de amikor pár éve rendbe hoztuk szállónak a kastélyt, rátaláltunk a képekre a koszos, vastag festékréteg alatt és kitisztítottuk.

Tom Allen nézte a nagy mellű, meztelen nőt a mennyezeten, az üdvözült arcokat, a szétnyitott combokat, a lebegő felhőket az alakok mögött, amelyek mintegy égvé igyekeztek emelni álnokul a testi szerelmet, azután Líviára pillantott. – Kaphatnék még egy kis whiskyt? – kérdezte. Lívia felállt, újratöltötte Tom Allen poharát, s mikor a kis, márványlapos asztal felett áthajolva odanyújtotta, Tom Allen kinyúlt és megsimogatta a fekete pulóveren keresztül a mellét. Lívia keze megállt a levegőben. Nem mozdult, akkor sem szólt, amikor Tom Allen benyúlt a pulóvere alá, a testére simuló, mélyen bevágott atlétatrikó alól kiszabadította a nagy melleket és megsimogatta, kezét finoman körbekörbeforgatva rajtuk, a megmerevedő mellbimbókat.

Az atlétatrikót Lívia szeretkezés közben sem vette le, csak a mellét hagyta szabadon a trikó szegélye felett kibukni. – Hagyjad – hárította el Tom Allen kezét, mikor az le akarta húzni róla a fehér trikót. – Szégyellem, hogy olyan kövér vénasszony vagyok.

Szeretkezés után a férfi vállára hajtva a fejét, édes mosollyal azt mondta. – De jó volt. Hat hónapja nem voltam férfival. – De egy órába tellett, míg újra megengedte, hogy Tom Allen a melléhez és a lába közé nyúljon. – Édesem, én nehezen töltődöm fel. Várj még egy kicsit.

Reggel, mikor fehér köpenyben bejött az ebédlőbe és odalépett a reggeliző Tom Allen asztalához, csak egy gyors mosollyal utalt az elmúlt éjszakára. – Jól aludt, Mr. Allen? És mi a napi program?

– Szeretnék szép freskókat nézni – felelte Tom Allen, kezében a kávéscsészével, és felnézett az asszonyra. – Azok esti fényben a legszebbek – mondta Lívia, és a következő asztalhoz lépett.

De este fenn, a Vágyak Szobájában, ahogy Tom Allen nem túl ötletesen elnevezte, lekuporodott az ülő Tom Allen lába elé, az első érintésre levetette a pulóverét, de sokáig csak simogatni hagyta magát az atlétatrikóban, és ő is simogatta a férfit, szinte az elviselhetetlenségig fokozva mindkettejükben a vágyat, aztán fölé került és előrehajolva melle Tom Allen szájára borult.

A szeretkezés után Tom Allen felmutatott a freskóra, a meztelen alakokra, a hátulról birtokba vett nők húsos, széles formáira, a férfiakon lovagló nők kínálkozó mellére.

– Itt szoktad a randevúdat lebonyolítani? – kérdezte. – Hat hónappal ezelőtt?

Az asszony felkönyökölt és ránézett. – Két évvel ezelőtt szeretkeztem itt utoljára – mondta. – Valakivel, akibe, azt hittem, hogy beleszerettem.

– És közben? – kérdezte magának is meglepően Tom Allen, és ő is felkönyökölt. – A szobádban fogadtad őket?

– A szobámba senkit sem engedek be. Én mentem az ő szobájukba. De nem túl gyakran és nem túl sok szobába. – Visszafeküdt és végigsimított Tom Allen mellkasán.

– Örülök, hogy féltékeny vagy. Még az sem baj, ha kurvának nézel. Az én koromban ez már nagyon hízelgő.

A második szeretkezésük vadabb, majdnem durvább volt az elsónél, bár a durvaság igazából csak szavakban robbant ki belőlük. Jót tesz egy kis gyűlölet a szerelemnek, gondolta magában Tom Allen, miközben szeretkezés után felkönyökölve nézte az asszony arcát. – Nem akarok beléd szeretni – mondta Livia, fektéből felnézve az arcába. – Elveszíteném a szabadságomat.

Tom Allen is érezte, hogy csaknem elveszíti a szabadságát, bár ez a szabadság, amikor útnak indult, inkább sivatagi függetlenség volt, és talán azért is indult útnak, hogy legalább a nyomozás feszültségében, ha érzelmileg nem is, valamelyest elveszítse a szabadságát, egy csalóka oázisba jusson, a tevéitatóból felfrissítse a lélek lepedékessé száradt szájpadrását – uramisten, gondolta, micsoda vacak giccses metaforákkal igyekszem igazolni magam, sivataggal, tevéitatóval, kipállott szájpadrással.

Járta a környéket, bolyongott a szemközti hegyoldalon, letelepedett, kellő távolságot tartva, ócska ingbe-nadrágba öltözött horgászok mögé, akik ott ültek sorban egymás mellett, némán, mereven és odaadóan figyelték a botokat vagy itt-ott csoportba verődve sört vagy bort ittak üvegből és ordítózva beszélgettek. Halat fogni, míg ott volt, nem látott, és a horgászok először néhány gyanakvó pillantást vetve rá a válluk felett, az erdő szélében üldögélő idegenre, később már nem törődtek vele. Bement a közeli városba, megnézte a román stílusú templom még most is önérzetes, de már csaknem régészeti leletté szomorodott romjait, elirányították egy magán óramúzeumba, ahol az órákkal zsúfolt falak között egy vékony kis szemüveges ember lelkesen mutogatta és magyarázta a falra akasztott, vagy tekintélyes bútoroszlopban álló, cifrára faragott vagy festett, német feliratokkal útbaigazító szerkezeteket; a nagy óra felett két kis kerek óra,

vagy talán iránytűnek nevezhetném inkább, tájoló vonalakkal és vaskos kis, forgatható mutatóval, amely nyilván arra szolgált, hogy beállítsa azt, amire a felül félkörben nagyon apró betűkkel írt eligazítás biztatta: Repetiert–Nicht, Schlagt–Nicht. Csináltunk egy mesterséges időt, hogy valahogyan felfoghassuk az igazi időt, itt vagyok, nézem az órákat, *to kill time*, hogy is mondják magyarul? agyonütni az időt, milyen vad megfogalmazása a lödörgésnek, gyilkolom az időt, míg el nem jön az este, a vacsora után a hűvösödő terasz, a halk zene, a whisky jéggel, Livia.

Az asszony most nem a megszokott fekete pulóverében ült ki Tom Allen mellé a teraszra: könnyű, vaníliakrém-színű ruháján kisebb-nagyobb zöld levelek, sárgaközepű zöld és kadarkaszínű virágok indáztak összekapcsolódva, különválva. – Hogy töltötte a napját, Mr. Allen? – kérdezte.

– Vártam az estét. Mondja, Livia, nem fél attól, hogy kipletykálják, ha esténként itt ül velem és azután együtt eltűnünk?

Az asszony elmosolyodott:

– Akkor is kipletykálnának, összepárosítanának valamelyik magányos férfi vendéggel, ha minden este elhúzódnék a szobámban. Minden közösségnek szüksége van valamilyen gonosz kis mitológiára. Egyébként pedig független nő vagyok, és a magam világán belül azt csinálom, amit akarok.

Később fenn, a Vágyak Szobájában Livia, elnyúlva a szeretkezés után az atlétatrikóban, amely összegyűrődött a két kibuggyanó nagy melle alatt, megkérdezte:

– Ugye, azt gondolod, azért magázlak napközben, mert nem akarok lebukni. Nem, kedvesem. Élvezem a játékot, nem akarom, hogy egy mondatban valami is elszivárogjon a feszültségből, nem akarom, hogy titkolózva végigsimíts a hallban, és közben a fejünket kapkodjuk, hogy lát-e valaki. Magamban amúgy is tegezlek napközben is, bár az volna az igazi, ha még magamban is Mr. Allennek szólítanálak, ha rád gondolok.

Tom Allen meglepődve döbrent rá, hogy a szokatlan szertartásrend, amit az asszony kialakított, neki is furcsa, bár inkább játékos, csaknem színpadias, mint szenvedélyes örömet adott, de szorongó bizonytalansága minduntalan azt sugallta neki, hogy a nappali magázás talán kiábrándulást, szakítást jelent, talán aznap este már nem ül ki az asszony vele a terasz esti hűvösébe, és nem vezeti el a Vágyak Szobájába. De erről

nem szólt Líviának, mint ahogy egyikük sem beszélt magáról, múltjáról, kötődéseiről túl sokat, csak egy-egy villanásnyi szerelmi emlék tört fel néha, egy-egy mondatnyi homályos és megnevezetlen családi kapcsolat. Tom Allen nem tudta, hogy Líviának vannak-e rokonai, csak azt, hogy elvált, és ő maga sem mesélt magáról többet, mint amit az asszony már első találkozásukkor megtudott: a múltnak azt a rövid szakaszát keresi, amely itt kezdődött és itt tűnt el a homályban.

– Telefonált a Hübner Henrik – mondta másnap este a teraszon Lívia. – Azt mondta, megbeszélték, hogy elviszi vaddisznólesre. Holnap mennének, kéri, hogy hívja fel, itt a telefonszáma. – És átnyújtott egy kis, téglalap alakú cédulát, amelynek tetején, halványszürke kontúrbetűkkel ott állt a kastélyszálló neve, telefonszáma egy timpanon-vázlat sátozteteje alatt.

– Ha van kedve jönni, várom holnap este hétkor a Szépasszony előtt – mondta Hübner Henrik a telefonban. – Egy négykerekű Rover terepjáróban.

Tom Allen nem mert nemet mondani, pedig nem akart tanúja lenni egy szép állat kivégzésének. Hübner utasításai szerint igyekezett sötét ruhadarabokat keresni, de nem talált mást, mint egy kék farmert, sötétkék pulóvert és egy háromnegyedes, cipzáras, könnyű, fűzőld kabátot. Hübner már ott várt a terepjáró mellett, könyökével a lecsavart ablaküveg tetejére támaszkodva. A kocsiban, a vezetőülés mellett szürkészöld, viseltes, valószínűleg kiselejtezett katonai kabátban egy negyven év körüli, borotvátlan, barna hajú férfi ült. – Mayer Dávid – mutatta be Hübner. – Őt letesszük a szomszéd leshelyen. Üljön be, kérem. – Hübner Henrik az első ülés támláját előredöntve betessékelte Tom Allent a hátsó ülésre. Az ülésen két puska feküdt tokban, Tom Allen kicsit arrébb tolta őket, nehogy rájuk ülve valami kárt tegyen bennük. Az ülés kemény volt, és a kocsit a pusztulás enyhe bűze, bomló vér és hús szaga járta át. Hátral a kis rakodótérben néhány nagy döglégző zümmögött, időnként elcikáztak Tom Allen feje mellett.

Egy bokor övezte részen Hübner Henrik leállította a kocsit.

– Innen már gyalog megyünk – mondta. – És teljes szilencium.

Kihúzta a tokból a puskáját, vállára vetette a vadásztáskáját és elindultak. Az első magasles mellett Mayer Dávid elvált tőlük és felkapaszkodott a létrán. Ők mentek tovább a következő magaslesig. Felnézett a háttalan fatörzseken álló építményre, innen elég ingatagnak látszott, de meglepetésére nagyon szilárdnak érezte a lába alatt

a karvastag ágakból épített létrát, s fenn, a másfél négyzetméternyi, ágkorlátokkal körülfogott, deszkaalapú les is alig imbolygott – egy pillanatra a filmekben látott börtönőrtornyokra emlékeztette.

A magaslessel szemben hosszú nyiladék vezetett el a lassan már alkonyi árnyakba vesző távolabbi erdőbe. A nyiladék egyik oldalát kis fenyők, agresszíven burjánzó karácsonyfák sűrűje szegélyezte, a másik oldalát sűrű, ismeretlen bokrok.

– Itt a szóró – mondta Hübner Henrik halkán, a teljes szilencium ellenére –, ide jönnek ki a disznók. Csak süldőt lövünk. – A többes szám kicsit meghökkentette Tom Allent. Hübner Henrik közben elővette oldaltáskájából a messzelátót, és átnyújtotta. Azután kivett fekete tokjából egy másik, szemlátomást modernebb és bizonyára erősebb távcsövet, és letette maga mellé a durván ácsolt padra, amelyen ketten éppen csak elfértek.

Alkonyodott. Az árnyak megnyúltak, az enyhe szélben vibráló lombok között eleven pointillista képpé alakult át a fény, itt ül Seurat a magaslesen, de nem ecset van a kezében, hanem távcsöves puská.

Besötétedett. Feszülten figyelte a nyiladékot, amely kissé világosabban húzódott végig a kétoldali sűrű között. A távcső fényereje később már a mélyülő sötétségben is áthatolt a szürkület homályán. Aztán kijöttek a disznók, a magaslestől úgy nyolcvan méterre. Először csak egy süldő, kurkászott az etetőhelyen, visszaugrott a bokrok közé, de hamarosan előkerült két másik süldő társaságában. Azután távolabb a bokrok közül előjött, leszegett orral még egy süldő, s végül még távolabbról az ötödik. Nagyjából egyforma nagynak látta őket. Azután kilépett a sűrűből a koca. Kétszer akkora volt, mint a süldők, jobbra-balra fordította a fejét, mielőtt egész testével a szabadba lépett volna. Tom Allen most egészen ráirányította a távcsövét, a látómezéjében csak az egyik süldő fara bukkant fel. A szeme sarkából látta, hogy Hübner Henrik lassan, óvatosan leteszi a távcsövét, kézbe veszi a puskáját, bal kezét a fegyver és a mellvéd korlátja közé ékelve megtámasztja, azután hirtelen erős reflektorfény vágott a disznók közé a puskalámpából, és eldördült a lövés. Tom Allen látta, ahogy az éles fényben villámgyorsan beugranak a disznók a sűrűbe. – Megvan – mondta Hübner Henrik. – Látom a farát a bokrok alatt. – Összeszedte a holmiját, és elsőnek ő ereszkedett le a lépcsőn. Vállán a táskájával, kezében lövésre tartott puskával bement a nyiladékba.

Most már csak az erős elemlámpájával világított maga elé. Odament az egyik bokorhoz, Tom Allen most látta csak, hogy a bokor alól kidomborodik egy süldő hátsó része. Hübner Hugó kihúzta, nézegette. –Magas váll-laplövés – mondta. – Olyan negyvenkilós lehet. – Táskájából elővett egy kötelet, a disznó hátsó lábára kötötte, és kihúzta az ösvényre, a magasles alá. Ott leoldotta a kötelet, oldalára fektette a süldőt, letört egy kis leveles hajtást, és a disznó szájába erőltette. – Az utolsó falat – mondta, és levett kalappal vigyázzba állt a tetem felett.

Tom Allenből egyszerre elpárolgott a feszült izgalom. Posztkoitális depresszió, gondolta fanyarul. Nézte, amint Hübner Henrik a hátára fordítja a süldőt. Éles kést vett elő a tarisznyából, előbb felvágta a süldő torokrészét a szegyig, azután a bőrt és a húst a végbélnyílásig körbevágta, benyúlt a hasüregbe, és kivette a májat, a tüdőt, a szívet, a nyelvet és a beleket. Tom Allen tartotta neki a lámpát. Hübner Henrik leválasztotta a tüdőt, a beleket, a zsiradékot, messzire elhajította a rókáknak, azután egy kis nejlonzacskót vett ki a táskájából, és belerakta a májat, nyelvet, szívet, vesét. – No, ezt otthon megtisztítom, és beáztatom éjszakára fokhagymás tejbe – mondta elégedetten Hübner Hugó –, gombás pörkölthöz. – A zacskót betette a süldő gyomrába, oldalra fordította az állatot, a kezét először letörölgette a magas fűben, azután vizet öntött rá a kulacsából. – No, majd visszajövünk érte a kocsival, és elvisszük a vadászházba – intett a fejével a disznó felé. Azután levette a vadászkabátját és a disznóra terítette. – Ez elriasztja a rókákat. – A többi holmiját is lerakta a disznó mellé, csak a puskáját vette vállra, és a táskájából kihalászott egy kis elemlámpát. A lámpára nem volt igazán szükség, Hübner Henrik sötétben is ismerte az utat, Tom Allen igyekezett a nyomában maradni. Lassan mentek, idővel Hübner Henrik néhányszor felvillantotta az elemlámpáját. – Jó lesz vigyázni – mondta derűsen –, ez a Dávid olyan eszement vadász, hogy képes mindenre rálőni, ami mozog.

Tom Allen tudta, hogy itt ér véget élete. Apját lelőtték a határon, nagyapját az erdőben, és őt most itt fogják lelőni, mert így van megírva a sors könyvében. Csak jól találjon el, gondolta boldog önsajnálattal, nem akarok szenvedni. De Hübner fel-felvillanó fényére fel-felvillanó fény érkezett válaszul a magaslesről.

A szállóba egy félálomba bódult fiatal éjszakai portás engedte be. Felment a szobájába, lemosdott, sokáig nem tudott elaludni. Arról ábrándozott, hogy Livia bejön

egy szál hálóingben. Kivett a hűtőszekrényből egy kis üveg whiskyt, megitta, és olyan hirtelen elaludt, hogy a poharat másnap reggel eldőlve a papucs mellett találta.

Olimpia két hét múlva érkezett, váratlanul. Tom Allen már átöltözött a vacsorához, és indult a szobája felé, mikor a lány szembejött vele, mosolytalanul, magas sarkú cipője kopogott a folyosó márványán.

– Eltűntél – mondta, mikor egymással szemben megálltak a folyosón.

– Mint erdőben a vadnyom – mondta Tom Allen.

– Ne hencegj a magyar irodalmi ismereteiddel – csattant rá Olimpia. – Kétszer is hívtalak, az a nő, mit tudom milyen Livia vette fel a kagylót, és azt mondta, szól neked.

Tom Allen hallgatott.

– Folyton csavarogtam – mondta aztán némi szünet után. – Nyomoztam.

– És sikerült valamit kiderítened?

A pincér az étteremben éppen terített. Természetesen majd szól Demeter úrnak, eggyel több vendég van, nem gond, és csakugyan nem volt gond, Demeter úr a fehér köpenyében bepillantott az ajtón, míg a savanyú halles után a mézes-szójaszósos, chilis sült csirkecombokat ették. Vacsora után Tom Allen kiültette Olimpiát a teraszra, neki vodka-és-tonicot, magának whiskyt kért, jéggel. – Várj – mondta. A szobájába sietett, felkapta a borítékot az éjjeliszekrényéről. Az asztalnál elővette a két sárguló fényképet. – Ennyit sikerült kiderítenem. Ez az apám.

Olimpia nézte a képet. – Szép férfi volt – mondta szárazon és tárgyilagosan, mintha egy történelemkönyv illusztrációjáról vagy egy képeslap cikkéről beszélne.

– Igen. Hogy is mondják népiesen? Nem nagyon héjazok rá.

– Hajazok rá – javította ki Olimpia.

Tom Allen úgy érezte, valami túske is bujkált Olimpia mondatában, de talán csak belőle gyötörte ki a fénykép, még egy ismeretlen és halott apával szemben is a megkésett, megmagyarázhatatlan, de nagyon fontos apa–fiú ellentétet. Az első valóságos érzelmi kapcsolatot ebben a nyomozásban.

Ekkor jött ki a teraszra Livia, halvány kék alapú, sötétebb virágmintákkal díszített könnyű ruhában. Megtorpant, mikor Olimpiát megpillantotta, de Tom Allen felállt, rámosolygott és invitálóan kihúzott asztaluknál egy széket. Livia főbólintással üdvözölte

Olimpiát, gint-és-tonikot rendelt, és várt.

– Lejöttem megnézni, hogy halad előre Tom a nyomozásban – mondta Olimpia könnyedén. – Túljutott-e a Rákóczi téri kurvákra?

Livia kézbe vette a fényképeket, nézegette őket, de nem szólt.

– Nem sokkal – felelte Tom Allen kicsit zavartan. – Egy-két dolgot megtudtam a családról, de hát az mind csak előtörténet. Minden út a Rákóczi téri Rómába vezet.

– Akkor miért nem jössz fel Pestre, hogy ott nyomozz tovább? Gyere fel velem holnap.

A nyári éjszaka úgy fogta körül a kivilágított teraszt, mintha egy megható film mesterkélt díszlete volna, csillagokkal, a tó vizén időnként, a fodrozódásban visszaverődő fényeivel, a terasz fényeiben meg-megvillanó közeli fák vibráló leveleivel, a távolabbi fák alig látható árnyoszlopaival, a szellő susogásával. Mintha a terasz színpadán egy pillanatra Mr. Shaw lett volna a főszereplő, amint meggyújtotta nagy, ezüstszerű Zippo öngyújtóját, a láng magasra lobbant belőle – nyilván nemrég töltötte fel –, feléjük nézett, de bizonyára egyetlen vicc sem jutott eszébe, mert nem jött oda az asztalukhoz.

– Kaphatnék éjszakára egy szobát? – kérdezte Olimpia.

– Sajnos nincs üres szobánk – mondta Livia –, hacsak Mr. Allen nem akarja éjszakára lefoglalni a Vágyak Szobáját.

Olimpia tanácstalanul nézett egyikükről a másikukra.

– Nem, köszönöm, azt nem – mondta sietve és zavartan Tom Allen.

– Majd megalszom Tom szobájában – szólt közbe Olimpia. – De mi az a vágyak szobája?

Livia kivett egy kulcsot a zsebéből és odaadta Tomnak. – Majd Mr. Allen megmutatja magának. Elnézést, mennem kell.

Felállt, Tom Allen utánanézett a kissé széles csípőknek, a formás lábaknak, biztosan most is rajta van az atlétatrikó, gondolta. Felállt. – Gyere, nézd meg a Vágyak Szobáját.

A szobába lépve felgyújtotta az összes villanyt, Olimpia hátraszegve a fejét nézte a mennyezeten szeretkező párokat, a szétvetett lábú, testes, rózsaszín fenekű nőket, a kecskeszarvas Pánt, amint egy hátára fordított kecskével szeretkezik. Nem szólt egy szót sem, csak végigpásztázta tekintetével, mint egy háborús fényszóróval, a mennyezetet.

Tom Allen szobájában, kezében kis útitáskájával bevonult a fürdőszobába, kihallatszott a tus sustorgása. Bő, világos színű pizsamában jött ki. – Tiéd a fürdőszoba – mondta, és leült az asztal mellé. Mikor Tom Allen, ugyancsak pizsamában kilépett a fürdőszobából, Olimpia a *Balkan Trilogy*-t forgatta. – Jó? – kérdezte, s letette az asztalra.

– Nagyon jó. Majd kölcsönadom.

– No, tölts egy pofa snapszot és mesélj.

Tom Allen elmesélte, amit megtudott apjáról, anyjáról, nagyapjáról, a tolószékes öregúrtól, Hübner Hugótól. Közben látta, hogy Olimpia szeme le-lecsukódik.

– Álmos vagy – mondta. – Le kéne feküdnöd. Én majd elalszom itt a karosszékekben.

– Nyugodtan feküdj csak mellém. De nem szerelemre.

Mikor már leoltotta a villanyt, könyökére támaszkodva halkán megkérdezte Olimpiát, aki hátat fordított neki:

– Alszol már?

– Nem, kicsit kiment belőlem az álom.

– Nem tudod véletlenül a magyar nevét annak a bogárnak, amit angolul *Waterstrider*-nek hívnak? Tudod, olyan hosszú lábú kis bogár, a víz tetején futkos és a talpa alatt kicsit behorpad a víz.

– Ismerem – mondta Olimpia. – Vízimolnárka. Hogy jutott ez most eszedbe?

– Csak úgy – felelte Tom Allen, és ő is az oldalára fordult, háttal Olimpiának.

Reggelineél nem látta Líviát, és mikor bement az irodába, hogy kifizesse a számláját, csak egy fiatal kis irodistalányt talált ott, akire nem nagyon emlékezett.

– A főnökasszony elnézést kér, de be kellett mennie a városba. Jó utat kíván.

Olimpia ment elől a kék Szamarájával, Tom Allen mögötte a bérelt fehér Astrában. Délre a panzióhoz értek. Olimpia csak egy pillanatra szállt ki. – Dolgom van. Te, ha akarod, visszaviheted a kocsit. Holnap reggel kilencre itt vagyok érted. Visszatérhetsz a naturához, mielőtt ránk szabadítanád a pestist. Nudista strandra megyünk.

A panziósnő barátságos mosollyal üdvözölte. Felment a szobájába, kipakolt, elvitte a kocsit a legközelebbi Rent-a-Car központba, útközben megebédelt egy PUB-nak nevezett, kétes tisztaságú étteremben, ahová lépcsőn kellett lemenni – valamikor bizonyára pince vagy szuterénlakás volt –, s ahol kemény marhahúst, és löttyedt *Yorkshire pudding*-ot adtak, nagy részét otthagya. Estig csak feküdt az ágyán, aludt, olvasott, aztán nyolc óra tájt lement a kicsi eszpresszó-bárba és gyors egymásutánban megivott három whiskyt, jéggel.

Nehezen aludt el, noha máskor a szesz mindig gyorsan ájult alvásba bódította, hogy azután néhány óra múlva minduntalan felébredjen, vattásra száradt szájjal. Most azonban, hosszas hánykolódás után végül mégis mély álomba merült, és reggel érthetetlenül derűsen ébredt, megfürdött, nézte magát egy darabig a tükörben a mosdó felett, kicsit elcsavarta a derekát jobbra, majd balra, szeretne volna magát izmosabbnak, atletikusabbnak látni, mellizmok élesen kirajzolódó félköreit, derékba karcsúsodó deltákat, lazán is domborodó felsőkarokat, de mindennek csak a mindennapos képét látta, sem a szépségükkel nem tüntették ki, sem a hiányukkal nem alázták meg.

Kilenckor kiment a kapu elé, és alig lépett ki a járdára, már jött Olimpia kék Szamarája.

A városból kifelé menet nem sokat beszéltek, bár nem volt túl nagy a forgalom, Olimpia vagy rosszkedvű volt, vagy teljesen a vezetésre koncentrált, nem tudta eldönteni.

Kinn, az országúton átfutott előttük egy sovány korcs kutya, Olimpia hirtelen fékezett, a kutya eltűnt az út túloldalán a bokrok között.

– Rettenetes dolgokat mondtam múltkoriban, ugye? – kérdezte Tom Allen, mikor továbbindultak. – Hülyeségeket. És mégis úgy érzem, a lényegre tekintve igazam van. Csak éppen azt nem kalkulálom bele, hogy az a pestis téged is meg engem is elvihet. Mintha úgy akadályozhatnám meg a pusztulással a nagyobb pusztulást, hogy mi kimaradunk belőle.

– A természetvédelem Hitlerje? Vagy Sztálinja? Vagy Kronosz apánk, aki leharapdálja a fejünket, hogy megmentse a kóbor kutyákat? – Olimpia egy pillanatra Tom Allen térdére tette a jobb kezét. – Ne emészd magad. Gondolj arra, hogy szép lányokat fogsz látni, egy szál semmibe vagy tangába öltözve. Mert vannak, akik tangában nudistáskodnak, nem szeméremből, hogy ne mutogassák a pinájukat, hanem azért, mert az jobban kiemeli a csípőformájukat. Pedig kényelmetlen, belevág az ember seggébe. Voltál már nudista strandon?

– Soha – mondta Tom Allen szégyellősen.

Lekanyarodtak egy földútra, amely sima volt, nem húzódott a közepén bakhát, nem tagolták gödrös keréknyomok. Kétoldalt magasra nőtt a fű, elég messze előttük nyárfák emelkedtek a magasba, csoportosan. Mikor közelebb értek, látszott, amint a szél ezüstös visszájára fordítja olykor lombjaikat. Túl rajtuk szomorúfűzek hajlottak egy tó partja fölé. Továbbkocsiztak a tó mentén. Tom Allen szorongott. Bár hallotta, olvasta, hogy nudista strandokon a férfivágy nem jelentkezik kihívóan és szembetűnően, félt attól, hogy nála, első alkalommal, feltűnően, mondhatni groteszkül, szokás és illem ellenére megmutatkozik majd, és mindenki őt fogja nézni, gunyorosan, fölényesen vagy méregetően. Vagy az is lehet, hogy első alkalommal minden férfi vágya megmutatkozik, csak éppen az övé nem jelez semmit és férfiasságában megszégyenül.

A nyárfák ligetecskéi és a parti szomorúfűzek között már messziről látta a víz felé nyíló homokos partszakaszt, s kétoldalán a sás és nádszegélyt, a parttól tíz-tizenöt méterre három kocsit a fák alatt. Olimpia melléjük kanyarodott. Kikapcsolta a motort, kiszállt. Tom Allen, kicsit késlekedve, kinyitotta a jobb oldali ajtót, kilépett, s az ajtó kilincsét

fogva a part felé nézett.

A hosszú homoksáv bal szélén, a napon, négy lány feküdt pokrócon, ketten tangában, ketten meztelenül, az egyikük háton, széttárt karral, szinte áldozatként átadva magát a napfénynek. A tangások a hátukat süttették. Két fiú is feküdt mellettük, hason, pokróc nélkül, a puha homokban. Szép barna volt a hátuk, derekuk, fenekük, combjuk. Arrébb, néhány fűzfa árnyékában nagydarab, kövér férfi ült, vastag derekú, vastag karú, vastag lábú, fekete-őszes sűrű szőr borította nemcsak a mellét, hanem a vállát és a hátát is. Olyan hatvanévesnek látszott. A nagydarab férfi mellett két lány, az egyik teljesen meztelenül a hátán feküdt, lehunytt szemmel, a másik, tangában, egy törülközőn ült és beszélgetett egy jó alakú, izmos fiúval, aki átfogta felhúzott térdét a két karjával, szinte szoborszerűen.

Olimpia már kibújt a fehér vászonruhájából, lehajolt, letolta a bugyiját is, és az egészet bedobta a kocsi hátsó ülésére. Az első ülés támlája mögül kiemelt egy zöld-fehér csíkos hűtőtáskát, meg egy kisebb cipzáras, kék színű Nivea feliratú táskát. – Vetközz le, és rakd be a ruhát a kocsiba – mondta Tomnak, aki még mindig az ajtó kilincsét fogta. Tom elengedte a kilincset, kigombolta és levette az ingét, lerúgta a Marks & Spencer papucscipőjét, fél lábon állva, majd lábat váltva lehúzta a zokniját, mindent szépen összehajtogatott és betette az első ülésre. Szívesen várt volna még a vetközéssel, bár most már mintha nem zavarta volna annyira a férfimegszégyenülés vagy a férfivágy esetleges megnyilvánulása, hanem az, hogy itt mindenki olyan szép barna volt, még Olimpia is jóval barnább nála, noha azt mondta, idén még nem napozott, ő pedig fehér, idegenül e barna testek között.

Olimpia elővett egy nagy fürdőlepedőt, azután bezárta a kocsit, s a hűtőtáskát Tom kezébe nyomta, a többit ő maga hozta.

Lementek a partra. A napozók kicsit felemelték a fejüket, az üdögélők a jobb karjukat. – Bemutatom nektek Tom Allent – mondta Olimpia. – Angol, de tud magyarul.

– Tud magyarul? – horkant fel a nagydarab férfi. – Senki nem tud már magyarul. Én se tudok magyarul. Dou you speak Hunglish? – kérdezte Tom Allentől. – Na gyere, ülj le, először ide, félárnyékba, mert látom, hogy fehér a bőrod, mint a vadászgörény szőre.

– Nem olyan nagyon fehér. Inkább sárgás – mondta az egyik hason fekvő tangás lány, könyökére támasztva a fejét. – Jól bírja majd a napot. Biztosan van benne valami kis

sziú indián vér.

Az egyik lány felállt és odajött hozzájuk.

– Olimpia mesélte, hogy a szüleid nyomát kutatod – mondta. Középmagas, fekete lány volt, nagy melle parányit, alig láthatóan megereszkedett már, izmos lába szinte váratlanul keskenyedett alá a telt combokból, ritkás fekete fanszőre csaknem beleolvadt a nagyon barna testbe.

– Ez Bori, a szobrász – mondta Olimpia. – Gyere, Tom, ússzunk egyet.

A víz feléjük fodrozódott az enyhe szélben, a part mellett, ott, ahol a fák árnyéka rávetült, még mozgásában is festményszerűen tükrözte vissza az ezüsből zöldbe forgó leveleket, az ég kékjét, egy-két apró felhőt. A nyílt víz azonban szinte csak fény volt, nem is az ég, hanem önmaga tükörképe, fel-felcsillant, elszürkült, megint felszikrázott.

– Itt régen homokbánya volt – mondta Olimpia, és begázolt a selymes homokon át a tóba.

Tom Allen hosszú, nyújtott, laza, csaknem lusta karcsapásokkal úszott egyre beljebb a tóba. Olimpia, mellen úszva, lassan elmaradt mellőle, de Tom Allen nem is vette észre, hogy egyedül maradt, csak úszott, szeme egyszintben a víztükörrel, a túloldal fái alig látszottak, mintha a végtelenbe úszna bele. Azután, kicsit felemelve a fejét, látta, hogy a túlpartról szembe úszik valaki, kinn, a fák alatt kocsik állnak. Magához tért lebegő révületéből, és visszafordult. Olimpiát sehol sem látta. Elindult visszafelé.

A partközeli sekély vízben felállt, jobbra, majd balra hajtogatva a fejét, fél lábon ugrálva kirázta füléből a vizet.

– Itt a La Manche csatorna átúszója – mondta a nagydarab öreg férfi. – Gyere, igyál egy kortyot, úszás közben sok vizet veszít az ember. Egyébként Morvai Kristóf vagyok, nőgyógyász és szőlősgazda. Szilárd, hozz egy pofa italt Tomnak. Saját termésű vörösbor, behűtve.

Az orvos mellől felállt a fiú, aki eddig a térdét átfogva szinte fel sem nézett. Most, álltában látszott, hogy nagyon szép alakú férfi, hosszú lábú, karcsú derekú, széles vállú, izmos, de nem feltűnően és fenyegetően; az orra kicsit horgasan a szája fölé görbült, rövid, göndör szőke hajú, és amikor átnyújtotta a hideg bortól kipárasodott poharat, Tom Allen meglepve vette észre, hogy az egyik szeme barna, a másik kék. – Jó bor – mondta elmosolyodva. – Nőgyógyász termesztette.

Tom Allen leült a fürdőlepedőre, amelyet Olimpia már maga alá terített, mikor kilábalt a vízből, és most lehunyt szemmel, szétnyitott lábbal feküdt rajta, két melle kicsit kétfelé dült, a mellbimbója csaknem teljesen visszahúzódott barna udvarába.

– Nőgyógyász, mesterszakács és hajóskapitány – mondta a szőke lány, aki legtávolabb feküdt tőlük a hasán, tangabugyiban.

– Jó, hogy mondod – harsant fel az orvos. – Holnap este nyárson sütés, gulyásfőzés és szirének varázstánca nálam fenn a hegyen. Hozd el magaddal Tomot is, Olimpia.

– Mi az, hogy szirének varázstánca? – kérdezte megint a tangás szőke lány.

– Majd meglátod – mondta Kristóf doktor.

Hosszú percekig némán feküdtek a parton, senki sem szólt, senki sem mozdult. Később ketten-hárman felálltak, úsztak egyet, azután visszafeküdtek a partra. Morvai Kristóf is bement egyszer úszni, fejét magasra tartva nagy mellúszó tempókkal szelte a vizet, fújtatott, tempózás közben néha kiemelkedett vaskos válla, rajta nedvesen ellapulva, mint egy vékony fekete kaftán, a ritkás szőrzet. Letörölte magát, aztán harsányan kiadta a parancsot: – Együnk!

A lányok előhozták az árnyékból a műanyag zacskókat, táskákat, szendvicset, sült csirkecombokat, sajtot, paprikát, paradicsomot szedtek elő, mindent középre raktak, Olimpia is kiterítette a szendvicseit, két üveg sört is kivett a hűtőtáskából, az egyiket kinyitotta és Tom Allen kezébe nyomta.

Evés után a lányok összeszedték a maradékot, a papírokat, dobozokat zacskóba rakták, a fiúk is segítettek nekik. Tom Allen nézte őket. A nagy mellűeket, a majdnem mellteleneket, a rövid, vaskos lábakat, a karcsú táncosnő lábformákat, a sötét és világos fanszőrőket, a kéken átsejlő visszeret egyik-másik lábon.

– Ugye szépek – mondta mellette váratlanul Kristóf doktor. – Attól szépek, hogy nők, attól szépek, hogy élnek. Jólesik nézni őket. Tudod, az ember ötvenéves kora előtt nem nagyon gondol a halálra. Ötvenéves kora után meg majdnem mindig a halálra gondol. De ha őket nézhetem, én sem gondolok a halálra.

A nagydarab, nagy mellű, tangás szőke lány észrevette, hogy figyelik, odajött hozzájuk és letérdelt.

– Nagyon meghíztam? – kérdezte, és kétmarokra fogta a hasát. – Három napig minden este berúgtam a sörtől és agyonzabáltam magam. De lefogyok. – Megemelte

egy kicsit a hatalmas mellét. – Csak az a baj, ha gyorsan fogyok, lógni fog a mellem. De azért szép vagyok, ugye?

– Így is szép vagy, úgy is szép leszel, Bella – mondta Kristóf doktor. Azután, mikor Bella visszament és lefeküdt a takarójára, hozzátette: – Nekem is a nagy mellű nők tetszenek, mint a legtöbb férfinak. Mégis egy kis mellű nőt vettem feleségül és haláláig szerettem.

Öt óra tájban mindenki öltözködni kezdett. Mielőtt kocsiba ültek volna, Kristóf doktor felemelte a jobb karját, és harsányan felkiáltott:– Figyelem! Holnap este nyolckor nyárson sütés nálam fenn a hegyen. Nem elfelejteni!

Tom Allen még visszapillantott az elnéptelenedő homokpartra, amikor elindultak. Most olyan üresnek látta az egészet, a homokot, amelyben csak néhány omladozó vonal és lábnyom mutatta, hogy itt jártak, a most már lágyabban csillogó vizet, amely a szél elálltával már alig-alig fodrozódott. Különös, gondolta, most látom élettelennek, mikor a maga életét kezdi végre élni.

Olimpia lerakta a panzió kapujánál, és azt mondta, másnap este hétre jön érte. Nagyon magányosan és töprengve felment a szobájába, cipőjét, nadrágját levetve végigfeküdt az ágyon, és olvasni kezdte Olivia Manning *Balkan Trilogy*-ját. A hatalmas, vaskos könyv húzta a kezét, megtámasztotta a térdével, de nem sokáig tudott a szövegre figyelni, elálmosodott és elaludt. Sötétben ébredt, az órája világító számlapja háromnegyed tizenegyet mutatott. Félálomban levetkőzött és visszafeküdt az ágyba.

Mikor másnap este hétkor lement a panzió kapujához, Olimpia már várt rá. Nem szállt ki a kocsiból, csak kinyújtózott a jobb oldali ajtó zárja felé, és kinyitotta. Tom Allen szerette volna megkérdezni, hogy a ma esti összeroffenésen ott lesz-e az a fiú, akihez férjhez fog menni, de nem tudta eldönteni, hogy illő érdeklődésből vagy némi féltékenységből és irigységből kérdezné-e meg, nem tudta eldönteni, hogy ha összehalálkozik Olimpia leendő férjével, akkor össze akarná-e mérni magát vele, önkéntelenül és ostobán, hiszen az ilyen hallgatag vetélkedésnek az sem volna objektív mércéje, ha a fiú nála vonzóbb külsejű, kedvesebb, okosabb, sármosabb már első látásra is, ez az egyetlen racionális magyarázat, de tudta, hogy ez a racionális magyarázat sem ér semmit, hiszen ha ő, Tom Allen volna a vonzóbb, kedvesebb, okosabb, sármosabb, bár erre sok esélye nincs, akkor is választhatná a másikat

Olimpia, mert a magyarázat benne rejtezkedik, kibogozhatatlanul.

A betonútról felkanyarodtak egy felfele kígyózó makadámútra. Kétoldalt fél méter magas löszfal szorította be őket, helyenként kiszélesedett, nyilván azért, hogy a szembejövő kocsik félreállhassanak, utat engedve a másik kocsinak. A löszfal partján magas és rendetlen fű imbolygott, kerítések köve, vasa, dróthálója húzódott végig, gyümölcsfák koronája, egy-egy ház tetőzete. Azután alkalmi térré szélesedett az út, már álltak jobbra is, balra is kocsik ebben a kövezetlen parkolóban, amelyet a kényszer és szokás alakíthatott ki. – Innen gyalog megyünk – mondta Olimpia.

Elég hosszan kellett felfelé kapaszkodniuk, kétoldalt már csak itt-ott, távolabb látszott egy-egy faház, bozótosok, bokrok, kisebb akácfa remizek szakították meg a kilátást. Azután egyszerre kinyílt előttük a hegyoldal, tágasan, szinte ölelően kertté formálódott, zöld műanyag bevonatú drótkerítés védelmében. Előttük vagy ötven méterre elég nagy prэшáz állt, nagy verandával, a ház tetejéhez ormótlan oszlopon villanyvezeték ívelt, vastagon, csaknem idétlenül. A veranda előtt jókora termésköböl épített pecsenyesütő mellett ott állt Kristóf doktor és mellette a tegnapi fürdőzők, felöltözve, apró csoportokban. A ház mögött, a meredekebb hegyoldalban szőlők hosszú sora húzódott. Kristóf doktor egy nagy asztalon húst, hagymát, paprikát szeletelt.

Tom Allen végignézett a vendégeken. Nagyjából felismerte őket, a négy fiút és a hat lányt, de egyikükön, akit, ha jól emlékezett rá, Nórinak hívtak, megállt a szeme. Karcsú, vékony lány volt, jó alakú, meztelenül nem feltűnő, és Tom Allen emlékezetében hazainduláskor egyszerű farmernadrágot és pólót viselt, amely szinte személytelenné változtatta a közdivat árapályában. Most hihetetlenül bő szárú nadrág, bő felsőrész volt rajta, a világos alapú anyagon elképesztően nagy, rikító piros és zöld, alaktalan mintamedúzák; a szája vastagon élénkvörösre kihúzva, hosszú körmei (tegnap Tom Allen nem is vette észre, milyen hosszúak a körmei) zöldre festve.

Ők ketten érkeztek utolsónak. – Na végre – ordított Kristóf doktor, kezében a nagy szeletelőkéssel. Letette a vágódeszkára. Felmutatott a verandán álló kis asztalra, amelyen üvegek sorjáztak: szilvapálinka, konyak, brandy, kóser barackpálinka, vodka. – Borok, sörök, jégkocka a hűtőszekrényben. – Rámutatott a hatalmas frizsiderre, amely, nyilván az alkalom tiszteletére, fehérén és stílszerűtlenül a barnára pácolt ajtó egyik szárnya előtt állt.

– Mit iszol? – kérdezte Olimpia. Tom Allent feszélyezte, hogy kiszolgálják, ahelyett, hogy ő hozna innivalót Olimpiának, de még mindig idegennek érezte magát. Vodkát kért, jéggel. De mindenki mintha kicsit szertartásos volna, kivéve Kristóf doktort, aki megint nekilátott szalonnát, húst, paprikát darabolni, majd tálakba gyűjtve a felvágott ételt, hosszú nyársakat emelt fel az asztalról, és váltakozva kezdte felhúzni rájuk a nyers kockákat, feszülten összpontosítva, mint aki számolja magában: egy hús, egy hagyma, egy paprika, egy hús, egy hagyma, egy paprika...

Kezében egy pohár vörösborral odajött hozzájuk egy lány. – Ez Borbála – mondta Olimpia. – Szobrász. Találkoztál vele tegnap.

– Olimpia mesélte, hogy a Rákóczi környékén keresel lakást, mert ott akarsz nyomozni a szüleid után. Én ott lakom a közelben, a Röck Szilárd utcában, és tegnap hallottam, hogy a második szomszéd ki akarja adni a lakását. Nézzétek meg. – Tom Allen kezébe nyomta a poharát. – Hozz nekem még egy kis vörösbort, de ne sokat, mert vezetnem kell.

Mikor Tom Allen visszatért a fél pohár vörösborral, Borbála hozzáfordult. – Épp mondom Olimpiának, hogy talán még segíteni is tudok neked. Ott laktak a szüleim, én is ott laktam egész életemben, szinte mindenkit ismerek a környéken, még a strichkurvákat is. Mellesleg némelyik nagyon helyes csaj.

Lassan alkonyodott. Kristóf doktor felvett a lépcső mellől egy zsák faszenet, felét a hatalmas pecsenyesütő medencébe töltötte, meggyújtotta, a faszén lassan égni kezdett, Kristóf doktor a pecsenyesütő végébe fémvillákat szúrt le.

– Na, ez kész – mondta. – Nyomás, lányok, be a házba, felkészülni a produkcióra. Vettem nektek maskarát.

A nők nevettek, nem tudták, mit akar Kristóf doktor, Olimpia is a vállát vonogatva pillantott oldalt Tom Allenre, azután sorban eltűntek a faházban. Az egyik fiú, Tom Allen úgy emlékezett, Gergőnek hívják, odalépett melléje: – Kíváncsi vagyok, most mit talált ki a doki. Mindig játssza az agyát. Hallom, te angol vagy.

– Igen – mondta Tom Allen. Megnézte a magas, hullámos hajú fiút, hátha ez Olimpia férjjelöltje.

– Én nem jönnék el magamtól ide – mondta a fiú –, bár nagyon jó banda, csinos csajok, a legtöbbnek még komputere is van a haja alatt, de a feleségem, a Nóri kurvára

élvezi.

Nóri, tűnődött el egy pillanatra Tom Allen, Nóri? Aztán eszébe jutott a feltűnően tarka ruhába öltözött lány a hosszú zöld körmével.

Kristóf doktor most kijött a házból, kezében egy nagy magnóval, a magnó vezetékeit bedugta a verandán egy konnektorba. Bekapcsolt két erős lámpát, a ház előtti térre irányította őket. Azután megnyomta a magnó indítógombját és kis sercegés után megszólalt – ezt még Tom Allen, a botfűlű is felismerte – Ella Fitzgerald: *I stand at your gate in the moonshine*. És sorban jöttek ki a lányok. Mindegyiken bő, bokáig érő, fehér, teljesen átlátszó tüll peplosz volt, és alatta semmi. Felsorakoztak a fűre, ahova a két lámpa a legerősebb fényt vetette, és táncolni kezdtek. Először csak lengették, lebegtették a karjukat, azután egyik-másik nagy ívben körbeforgott, néha ketten-hárman megfogták egymás kezét, úgy ingadoztak. Nem összehangoltan, de a zene mégis egybetartotta a mozgásukat. A férfiak hátrébb húzódtak és leültek a fűbe, félkörben.

Tom elbűvölten nézte a táncot. Most mindegyik lányt vonzónak, szerelemébresztőnek látta, noha tegnap, mikor teljesen meztelenül feküdtek vagy járkáltak a vízparti homokban, korántsem érezte a legtöbbjüket ilyen bűvöletesnek és a maga módján szépnek.

Csak lassú zene szólt, nagy részét nem ismerte, de úgy vélte, hogy az örökzöldek és újabb, divatos számok között néha egy-egy könnyebb klasszikus is felcsendül. Némelyik lány ellebegett egészen a fiúk közelébe, és ott táncolt az előtt, akit kiválasztott, Nóri odalebegetett Gergőhöz, egy lepkeszerű mozdulattal megérintette a haját, fordult kettőt és visszament a táncsorba. Tom Allenhez egy darabig senki nem lépett oda, de azután eléje lebegett Olimpia, fordult néhányat, a tüll hullámozott, lebegett rajta, rámosolygott és visszasuhant a többiekhez. A lányok sorra eltáncoltak a fiúk előtt, Tom Allen arcáról nagyrészt felismerte őket, később Olimpia megint elébe táncolt egy szőke, kék szemű lánnyal, kézen fogva, a másik kezükkel megemelték kissé a tüll peplosz szélét, forogtak néhányat Tom Allen előtt, aki ültében felszegett fejjel gyönyörködött bennük, azután továbblebegtek.

A faszén már csak parázslott, itt-ott vörösén kinyílt, aztán elsötétedett, Kristóf doktor ott guggolt mellette és forgatta a nyársakat. Aztán hirtelen felállt és egy mozdulattal elzárta a magnót. – Vége a najádok táncának, a szirének csábításának. Papírtálcák,

kenyér itt az asztalon. – Szeletelni kezdte a kenyeret. – Lányoknak nem kötelező felöltözni. Nem is javallott, de megengedett. Szobába, épület mögé elbújni és gyors numerákat ledobni tilos. Lassú numerákat is. Ez nem orgia, ez szolid ünnep.

A férfiak felálltak, a lányok nem öltöztek fel, hanem az áttetsző ingben felszolgálókká váltak: kenyeret, a nyársról lehúzott, megbarnult peremű szalonnadarabokat, hagymakarikákat, húsokat hoztak a férfiaknak. Szilárd és Gergő felállt, kézbe fogtak néhány poharat. – Neked mit hozhatok, vodkát? – kérdezte Gergő Tom Allentől, azután bement a házba a hűtőszekrényhez. Olimpia ennivalót hozott, később odajött hozzájuk Borbála, leült törökülésbe melléjük. – Akkor jöttök holnap lakást nézni? – kérdezte. – Délután ott lesz a tulaj, és én is otthon vagyok.

Később odajött a barna és kék szemű Szilárd, leült, és azt mondta, hallotta, hogy a rokonságát keresi, ő szívesen segít, de hát a nyomozás teljes ember kíván.

– Ez le akar tarhálni – mondta Olimpia, mikor Szilárd elment. – Mindenkit letarhál, nem csinál semmit, abból él, meg öreg nőkből. De nagyon kedves fiú.

Kristóf doktor megint bekapcsolta a magnót, de már senki sem táncolt. Kisebb csoportok ültek a fűvön, valamelyest elkülönülve. Néha fölállt valaki, átment egy másik csoporthoz, leült. Hozzájuk odajött a szomszéd kis társaságból a szőke lány, akivel Olimpia Tom Allen elé táncolt.

– Ez Kinga, a gyögymasször – mondta Olimpia. – Ha fáj valamid, csak menj hozzá. Ő Nausikaa, akinek minden nyöszörgő Odüsszeusz mindent elmesél.

Kinga nem szólt, csak mosolygott.

Tom Allen egyszer még bement, hogy a hűtőszekrényben italt keressen magának, Szilárd éppen akkor jött kifelé, kezében pohárral.

– Majd jelentkezem – mondta futtában. – Hallom, hogy Bori szerez neked lakást.

Lassan elbágyadt a társaság, már Kristóf doktor sem harsogott, csak ült az asztal mellett a széken, kezében a vörösboros pohár már alig tükrözte a halvány lámpafényeket, a magnó is leállt. Kristóf doktor fáradt öregemberré vált.

Olimpia odajött hozzá, már felöltözve.

– Gyere, menjünk.

Körülnézett, látta, hogy a többiek is szedelőzködnek, a nők nagy része már felöltözött.

– Kegyes szirének voltak. Ide csalogattak, de élve elengedtek.

– Még nem tudhatod – mondta Olimpia, és elindult a sötét gyalogúton a kocs felé.

Idegenkedve nézte a körfolyosót, a *gang*-ot, amely U alakban körbevitt a kopott sárga falak mentén, a túloldali ház nyers és goromba tűzfalával szemben. A gang enyhén lejtett, talán, hogy a víz lefolyjon róla a sárga keramitlapokkal borított belső udvarra, vagy talán mert régi volt és megdőlt már. Minden lakásból legalább a konyhaablakon át megfigyelhető volt mindenki, aki végigment a rozsdásodó vaskorláttal szegélyezett, fekete-fehér kőlapos körfolyosón.

Olimpia elővette a kulcsot, és kinyitotta a hármasszámú, szürkére festett, üvegezett bejárati ajtót. Beléptek a keskeny, hosszú, sötét előszobába. Letette a bőröndöt és a nagy, cipzáras útitáskát. Olimpia kinyitotta az egyik oldalajtót, benézett. – A konyha – mondta. Tom is benézett a válla felett. Jó nagy konyha volt, szemlátomást tiszta, frissen festett falak, hűtőszekrény, régmódi gáztűzhely, a körfolyosóra nyíló ablakon háromnegyed magasságig áttetsző fehér függöny. Gyakorlatias ridegségét semmi nem enyhítette; sem enyhe ételszag, sült szalonnáé, pirított kenyéré, vagy egy-egy elmosatlan pohár, zsíros folt a tűzhely feletti csempe alján, rendetlenül, félig az asztal alá lőkött konyhaszék.

Olimpia belépett, kinyitotta a konyhaszekrény ajtaját, belenézett. – Süthetsz magadnak bacon and eggset. – Aztán kihúzta a fiókot. – Evőeszköz is van. Meg két-három jó halef. – Kivett egy nagy, fanyelű, széles pengéjű konyhakést. – Készíthetsz a vendégeidből finom *Irish stew*-t. Főleg fiatalabb nők segge alkalmas alappörköltnek hozzá.

Becsukta a hűtőszekrény nyitott ajtaját, benyomta a vezeték dugóját a konnektorba. A gép búgni kezdett. – Majd lemegyünk és bevásárolunk – mondta, és szelíden eltolva a tehetetlenül ácsorgó Tom Allent, becsukta a konyhaajtót. Átment a szemközti ajtóhoz, kinyitotta. – A fürdőszoba. – Belépett, odament a nagy, hófehér

vízmelegítőhöz, amely úgy tornyosodott fel a kád végén, mint egy hajó kéménye. Megnyomott egy gombot, a hajócska kéményén felfénylett egy kis vörös lámpa.

A szoba tágas volt, középen hosszú, alacsony üvegtetejű asztal, az asztal egyik oldalán sötétbarna anyaggal kárpitozott, kinyitható dívány, az asztal két végén két ugyancsak sötét kárpitú karosszék. Szemben sötétre pácolt, háromrészes szekrény, a közepén várhídszerűen lecsapódó ajtajú szekreter. Benéztek a másik szobába: középpütt a falnál fejtámlás dupla ágy, kétoldalán két kis üvegtetejű éjjeliszekrény, a belső falon nagy, sötétbarna ruhásszekrény, alul fiókos (itt minden sötétbarna, gondolta Tom Allen), mellette kis tapétaajtó, nyilván a fürdőszoba személyesebb, szemérmesebb, szerelmi örömök vagy ürítkezési keservek hátsó bejárata. Olimpia azonnal megtalálta a fiókok feletti ajtós szekrényrészben az ágyneműt, lepedőket. Benézett a fiókokba, a másik, akasztós szekrényrészbe: üresek voltak.

– Minden rendben van – mondta. – Itt laksz a Rákóczi tér közelében, ahol a kurvák szoknak vadászni. Most lemegyünk bevásárolni, nehogy éhen halj itt nekem. Csak egy fél órá van. Majd kipakolsz, amikor visszajöttél.

Az utcán kivett a kocsijából két hatalmas műanyag fogantyús szatyrot, benne kisebb, vékonyabb műanyag szatyrokkal, és bement a körúton egy élelmiszerüzletbe. Tom Allen megkönnyebbülve ráhagyta a bevásárlást, vitte utána a kosarat a sorok között, és hallgatta Olimpia monológját:

– Ti angolok a barna kenyeret szeretitek – mondta, papírral átfogva egy hasáb alakú cipót, berakta a kosarába. – Veszünk egy doboz tartós tejet, vaját, látom, van vákuumcsomagolásos baconszalonna, ez jobb, mint az angol, meg paprikás szalámi, milyen sajtot szeretsz? Próbáld meg a trappistát, ha érni hagyod, néha nagyon jó, camembert, magyar, de jó sajt, aztán vegyünk még néhány kész mélyhűtött ételt, töltött paprikát, mondjuk, aztán pörkölt, ha szereted, egy zacskó chips, no nézzük tovább, persze ti angolok szeretitek a vízben főtt zöldséget, itt egy zacskó zöldborsó meg brokkoli...

Tom Allen szóhoz sem jutott, de nem is akart igazán közbeszólni, Olimpia csak ment tovább.

– Egy zacskó zöldpaprika és paradicsom – megforgatta, megtapogatta a paprikát, paradicsomot –, ez a világos paprika jobb, mint az a sötétzöld, amit ti Angliában enni

szoktatok, a paradicsom is friss, még egy doboz tojás, eláll a frigóban. Cukor, citrom, só, kell még valami?

Tom Allen a fejét rázta.

– A piát majd megveszed magad – mondta Olimpia, és míg Tom Allen fizetett, átrakta az ennivalót a műanyag szatyrokba és zacskókba. Fenn a lakásban lecsattantotta saját szatyrát a Tom Allen hozta nagyobbik szatyor mellé: – Ezt most rakd be a frigóba –, s már viharzott volna ki, de Tom Allen megállította:

– Miért vagy ilyen jó hozzám?

Olimpia visszafordult, ránézett.

– Mert megszerettelek. Mert izgat, hogy mit tudsz kinyomozni. Mert ha egy férfi, aki olyan tehetetlen, mint te, még rá is játszik arra, hogy tehetetlen, annak nehéz ellenállni. Menj át majd Borihoz, ő lesz a kalauzod, mindenkit ismer a környéken. A nőket is, nemcsak a férfiakat – tette hozzá fél másodpercnyi szünet után.

Tom Allen igazából egyedül szeretett volna lemenni, szokása szerint bejárni a környéket, lassan felmérni a láthatót és kiszimatolni a láthatatlant, a maga óvatos és gyanakvó kíváncsiságának bozótjai között becserkészni a kirakatokat, kapualjakat, utcasarkokat, a nyitott ablakokat és a járókelőket. De tudta, hogy Olimpia már szólt Borbálának, és bár lehet, hogy a szobrászónőnek úgy kell ez a *guided tour*, mint hátára a púp, de megsértődik, ha mégsem kérem meg rá. Megsértődni, gondolta Tom Allen fanyarul, az élet egyik édes öröme.

Borbála fehér, elég koszos köpenyben nyitott ajtót. Tom Allen belépett a hosszú, sötét előszobába, amelyet kétoldalt a falon fémállványú polcok szegélyeztek, a polcokon kis gipszszobrok, bronzfejek, az alsó polcokon nagy papírdobozok, itt-ott szerszámok, kalapács, csípőfogó, a szerszámok nagy részének sem a nevét, sem a rendeltetését nem ismerte. A kopott, fehér, kétszárnyas ajtó nagy kétablakos műterembe vezetett, az egyik falon itt is polcok, rajtuk, már sokkal szabályosabb rendben, kisebb-nagyobb szobrok, a műterem közepén állvány, tetején fóliával letakart tömb, nyilván egy szobor, a munka valamilyen kezdeti stádiumában.

– Körülnézhetek? – kérdezte Tom Allen. Borbála széles invitáló mozdulattal körbemutatott a szobán.

– Ezek görög mítosztöredékek. Tudod, tavaly voltam Görögországban, és rájöttem,

amit azelőtt is tudhattam volna, de soha nem gondoltam rá, hogy a környezet és benne a mélység sehol sem érezhető annyira, mint Görögországban. Mert hiába tűntek el szobrok és szobortöredékek, valahogy magunkkal viszünk valamilyen kulturális ősemlékezetet, még ha bunkók vagyunk is, még ha fingunk sincs róla, ki volt Niké és Déméter.

Tom Allen sorra nézegette a szobrokat a polcon. Az egyiknél, egy kétarasznyi bronzszobornál megállt. Szárnyas, félig emberalak volt, hosszú, fodrozott haja beleért a szárnyak fodrozódásába, guggolva ült, majdnem emberi lába hozzáért földre támasztott állatmancsához. A bodros haj alól egyiptomi jellegű női arc nézett ki szemlesütve, félig nyitott szájjal, és a hajtincsek alatt a meztelenség két szép, kiugró mellbimbójú női mellel kezdődött.

– Önarckép? – kérdezte Tom Allen fejét kissé hátrafordítva Borbála felé.

– A szfinksz – mondta Borbála. Aztán elnevette magát. – Persze hogy önarckép is.

Nem messze a szfinksztől kerek kagylóformák sorakoztak, a bronzöntvény bordázott szárnyas ívekben ölelte körül a kagyló fehér közepét. Tom Allen sokáig nézte ezt a mélytengeri mitológiát, mintha neki akartak volna mondani valamit, bár nem tudta, mit.

– Ezeket eladod? – kérdezte.

– Hát persze, ha van rá vevő. Majd beviszem őket a galériába.

– Ezt megvenném – mondta Tom Allen. A kagylóból, túllépve a testén, messze kikanyarodtak félkörben a bordázatok.

– Nem olcsó – mondta Borbála figyelmeztetően.

– Holnap bemegyek a bankba, és hozom a pénzt.

– Az nagyon jó lesz, mert nemcsak nekem nincs mit enni lassan már, hanem a macskámnak sem.

Körülnézett, de sehol sem látott macskát, csak szerszámokat, szobrokat, kicsit koszos padlót, egy rozoga karosszéket az ajtó mellett. Tekintete ismét megállt az oszlop tetején nyugvó fóliával burkolt tömbön. Az ember titokzatos, születni kész vagy még a mitológiai szfinksznél is rejtőzködőbb istenséget is gondolhat a fóliaburkolat mögé, talán így születtek a vallási legendák, hogy egy magamfajta tudatlan hülye beleképzelt valamit a technika praktikus kényszereibe és meghirdette mint a jövő égi jelét. Borbála látta, hogy Tom Allen eltűnődve figyeli a készülő szobrot.

– Afrodité születése lesz. Majd. Most még csak agyag. – A műterem sarkából előhozott egy deszkalapon álló, talán fél méter magas, vékony vasrudat. – Ez a felvas. Látod, itt lyukak vannak rajta, ezekbe vékony dróttal beakasztok néhány kicsi falemez keresztet, hogy az agyag megtartsa magát. Ebben a kádban meg két napig forgatom, lapátolom az agyagot, vizet öntök rá, két nap múlva meggyúrom, felrakom a fejvasra, megmintázom, aztán vizes ruhával meg fóliával letakarom, hogy ne szilárduljon meg.

– Aztán kiöntetted?

Borbála elmosolyodott.

– Hol van az még? Ha majd megszilárdult, lemezkéket rakok bele, mustáros tubusból szoktam kivágni őket, aztán több rétegben porfestékkel színezett gipszet öntök rá. A lemezkék nyitva tartanak egy-egy részt, és mikor a gipsz megköt, ezzel a szobrászgyűrűvel – kézbe vett egy kis, egyik végén keskeny gyűrűben, a másik végén finom lemezben végződő szerszámot – kikaparom belőle az agyagot...

– Ne mondd tovább – vágott közbe Tom Allen. – Már most is zúg a fejem.

– Majd holnapután – nevetett Borbála. – Akkor már láthatsz valamit. Gyere a másik szobába, iszunk egy pohár bort, átöltözöm és elindulunk terepszemlére.

A másik szoba, egyetlen ablakával homályosabb volt. Az ablak mellett magas szobanövények álltak a földön, kis polcokon, sűrű hajtásaik a gyenge fény felé dőltek, menekülni vágyó börtönlakók. Borbála követte Tom Allen tekintetét. – Ha kiraknám őket a napra – mondta –, egy hét alatt elpusztulnának.

A középen álló kis asztal egyik kopott karosszékéből leugrott a macska. Gyanakodva lépett egyet Tom Allen felé, azután felugrott a fal mellett húzódó, hosszú, vastag szivacslemezekből emelt, vékony fehér lepedőfékével borított ágyra.

– A fogadószobám – mondta Borbála. – Várj, hozok bort. – Kiment a műtermen keresztül az előszobába, behozott egy üveg vörösbort, dugóhúzó és két poharat. – Nyisd ki, én lefürdök, mert nagyon koszos vagyok.

Tom Allen egy pillantást vetett az ágy végében fekvő macskára, a macska gyémántos szemével visszanézett rá, Tom Allen úgy érezte, gyanakodva és ellenségesen. Leült az egyik kopott kárpitozású karosszékbe, a dugóhúzó hegyével felhasította a palacknyak műanyag pajzsát, közben megcsúszott a fémhegy, kicsit beleszúrt az ujjába, megnyomta, apró vércsepp buggyant elő az ujjbőggyén, lenyalta, azután becsavarta a

dugóhúzó, és a két bokája közé szorítva kinyitotta az üveget. Feltette az asztalra, az ujján megint kibuggyant egy kis vércsepp, lenyalta. – Meginnád? – kérdezte a macska felé bökve az ujjával, mielőtt a szájába vette volna.

Különös, nehezen értelmezhető szoba, gondolta, ahogy körülnézett, az a puha ágy, az öreg, csaknem spártaivá kopott nagy kétajtós szekrény a szemközti falon, a kényszeredett szép kis dzsungel az ablak mellett, a kopott rongyszőnyeg az ágy mentén, és – csak most vette észre őket – kicsi, műanyag burás lámpák elszórt sora derékmagasságban a falon.

Borbála kijött a fürdőszobából, teljesen meztelenül.

– Ne rémülj meg, ez nem pornográfia. Már láttál meztelenül a tóparton, és én jobb szeretek itt felöltözni, mint abban a párás, picsányi kis fürdőszobában.

Csak bugyit vett fel a farmer és a könnyű blúz alá, melltartót nem.

– Na mehetünk – mondta, és elindult ki a műterem felé. – Ma még nem kezdünk nyomozni – mondta már lenn az utcán –, mert el kell majd mennem, csak körbeviszlek, hogy mérd fel a terepet.

Átvezette Tom Allent a keskeny utca szemközti járdájára, egy szép kirakatú, félig a szuterénbe süllyesztett gumijavító elé.

– Itt mindig gumijavító volt, de régebben csak pár lépcső, a kis cégtábla, meg hirdetésnek az ajtóhoz láncolva egy rozszant autógumi. De nézd meg a házunkat, valamikor szép ház volt, mostanára kicsit lerobbant.

Tom Allen szembefordult a háromemeletes házzal, amely mostantól, ki tudja meddig, otthont ad neki: a tünpanonok, a stukkódíszítés, a konzolok leveles íve-szárnya a homlokzat tetején, körbefogva egy fejet, amely lehetett Páné, Zeuszé, egy kerületi városatyáé, lehetett a korabeli ízlés személytelen közhelye, egy feltörekvő kor tüntető gipsz-esztétikája, ma már kicsit málladozóban. De így is csaknem szép volt a ház, örült neki, hogy itt lakik és nem valami modern, sima, még sértetlenül önmegtartóztató – vagy talán ambíciótlannul gyakorlatias – épületben.

– Mostanában már én sem mászkálok annyit, mint régen – karolt bele Borbála és vezette az utcasarok felé. – Annyi minden megváltozott, annyi minden eltűnt. Látod, itt – s a sarki üzletajtóra mutatott, ahol egy, ablakait az utcától posztterekkel elzáró Fitness Center kínálta, nem túl feltűnően magát – valamikor patika volt. Ott, szemközt a sarkon

egy kis étterem, a túloldalon kicsi, bűdös mozi, istenem, mennyit jártam oda. Ott, ahol az English Books könyvkereskedés van.

Megállt egy házhelynyire a körúttól, ahol most a földbe vájva készült valamilyen, feltehetőleg flancosabb épület.

– Itt volt a hentesünk, ide küldött le anyám marhalábszárért, májért, pacalért – jaj, de utáltam a pacalt. Itt a sarkon laktak a Gereben fiúk, az idősebb, a Viktor volt az első szerelmem, villanyszerelő lett, és pár éve megütötte az áram egy magasfeszültségű oszlopon. Az öccse, a Pubi nagy vagány volt, mindig be akart nyúlni a szoknyám alá, ha a Viktor nem volt otthon, aztán később megpróbált kirabolni egy kis bankfiókot a nőjével, a Julival, egy gyönyörű, fekete cigány kurvával, lövöldöztek, elfogták, lesittelték, aztán nem tudom, mi történt velük.

Befordultak a körútra.

– Itt valamikor egy híres cukrászda, a Vincze volt, aztán valami peepshowt rendeztek be, most könyvkereskedés. Na gyere, menjünk át a térre.

Tom Allen látott néhány rövid szoknyás nőt ácsorogni, beszélgetni, fel-alá járni, többnyire fiatalokat és többnyire széles fenekűeket. Az egyik bőr- vagy műbőr ruhás, lófarokba font hajú, fiatal lányon megakadt egy pillanatra a tekintete, de gyorsan visszafordult Borbála felé. Átvágtak a kissé kopár parkon, amelynek túlsó végét, a játszóteret, libikókával, homokozóval egyetemben az óvatosság vaskerítése zárta el az utcáktól.

– Ezt mi úgy hívtuk, hogy Cérnaegyetem – mutatott egy téglagótikus épületre Borbála, a kapuit ugyanúgy kidíszítette színes oszlopokkal, ívekkel egy mulékony ambíció, mint a Röck Szilárd utcai házat stukkóval. – Nem is tudom az igazi nevét, valami szabás-varrás szakközépiskola ma is.

A vásárcsarnok sarkánál Borbála megállt.

– Oda, a Német utcába, a csarnok mögé soha többé nem teszem be a lábam. Egyszer, vagy húsz évvel ezelőtt ott mentem el a csarnok mögött, és egy lány a negyedik emeletről éppen akkor ugrott ki az ablakon. Nem sikoltott, csak jött, félúton lefelé vettem észre, tőlem pár méterre zuhant a járdára, nem fejfelé, vagy oldalt, vagy a hátára esett, hanem a talpára, és a lába úgy tolódott vissza bele, mint az a horgászbót, hogy a francba is hívják, igen, teleszkópos horgászbót, még ma sem értem, hogy

történhetett, már anatómiailag nem értem, de lehet, hogy az a régi rémület játszik az emlékezetemmel, lehet, hogy csak leesett és szétrobbant a feje, én meg akaratlanul is átköltöm az egészet. Mindig eszembe jut, ha erre járok. Na, gyere, menjünk be a csarnokba. Az is leégett pár éve, de újraépítették.

A csarnok, most is, mint mindig, minden vásárcsarnok, inkább megelevenedett impresszionista képekre emlékeztette Tom Allent, olyan képekre, amelyek megmaradnak és megmerevednek az emlékezetben, színesen, hívogatóan, vagy néha egy csatamező barbár nyersségével, véresen. Házassága kezdetén, Laurie ösztökélésére elmentek minden vásárcsarnokba, ami útjukba akadt. Felesége, Laurie, talán belerészegülve a látványba, fékezhetetlenül összevásárolt mindent, a Covent Garden azóta rég lebontott virág- és gyümölcs piacán, vagy egy ízben – a kíváncsiság? mohóság? a rejtett kannibalizmus? vágyától hajtva – vagy talán évfolyamtársa, a harcosan vegetáriánus és természetvédő Terry Graham csábította, kényszerítette el őket egy londoni kirándulás reggelén Billigsgate-be – akkor a nagy halcsarnok még megvolt –, hogy lássák az emberi falánkság véres pusztítását, az árusok előtt a *Dover sole* lepényformáit, az enyhén barnára füstölt *kippers* halmokat, a kagylókat, amelyek csak addig ehetők, míg héjuk ki nem nyílik, az óriási *halibu*-t, a nagy laposhal szeleteit, az apróbb és nagyobb rákok, a *prawns*, *shrimps* védtelen bordás páncélját; az egész csarnokot vad halszag töltötte be, s Tom Allen érezte, hogy riadtsága és kíváncsisága is belevegyül a falánk pusztítás kínálatába, a szagba és a halárusok London-szerte híres alpári stílusába. – Vegye meg ezt a kagylót – mondta a kötényes, kicsi, bajszos árus Tom Allennek, mikor megálltak a pultja előtt, szemlátomást idegenek, turisták, kíváncsiskodók egy mindennapos, kegyetlen show keskeny nézőterén. – Ha rárakja a faszára, jobban élélvez, mint a legizmosabb pinától.

Itt a színek domináltak, nem a nyersen csábító mohóság. A zöld foglalatukból kikínálkozó karfiol fehérje, a védekezőn gömbbe húzódó káposzta és kelkáposzta zöld burka, és a paprikák, az enyhén gótikus, a vastag húsú sárga, a szélesen magukba ívelő zöld, piros paprikák. Neki javarészt ismeretlenek, idegenek.

– A bogyziszlóival vigyázz! – mondta most a pult előtt elhaladtában Borbála. – Kétszer fáj, mikor lenyeled és amikor kiszarod. – Vett egy fél fej káposztát, néhány szál sárgarépat, egy kis karfiolt, az árusok intettek neki, akkor is, ha nem állt meg előttük,

Szia, Bori, Csókolom, Borbála, életkoruktól függően, itt mintha mindenki ismerte volna. – Én hetente négyszer csak nyers zöldséget eszem, mert azt hiszem, úgy szorosabb kapcsolatban maradok a természet kémijával. Nem, nem vagyok vegetáriánus, csak hiszek a kiismerhetetlen mélyáramlatokban. Várj, veszek még magamnak gombát is, ha van kék galambgombájuk, az nyersen is ehető.

A gombaárus nő, zömök, fehér kötényes, vastag karú nő lelkesen üdvözölte Borbálát:

– Ezt nézd meg – mutatott az asztalára. – Micsoda választék!

Míg zacskóba rakta a kékhátú galambicát, Borbála, futtában a többi, Tom Allen számára teljesen ismeretlen gombára mutatott. – Ez a cérnalábú pici a szegfűgomba. Ez a sárga, nyitott pina formájú róka-gomba, nagyon finom. Ez meg a laskagomba, otthon is tenyészthetnéd a szobádban, ha beraksz egy fél láda fűrészport meg más potyadékokat. Ez meg a sampinyon, ezt biztosan ismered.

Ez volt az egyetlen gomba, amit Tom Allen is ismert. Mum esténként betolta a zsúrkocsit a tágas *sitting-room*-ba, a zsúrkocsin saláta, sajtvágó deszka, a deszkán sajtok, felszeletelt kenyér, vaj a vajtartóban és néha szeletelt nyers sampinyon, mellette majonézes tálka, abba mártogatták. És gyümölcs, alma, banán, narancs, ez volt a vacsora, mindenki vett magának, egy kis tálcán a karosszékhez vitte, leült, Dad lelkesen nézte a televíziós kvízeket és gyakran lelkesen bement a megfejtést; közben be-mártotta a sampinyonszeleteket a majonézbe, vagy tányérján késsel falatnyira darabolta a sajtot és a kenyeret, mert féltette a műfogsorát, Mum vacsora után kitolta a hallba az ételmaradékokat, visszaült a karosszékébe, kötött, és ha túl halk volt a szöveg, megkérdezte, mit mondtak, mert nagyothallott.

Egy pillanatra szíven ütötte a közhely, hogy az, ami most hirtelen eszébe jutott, a szelet gomba, a majonéz, a zsúrkocsi, Mum, amint köt, Dad a televíziót nézi, maga az állandóság és ő itt, a csarnokban, a zöldségek és gyümölcsök között maga a mulandóság. De Borbála sürgette, hogy menniük kell, s mielőtt elváltak volna, kezében a zöldséges szatyorral, azt mondta:

– Gyere át hozzám holnap ötre, és elkezdjük a nyomozást.

Másnap, Tom Allen futó sajnálatára már felöltözve várta, s útnak indultak.

Borbála végigment a tér jobb oldalán, megállt az első ház kapuja előtt, elolvasta a lakók névsorát. – Már alig ismerek itt valakit a gyerekkoromból – mondta, aztán

rámutatott egy névre: – Jé, a Barna Pista bácsi még talán él. – Megnyomta a csengőgombot, hosszú másodpercek után egy fáradt, öreg, rekedt férfihang megkérdezte a bejárat mikrofónon: – Ki az?

– Én vagyok, Pista bácsi, Hollós Bori, tetszik még emlékezni rám?

– Gyere, Borika, hát hogyan emlékeznék rád. – Berregve megszólalt az ajtó, Borbála benyomta, felmentek az első emeletre, ott már a körfolyosó korlátját markolva egy csontsovány, szépen vasalt ingbe és vászonnadrágba öltözött öregember várta őket.

– Borika – mondta boldogan. – De régen nem láttalak. Gyertek be.

A lakás csaknem komoran egyszerű, de nagyon tiszta volt, sehol szőnyeg, alig néhány szükséges bútor, egy kopott dívány, kis rozoga asztal, elnyűtt szék – mintha az a spártai lét és halál szentélyének bejárata volna.

– Pista bácsi – mondta Borbála, mikor az elegáns öregúr a helyhez alig illő finom kézmozdulattal a rozzant székekbe irányította őket –, elnézést a zavarásért, a barátom szeretne a szülei nyomára jutni, itt laktak valamikor az ötvenes években. Berendi Tamás. Tetszik emlékezni erre a névre?

– Milyen édes kislány voltál – mondta az öregember eltűnődve. – Nem is igazán kislány, hanem egy ördögfióka. Verekedtél itt a téren a fiúkkal, aztán kiálltál középre, kétoldalt két ujjal felfogtad a szoknyádat és táncoltál, kilátszott a bugyid, de ez nem zavart, kérdeztem is szegény apádtól, olyan csendes ember volt, honnan vettétek ezt a kis boszorkányt...? No, kit keresel?

– Pista bácsi, tetszik emlékezni Berendi Tamásra, aki itt lakott a téren az ötvenes években?

– Berendi Tamás. Berendi Tamás. Valami rémlik. De hát én már egy agyalágyult vénember vagyok. Lassan már a saját nevemre sem emlékszem. Berendi Tamás. Pedig ismerős. Édes Borika, menjetek át a szomszédba a Müller nénihez, talán ő emlékszik rá, most jut eszembe, a Müller néni elment hétvégére a gyerekeihez, talán csak holnap jön haza, vagy szemközt kérdezzétek meg a Pápai Rózsit, ő mindenkit ismert.

Pápai Rózsi csengőjére a szemközti házban senki sem válaszolt. – Nagyon kedves vénasszony – mondta Bori –, mindenki nagyon szerette, azt hiszem, nagy kurva lehetett, bár nem olyan Rákóczi téri kurva, amelyet te keresel. Holnap nem vagyok itthon, gyere át holnapután, akkor folytatjuk a nyomozást.

Tom Allen csak harmadnap ment át Borbálához, egy üveg vörösborral. – Jókor jössz – mondta Borbála az ajtóban, a foltos fehér köpenyébe öltözve –, most öntöm ki gipsszel, aztán mikor megkötött, leveszem a fejrészt, kikaparom a szobrászgyűrűvel az agyagot – felemelte a különös kis szerszámot a polcról –, és kész a negatív. Kimosom trisós vízzel, aztán ebbe öntöm bele a gipszpozitívot, megvárom, míg megköt, leverem róla csavarhúzóval a régi gipszet, jön a szilikongumi, arra a viasz, no, nem untatlak tovább, majd elviszlek, mikor kiöntjük. Hozd a bort, átöltözöm, és mehetünk a Müller nénihez.

A másik szobában Tom Allen kinyitotta a borosüveget, és várta, hogy Borbála kijöjjön meztelenül a fürdőszobából. Hallgatta a beinduló tus zizegését, olykor a tompuló zubogást, ahogy a vízsugár Borbála testére zúdul – valószínűleg a mellére, hasára –, majd megint a fémesebb dobpergést, most a hátát vagy a lába közét mossa, majd hirtelen, mint mikor lekapcsolnak egy rádiót, csend lett a fürdőszobában. Tom Allen elővett két poharat, vörösbort töltött és várt. Borbála nemsokára kijött a fürdőszobából, meztelenül. Tom Allen nézte, kicsit feszengve, mert nem tudta, hogy ez a meztelenség, bármit mondott is legutóbb Borbála, szerelmi csábítás-e vagy naturista póz, vagy egyszerűen csak örül annak, hogy ő gyönyörködik benne.

Borbála felhúzta magára a kis bugyiját, odalépett félmeztelenül az asztalhoz, felhajtotta a vörösbort, azután folytatta az öltözködést. Tom Allen is kiitta a borát, a macska gyanakodva figyelte az ágy végéből.

Müller néni távirányítóval hamar kinyitotta a kaput, de a lakása ajtaját csak annyira, hogy kidughassa rajta apró, ősz kontyos fejét. Nem ismerte meg Borbálát. – Nem tetszik emlékezni rám? – kérdezte többször is a szobrásznő. – Pedig anyám sokszor áthozott ide, mikor kicsi voltam. Müller néni, arra sem tetszik emlékezni, hogy valamikor nagyon régen itt lakott egy Berendi Tamás nevű ember a feleségével és gyerekével, nem tudom, melyik házban, de itt a téren?

– Berendi Tamás, Berendi Tamás – motyogta Müller néni. – Valami rémlik, de már nem emlékszem rá. – És becsukta az ajtót.

Átmentek a szomszéd házba, de hiába nyomták Pápai Rózsi csengőjét, senki sem nyitott ajtót. Borbála végül becsengetett a házmesternőhöz, ő is ismerős volt, középkorú, deresedő hajú nő: – A Rózsi néni csak holnap délben jön meg, délután már keresheted. Hogy vagy, Borikám, régen láttalak, menj át a csarnokba, most elég olcsón árulják a

gombát, tudom, hogy szereted.

– Meghívhatlak valahová vacsorára? – kérdezte Tom Allen, mikor kijöttek a házból.

– Kösz szépen, de sietnem kell haza, mert jön a szeretőm. Holnap nem érek rá, de gyere át holnapután délután, megkeressük a Rózsi nénit.

Tom Allen egy darabig még lődörgött a téren, nézegette, kicsit szorongva, a járdán ácsorgó vagy néhány lépést jobbra-balra illegő kurvákat, rövid szoknyás, alig kamaszkorú fiatal lányokat és vaskos, szoknyából-blúzból kidagadó nőket, úgy tíztizenöt lépés választotta el őket egymástól, és noha e láthatatlanul kijelölt határnál olykor megálltak egymással beszélgetni, sejtette, hogy mindegyiknek megvan a maga *revír*-je, a területe, mint a feketerigónak vagy a tigrisnek. Többnyire a járda külső szélén álltak vagy járkáltak, Tom Allen a házfalak mentén igyekezett a körúti, népiesre hangolt vendéglő felé, nem mintha félt vagy irtózott volna a kurváktól, de el akarta kerülni a visszautasítás valószínűleg csak neki kínos, udvariasságában is goromba mondatát, noha tudta, hogy a lányok megszokhatták már, nem tekintik sértésnek, ha ő arra az olykor csaknem közönyös, olykor testmozgással és mosollyal feltett kérdésre, hogy „Jössz szobára?” futtában azt válaszolja, „Köszönöm, nem”, és már siet is tovább, a nő meg visszaáll a helyére, így megy ez mindenütt a világon, New Yorkban is odajött hozzá egy csaj délben a Seventh Avenue-n, s a mellékutca egyik nyomorúságos kis kétemeletes épülete felé intve megkérdezte: „*Want to come up?*”, és ő félszegen, szégyenkezve mondta a nemet, mintha a kötelességteljesítés vagy a férfiasság bizonyítása elől menekülne.

Futtában azért most is meg-megnézte a járda szélén ácsorgó nőket, a combjukat a rövid szoknya alatt, a szemlátomást szabadon és gyakorta ernyedten lengő mellüket. A nők már második este rájöttek, hogy nem vendég, nem szólították le többé, az a viszonylag csinos, szőke, fiatal nő, aki első itteni felfedező útján odalépett hozzá, s akinek pillanatnyi zavarában, mikor szobára hívta, csak annyit tudott kinyögni, hogy „Köszönöm, momentán nem”, barátságosan rámosolygott, amikor elment mellette.

Az étteremben a vastagra gyalult tölgyfa asztalnál ülve rántott gombát kért, tartármártással, gyorsan evett, fizetett és kilépett az utca nyüzsgő esti magányába. Arra gondolt, hogy felhívja Olimpiát, hátha kedve volna beülni valamilyen bárba, noha tudta, hogy a bárók nem igazán tartoznak sem az ő, sem Olimpia ízlésvilágához, de aztán

eszébe jutott, hogy Olimpia elutazott Ciprusra a leendő férjével – akit személyesen még mindig nem ismert, még a nevét sem tudta, mert Olimpia nem mondta, ő nem kérdezte.

Harmadnap délután ment át megint Borbálához, s előre tudta a szertartásrendet: a szobrásznő kissé koszos munkaöltözékben fogadja, dolgozik, közben megmagyarázza azt, amit csinál, ő csak félig-meddig érti az egészet, aztán átmennek a másik szobába, kibontja a magával hozott vörösbort, közben Borbála lefürdik, kijön a fürdőszobából meztelenül, felöltözik és elindulnak.

A szobor ott állt, még mindig rétegek alá bújtatva az állványon.

– Szilikongumit öntöttem rá, aztán viaszt, az, ha melegítik, nagyon büdös, de ha az egész megdermed, akkor már ki lehet önteni.

Átmentek a másik szobába, a szobrásznő az asztalra tett két poharat, eltűnt a fürdőszobába, Tom Allen kinyitotta az üveget, töltött, a macska gyanakodva nézte az egyik karosszékből, azután leugrott, nyújtózkodott és elhúzódott az ablak melletti zöld burjánzás alá.

Borbála kijött meztelenül a fürdőszobából, odalépett az asztalhoz, megivott egy fél pohár bort, mielőtt kinyitotta volna a szekrény ajtaját.

– Jobban járok, ha elmegyek veled vacsorázni a múltkor – mondta. – A szeretőm nem jött, nem is telefonált, én nem hívhatom fel otthon, mert félek, hogy a felesége veszi fel, lehet, hogy elütötte az omnibusz, de az is lehet, hogy lelépett.

– Sok szeretőd volt? – kérdezte Tom Allen, szinte röstelkedve, mert úgy érezte, nincs igazán joga ennyire belekérdezni Borbála életébe.

– Sok? – Borbála éppen a blúzába bújt bele, nem válaszolt, amíg feje ki nem bukott a fehér, apró virágmintás blúz nyakkivágásán. – Mi az, hogy sok? Volt egypár. De ha azt akarod mondani, hogy fűvel-fával lefeküdtem, arról szó sincs. Igaz, hogy férfiakkal így lehet leggyorsabban személyes kapcsolatot kialakítani. – Lehajolt és belelépett a szoknyájába. Azután, a szoknyát még csak a térde magasságáig felhúzza kiegyenesedett. – Kedves Tom, én majdnem frigid vagyok. Nem, nem egészen frigid, hála istennek, úgy is mondhatnám, hogy válogatósan frigid. Várj, megfésülködöm, egy icipicit kipingálok magam, aztán mehetünk.

Kinn, a műteremben megállt egy pillanatra. – Ha látni akarsz valami szépet, gyere el velem vasárnap este, mikor kiöntjük bronzból a szobrokat. Nem munka csak, hanem

egy szertartás.

Rózsi néni felsikkantott az örömtől, mikor ajtót nyitott. – Borikám, de rég nem láttalak. – Ott állt az ajtóban, alacsony öregasszony, gyér ősz haját gondos fűrtökbe rendezte a fodrász vagy saját maga, viszonylag széles ruhakivágásán keskeny redőkben futott össze a bőr, Tom Allen némi púdert vélt felfedezni a bőrredők között; a szája élénken kirúszosva, mint egy sokkal fiatalabb nőé.

– Ki után nyomoztok? – kérdezte, mikor leültek a színesen kárpitozott, bár kissé kopott biedermeier székekre a szobában. – Berendi Tamás? Berendi Tamás? Ja igen, emlékszem, nagyon jóképű férfi volt, ott laktak a sarkon, volt egy kicsi fiuk is, nagyon csendes gyerek, olyan két-három éves lehetett, az anyja mindennap levitte játszani a térre, a homokozóba, aztán szétment a házasság, nem tudom, miért, mesélték, hogy Berendinek volt valami szeretője, el is költözött innen, valamikor az ötvenhatos események előtt, átköltözött egy nőhöz a Horváth Mihály térre, hogy is hívták azt a nőt, már tudom, Söjtör Editnek, talán még mindig ott lakik, a Berendi minden szombaton eljött a fiáért, és elvitte a Söjtör Edithez, aztán valamikor ötvenhat végén eljött érte, de nem hozta vissza többet, azt mondják, agyonlőtték őket a határon, a felesége itt lakott még talán egy évig abban a nagy lakásban, ideköltözött hozzá egy férfi, hogy is hívták, valami részeges neve volt, már tudom, Korcsmáros, aztán elköltöztek innen, nem emlékszem, hova, talán a Jókai utcába, na, az is elég ronda környék, Borikám édes, olyan udvariatlan vagyok, meg sem kérdeztem tőletek, hogy nem innátok-e egy kávé. Miért érdekel benneteket Berendi Tamás?

– Külföldi rokonai kértek meg, hogy érdeklődjünk utána – vágott közbe Borbála, mielőtt Tom Allen megszólalhatott volna. Nagyon bölcsen, gondolta Tom Allen, ha megmondom, hogy én voltam a csendes kisfiú, aki a homokozóban játszott, innen sose szabadulunk, Rózsi néni még talán meg is ölelget, eltart magától karhossznyira, és azt mondja, de megnőttél, Tomikám.

– No, van valami nyomod végre – mondta Borbála kinn az utcán. – Indulj neki. Ha ezen az utcán végigmegy, egykettőre ott vagy a Horváth Mihály téren.

A keskeny utca világvégien elhagyatott volt, csak néhány utcalány álldogált a járdán miniszoknyában, legtöbbször harisnya nélkül, de egyikük, egy öregedő szőke nő neccharisnyában, a falat támasztották, egymástól távol, fiatalok és kövér, öreg nők, itt-

ott kettő összeállt beszélgetni a senyvedő akácfák alatt, ahol a kukásládák mellett laza halmokban állt a szemét, papír, üveg, nejlonzacskó, cigarettacsikk. Csak egyikük szólította meg Tom Allent, egy fiatal, foltos képű cigánylány, de Tom Allen csak ment tovább, a lány pedig legyintett és visszaállt a kapualj elé.

Nézte a házak lehangelőan málladozó homlokzatait, a kopott, nehéz kapukat, oldalt a kirívóan idegen fém és üveg kaputelefonokat, fehér keretes, apró nevekkal, a nevek mellett gombokkal, a fémdoboz negyedét elfoglaló bordás – mi a fenének hívják, gondolta megzavarodva Tom Allen, sem magyarul nem tudom a nevét, sem angolul, hangszóró? Lassúbbra fogta a lépteit, milyen gyáva vagyok, gondolta, félek megtudni bármit is, pedig azért jöttem ide, valamilyen bizonyosságért, bármilyen bizonyosságért, még önmagamról is.

A szűk utcából a térre kiérve megállt. A járdán, ha nem is sűrű tömegben, emberek álltak és néztek fel a templom tornya felé. Ő is felnézett, és látta, hogy a torony felső, csúcsos harangsátrát őrző egyik áhítatos szobron egy nagy, színes madár ül. Mindenki a madarat nézi. Valami kakaduféle lehet, gondolta, hogy kerül ez ide? A madár átreppent egy fa tetejére. A figyelők kis csődülete felmorajlott.

Bement a térre meredeken betorkolló mellékutcába, megnézte a névtáblát, Söjtör Edit, III. emelet, itt is nyomógombok és fémbordás kis mikrofon, de a kapu nyitva állt, elindult felfelé a lépcsőn a kopott, sötét lépcsőházban, errefele minden lépcsőház egyforma, gondolta, a lépcsők éle gömbölyűvé kopott, a falakon foltok, esőfoltok, régi festések átsejlő nyomai, firkák. A harmadik emeleten kilépett a lépcsőház nehéz, nyikorgó üvegajtáján, s egy rövid belső gangon találta magát. Lenézett a belső udvar keskeny, mély kútjába: az egyik oldalon a szomszéd épület nyers, töredezett, megbarnult hátsó téglafala határolta, a háború vagy talán csak az idő pusztításának lehangelő műemléke. Lenn, a szomszéd ház földszintjén itt-ott kis fedett teraszok hatoltak be óvatosan és szerényen e kútba, a teraszok üvegtetején szobanövények széles zöld levelei sejlettek át.

A kurta gang végén nyitva állt az ajtó, amelynek felső keretén ovális rézlapon megpillantotta a hármast számot.

Belépett az immár megszokottan keskeny, hosszúkás és sötét előszobába. Nem látott senkit, de szemközt, a belső szobákba nyíló ajtónál megpillantott egy elegánsan öltözött

középkorú nőt és egy magas, izmos, ingujjas, fiatal férfit. Hátrafordultak, mindketten az ajkukra tették az ujjukat, csendre intve Tom Allent, azután kétoldalt, meghúzódva a nyitott szobaajtó kerete mellett, megint befelé figyeltek. Tom Allen a puha talpú papucscipőjében odaóvakodott melléjük, és benézett a nő válla felett a szobába.

Túloldalt, a keskeny erkélyre nyíló ajtó előtt végighúzódó íróasztalon nagy kalicka állt, s a kalickában egy madár ült az egyik keresztrudacskán, ugyanolyan hatalmas, bár fakóbb tollú trópusi madár, amilyent kinn a téren a templomtornyot őrző egyik szent fején látott. A kalicka előtt, a keskeny erkély ajtajában egy alacsony, ősz hajú nő állt, előtte széken egy másik, még nagyobb kalicka, amelynek mindkét ajtaja nyitva volt, a hátsón a nő bedugta a kezét, nyitott tenyérrel, és beszélt: – Gyere, édes hülyém, gyere, te bolond, hát tudod, hogy imádlak, te is szeretsz engem, gyere, van itt finom napraforgómag, mit kérsz még, erdélyi savanyú vetrecével csak nem foglak kínálni, értem, hogy utálod a feleségedet, minden rendes férfi utálja a feleségét, de ki kell bírni.

Az íróasztaltól és a kalickába zárt madártól elhúzódva elegáns, ősz hajú férfi állt, és mereven figyelte a keskeny erkély bejáratát.

Sokáig nem történt semmi. Azután hirtelen odarepült az erkély rozsdásodó vaskorlátjára a színes, hatalmas madár. Gyönyörű volt és csaknem félelmetes, hajlott nagy horgas csőrével. A melle, a hosszú farkának belső része élénksárga volt, a szárnyfedői és a homlok az egy nagy fehér foltot leszámítva, zöld. Jobbra-balra toporgott az erkélykorláton, nézegette a kalickát, a kalicka nyitott ajtajáig nyújtott kezét, az ősz nőt, aki megállás nélkül beszélt hozzá, nyugtatóan, behízeltgően, doromboló hangon: – Na, gyere már be, te szépséges gyönyörűség, gyere már, nem bírom sokáig, gyere már kincsem, basszon meg a magasságbeli, gyere...

Mintha egy hipnotikus szövegnek engedne, a madár rászállt a kalicka külső oldalára, habozott egy pillanatig, azután belépett a legközelebbi tartórúdra és ráhajolt az ősz hajú nő kezére. Az ősz hajú nő a másik kezével hirtelen becsukta a kalicka külső ajtaját, azután kilökve kezéből a magvakat, kihúzta a karját és becsukta a belső ajtót is.

– Tessék – mondta az ősz hajú úrnak. – Kajával vagy szexszel minden férfit kalickába lehet csalni. Vagy elüldözni.

Az elegáns ősz hajú férfi odament a két kalickához, elbűvölve nézte őket, aztán az ősz hajú nőhöz fordult, szájához emelte a kezét, megcsókolta. – Csupa madáreleség a

kezem – mondta a nő, de hagyta, hogy a férfi megcsókolja. Még a kézcsók után sem engedte el mindjárt, fogta a kezében, és mélyet sóhajtvá azt mondta: – Köszönöm. Hálásan köszönöm.

Most már az ajtóban leselkedő nő és a fiatalember is bement, nézték a madarakat, meghajoltak az ősz hajú nő felé, és ők is azt mondták: – Köszönjük. Hálásan köszönjük. – Az elegáns férfi átvette az asszonytól a nejlonzacskót, amit az félig az oldala mellett dugva tartott – Tom Allen eddig észre sem vette –, kihúzott belőle egy csinosan papírba csomagolt üveget, amelynek nyakán, szalaggal odakötve, egy boríték lógott, és átadta az ősz hajú nőnek. – Kérem, igyák meg a mi és a madarak egészségére. Azt mondta tegnap, hogy ezt szereti.

A fiatalember megfogta az egyik nagy kalickát, a férfi a másikat, elindultak a kijárat felé, az ajtóban a férfi még egyszer visszafordult és meghajolt. Az ősz hajú nő becsukta az ajtót. Most vette igazából észre Tom Allent, de nem nagyon törődött vele, Tom Allen éppen a megfelelő közönség volt, jellegtelen, érdektelen, ismeretlen közönség, aki a pusztá létével a néma belső monológ töredékességét a hangos színielőadás folyamatos gyönyörűségévé alakítja.

A nő kibontotta a hasas, elegáns üveget. – Szilvapálinka – mondta. – Honnan tudhatta ez az ember, hogy ezt szeretem? – Feltépte a borítékot, belenézett és felsikkantott. – És pénz! Pénzt is adott. Egy igazi gavallér. De jól jön ez a kis pénz, hiszen már madáreleségre is alig tellett.

Bement a szobába, és az íróasztal mellől kinézett a keskeny erkélyre.

– Mikor négy napja megláttam ezt a madarat, megállt bennem az ütő. Nagyon szép madár volt, de akkora, nagy görbe csőrű jószág, hogy azt hittem, megesz, mint egy sas. Itt ült kinn a korláton, mikor kimentem az ajtóba, átrepült a templomra, leült az egyik szent fejére és leszarta. Aztán átrepült arra a magas fára. És megint visszarepült ide a korlátra. Gondoltam, adok neki valamit enni, volt pár szelet száraz kenyérem, azt összemorzsoltam és kiraktam az ablakpárkányra, aztán visszabújtam a szobába. A madár nézte egy darabig, forgatta a fejét, aztán odarepült a párkányra és felszedte a kenyérmorzsákat. Megint visszarepült a szentre, ráült a fejére és leszarta. Aztán megint idejött, és leült az erkély korlátjára. Még volt valami maradék rizsem, azt szórtam ki neki. Megette. Máshová nem ment, vagy a szentek fején szart vagy nálam evett. Gondoltam,

kéne valami madáreleséget venni, nem hagyhatom, hogy ez a szép nagy madár éhen haljon, csak azért, mert belém szeretett, és nem hajlandó a Kovács, meg a Schwartz, meg a Grün erkélyére szállni. Van itt a sarkon egy madárkereskedés, lementem, kértem valami madáreledelt, elmondtam, hogy egy tarka sasmadárnak kell. A nő kijött, megnézte a madarat a szentmittudoménkicsoda fején, adott valami madáreleséget, aztán mondta, hogy ő madárvédő liga tagja, megpróbálja kinyomozni, honnan szökött ide ez a madár. Ez egy ararauna, mondta.

Az ősz hajú nő Tom Allen kezébe nyomta a pálinkásüveget. – Nyissa ki – mondta –, az férfimunka, én közben hozok két kupicát.

Eltűnt a másik szobában, és kihozott két kisebb vizespoharat. – Elég – mondta, mikor Tom Allen az egyiket negyedéig megtöltötte. – Bementem a könyvtárba, kikértem a kis Brehm harmadik kötetét, a Madarakat. – Felállt, az íróasztal sarkáról felemelte a zöld kötésű nagy kötetet, és kinyitotta az összehajtogatott papírlapjelzőnél. – Na, figyelje ezt: „A többi papagájhoz képest a nagy ararék nyugodt, megfontolt és komoly madaraknak látszanak... Könnyen megszokják a megváltozott környezetet... Alkalmazkodnak az ember kívánságaihoz és sajátosságaihoz. Engedelmesek, ha gyengéden és értelmesen bánnak velük, habár nem mindenkinek engedelmeskednek, és jelentős testi erejüket csak akkor használják, ha bosszantják őket... Nemcsak jóindulatúak és ragaszkodóak, hanem házastársuk és ivadékaik, valamint szeretett ápolójuk iránt is odaadó gyöngédséggel viseltetnek.” No, hát ez a madár is odaadó ragaszkodással viseltetett hozzám, hogy a könyvet idézzem. Csak a színe nem stimmelt. Mert van a kis Brehmben egy színes kép is a nagy araráról, a melle sárga, ez stimmel, a fején is van egy kis zöld sapka, azután jönnek a kék háttollak, de ennek a szárnyfedő tollai nem kékek voltak, mint a képen, hanem zöldek. No, gondoltam, nyomdahiba, részeg volt a nyomdász vagy elfogyott a kék festék.

Ivott egy kortyot, áthozott a másik szobából egy nagy magas peremű hamutartót, amelyben már jó néhány csikk összegyűlt. – Ez itt nemdohányzó helyiség lett, mióta ez a bolond madár beállított. Nem mertem rágyújtani, mert nem tudtam, hogy az ilyen ararék tűrik-e a dohányzást. No így ment ez három napig, a madár felrepült a szentekre, leszarta őket, aztán ide jött a korlátra, a végén már a kezemből csipegette a mittudomén milyen magot. De tudja, ezek a madárbarátok olyanok, mint a szabadkőművesek.

Szájról szájra adják tovább a híreket. Harmadnap ez az úr, aki most elvitte a papagáját, beállított a feleségével meg a fiával, meg azzal a másik madárral a kalickában. Azt mondta, Rákospalotáról jött, ott hallotta más madártenyésztőktől, hogy az ő kedvenc ararapapagája itt van. Ő ezt a madarat nagy gonddal tenyésztette ki, több nemzedéken át, és sikerült elérnie, hogy a szárnyfedő tollai sem neki, sem a feleségének nem kékek, hanem zöldek. Ilyen madár nincs több a világon. Én nem tudom, miért fontos, hogy kitenyésszek egy papagajt, amelyiknek a szárnya nem kék, hacsak azért nem, mert anyánk mindig azt mondta, mikor nagylányok lettünk, hogy édes gyermekem, a sárgával lehetőleg zöldet hordj, a zöld és a sárga komplementer színek, jobb az a szemnek. No, szóval ide raktuk az íróasztalra a másik komplementer papagajt, jött az én madaram, meglátta a feleségét, és komplementer színek ide, komplementer színek oda, rögtön visszarepült a templomra és leszarta az egyik szobrot. Nyilván összeveszett a feleségével, azért repült ide a templomra Rákospalotáról. Látni sem akarta többé. Elhoztuk a feleség kalitkáját az erkélybejáratától, akkor megint visszarepült, és evett a kezemből. No, a többit látta. Töltsön még egy pofára valót.

Mikor Tom Allen kézbe vette a pálinkásüveget, hirtelen ránézett: – Maga kicsoda? Újságíró? Mit keres itt?

Tom Allen bedugaszolta az üveget, letette, és azt mondta: – Bocsásson meg, eddig nem volt módomban bemutatkozni. Tom Allen vagyok, keresek valakit, és ahhoz szeretném a segítségét kérni.

– Tom Allen? Maga ugye külföldről jött? Érzik a beszédén. Várjon, én nem vagyok egy nyelvzseni, de azért megmondom, honnan. Angliából. Érzem a kiejtésén. Tom Allen? Nekem soha nem volt sem Allen nevű barátom, munkatársam, férjem, szeretőm, miben tudok én magának segíteni?

– Az eredeti nevem Berendi Tamás.

Az asszony éppen a pohárért nyúlt, de megállt a keze a levegőben.

– Berendi Tamás. Berendi Tamás. A Kistamás. No, üljünk le, és töltsön még egy kicsit, Kistamás. Ezt ital nélkül, állva nem lehet kibírni. – Leültek, Söjtör Edit fürkészve nézte Tom Allen arcát. – Ugye nem haragszol, ha tegezlek. Ismertelek négyéves korodban, Tom Allen. Azért jöttél ide, hogy kinyomozd, mi történt a szüleiddel? Vagy hogy kik is voltak igazából a szüleid? Kockázatos vállalkozás, de te tudod. Hogy akadtál rám?

– A Pápai Rózsi néni, a Rákóczi téren...

– A Pápai Rózsi! – rikkantott fel Söjtör Edit. – No persze, az mindenkit ismert, aki nadrágban járt, és mindent tudott róluk. No, hadd nézzelek meg. Hát nem nagyon hasonlítasz az apádra. Talán a szemed meg a homlokod. De Tamás magasabb volt nálad. Nagyon szép férfi volt.

Tom Allenben megint felvillant az a fájó féltékenység: az apja nagyon szép férfi volt, ő nem is hasonlított rá, az összehasonlítás elkerülhetetlen, időtlen, örök érvényű magánmitológiájában mindig vereséget szenved.

– Meg talán a széles vállad és a karcsú derekad – tette hozzá Söjtör Edit, s Tom Allen nem tudta, hogy ezt vigasztalásnak vagy valóságos emlékek lírai fellobbbanásának tekintse.

Söjtör Edit rámutatott az álkoloniál kettős ágygá kihúzható díványra: – Ezt akkor vette, mikor ide költözött hozzám. Nem hozott magával semmit, csak a ruháit meg azt a szekretert ott. – A fekete szekreter a szemközti falon állt, felső fiókja kihúzva, a fiók eleje lehajtva, az íróasztalszerű kis sík felett kétoldalt három-három kis fiók apró rézfogantyúi, a két fióksor között pedig egy kis barlang, bizonyára tollnak, tintának, kulcsnak, papírnak: egy nőt szolgálhatott a régi időkben, aki leveleket írt itt, számlákat jegyzett be egy kis füzetbe, naplót vezetett, életének emelkedettebb és személyesebb részét jórészt itt élte át. – Ez a szekreter még a nagyapjáé volt, azért hozta el, más mindent otthagyott a feleségének. Persze, ez akkor nem ilyen volt, két éve harmincezer forintot költöttem rá, hogy rendbe hozzák, de most nagyon jól néz ki, igaz, még a Tamás nagyapja is örülne neki, ha látná abból az akárhonnanból, ahová állítólag mindnyájan elkerülünk. Ezt a koloniál ágyat meg kellett vennie, mert nekem nem volt semmim, csak egy rossz kis asztalom, pár székem, mikor ezt a lakást kiutalták. A könyvtárban ismerkedtünk meg, összeszerelmesedtünk, aztán ötvenöt végén otthagyta a feleségét és ide költözött hozzám.

– Miért hagyta ott a feleségét? – kérdezte Tom Allen.

– Nem tudom. Tamás annyira zárkózott volt, mintha egy falat húzott volna maga köré, jó magas falat, nem lehetett átlátni rajta. Csak annyit mondott, hogy a házassága már régóta egyre inkább szétesik. De hogy miért, ki mit csinált, arról egyszerűen nem volt hajlandó beszélni. Töltsél, Tom Allen, vagy inkább Kistamás. Irtó helyes kisfiú voltál,

nagyon csendes, eljátszottál magadban valamivel, mikor apád hétvégeken ide hozott, kockával, játék vonattal, amit apád vett neked és mindig összekoszoltad magad, én nem is tudom, hogyan, igaz, takarításban sose voltam világbajnok. Várj, hozok egy cigarettát.

- Felállt, odahozott egy doboz Helikont és egy olcsó gázöngyűjtőt. Felemelte a poharát:
- No szervusz, Kistamás. Szóval itt éltünk nagy szerelemben, jött a forradalom, lövöldöztek is errefelé, Tamás mindennap bement a munkahelyére, valahol a Vágóhíd utca környékére, aztán november végén egyszerre azt mondta, én innen elmegyek. Jössz? Mondtam neki, hogy én nem megyek sehová, idegen nyelvet nem beszélek, örülök, hogy végre fedél van a fejem felett. Egyik szombaton azután elment a gyerekért, érted, de nem jött vissza, én nem aggódtam, isten tudja, milyen fontos dolga van, talán egy jót veszekszik a feleségével, aztán éjszakára sem jött vissza, másnap reggel kinyitottam a szekreter felső fiókját, azt mindig becsukva tartotta, az az ő birodalma volt, ő tudta, hogy ki fogom nyitni, és ott volt egy boríték, ráírva a nagy, szálkás betűivel, EDITNEK, benne egy papírlap. Várj, megkeresem.

Kihúzta a szekreter jobb oldali apró felső fiókját, kivett néhány levelet, keresgélt közöttük, aztán odahozta a megsárgult borítékot, kivette belőle az ugyancsak megsárgult, négybe hajtott levélpapírt, és odaadta Tom Allennek. A levélpapír külső oldalán nagy, szálkás betűkkel ez állt: „Isten veled, drágám. Köszönök mindent. Elmentem Kistamással.” Aztán hallottam, mert itt mindenki mindent tud, hogy lelőtték a határon. Hogy a gyereket, vagyis téged is lelőttek-e, azt nem tudtam. Gondoltam, elmegyek és megkérdezem a feleségét, de mire rávettem magam, már elköltöztek a Rákóczi térről, valami férfival, mert a lakásukat találat érte. De nem tudom, hova költöztek, nem tudom, hogy hívták a férfit, és csak most tudom, hogy téged nem lőttek le. – Nagyon gyöngéden és kedvesen nézett Tom Allenre. – Legalább ennyi maradt. Meg a sublód, meg a koloniál ágy. Ja, arra is elköltöttem húszezer forintot, hogy rendbe hozzák.

Tom Allen felállt.

- Köszönöm szépen... – egy pillanatra elhallgatott, úgy érezte, hogy azok az udvariassági formulák, amit Angliában mondott volna, „köszönöm, hogy ennyi időt áldozott rám”, „elnézést, hogy feltartottam”, valami ilyesmi lehetett volna a magyar változata – ezek a formulák itt most stílustalanok lettek volna, egy személyes

beszélgetés eleven anyagát a személytelenségbe szűrítették volna. – ...Köszönöm, hogy megtudhattam valamit az apámról. Mert szinte semmit sem tudok róla.

Söjtör Edit is felállt, kezében a pohárral.

– Gyalog jöttél a Rákóczi térről?

– Igen.

Tom Allen várta a tanácsot, hogy ne járjon arra gyalog, veszélyes, vagy mind a kettő.

– A Rákóczi térről, ahol a kurvák vannak, mondja mindenki évek óta. De akkor nem voltak ott kurvák, a rendőrség, meg az Ifjú Gárda, meg a Vörös Hadsereg, meg Sztálin elvtárs személyesen összefogdosta őket. És ezek a kis utcák éppoly lerobbantak voltak, mint ma, de nekem ezért szépek, szegényes szép házak, itt egy suszter, ott egy harisnya-szemfelszedő, egy asztalos, vagy trafikos, olyanok, akiket nem hajtottak be a gyárakba. És a kapuk nyitva álltak, napközben bármikor bemehettél, nem kellett kaputelefonon könyörögni, hogy engedjenek be. És jártak az utcán. Most meg... most tényleg szinte csak a kurvák ácsorognak ott. Na, jó további nyomozást, Sherlock Allen.

Tom Allen nem a kis utcákon ment vissza, hanem kinn, a nyüzsgő körúton. Úgy érezte, azokban az elhagyatott kis utcákban személyesebb és erőteljesebb lenne a magánya, mint kinn, a kavargásban, ahol ő szinte nincs is, csak egy fizikai tény, semmi több. Lassan ment, nézegette a kirakatokat, a kirakatüvegben olykor a maga visszatükröződő képmását, bocsánatot kért, ha valakinek nekiütközött, elhúzódott, ha nekiütköztek. Át kellene menni abba a kis utcába és felmenni egy kurvához, gondolta. A legrondábbhoz, a legkövérebbhez, a legöregebbhez. Legalább az utálkozás éreztetné velem, hogy élek.

Alkonyodott. Még nem gyulladtak fel az utcai lámpák, az üzletek már bezártak, de a nagyobb, drágább boltok kirakatsora már kihívóan agresszív fénnel kínálta a hűtőszekrényeket, televíziókat, fűnyírógépeket és háti permetezőket, női fehérneműt és férfiöltönyöket, klasszikus és Braseró nesz-kávét, Gordon's Gint, Remy Martint, Chivas Regalt. Meg-megállt a kirakatok előtt, nézegette a gépeket, ruhákat, italokat, de nem vágyott semmire, sem italra, hogy lerészegedjen, otthon, egyedül, sem emlékezetből és olvasmányokból formált női ködalakokra, és csaknem boldogan figyelte önmaga érzéketlenségét. Tudta, hogy szerepet játszik, igaz szerepet, pontos szerepet, a teljes magámaradottságot, de ezt a szerepet széppé, elviselhetővé és örömtelivé éppen az

önáltató túlzás teszi.

Elviselhetetlennek érezte volna, ha hazamegy, bebújjik a lakásába, de elviselhetetlennek érezte volna azt is, ha becsenget Borbálához és Borbála nincs otthon, vagy éppen a szeretője van nála. Felült egy villamosra, kiment a Margit hídig, a híd kanyarulatában leszállt, nézte a vizet, aztán beballagott a szigetre, leült egy eszpresszó teraszán, gyors egymásutánban három vodka-tonicot rendelt, a harmadik után egy csinos, vékony, virágos ruhába öltözött, barna nő odajött az asztalához, kihúzta a szemközti széket és megkérdezte, leülhet-e. Türelmetlenül intett a kezével – *No company* –, mondta angolul, nyersen, az idegen nyelv és a barátságtalanság fedezéke mögé menekülve, noha utóbb rájött, hogy a nő nyilván hallotta, amikor a pincértől magyarul rendelt. Kigyalogolt a hídra, legalább azt mondhattam volna, hogy *No, thank you*, gondolta némi bűnbánattal, a híd törésszögéből még egyszer lenézett a vízre, csak néhány olykor fehér megrezdülő, csekély, feltorlódó hullám érzékeltette, hogy a sziget parti kövezése beékelődik, elhegyesedve, a híd alá. Leintett egy taxit, hazament, a ház néma és sötét volt, míg felért, az automata lámpa néhány percig megvilágította a körfolyosót, az ajtaja zárját. Noha meglehetősen ittas volt, rosszul aludt aznap éjszaka, álmodott is, pillanatnyi felriadásaiban úgy érezte, valami fontosat, vagy legalábbis szokatlant és érdekeset, de reggel már nem emlékezett az álmára.

Akár el is költözhetnék innen, gondolta reggelenként, mikor ajtaját bezárva lenézett az udvari keramitra. A Rákóczi tér, ahol a kurvák voltak és vannak, ahol apám és anyám valamikor lakott és ahonnan mind a ketten eltűntek, eltűnt a lakás is, amelyben laktak – milyen lakásban lakhattak, szegényesen berendezettben, ócska bútorokkal, rongyszőnyegekkel, összeeszkábált könyvespolccal, itt-ott régi szecessziós vázákkal, amelyek hajdan divatosak voltak, azután visszataszítóan cifrává váltak és most ismét vonzóvá, derűsen régiessé nemesedtek volna, ha megmaradnak, a sejthető apai és a teljesen ismeretlen anyai étkészletek hiányos darabjaival, talán aranykeretű levesestányérokkal, vagy csak közönséges bordázott peremű, itt-ott kicsorbult tálakkal? Mit őriztek meg a hagyatékából, érzelmesen vagy egyszerűen takarékoságból, gyávaságból, mit dobtak ki indulatosan, söpörtek le az asztalról egy vad összezapásban?

Kétszer is kereste késő délután Borbálát, de senki sem nyitott ajtót, egyszer késő este lement az utcára, csak azért, hogy felnézzen Borbála ablakaira, de az ablakok sötétek voltak. Harmadnap kapott egy levelezőlapot Olimpiától, Korfuból: „Gyönyörű itt, gyönyörű a tenger, és nagyon boldog vagyok. Remélem, te is látsz már valami kis napfényt. Ha hazaérek, megkereslek. Csók, Olimpia.” Kissé oldotta a magányát, hogy Olimpia a nászútjáról küldött néhány sort, de napfényt nem nagyon látott. Az idő kicsit borongósabban szeptemberivé vált, csendes, finom eső hullott néha, a melankólia könnycseppjei, ki is írta ezt? Rubén Dario? Sapkát nem akart felvenni, behúzódott a kapuk alá, mikor az eső jobban megeredt, így járta végig a keskeny, zajos, koszos Jókai utcát, nézte a kapualjak mellett kitüremplő névsorokat, *„nyomja meg a gombot és várjon a visszajelzésre”*, milyen jó ez a modern betörésvédelem, nem kell minden házba

bemennem a házmesterhez és megkérdezni, hogy laknak-e itt vagy laktak-e itt Korcsmárosék. Az utca közepe táján, éppen, mikor a névsort böngészte, kilépett egy vaskos, öreg nő, slafrokban. – Kit keres? – kérdezte inkább kíváncsian, mint szigorúan. – Korcsmárosékat – mondta kicsit zavartan Tom Allen. – Korcsmárosékat? Ilyen nevű ember nincs ebben az utcában. Én csak tudom, már húsz éve itt lakom.

Kiment a körútra, megivott egy csésze kávé az egyik eszpresszóban, azután visszament a Jókai utcába. Az öreg nő már eltűnt. Végigböngészte a névtáblákat, de a Korcsmáros nevet nem találta. Elindult hazafelé, mikor kiért a keskeny, zajos és csúnya utcából egy kevésbé nyomasztó kis térre, amely a közepén elkerített fás-bokros parkimitációval, kopott fűvel és a fűvön átvágó gyalogosok kopár vándorösvényével valamivel nyájasabb helyet kínált, bár nem igazán vonzót, jobban rákezdett az eső. Még átvágott a széles Andrássy úton, a szemközti tágasabb térre, elment egy szobor mellett, de nem nézte meg sem a szobrot, sem azt, kit ábrázol, most már zuhogott az eső, ázottan befordult egy étterembe.

A szomszéd asztalnál a szőke, szemüveges férfi mintha ismerős lett volna. Fiatal, vékony, sötét bőrű, sötét hajú nő és két tizenéves kislány társaságában ült, a két gyerek közül az egyik sötét bőrű és keleties volt, mint az anyja, a másik szőke. Pillanatok alatt eszébe jutott, ki a férfi, Brian Thompson, turkológus nyelvész, akivel annak idején együtt járt Oxfordban a magyar szemináriumokra. Brian is feléje nézett, hirtelen feljebb kapta a fejét, felállt, addigra már Tom Allen is felállt a székéről, *Hello Tom, Hello Brian*, mondták egyszerre, kezet ráztak, *Long time no see*, mondták ugyancsak egyszerre, a pidgin-English üdvözlét megszabadított az udvariaskodás szertartásos hosszú párbeszédétől. Tom Allen átült Thompsonék asztalához, bemutatkozott, a sötét hajú, nagyon szép fekete szemű asszony ránézett, mikor kezet fogott, és azt mondta: – Lily –, de Thompson közbevágott. – Nem Lily, Leila – és a beszélgetés során kiderült, hogy Lily félangol, félarab, a kiejtésén még most is érzik valami idegenség, Thompson Törökországban találkozott vele. Tom Allen elnézte a sötét bőrű arcot, a telt alakot, illene rá az arcát elfedő csador, Lilyből mindinkább Leilává változna.

Egy turkológiai nyelvészkonferenciára hívták meg, mondta Thompson, annak hál' isten vége, finnugorok a törököknek, mongolok a finnugoroknak, de most mindenki mindenkinek a torkát elharapta, ha már itt van, közköltségen, elturistáskodik családotul

egy pár napig. – *Have you been to Szentendr ? It's a very nice little Serbian town apparently. We're going tomorrow.*

Nem, felelte Tom Allen, nem járt m g Szentendrén. A szíves invit ci t, hogy csatlakozzék hozzájuk másnap, köszönettel elhárította.

Rendelt m g egy gin-and-tonicot, megtudta, hogy Thompson k Oxford közelében laknak, Brian az egyetemen tanít, az asszony zenepedagógus, a gyerekek *public school*-ba járnak.   maga szinte semmit nem mondott magáról, nem, nincs felesége, gyereke, könyvtáros Londonban. Hamarosan el is köszönt, kint m g csepergett az eső, de alig-alig, mintha valaki az ázott kalapja karim j r l r zn  le a vizet. Szentendre, gondolta,  n, aki gyávaságból  g sz életemben azt csináltam, ami illendő vagy kötelező, m g a kedvem ellenére is, most fell zadok, és nem megyek el megnézni Szentendrét, meg a Balatont, meg a Hortobágyot, talán már nyomozni sem akarok tovább, csak elheverni ebben a fásult magányban.

Borbála ablakai sötétek voltak. Kinyitotta a lakás ajtaját, látta, hogy a folyosó végén, a sarki lakásban valaki elhúzza a konyhaablak függönyét, de az arcot nem látta, biztos az öregasszony, ebben a városban mindenütt öregasszonyok néznek ki ablakok mögül, figyelnek r  az utcán, ebben a városban csak az öregasszonyok kíváncsiak r d, tudni akarják, hogy bet r , jehovista hittérítő, biztosítási ügynök vagy-e, esetleg titkos szerető vagy  szeg kocsm t tel k.

Ledobta kissé ázott zakóját, nadrágját, felvette a kopott, gy  r tt vászonnadrágot, amelyet otthon, Angliában is mindig felvett, ha hazaért a magányába, fel kell hívnom mindenkit, akit Korcsm rosnak vagy Kocsm rosnak hívnak, Kocsm rosn  gy ngyviol m, van-e h t egy *mi a franca*, nem  ml kszem, Kodály, azt hiszem, ezt fogom bele nekelni a telefonba. Kocsmárost csak hármat talált, de alig kezdte számolni a Korcsm rosokat, r n zvest lehettek vagy húszan, mikor csöngettek. Kiment, megnyomta a gombot, letről egy fémes hang azt mondta, Lepke Szilárd vagyok, tudod, Kristóf doktorn l találkoztunk. Tom Allen meggyújtotta az előszobában a villanyt, és kinyitotta az ajtót. Addigra Lepke Szilárd fel rt a belső folyosóra. A kék-és-barna szemű izmos férfi volt, akire Tom Allen a nudista strandol sr l és az esti fátyoltánc ünnepélyről is  ml kezett, b r csak homályosan, de az irigy ellenszenv mégis adott valamely val s g rzetet a hom lyosul  benyomásoknak.

– Lepke Szilárd vagyok. Nem tudom, emlékszel-e még rám, találkoztunk kinn, a tóparton, meg Kristóf doktor fátvoltánc-bacchanáliáján.

Lepke Szilárd, könnyű, bő kabátban, vállán lógó táskával bejött, körülnézett. – Nem éppen luxuslakás – mondta, és bement a szobába. Tom Allen, kicsit bizonytalanul követte. Szilárd elővett a táskájából egy jelöletlen fél literes üveget. – Házi készítésű szilvapálinka. Ötvenfokos – mondta. – Van poharad?

Tom Allen lenyitotta a szekrény közepén a szekreterajtót, amely neve szerint titkokat rejtegethetett volna, de benn, az íróasztalszerűen lecsapódó ajtó fölött csak hat borospohár, hat pálinkás kupica és hat feketekávés csésze sorakozott a keskeny polcokon; elegendőnek tartotta ezt is: vendéget nem várt, nem hívott, de a teljes barlangi létet már megszokásból sem merete volna felvállalni. A szekreter sarkában, tokban, meghúzódott a fényképezőgépe, mellette két keménykötésű jegyzetfüzet, amelyekbe eredetileg részletesen be akarta volna jegyezni a tapasztalatait, de végül is lustaságból, emlékezetére hagyatkozva, az eseményeket nem jegyezte fel, csak azoknak a nevét, akikkel találkozott.

Szilárd odajött, kivette a fényképezőgépet, kinyitotta, megnézte:

– Minolta Riva. Jó gép. Sokat fotózol? – Azután belelapozott a jegyzetfüzetekbe. – Azt látom, hogy nem vagy nagy naplóíró.

– Nem – mondta röstellkedve Tom Allen. – Mióta itt vagyok, csak egy tekercs filmet – hogy is mondjátok? – lőttem el. Mindig megfogadom, hogy viszem magammal a gépet, aztán mikor látom a turistákat, a japánokat, németeket, amerikaiakat, angolokat, ott lóg a vállukon a gép és időnként felkapják, mint aki vízből kimászó krokodilokat akar lefényképezni Afrikában, vagy egy híres épületet, előtte a mamával, a feleséggel, a gyerekekkel, a csoporttal, akkor olyan értelmetlennek érzem a fényképezést. Tudom, hogy ez hülyeség.

Kitette a két pálinkáspoharat az asztalra, és visszacsukta a szekreter ajtólapját. Szilárd kihúzta a dugót, töltött. – Csin-csin – mondta, és figyelte Tom Allent, amint beleiszik a pálinkába.

Tom Allen riasztóan érdesnek találta a pálinkát, torokkaparónak, kicsit bűdösnek, de hősiesen lehajtotta az első kupicát. Szilárd már töltötte is a másodikat, noha Tom Allen a pohár fölé nyújtott keze fejével jelezte, hogy nem kér többet.

– Az első pohár szenvedés – mondta Szilárd. – A második már élvezet.

Felállt, odament a polchoz, ahová Tom Allen néhány könyvét felbástolta: a nagy, angol–magyar, magyar–angol szótár két kötetét, Olivia Manning balkáni és egyiptomi trilógiáját, Graham Swift két regényét. Szinte észrevétlenül bújt meg köztük Dylan Thomas kötete: *Collected Poems*. A sor végén, kéken, használatra készen, de csaknem érintetlenül állt Nicholas T. Parsons útikalauza, a *Hungary*.

Szilárd visszajött az asztalhoz, leült, felhajtotta a pálinkáját, kinyitotta az üveget, Tom Allen felé hajtotta, de Tom Allen pohara még tele volt, így hát csak magának töltött. Tom Allen elnézte a keskeny, szabályos, hosszú csontos arcot, ismét meghökkentette a két szem különböző színe.

– Azóta sem jöttél ki a nudistrandra – mondta Szilárd, kezében a félig kiivott kupicával.
– Pedig érdemes. A csajok csinosak, kedvesek, értelmesek, no persze, tudni kell, hogy ki mire van beprogramozva, a te pártfogód, az Olimpia, aki most nászutas – pillantása végigvillant Tom Allen arcán – nagyon szigorú, kemény csaj. Azután emlékszel a Bellára? Tudod, az a nagydarab szőke, aki mindig le akar fogyni, ha lefogy, akkor kicsit lóg a melle, aztán úgymint meghízik újra, mert piál, és ha sokat piál, akkor mindegy neki, csak nagy és kemény legyen. Meg hát itt laksz a Bori mellett, az kiszámíthatatlan, egyik nap úgy örül neked, mintha te volnál a főnyeremény a lottón, másnap utál, mint a szart, és te nem tudod, miért. No de nem azért jöttem, hogy a tyúkok természetrajzáról értekezzem. Olimpia mesélte, hogy a szüleid után nyomozol. Hogy apádat a határon ötvenhatban agyonlőtték, és angolok neveltek fel. És ott fenn, a Kristóf doktor buliján mondtam, hogy szívesen segítek nyomozni. Valamit sikerült már kiderítenem.

Elővett a táskájából egy jegyzetfüzetet. – Apja neve Berendi János. – Tom Allen hallgatott, nem javította ki, nem förmedt rá. A legenda születése, gondolta. – Agyonlőtték a határon, 1956. december 6-án, tiltott határlépés közben. Anyját elfogták, egy hónapra lecsukták tiltott határátlépésért, azután szabadon engedték. Visszajött a Rákóczi térre, addigra azonban a lakását elfoglalták, a holmiját egy szobába zsúfolták össze, ott lakott, míg pár nap múlva érte nem jött a bátyja Rákospalotáról, ott laktak egy ideig, azután elmentek vidékre, oda, ahol a bátyja született, Taktakenézibe vagy valamilyen más Takta kezdetű faluba, de ezt már nem tudtam kinyomozni, tudod, én szabadúszó vagyok, fotózok, cikkecskéket írok, és nincs annyi pénzem, hogy egy-két

hétre lemenjek nyomozni Taktakenézire és a környékre, utazás, szállás, emberekkel beszélgetni, egy pofa ital a kocsmában...

Felhajtotta a poharát, töltött magának. – No, csin-csin.

Tom Allen derűsen figyelte.

– Hálásan köszönöm a fáradságodat. Ha megengeded, szeretnék valamennyit megtéríteni a költségeidből.

Átment a másik szobába, a tárcájából kivett harmincezer forintot – alig néhány ezrese maradt –, visszatért és átnyújtotta Szilárdnak. Az a zsebébe gyűrte. – Kösz – mondta. Töltött magának és felhajtotta. – Amint megtudok valamit, jelentkezem.

Vállára kapta a táskáját, az ajtóból visszaintett. – Ki tudom engedni magam – mondta búcsúzól.

Tom Allen egy pillantást vetett Borbála ajtajára, sötét volt, visszament a szobájába, levetkőzött. Későre járt, már nem hívhatta fel telefonon az összes Kocsmárost és Korcsmárost, és a következő nap úgy nyúlt el előtte, mint vándor előtt a sivatag. Lakatlanul és kopáran. Maga sem tudta, hogy ez a kopár üresség vagy a szégyenkező kötelességtudás készítette-e rá, hogy másnap kimenjen Szentendrére. De amint beért a kis, háromszögletű központi térre, levedlette kényszeredettségét. Belelépett egy régi világba, amelyet újrafestettek, átcsiszoltak, kidekoráltak, vagy a hitelesség kedvéért töredékesen hagytak, üzleti csábításul, mint mindent, a régi, esztelenül istenimádó gyönyörű katedrálisokat éppúgy, mint a dzsungel borította indiai templomromokat. De ezekben a polgárházakban talán kevesebb vér és kényszer rakta egymásra a köveket. Útikalauzát követve először a Ferenczy Múzeumba lépett be, erről a művészcsaládról már olvasott a nagykönyvtárban, ahová bolyongásai során be-beült. Alighogy belépett, kezében a turistaka-lauzzal, megszólította egy középkorú, hosszú, félig átlátszó szoknyát viselő, széles csípejű, gondosan elrendezett rövid hajú nő. – *Kann ich ihnen helfen?* – Tom Allen kicsit zavartan és meglepődve ránézett. – *Can I help you?* – kérdezte a nő. Tom Allen egy pillanatig kísértést érzett, hogy felmondja azt a néhány spanyol mondatot, amit valamikor régen Alicanteban megtanult, de félt attól, hogy a nő esetleg spanyolul is beszél, jobban, mint ő; ugyanakkor szinte durvaságnak érezte volna, ha megszólal magyarul. – *Thank you* – mondta –, *that would be marvellous.* – Egész idő alatt egyetlen magyar mondatot sem mondott, a feliratokat az utcán úgy

olvasta ki, mint egy angol és élvezte a szerepjátszást. A nő nagy buzgalommal végigvezette a Ferenczy Múzeumon.

A keramikust, akinek a múzeumába ezután beléptek, idegennek, édeskésnek találta, s kalauza megérezte az ellenállást, és mintegy ellenpontosításul felvitte az ortodox templomba és a szerb kiállításra. Tom Allen ámulva és idegenkedve nézte végig a szokatlan szikrázást, és mint mindig, mindenütt, most is átvillant rajta a gondolat, hogy mennyi kényszer és szenvedés hozta létre azt az esztétikai világot, amelyben örömük telik. E szorongástól csak a görög ortodox templom egyik freskójánál szabadult meg: egy gazdag ember nézte rajta, amint csodálatos házát építik, de mögötte, kaszával a kezében, ott várt a halál, hogy kellő pillanatban lecsapjon.

A nő – eleinte Mrs. Sztanics, később Margó – még lelkesen elvitte volna más, mint mondta, csodálatos kiállításokra, emlékházakba, de Tom Allen érezte, hogy többet felfogni képtelen lenne.

– *Let's have a bit of lunch* – mondta. Egész idő alatt egyszer sem szólalt meg magyarul, gyönyörködve hallgatta Margó korántsem hibátlan és nagyon idegenes kiejtésű mondatait. A kis háromszög-tér közelében ültek be egy étterembe, Margó, a nők kedves és ellenállhatatlan parancsuralmával, dzsuvedzst rendelt Tom Allennek. – *Serbian and local. Wonderful.* – És tényleg nagyszerű volt, ebéd után Tom Allen megkérdezte, mivel tartozik az idegenvezetésért, Margó kicsit feszélyezetten az üres kávéscsészéjére nézett, nem szólt semmit, Tom Allen elővett a tárcájából ötezer forintot, nem tudta, hogy fukar-e vagy *generous*, még mindig bizonytalannak érezte magát a pénzügyek felszín alatti örvényeiben, kinyitotta Margó táskáját és becsúsztatta a bankjegyet. Margó kikísérte a HÉV állomásra.

A lakás ajtajának részébe szorítva egy boríték várta. Már villanyt kellett gyújtania a szobában, bár éppen csak alkonyodott, de a keskeny utca épületárnyékai mintegy megelőlegezték a közeledő sötétséget. Leült, kinyitotta a borítékot. „Holnap este öntjük a szobrokat. Gyere, nézd meg, igazi héphaisztoszi ünnepség. Ha jössz, ötkor csengess be, csók, Borbála.”

Mélán eltűnődött, hogy elmenjen-e Borbálával, bár tudta, hogy a tűnődés legfeljebb a tehetetlenség és az önbizalomhiány tünete. Ült, nézte a sötétedő ablakot, azután hirtelen, bár nem túl reménykedően – rulettező, aki inkább szemtanú, mint játékos, és

csak néhány zsetont dob az utolsó pillanatban egy számra vagy mezőbe – sorra felhívta a Kocsmárosokat és Korcsmárosokat. Többnyire udvarias választ kapott, nem, nem a Rákóczi térről költöztek ide, két-három barátságtalanul kurta nemet, mielőtt még a mondatát befejezhette volna, egy részeg hang ráförmedt, hogy menjen a francba, és az utolsó számon egy édesen mély női hang, a háttérben lármával és zenével beleénekelte a kagylóba: „Korcsmárosné, gyöngyviolám, van-e hát egy hízott lúdja”, azután, még mindig azon az édes mély hangon folytatta: „Tele van a szoba hízott libákkal. Van szőke, barna, amelyet akarsz. Gyere át, megsütöm neked bármelyiket, hadd lakhass jól libahússal.” Zavartan és értetlenül letette a kagylót.

Másnap délután ötkor becsengetett Borbálához, a szobrásznő a megszokott, de most tiszta fehér köpenyben, nadrágban nyitott ajtót. Eddig ismeretlen, szokatlan várakozás, öröm vagy izgalom vibrált benne. – Vegyél fel valami kopott cuccot – mondta, mikor Tom Allen belépett –, mert itt melózni kell és koszos leszel. Ja, és ha van egy jó fényképezőgéped, hozd el. Olyan jó lesz felidézni, mikor már meghaltam, vagy százhusz éves leszek.

Visszament a lakásába, elővette a legkoszosabb farmerét, kedves, sok éve hordott, a nyakánál már szégyenletesen kikopott zöld garbóját, lenyitotta a szekrény szekreterjét, hogy kivegye a fényképezőgépet, de a fényképezőgép eltűnt. Lepke Szilárd. Visszazárta a szekreter lebukó ajtaját, és átment Borbálához. – Sajnos a fényképezőgépet valahol elhagytam.

– Jó lett volna legalább fényképről megidézni – mondta Borbála. – De hát igazából az a fontos, hogy mire emlékezünk. Mit felejtünk el, mit hamisítunk meg öntudatlanul is.

Hóna alá fogott egy üveg pezsgőt, lementek és beültek Borbála öreg Suzukijába. – És a szobor? – kérdezte Tom Allen a hátsó ülés felé fordítva fejét, ahol most csak egy esőkabátot, néhány ismeretlen rendeltetésű gyűrött vászondarabfélét látott.

– Azt már rég elvittem, hogy samottba beformázzák és kiélessék. Fogd – a kezébe nyomta a pezsgősüveget. – Tartsd az öledben, hogy össze ne törjünk. Kimegyünk a város határán túl, egy régi tanyaházhoz – mondta már vezetés közben. – Egy szobrász haver vette meg és alakította át, kurva jó szobrász, mi csak Hefinek hívjuk, mert sánta, emlékszel a Babits Héphaisztosz versére, „Anyám az égből lelökött, az ebszem, mert rút valék és szégyenére sánta”, Hefi is sánta és kitalálta, hogy ott nála évente négyszer

rendezzük meg ezeket a szoboröntéseket. Minden technikát bevezetett, gázt, vizet, majd meglátod.

Tom Allen érdeklődve figyelte a város külső kerületeit, a már legfeljebb csak négyemeletes sorházak rideg tömbjeit, a kedélytelen, de legalább kisebb kertekkel, bokrokkal körülvett házakat, amelyek közül kihívóan emelkedett ki itt-ott egy emeletes és szemlátomást frissen épített vagy kibővített ház.

Kiértek a városból, keskeny, töredezett, lyukakkal teli aszfaltúton mentek tovább, a Szuzuki néha nagyokat zökkent, Borbála, többnyire kicsit megkésve, fékezett. Kétoldalt vetések és gazzal borított földek váltották egymást, azután befordultak egy földútra és pár száz méter után megálltak, egy szemlátomást nagy gonddal, csaknem kihívóan archaikus jó ízléssel helyrehozott tanyaház udvarán. Kiszálltak, a házból kijött egy sánta, középtermetű, szakállas, kicsit öszülő férfi. Borbála kétoldalt megcsókolta: – Szia, Hefi. Ez itt Tom Allen barátom. Még sose látott szoboröntést.

– Szóval te vagy a se angol, se magyar – mondta Hefi. – Jobbat is választhattál volna. Én a helyedben elmentem volna polinéznek. De százötven évvel ezelőtt. Ma már polinéznek sem érdemes lenni. – Borbálához fordult. – A kerti törpét már kiégették. Menjetek és ássatok sírt neki.

Borbála megfogta Tom Allen kezét, és elindult a közeli ritkás akácos felé. – Gyere, dolgozni kell.

A ritkás akácos közepén már álltak néhányan. Hat férfi és egy nő gödröket ásott egy nagyobb gödör körül, mellettük szobrok samott-tömbjei, hátrébb földbe ásva a tűztér. Három atlétatrikós fiatal férfi forgolódott körülötte, a gáz süvöltő zajában.

Borbála felemelt kézzel üdvözölte a jelenlévőket, azután hátrament a fedett, üvegtetejű kis fészker mellé, amelyben már kihűlve a villanykemence állt, és elhozott két ásót.

Lassan már alkonyodott, a gáz fénye egyre vörösebben világított, mintha egy föld alatti lávakitörés első fényei jelentkeztek volna az elszürkülő égbolton.

– Segíts ásni – mondta Borbála, és szemmel kimérve a helyet, ásni kezdett az egyik alaktalan samottforma mellett. Tom Allen is nekiállt a másik ásóval, és Bori mozdulatait utánozva mélyítette a gödröt. Nem volt nehéz munka, a homok, szinte a felszínre vágyakozva, majdnem ellenállás nélkül bukkott ki a gödör partjára. Csak mikor a mélyebb, nedves rétegekhez értek, vált ellenállóvá és súlyosabbá. Később Borbála

letette az ásót. – Ennyi elég – mondta. Beemelték a samott-tömböt, Borbála lefedte a kiásott homokkal. A homokban hagyott egy tölcsér alakú nyílást. – Jó magyarsággal ezt úgy hívják, hogy *eingussz*. Itt öntik be a bronzot – magyarázta. – Ott az a kis nyílás, azon jön ki majd a gőz, az a levegőző lyuk.

A tűztérben nagy tégely állt, a tégely oldalánál is süvített a gáz, a tégelyben már fortyogott a bronz, egy fiatal fiú fölözte le a színét, mintha húsleves habját szedné le, két atlétatrikós férfi sürgölődött a tégely felett, valami port dobtak bele, nagy zöld láng csapott fel az immár teljes sötétségbe, a két izmos atlétatrikós férfi közül az egyik valami nagy, különleges fogóval megemelte a tégelyt, s amikor már kinn volt a földből, letették és egy másik, Tom Allen számára teljesen ismeretlen nagy fogóval megfogták ismét, azután az izzó fémet beleöntötték az *eingussz*ba. – Olyan az ott benn, mint az anyaméh – mondta Borbála, és megigézetten figyelte a fényeket, mozgást a sötétben.

Később odajött hozzájuk Hefi, egyik kezében nyitott pezsgősüveggel, és az üveg nyaka mellé fogott két hosszú szárú pezsgőspohárral, a másik kezében nyitott vörösboros üveggel. – Jó meleg a pezsgő – mondta –, de lássátok, hogy úri helyen vagytok, hoztam pezsgőspoharat is. A bort errefelé üvegből isszák. – Óvatosan letette a borosüveget, átvette a két poharat a másik kezébe. – Bori, tudom, hogy te ilyenkor pezsgőt iszol, pedig nem is szereted igazán. Mert sznob vagy, és azt hiszed, hogy az a pár nyamvadt buborék Rodin seggéből száll fel. – És te? – kérdezte Tom Allentől.

Tom Allen szeretett volna valami tréfásat mondani, hogy ő inkább a sárkány, vagy a bika, vagy a királyok vérért választja, de tudta, hogy a szellemeskedés nem az ő műfaja.

– Én maradok a vörösbarnánál – mondta. Hefi odanyújtotta neki a csaknem teli kadarkás üveget – Szolgáld ki magad –, aztán újra teletöltötte pezsgővel Borbála poharát. – Köszí – mondta Borbála –, de ne hagyd itt az üveget, még vezetnem kell.

Az izzó fém vulkáncsillogása lassan alábbhagyott, Borbála odább ment, egyedül ült, nézte a kavargó árnyékokat, amelyeket most már csak a kemence feletti üvegfészer két lámpája világított meg, néha odajött hozzá valaki, kezében borosüveggel vagy pezsgőspohárral, de a neveket képtelen volt megjegyezni, legtöbbször be sem mutatkoztak, vastag őszülő bajuszú, kétoldalt fésült, sűrű hajú férfi lépett elébe, lehajolt, nekikoccintotta az üvegét az ő üvegének. – Tetszik? – kérdezte. – No, igyál, szörnyű meleg van itt, sok folyadékot kell fogyasztani.

Aztán egy tömzsi, alaktalan, de meglepően finom arcvonású nő ült melléje, két borospohárral. – Örülj velünk – mondta, és átadta az egyik poharat. Nem kívánta a bort, de azért udvariasan koccintott a szobrásznővel.

– Várnunk kell, míg kihűl. Eddig voltak a fények, meg a tűzijáték, most jön az izgalom, a szorongás. Meg kell várni, hogy kihűljön, hogy sikerült-e az öntés, vagy megette a fene az egészet. Olyan ez, mint a fogantatás – nem, ez ostoba hasonlat. Olyan, mint a... hát mint a szoboröntés. Vagy talán a regényírás, vagy a zeneszerzés, bár egyikhez sem értek, és ott biztosan nem derül ki mindjárt, mikor befejezted, hogy hiányzik a füle vagy a farka, ott még hitegetheted magadat, hogy minden nagyon jó, mindennel meg vagyok elégedve, de itt rögtön kiderül a disznóság. – Eltűnődött. – Illetve itt sem derül ki, csak annyit látsz, hogy a füle-farka azért nem maradt le. De hogy milyen az egész?

Elég sokáig kellett várni, míg a bronz kihűlt, kivették az eingusszokat, a kis csöveket, kiásták a tömböket – *cocoons* –, gondolta Tom Allen, jó magyar szó nem jutott eszébe, rovarok bábja, de Borbála kalapácsütései és a darabokban lehulló burkolat alól kibontakozó bronz hamar szétfoszlatta a játékos metaforát.

– Sikerült – mondta Borbála, mikor már az öntvény nagy részéről leverte a samottformát, és felállt. – Mára elég. Holnap majd visszajövök és teljesen letisztítom, drótkefével meg sűrített levegővel. Most hazamegyünk.

A kocsi felé menet szembetalálkoztak Hefivel. – Sikerült? – kérdezte. Borbála átölelte és kétoldalt megcsókolta. – Kösz, Hefi. Holnap visszajövök és gatyába rázom.

– Kinek a gatyájába? – kérdezte Hefi.

– Az egész világéba – felelte Borbála már elmenőben, hátrafelé.

A ház már sötétségbe burkolózott, mire hazaértek, egyetlen függöny, egyetlen ajtó mögül sem szivárgott ki világítás, az automata lámpa éppen akkor aludt ki, mikor Borbála bedugta kulcsát az ajtózárhoz.

– Gyere be – mondta –, még úgy sem tudok elaludni. És meginnék egy pohár bort, mert ott kinn a kurva kocsi miatt nem mertem inni.

Benn, a szobában elővett egy üveg vörösbort és két poharat, és Tom Allen kezébe nyomta a dugóhúzó. – Nyisd ki, én letusolok, mert agyonizzadtam magam.

Tom Allen kihúzta a dugót, egy darabja beletört az üvegbe, a poharába öntötte egy kis borral, kivitte a konyhába, és a mosogatóba borította, aztán visszajött és töltött

mindkettejüknek. Ő is izzadtnak érezte magát, de itt mégsem tusolhat le, ha meg átlép a maga lakásába, akkor valami megmagyarázhatatlan cezúrával megszakítja az estét.

Borbála kijött a fürdőszobából, szokása szerint elővett egy bugyit a szekrényből, lehajolt, hogy felhúzza, mikor a térdéig jutott vele, megállt, és megkérdezte:

– Te, már hetek óta sztriptízelek itt neked. Sose akartál megbaszni?

Tom Allen zavarában csak dadogni tudott:

– Hát hiszen... mindjárt legelőször azt mondtad, hogy ez nem pornószám, mert már láttalak meztelenül a vízparton... meg aztán azt mondtad, hogy te tulajdonképpen... hogy te igazából frigid vagy...

– Nem azt mondtam, hogy frigid vagyok, hanem azt, hogy gyakran, de nem mindig és nem mindenki. – Felhúzta a bugyiját, felegyenesedett. – És különben is, jegyezd meg, hogy egy jó modorú férfi, ha egy nő vetkőzik előtte, legalább udvariasságból jelzi, hogy szeretné megbaszni. Aztán én majd eldöntöm, hogy hagyom-e magam.

– Nekem hagynád magad? – kérdezte Tom Allen.

Borbála odalépett hozzá, kezében a pohár borral, és féloldalt nekinyomta a testét Tom Allen oldalának. – Te húzod le a bugyimat vagy vegyem le én? – kérdezte.

A következő lakást is Olimpia találta neki, hetek múlva, nem hirdetésekben és közvetítőirodákban, hanem a személyes ismeretségek dzsungelbeli tam-tam-híradásai révén. A tulajdonossal, nádszálvékony, magas, hosszú hajú fiatal nyelvészrel, Tom Allen csak akkor találkozott, amikor a bérleti szerződést aláírták. – Vigyázz a könyveimre – mondta –, és télen etesd a madaraimat. – Velemi András egyéves ösztöndíjat kapott New Yorkba, a Columbia Egyetemre.

A két barátságtalanul ridegen épített, szürkésbarna, kopár, már most, építése után egy-két évtizeddel is csaknem haldokló, kocka alakú lakóház megható kompromisszum lehetett a vágyak és lehetőségek között, gondolta Tom Allen, mikor először belépett a nagy kertbe, amely a két négyemeletes épületet tágas háromszög alakban körbefogta. Tekintetével végigpásztázta a szépen nyírt, bár nyilván a talaj miatt gyér fűvet és az építkezés kikényszerítette síkokat és enyhe emelkedőket, a borbolyabokrokat, ívesen lehajló vesszőikkel, a buddleijacserjéket, a ritka, piros levelű, lecsüngő vesszejű nyírfákat. Az épület belseje, a szűk, barátságtalan lépcsőház mintha ellenpontozása lett volna a kerti ábrándoknak, a maga valószínűleg már újonnan is elnyűtt, kopár célszerűségével.

De a lakás, fenn, a negyedik emeleten kiemelkedett ebből a világból. A nagyszoba falait végig egyszerű könyvespolcok borították, a szoba végében egy nagyon szép parasztbarokk szekrény állt, előtte négyszögletű, faragott asztal, a tetején sakktáblával, mellette két zsíros karfájú kis fotel, a fal mellett egy kopott dívány. A másik szobában horpadozó dupla ágy, éjjeliszekrény helyett két kis asztal, és a szoba végében egy kicsit megvetemedett ajtajú, öregségében már feketedni kezdő ruhásszekrény.

A nagyszobából egyszárnyú ajtó nyílt az erkélyre. Az utca túloldalán hatalmas

vadgesztenyefa állt, már kezdtek sárgulni és hulladozni a levelei, és bár melegen sütött a nap, estefelé már hűvösödött. A felfelé emelkedő utcák épületei felett ide látszott a dombok erdős vonulata, de ilyen messziről nem tudta megállapítani, hogy azok a levelek is kezdenek-e pirosodni, sárgulni, hulldogálni vagy csak ezé a nagy, gépkocsi füst gyötörte magányos vadgesztenyefáé. – Azt hiszem, ez a lakás éppen jó lesz neked – mondta Olimpia a kocsiban, mikor először jöttek ide. – Ronda épület, de a lakás kellemes, tulajdonképpen szép a kilátás is, ha nem olyan arisztokrata előkelőségre vágyakozol, mint a Kondor-szálló teraszán. – Gunyoros kis oldalpillantást vetett Tom Allenre. – És megfizethető, bár nem csekély pénz ez sem. De manapság a magunkfajtának...

Tom Allen egy szóval sem említette Olimpiának, hogy itteni mértékkel mérve ő gazdag ember és sokkal drágább lakást is megengedhetne magának. Valami velem született fukarság, tűnődött el aznap este, mikor beköltözött. Vagy talán egy menthetőbb erkölcsi takarékoság, hogy nem akarom megvenni azt, ami felesleges, ami éppen a nagy kényelmével válik kényelmetlenné, ami kihívó és elválaszt azoktól, akikkel együtt akarok lenni. Nem akarom pénzért megvenni a fölényt és amit a fölény jelent, a magányt. Megkapom azt én ingyen is.

– Van kedved kijönni holnap a nudistrandra? – kérdezte még hetekkel korábban, a Rákóczi tér mellett egy péntek este Borbála a hátán fekvő Tom Allen vállára támaszkodva, csaknem meghittebben, mint a szeretkezés szorosabb összekapcsolódásában. – Jön az ősz, ez talán az utolsó alkalom.

A homokos parton már sokan ott voltak azok közül, akikre Tom Allen az első fürdés és a fátyoltánc óta emlékezett, bár legtöbbjük nevét most sem tudta. De most szorongás nélkül jött, nem azzal az érzéssel, hogy férfiasságát, vonzerejét a puszta testi megjelenésével és talán a meghatározhatatlan testi kisugárzásával kell bizonyítania, bár tudta, hogy egy-egy pillantással a többiek mindezt mérlegre teszik, tudatosan vagy öntudatlanul, de nem versenyez senki mással, csak önmaga befogadtatásával.

Kristóf doktor már ott feküdt a parton, szélesen, derűsen, a nyárfák és szomorú fűzek árnyékában ott álltak a kocsik, némelyik nyitott csomagtartóval. Körülnézett, sem Olimpiát, sem a kék-barna szemű Szilárdot nem látta.

– Na, itt van az angol száműzött – üdvözölte harsányan Kristóf doktor. – Sikerült megtalálnod Árpád apádat? Hallom, jó helyen keresed, a kurvanegyedben. A kurvanegyed. Jaj, de szép hely volt valamikor régen. Olyan húszéves lehettem, mentem végig a Népszínház utcán, nem volt egy vasam sem, odajött hozzám egy öreg kurva, és azt mondta, „Szép fiú, gyeve szobába”, mert raccsolt. Mondtam neki, mennyit fizetsz? Erre elfordult, és amikor a következő kurva hozzám lépett, átkiáltott neki: „Nem vendég, stvici.”

Az anekdoták derűs napja volt. Tom Allen leült Kristóf doktor mellé, Borbála beúszott a szinte rezdületlen, napsütötte vizű tóba. Először odaült hozzájuk a vékony, kis mellű, mosolygós Kinga:

– Doki, hoztam egy történetet. A múlt héten eljött gyógymasszázsra egy nagy, kövér, olyan ötvenöt éves férfi, és amíg gyúrtam, megállás nélkül verseket mondott. Bár lett volna magnetofonom. Négy sorra azért emlékszem: „Egy édes női kéz bőröm simítja, tíz ujjával a mennyet kinyitja, de mire kiderül a messzi kék ég, engem földre tipor a vénség.” És mondta, mondta, csak rímekeket mondott, és azt mondta, hogy ő egy nagy költő, és a végén nagyon nagy borraivalót adott. – Rámosolygott Tom Allenre. – Ha verset akarsz írni, vagy lumbágód van, csak gyere hozzám.

A lumbágó szóra hirtelen felbukkant Tom Allen emlékezetében az L alakú hátsó terasz, kis, négyszögletes betonlapjaival, a madárfürdő és a madáretető, amelyeket Dad minden reggel feltöltött a csiga, amint eső után felmászik a gyepről a féltégla magas teraszperemre, ő lehajol, hogy visszategye a fűbe, a hirtelen átfutó eső után erős nyári nap melegíti a köveket, megfogja a csigát, egyszerre iszonyú fájdalom vág bele hátul a derekába, alig tud kiegyenesedni, a csigát messzire bedobja a fűbe...

Lement a vízpartra, belábalt a homokon a mély vízig, azután beúszott a tó közepére. Ott leállt, lábával taposva a vizet visszanézett a partra. Innen már oly távolinak tűntek az alakok, ha valaki felállt, akkor még úgy-ahogy felismerte, Borbála éppen odament a takaróján üldögélő Kristóf doktorhoz, karcsú, sötét sziluett, leült a térdeit összefogó nagydarab doktor mellé, de Tom Allen inkább emlékezetből tudta, hogy az a fekete sziluett Borbála és hogy Kristóf doktor a térdeit a karjával összefogva ül, mert ezt igazából már nem látta. Nagyon, lehangolóan távolinak érezte most hirtelen őket. Kevesebben vannak, mint utoljára, gondolta, visszatérve a homályos érzésektől a

jelentéktelenebb valóságba. Hiányzik Olimpia, gondolta, úgy látszik, az agnosztikusoknak is szükségük van védőangyalra.

Mire partot ért, a majdnem állókép, amit a tó közepéről látott, hirtelen megmozdult, nem tudta, miért, biztosan van valami metakommunikáció, tíz perccel a teljes óra előtt mindenki elhallgat a társaságban vagy húsz perccel a teljes óra után, már nem emlékezett rá pontosan, Mum szokta ilyenkor egy nevetéssel megtörni a csendet, *an angel passing*, mondta nevetve, eszébe jutott a magyar kifejezés is, angyal repült át a szobán, de itt a vízparton milyen angyal terelte őket egyszerre Kristóf doktor köré?

– Eszem azt a gyönyörű szádat – mondta Kristóf doktor a vékony, kis mellű, kék tangás nőnek, aki egy gombafrizurás, már negyven felett járó csontos férfi társaságában éppen melléje telepedett. Tom Allen még nem találkozott velük. – Milyen volt Barcelona? Láttatok focimeccset? A Barcát, százezer néző előtt?

– Nem. Bennünket nem érdekel a foci. Fürödtünk a tengerben, várost néztünk...

– A Gaudikat?

– Azokat is...

– És tetszett? – kérdezte ordítva Kristóf doktor. – Tetszett az, hogy valaki idiotikusan cifrázza a világot, mert vagy hülye, vagy feltűnő akar lenni, mert manapság csak az számít, ami feltűnő, számít tíz percig, tíz napig, tíz évig, aztán jön a következő rendszer és másféle dupla szaltót csinál. Azt azért meg kell hagyni – mondta csendesebben –, hogy legalább van annyi bátorság bennük, mint egy vásári kötél tánccosban. No, szóval, tetszett vagy nem tetszett?

– Nekem nem annyira – mondta a férfi –, de a többieknek nagyon tetszett.

Odajött kézen fogva Gergő és Nóri, Nóri most persze szokatlan avantgárd öltözéke nélkül, egy szál tangában, az izmos, magas Gergő, akiről Tom Allen megtudta, hogy kosárlabdaedző, mosolyogva és hallgatagon. Azután felállt a vízparton Bella, ugyancsak tangában, odajött testesen, hatalmas melle minden lépésnél meglebbent, leült, és mint első alkalommal is, marokra fogva hasán a húst, azt kérdezte:

– Nagyon meghíztam? – De nem várt a válaszra. – Nagyon nagy meleg volt, túl sok sört ittam. De most leállok vele. Le tudok fogyni egy hét alatt nyolc kilót. Ki van próbálva. Csak az a baj, hogy akkor lóg a mellem.

– Te akkor is szép leszel – mondta Kristóf doktor szinte szertartásszerűen ismételve

önmagát. – Készülsz a kiállításra?

– Hát persze – mondta Bella elengedve a hasán összemarkolt húst. – Na, abba úgyis belefogyok. Vihetem a hátamon Moholy-Nagyot, meg Schielének azt a szőrös pinájú nőjét, mert akiket segítségül adnak, azok még egy szöveget sem tudnak beverni a falba, ha nem vigyáz az ember.

Tom Allen hallgatott. Úgy érezte, hogy ez a társaság befogadta, de mégis kívülálló maradt. Mintha nem szereplője, csak nézője volna egy előadásnak, rejtezkedve, valahol a nézőtér sötét hátsó soraiban, és a többiek azt gondolják, hogy ő is közöttük van, bármelyik pillanatban feljöhet a színpadra, elmondhat egy szellemes monológot, belevilloghat egy tréfás párbeszédbe, elénekelhet egy érzelmes vagy romantikus áriát; nem tudják vagy nem érdekli őket, hogy ő képtelen előjönni a sötét nézőtér magányából, és nem tud vagy nem mer előadni sem egy monológot, sem egy áriát. Ostoba hasonlat, gondolta később, mikor már szedelőzködtek, nem tudom, miért van rá szükségem, talán az önsajnálát kell vagy valamilyen metaforikus magyarázata annak, hogy miért képtelen feloldódni igazán, még akkor is, amikor a szeretője meztelen válla az ő meztelen vállát érinti a meztelen testek és a meztelen derű körében, annak, hogy valami hiányzik belőle. Tudom, gondolta fanyarul, már útközben hazafelé, hogy a lélektan ismeri a pótcselekvést, de ismeri-e a póttehetetlenséget? Amivel a világra és a körülményekre próbáljuk áthárítani azt, amiért mi magunk nem tudunk elég szívósan küzdeni.

Mielőtt szedelőzködni kezdtek volna, váratlanul erős szél támadt, a víz tükre nyers, éles üvegszilánkokra törte a visszaverődő napfényt, a hajladozó nyárfák ágairól már lesodródott néhány levél, s az egyik ág hangosan csapkodni kezdte Borbála kocsijának tetejét. – És kötélből ostort fonván kihajtá őket a templomból – mondta Borbála. Sietve összeszedték a holmijukat – nem sok összeszedni való volt, két törülköző, két fürdőlepedő, a táska, amiben Borbála a szendvicseket és a műanyag ásványvizes palackot hozta. Mindenki szedelőzködött. – Jövőre ugyanitt – kiáltotta Kristóf doktor, melléhez fogva a holmiját, mint aki búcsúáldást oszt egy istentisztelet végén. – És vigyázzatok a pinátokra.

Otthon nagyon gyöngéden, szinte melankolikusan szeretkeztek Borbálával, a macska, hangtalanul járkálva a szobában, közönyös érdektelenséggel vette tudomásul Tom Allent, holott eddig, széken, kanapén ülve, a pupillával keresztbe hasított, világító

szemét rászegezve mintha ellenséget figyelt volna. A szeretkezés után Borbála elfeküdt Tom Allen mellett, összeért a válluk, és azt mondta: – Furcsa volt ma az a hirtelen feltámadt szél. Te talán azt mondod, hogy jött, mert közeledik az ősz, de miért akkor, miért éppen ott, miért nem jött reggel vagy éjszaka. Én hiszek a véletlenekben. A véletlenek jeladások, csak nem tudjuk mindig megmagyarázni őket. Nem arra gondolok, hogy jön az ősz, az természetes, várható volt, de miért éppen akkor. Valaki figyelmeztetni akart bennünket, de nem biztos, hogy a mulandóságra, az nagyon együgyű volna.

– Bennünket? – kérdezte Tom Allen szkeptikusan. – Egy felsőbb hatalom odafigyel tíztizenöt nudistára egy sóderbányató szélén, pár kilométerre Budapesttől? Ez a figyelmeztetés belülről jött. Nem mi támasztottuk a szelet, azzal, hogy ott vagyunk, hogy levetkezünk, hogy fürdünk, de a véletlen jelzett nekünk valamit. Másnak mást jelzett. Talán valahol, legbelül tudta bennünk az ősmajom vagy az Isten, ha van, vagy mit tudom én, mi, hogy ma délután feltámad a szél, és ezért mentünk ki ma, nem tegnap és nem holnap.

Azért mentünk ki, gondolta Tom Allen, mert szombat van, mindenki ráért, és sütött a nap. Tegnap, pénteken a banda fele sem tudott volna eljönni. De nem vitatkozott Borbálával, szinte maga előtt is szégyellte ezt a nagyon racionális érvet, amely talán azt jelzi, hogy képtelen igazán belemerülni a világba, a könnyen megmagyarázható felszín mögött megkeresni a fontosabbat, a majdnem megmagyarázhatatlant. Ez a mindig benne lappangó bizonytalanságérzés egyre szorongatóbbá vált. Az elmúlt két hétben mindennap vagy legalább minden másnap átjött Borbálához, aki többnyire az elkoszolódott fehér nadrágban és kurta köpenyben fogadta, gyakran spaknival vagy valami hasonló nevű szerszámmal – nem tudta egykönnyen megjegyezni a szerszámok gyakran idegen eredetű nevét –, leült a székre, Borbála dolgozott, ha közelébe jött, Tom Allen felcsúsztotta kezét a bő köpeny alatt, megsimogatta Borbála mellét, néha felemelte a köpeny alját és megcsókolta a barna bőrt a köldök körül, beszélgettek, azután Borbála odajött hozzá, jó erősen szájon csókolta, két kicsit piszkos kezét a háta mögé dugva, és azt mondta, most megy lefürdeni.

A másik szobában, míg Borbálára várt, kinyitotta a borosüveget, a macska most már nem nézett rá gyanakodva, vagy csendben feküdt, vagy tudomásul sem véve róla

nesztelenül, lassan járkált a szobában, keresett vagy tudott valamit, fogalmam sincs róla, mi irányítja, mit gondol, egyáltalán gondol-e valamit. Azután kijött Borbála a fürdőszobából, meztelenül, édesen szeretkeztek. Tom Allen eleinte boldogan elfogadta, hogy Borbála írja a szeretkezés koreográfiáját, ő rendezi a testrészek érintkezését, időtartamát, a pozitúrákat, többnyire egy kis mozdulattal vagy suttogó félmondattal, de néha – és ez felszíkraztatta a gyönyörűséget – őrmesteri parancsszóval, amely mindig a „most” szóval kezdődött.

Néha, bár nagyon ritkán, Borbála társaságian felöltözve, bő szoknyában, halvány blúzban várta, ilyenkor azonnal átmentek a másik szobába, leültek, mint két udvarias idegen, Tom Allen, szerepéhez híven, kinyitotta a palackot, töltött, ittak, aztán az első vagy a második pohár után Borbála felállt, megemelte a szoknyáját, derékig, a kis bugyi alsó szélei alól kitüremkedett néhány szál fanszőr. – És ide nem kapok pusztit? – kérdezte, és Tom Allen boldogan fogadta a játékos csábítás újabb koreográfiáját.

A tóparti hirtelen elmagányosodás óta mégsem tudott teljesen feloldódni a szeretkezés gyönyörében. Úgy érezte, hogy Borbála valamit keres vele, valamit, amit ő nem tud megadni, mert nem elég jó szeretője Borbálának, sem a képessége, sem a fantáziája nem elég ahhoz, hogy Borbála megtalálja a maga igazi, gátlástalan gyönyörűségét, az élvezet csúcspontját inkább csak megjátssza, és csak a helyzetben, a fölény és tapasztalat sikerében – és persze az ő elragadtatásában – talál valamelyes kárpótlást.

Elővette a naplót, amelyeket Szilárd átlapozott, mielőtt ellopta volna a fényképezőgépét, azzal az elhatározással, hogy ezután nemcsak a neveket és címeket jegyzi be eredeti, de soha be nem tartott elhatározása szerint, hanem az élményeket, a magyarázatokat, a gondolatait is, talán csak nyersen odavetve, talán gondosan és irodalmian megfogalmazva, még maga sem tudta. Reggeltől délutánig ott ült a kinyitott oldalak felett, felidézte magában az utolsó fürdést, mert ezzel akarta kezdeni, mint a megvilágosodás pillanatával, de bármilyen élesen látta is maga előtt a tavat, Kristóf doktor felduzzadó torzóját a fürdőlepedőn, körülötte Borbála fekete, ülő alakját, Bella hatalmas, vonzó mellét, Kinga vékony alakját, a magas és hallgatag Gergőt, magamagát, néma visszahúzódásban, képtelen volt leírni a jelenetet úgy, hogy elevennek érezze. Kitépte a lapot, becsukta a füzetet.

És ha csak megjátssza is, hogy elélvez, gondolta délután, mikor becsengetett

Borbálához, azért játssza meg, hogy örüljek, hogy magához kössön, hogy ne szakítson el tőle a kudarc érzete. De Borbála nem jött ajtót nyitni, az üveglakon keresztül sem látott semmi fényt.

– Miért jöttél te igazából Magyarországra? – kérdezte egyik szeretkezésük után Borbála. Most kezdtek igazán ismerkedni egymással, a szeretkezés gátlásossága-gátlástalansága felszabadította vagy megteremtette a személyes érdeklődést, amit eddig az udvariasság vagy a tartózkodás visszafogott. – Igazán meg akarsz tudni, hogy kik voltak a szüleid? Milyenek voltak, hasonlítasz-e rájuk, tőlük örökölted-e az orrod formáját, a kulcscsontodat, a farkadat, a hangulataidat? Vagy egyszerűen csak kíváncsi öntörténész vagy? Nem félsz, hogy valami ijesztőt találsz a végén?

Tom Allen ezekre a kérdésekre magának sem tudott igazán válaszolni, és arra sem tudott válaszolni, miért van még itt, miért nem utazik haza, ha egyszer úgy látszik, reménytelenül elakadt a nyomozásban, nem is tesz semmit azért, hogy előbbre jusson, még képzeletben sem, fantáziálni sem tudok már, régen talán tudtam, már nem emlékszem rá, gondolta, de némi vigasztalást nyújtott vagy legalább önigazolásra jó volt az a mondat, amit egy alkalommal Borbála mondott, mellette fekve. – Ne gyötörd magad. Már beszéltem neked a véletlenekről. Biztos, hogy valahol működik a te életedben is a véletlen. Azt én nem tudom, hogy behalsz-e, mert elgázol egy szemeteskoscsi, vagy éppen akkor mégysz el a ház előtt, mikor leszakad egy rozoga erkély. Én is így mentem a véletlen folytán másodszor férjhez, a Nagykörúton belerohant a Trabantomba egy görög a Mercedesével, és most van tőle egy nyolcéves fiam, és lenn élnek mind a ketten Görögországban. Valahol valahogyan meg van a sorsod írva, de nem tudod elolvasni előre az írást, és néha még akkor sem, mikor odanyomják az orrod alá a szövegét, mert az élet dolgaiban mindnyájan többnyire analfabéták vagyunk.

A tehetetlen napközi kóválygásokból, határozatlanságból legalább egy estére megszabadította Olimpia, aki hazajött nászútjáról és elfogadta a vacsorameghívását. Ott ült, szépen lebarnulva, sugárzóan Tom Allennel szemben az asztalnál, szesz nem kért, mert kocsival jött, és nagyon oldottan azt mondta: – Olyan boldog vagyok. – És mesélt a tengerből két sziklakarján megtörő kék hullámokról, a homokpart után hirtelen kövessé váló tengerfenékről, amely óvatosságra intette a homoklejtőn addig gyanútlanul tappogó

talpakat, az olykor riadalmat keltő apró medúzákról, amelyek nemcsak ismeretlen veszéllyel fenyegettek, ha fenyegettek egyáltalán, hanem emlékeztettek, ostobán, a középkori képek és legendák hatalmas, nyolckarú polipjaira is. Pedig abban a csodálatos kajában, a *frutti di maré*-ban polipcsáp is van.

– Gyereket akartok?

Olimpia felnevetett:

– Mindennap nagyon szorgalmasan dolgoztunk érte. Többször is.

Tom Allen beszámolt a nyomozásairól, nagyon részletesen, pedig korábban úgy gondolta, hogy apja különválásáról senkinek sem fog beszélni.

– Bori segített?

– Rengeteget. Mindenkit ismer. Nélküle el sem tudtam volna indulni.

– És átjársz hozzá?

– Minden másnap. Néha naponta – mondta némi szünet után Tom Allen. – Most ő az egyetlen kapcsolatom a világgal. Levelet nem írok, senkivel sem találkozom, mert nem ismerek senkit.

– Bori nagyon csinos – mondta Olimpia, szinte csak mellékesen. Az órájára nézett: – Ideje hazamennem, vár a férjem.

Kinn a kocsinál, mielőtt beszállt volna, még a nyitott ajtó felett visszaszólt:

– Azt tudod, hogy Bori már kétszer elvált. A második férje Görögországban él a gyerekekkel.

– Talán azért csinál görög mitológiai szobrokat – mondta Tom Allen könnyedén.

Olimpia futtában szájon csókolta, beült a kocsiba, de letekerte kicsit az ablakot, és kiszólt:

– Ugye, vigyázol magadra?

Borbála másnap nem munkaruhában, hanem az egyik, már ismerős bő fehér szoknyájában és rövid virágmintás blúzában fogadta. Rögtön a belső szobába mentek, Tom Allen kinyitotta a borosüveget, töltött, Borbála pohárral a kezében leült az ágyra és felhúzta lábát. Tom Allen elakadt lélegzettel vette észre, hogy nincs rajta bugyi, öle szinte szembenéz vele a szoknya felemelkedő harangja alól. Borbála felnevetett: – A kiállított tárgyakat a látogatók megérinthetik – mondta. Szeretkezés után felállt, most ő töltött, átnyújtotta a poharat, de nem feküdt vissza az ágyra, csak odaült a dereka mellé,

combja hozzáért Tom Allen csípőcsontjához.

– Lefeküdtél Olimpiával? – kérdezte.

– Nem. Elmentünk vacsorázni és beszélgettünk.

– Régebben sem feküdtél le vele? – Tom Allen ivott egy kortyot, nem felelt. – A magántulajdonának tekint. Egy őrangyal, nyakába akasztva a kapukulcsod. Vagy az egyik Moira.

– Ugyan már – mondta Tom Allen kissé bosszúsan. – Szerelmes, most ment férjhez és nagyon boldog.

– Te nem értesz a nőkhöz – vágta rá Borbála.

Csakugyan nem értek a nőkhöz, mondta magában egy jó hét múlva Tom Allen. Szinte mindennap átment Borbálához, szeretkeztek, talán nagyobb gyönyörűséggel, mint eddig, beszélgettek, Tom Allen egyszer-kétszer hívta a szobrásznőt, hogy menjen el vele vacsorázni, de Borbála azt mondta, utálja az éttermeket, különben is vegetáriánus, és ott mit kaphat, egy agyonolajozott, -ecetezett vegyes salátát és kész, neki rostos ételekre van szüksége. – Mert anélkül elgyengülök, depresszióba esek, és nem tudok rendesen szarni. De te csak járj el vendéglőkbe meg kocsmákba. Mászkálj többe. Hiába vársz Godot-ra itthon, meg a könyvtárakban, egy helyben ülve, nem jön Godot, nem jön a véletlen. Mondtam már neked, hogy a véletlen szabályozza az életünket. De találkozni kell, véletlenül, a véletlennel. Gondoltál már rá, hogy hazautazol, mert nincs értelme annak, hogy itt maradj?

– Igen – mondta Tom Allen szégyenkezve. – De otthon még Godot-ra sem várhatnék.

A véletlenül maga is sokszor eltűnődött, hiszen az életét, amennyire fel tudta mérni, megdöbbenően a véletlenek irányították. Még azt is, hogy egyáltalán életben van, hogy nem lőtték le, hogy azok mentették meg, akik megmentették... hogy egyáltalán itt van, most éppen kicsit céltalanul, a Rákóczi tér közelében, „ahol a kurvák vannak”, hogy a szeretője Borbálának, a szobrászónak. De működhetne látványosabban, kihívóbban, kalandfilmek olcsó szenzációkeresésével, vagy mitológiák tehetetlenül szépséges világmagyarázatával a véletlen. Lekési a New York–Londoni járatot, mert lefele jövet megcsúszik a szálloda lépcsőjén, kifecamítja a bokáját, és a gép lezuhan hajtómű hiba miatt az Atlanti-óceánba, a Hebridák közelében. Vagy éppen, mert lekést a járatot, egy későbbi járatra száll fel és az zuhan le a Hebridák közelében. Megáll az újságárusnál az

Oktogon közelében, hogy megvegye az előző napi *Guardian*-t, és tőle száz méterre felrobban egy autó. Ha nem veszi meg a *Guardian*-t, ő is ott feküdne, holtan vagy összeroncsolva a járdán a robbanás örvényében. Némi öniróniával eltűnődött azon, hogy képzeletbeli példáit miért kell ilyen drámai történetekben megfogalmaznia – holott a véletlen, gondolta, talán csak úgy jelentkezik, ahogy egy kavics megcsikordul az ember lába alatt, egy nem is nagyon fontos levelet elfelejt bedobni a levélszekrénybe a postás. A véletlen, ebben igaza van Borinak, olykor talán megajándékozhat vagy meggyötörhet, talán megszabhatja az ember életét, gondolta, de képtelen vagyok azt hinni, hogy a véletlent egy felső hatalom irányítja, egy Isten vagy az istenségek igazgatói tanácsa, hogy Isten vagy a istenségek egyenként figyelemmel kísérnek sok milliárd embert, és ha van bennük valamennyi igazságérzet vagy tisztesség, akkor irányítaniuk kell a véletleneikkel a tigriseket, delfineket, svábbogarakat, patkányokat és szomorúfüzeket is.

A véletlen, ha nem is jelentősen és meghatározóan, inkább csak groteszkül szórakoztatóan úgy tíz nap múlva újfent eszébe jutott. Előző délután átment Borihoz, aki a szokott munkaruhájában egy híres színigazgató mellszobrán dolgozott, odaadóan és alig rejtett hiúsággal, hogy egy emlékezetes büsztöt formál olyan emberről, akit igazából nem szeretett. – A szobrász – mondta – egy kurva. Eladja magát. Már Michelangelo is kurva volt.

Mikor az aznapi munkát befejezte, Tom Allen felcsúsztotta kezét a munkablúz alá, de még mielőtt hozzáérhetett volna Borbála melléhez, a szobrásznő elhúzódott tőle.

– Nem – mondta ingerülten. – Ma nem. Én be vagyok programozva bizonyos mennyiségű baszásra. Azt megkaptam már. Még többet is.

Tom Allen hallgatott. Nem tudta, hogy ez a futó megjegyzés végítélet-e, teljes visszautasítás, vagy csupán kegyetlen önvédelem.

Talán fel kellene állnom és szó nélkül elmennem, gondolta, de nem mozdult, figyelte Borit, ahogy a szobrot formálja, megvárta, míg nedves kendővel letakarja, és azt mondja:

– Most már meghihatunk egy pohár bort.

Átmentek a másik szobába, Bori ráhagyta, hogy nyissa ki a borosüveget és töltsön, ő maga eltűnt a fürdőszobában, nyilván csak kezet mosott, mert hamarosan visszajött,

még mindig a piszkos, fehér munkaöltözékében, leült a macskája mellé és egy hajtásra kiitta a poharát.

– Te írni akarsz erről a dr. Johnsonról, akit mostanában ájulásig olvasol? De hát otthon, Angliában könnyebben hozzájutnál a forrásokhoz.

– Nem akarok írni róla. Csak véletlenül belebotlottam – véletlenül, gondolta Tom Allen, már megint Bori világába léptem –, és nagyon szórakoztat. Okos, szellemes, melankolikus, mindenről tud, gonosz és megértő. Éppen nekem való. És találtam nála egy bölcs mondatot, illik rám: *If you are idle, be not solitary; if you are solitary, be not idle*. Ha tétlen vagy, ne légy magányos, ha magányos vagy, ne légy tétlen.

– Bölcs tanács – mondta Borbála, és töltött magának, Tom Allen alig egy ujjnyit ivott ki a poharából, a kezében tartotta, szinte tehetetlenül, mint aki belemerevedett egy fényképbe. – Mindenki azt hiszi, hogy magunkat kell a világhoz igazítani. Pedig néha a világot kell magunkhoz igazítani. Ha tudjuk, hogy mi a világ és ha hagyja magát.

A világ nem hagyja magát, gondolta Tom Allen, miután elköszönt Borbálától. A lakását, amikor belépett, még lehangolóbbnak látta, mint eddig, bár sohasem érezte benne otthon magát, célszerűségével, szürke ízléstelenségében. Most mintha kihunytt volna az az öröm is, hogy kétajtónyira esik Borbálától. Legalább egy hétig nem megyek át hozzá, gondolta, maga sem tudta, önérzetből-e vagy csak sajnó önsajnálattól.

Hosszú napokon át nem sietett haza a könyvtárból, bármelyikbe ült is be – gyalog, lassan, kényelmesen ballagott, a kis tér vagy valamikor előkelő utca lombos fái alatt, amelyeket már megérintett a kora ősz vagy talán a városi levegő tüdővész, mert kezdték lehullatni, ha nem is az ősz látványos alázatával, csak olykor-olykor, egyenként, szinte csak jelzésszerűen leveleiket, és ha rálépett a járdán néhány levélre, nem ropogtak a talpa alatt, csak, kicsit barnán, szétmázolódtak. Útközben bement olykor egy étterembe vagy eszpresszóba s amikor este hazaért, megpróbált nem felnézni Bori ablakaira, de mindig felnézett és többnyire látta a lámpa letompult fényét a műterem ablakaiban vagy olykor a belső szobában: Bori elég takarékos és szegény volt ahhoz, hogy ne égesse feleslegesen a villanyt, és Tom Allen igyekezett nem gondolni arra, hogy hátha valaki mással iszik meg pár pohár bort, maga alá húzva lábát az ágyon, olykor megsimogatva a macskát, ha az nesztelen, gyanakvó tigrislépteivel nem a szobát járta be éppen.

Majdnem élvezte a tehetetlenségét. Hogy nem csinál semmit, az, amiért ide jött, zátonyra futott, nem tud és nem is igyekszik igazán kötődni a világhoz, Borbála megfogalmazásával élve. Megpróbálom túlélni az életemet. *Love is the wisdom of the fool and the folly of the wise*, mondja dr. Johnson. Csak azt nem tudom, hogy én ostoba vagyok-e, vagy bölcs, aki ostobává válik a szerelemben, még azt sem tudom, hogy igazából szerelmes vagyok-e Borbálába.

Az eső, viharos szél, amely ha nem is váratlanul, mert hiszen aznap már alig-alig villant ki a nap a felhők közül, hirtelen tört rá, mikor a széles sugárút fái alatt ballagott hazafelé, mégiscsak Borbála elméletét idézte fel benne önkéntelenül, bármilyen nevetségesnek tartotta is azt, hogy ő akár csak egy pillanatra a világegyetem figyelmének központjává váljon. Esernyőtlenül, gallérját felhajtván igyekezett valamilyen menedékbe, a szél kiforgatta a szembejövők esernyőit, hacsak nem tartották pajzsként félig az arcuk előtt, úgy nyomulva előre, mint egy rosszul szervezett középkori hadsereg harcosai, elsöpörve útjukból egy „Bocs” kiáltással a szembejövőket. Tom Allen nem hozott magával esernyőt, talán, hogy a közkeletű képet – esernyős, jól öltözött angolok freskóképét – visszautasítsa, és ázottan betért az első cukrászdába. A cukrászda földszinti asztalait, esernyőiket összezárva és hegyükkel a padló felé fordítva már elfoglalták a menedéket keresők, Tom Allen a lépcsőn felment a felső szintre, ott is már csak egy szabad asztalt talált, leült melléje, kávé és egy Cuba librét kért. Míg a csinos középkorú pincérnő elment az italért, körülnézett. A második asztalnál, tőle jobbra három férfi ült s egyikük ismerősnek látszott. De a férfi memóriája gyorsabban és hibátlanabban működött az övéénél. Felállt, odajött az asztalához. Nagyon magabiztosnak látszott a farmernadrágjában, sokszebű ujjatlan vadászmellényében, de lehet, hogy ezt a túlzott magabiztosságot csak az öltözék sugallta, gondolta később Tom Allen, mert a férfi nagyon udvariasan lépett oda hozzá, és megkérdezte:

– Elnézést, nem találkoztunk mi már? Odakinn a nudista strandon? Te is Tamás, én is Tamás. Gyere át hozzánk.

Átült az asztalukhoz, a másik két, számottevően fiatalabb, öltönyös, nyakkendőös férfi udvariasan, de nem túl lelkesen fogadta. De Tamás, a nyilvánvaló vezéregyéniség, egykettőre feloldotta a tartózkodást:

– Srácok, ez itt Tom mit tudom micsoda, aki hazajött, hogy kinyomozza, ki volt az apja

meg az anyja. Még nem tudja, hogy mindenkinek magyar volt az apja meg az anyja, Shakespeare-nek is, meg Winston Churchillnek is, meg Hasfelmetsző Jakabnak is, meg kétezer hollywoody kurvának is, meg mindenkinek. – Aztán hirtelen halkra és komolyra váltva megkérdezte: – Sikerült valamit kideríteni?

– Nem – mondta Tom Allen kurtán, talán kicsit udvariatlanul, mert nem örült annak, hogy idelátogatásának célja, ürügye és tanácsstalansága meghatározta az itteni létét.

A pincérnő egyre-másra hozta az italokat. A végén, a fizetésnél Tom Allen, talán az ital keltette agresszivitásától ösztönözve majdnem fizikai nyersességgel magához söpörte a számlát. – Nekem több fölösleges pénzem van, mint nektek – mondta. Másnap, kábán, ezt a mondatot szégyellte a legjobban. Nem a részegséget, a tántorgást lefelé a lépcsőn a taxihoz a másik Tamás karjának védő őrizetében: az csak esendőség volt, ez otromba vétség. Még emlékezett rá, hogy a másik Tamás azt mondta neki, mielőtt végképp berúgtak volna, hogy jövő szombaton lesz nála egy buli, szeretettel várják és szóljon Borbálának is. De másra alig-alig emlékezett. Arra, hogyan sikerült eszébe idéznie a kapunyitó kódot – valami belső szabályozó még akkor is működik az emberben, mikor semmi nem működik, gondolta másnap; hogyan jött fel, időnként kinyújtott karjával a lépcsőház falának támaszkodva, hogyan talált be a két kulccsal a két kulcslyukba, hogyan vetette le legalább a felső ruháját, a cipőjét, sőt a nyakkendőt is – a zokni, gatyá, ing rajta maradt, úgy zuhant az ágyra –, már egyáltalán nem emlékezett. De lassan azért eszébe jutott, hogy a másik Tamás, amint beszélgetés közben megtudta, szoftver szakember volt, szoftveres volt a simára fésült hajú szőke, szemüveges és az erősen kopaszodó, nagy ádámcsutkájú, nagy orrú, ellenszenvesen hallgatag másik pofa is. És ha lassan is, eszébe jutott, hogy a szoftveres Tamás meghívta egy bulira, jövő szombatra, a névjegyét a címmel, úgy emlékezett, belerakta a tárcájába.

Déltájban, mikorra a heves és elég hideg tusfürdő után felöltözött és átment Borbála ajtaja felé, megállította egy hang:

– Ne csengessen, Allen úr, Borika elutazott. Küldött magának egy levelet.

Schmidt néni kint ült a függőfolyosón egy hokedlin, vastag combja kivillant a kihízott, rövid virágmintás pongyola alól, egy csúf, maliciózus Párka, gondolta Tom Allen, mikor odament Schmidt nénihez, hogy átvegye a levelet. Összehajtott kéziratpapír volt, boríték nélkül, Schmidt néni biztosan elolvasta egyszer-kétszer: „Elmentem Görögországba a

férjemhez és a fiamhoz. Nem tudom, meddig maradok. Csók, Bori.”

Összehajtogatta, egy pillanatra belenézett Schmidt néni felé fordított, csaknem boldog tekintetébe, és azt kérdezte:

– És a macskával mi lesz?

Utóbb maga is eltűnődött, miért ez jutott eszébe. A macskát igazából nem szerette, bár az a gondolat, hogy éhen pusztul, akkor is riasztó volt. Talán elvitte Bori valahová, rábízta valakire. Bár a macskák, gondolta, már amenynyire én a macskákat ismerem, inkább a helyükhöz ragaszkodnak, mint a gazdájukhoz. De miért a macska jutott először eszembe? Úgy látszik, a létezés látható, mindennapi rendje fontosabb nekem, mint a dolgok belső jelentése; ami belül történik, a valóság felszíne alatt, az legfeljebb csak szubjektív valóság, amibe egy ember akár bele is halhat, de a világ rendje nem változik, a macskáknak enniük kell akkor is.

Az öregasszony még mindig kíváncsian s talán maliciózan nézett fel rá.

– A macskáról gondoskodott Borika. Borika nagyon szereti a macskáját. Hagyott nálam pénzt, és itt hagyta a lakáskulcsot. A növényeket is meg kell majd öntöznöm, mert Borika azt mondta, lehet, hogy sokáig ott marad, talán két-három hónapig is.

Még a függőfolyosón elfele menet is érezni vélte az öregasszony boldogan gonosz tekintetét, de biztos volt benne, ez nem neki szól személyesen, hanem a szituációnak: egy boldog összhangba nehezebben léphetett volna be a külvilág, ezúttal Schmidt néni képében, egy valóságos vagy elképzelt drámai helyzetbe kárörvendve, sokkal könnyebben. Fájt, hogy Bori így, csaknem előzetes jelzés nélkül elhagyta, lehangozta, bánatosan ezen tűnődött egész nap a könyvtárban. Nem voltam szerelmes Boriba, gondolta hazamenet, a még mindig erős szélben és a fák leveleit pergető esőben, de most, hogy elment, talán egy kicsit beleszerettem. Vagy Bori csupán ürügy volt arra, hogy maradjak, hogy ne döntsék, hogy ne nézzek igazán szembe a helyzetemmel. Hiszen csak lődörgök itt, filozkodom feleslegesen és felületesen, annak, amiért jöttem, nem jártam a végére, csak egy futó pillantást vethettem a titokra, a származásomra: mintha egy videoszalagot *Play* közben hirtelen *Rewind*-ra kapcsolnának, a gyilkos kihúzza a törst az áldozat mellkasából, groteszkül hátrafele kapkodva a lábait visszamegy az ajtóhoz, tokjába dugja a törst, az áldozat ingéről eltűnik a vérfolt, feláll; a retriever elengedi az elejtett nyulat, szagatatottan hátrafelé visszalábol a gazdájához, a nyúl felkel

és hátrafelé esetlenül visszaszökdécsel a gazosba, ahonnan előjött.

Ennyi volt az én nagy nyomozásom, gondolta. Feladtam, mint annyi mindent az életemben. Talán haza kellene mennem Angliába, ott nem lennék megvert hadsereg, hiszen alig egy-két embernek mondtam el, miért jövök ide, ők udvariasan alighanem csak annyit kérdeznének: – *Any luck?* –, és én azt mondanám: – *Not too much.*

De bármennyire nem hitt is Borbála véletlen-elméletében, megint eszébe jutott, amikor fenn a lakásán felbontotta az Angliából érkezett levelet, némi szorongással, mert nem várt semmiféle híradást a Blake, Shelley, Scott and Allen ügyvédi irodától. A cég neve finom dőlt betűkkel ott állt a boríték bal felső sarkában.

Dear Mr Allen,

It is my sad duty to inform you that your family's gardener and your lifelong friend Mr Gabriel Marton died from a heart attack on the night of August 25. His funeral was held on September 6, and I had flowers sent in your name.

I hope you are well and getting on with your research.

With all best wishes,

Michael Blake³

Bori véletlenjei megint, gondolta leverten. Otthon is egyre kevesebb ember van, akihez hazamennék. Gabi bácsi. Meghalt. Próbálta felidézni az alakját, amilyennek legutoljára látta, de minduntalan, bárha homályosan, egy-egy villanásra, a sokkal fiatalabb Gabi bácsi bukkant fel az emlékezetében, kaszált, gereblyázta a fűvet, olvasott neki, madarat figyeltek. De ezek a képek is olyanok voltak, mint a video *Rewind* képe: szaggatottan, hátrafele tűntek bele a múltba.

Habozott, hogy elmenjen-e a másik Tamás – névjegye szerint Sóvágó Tamás –

³ Kedves Mr. Allen, szomorú kötelességem, hogy tudassam Önnel: családja kertésze, önnek régi barátja, Mr. Gabriel Marton augusztus 25-én éjjel szívrohamban elhunyt. Szeptember 6-án temették el. Küldtem egy csokor virágot az ön nevében. Remélem, jól van és jól halad a kutatással. Minden jót kíván, Michael Blake.

bulijára, csak feküdt az ágyán, határozatlanul, még hét órákor is, a meghívás hét órára szólt, emlékezete szerint, azután hirtelen elhatározással letusolt, felöltözött, taxit hívott, és elment Sóvágó Tamás budai címére. Hatalmas ház volt, valójában két hatalmas ház, egy kis térséggel elválasztva, majd háromnegyed évszázaddal ezelőtt építhették, az építkezés vagy a befektetés egy megalomániás pillanatában. A kapucsengőre fémes női hang válaszolt, meg sem kérdezte, ki ő, csak azt mondta, gyere be, a lift az udvar közepén van. Az óriási, csaknem futballpályányi udvarra körös-körül függőfolyosók néztek le, de nem olyan nyájasak és indiszkrétén kíváncsiak, mint az ő Röck Szilárd utcai bérletében, hanem távoliak, égbe vagy egy vár önvédelmi rendszerébe néptelenedett körfolyosók, s a lift, amelyet az egyik fal mentén, bizonynál jóval később építettek be egy stílustalan, de átszellemült üvegaknába, mintha nem is a harmadik vagy negyedik emeletre vinné utasait, hanem valamiféle mennyekbe. Még látta is a fényes dobozt a harmadik és negyedik emelet között lassan felkúszni, a negyedik emeleten valakik kiszálltak, a rossz udvari világításban nem látta igazán, hányan, a doboz elsötétedett. Megnyomta a gombot, lent kinyílt az ajtó, beszállt a mennyei járat dobozába, fény fogta körül és vitte fel a negyedik emeletig. Mikor kilépett, kétszer is ellenőrizte, hogy jól bezárta-e a külső ajtót. A saroklakás ajtajában a másik Tamás széles mosollyal és széttárt karokkal már várta.

Benn a lakásban már bugyborékol az együttlét. Tom Allen gyorsan végigfutott a jelenlévők arcán, örömmel fedezte fel egy kényelmes karosszékből Kristóf doktort, a lábánál két demizsonnal. Kivette a nejlonzacskóból a hasas Grand Marnier üveget – az utolsó pillanatban jutott eszébe, hogy illene hoznia valamit –: Hogy is mondjátok erre? Helyettem kis virág.

– Szép kis virág – mondta Sóvágó Tamás, és feltette az üveget egy alacsony könyvszekrény felső polcára, amelyen már különböző üvegek, egy címkétlen, fél literes fehér üveg, talán házilag főzött pálinka, egy Martini, egy Johnny Walker és különböző borosüvegek álltak.

– Mit innál? – kérdezte. Érződött, hogy ő maga már ivott néhány pohárral. Töltött Tom Allennek is, magának is egy fél pohár whiskyt. – Csin-csin – mondta, és nekilökte a pohara peremét Tom Allen poharának.

Halk zene szólt egy hangszóróból, a sötét szomszéd szoba ajtaja nyitva állt, Tom Allen

benézett, a beeső fény kisebb-nagyobb asztalokon álló számítógépeket, mindenféle technikai tárgyakkal telerakott polcokat: egy félelmetes újkori vadállat barlangját világította meg. Túloldalt, a szemközti ajtón át egy fekvőhelyes, kopott ülőbútoros szabvány nappalira látott, már ültek benne néhányan a félhomályban.

– Hát te whiskyt iszol, mikor én ezt a jó tavalyi boromat hoztam el erre a dionüszoszi ünnepre? – förmedt rá Kristóf doktor. – Mert ha nem tudnád, két dionüszoszi ünnep van, egy nyár végi, mikor a tavalyi bortól rúgunk be itt és most, és egy szüreti, azon is a tavalyi bortól rúgunk be, mert a musttól nem lehet berúgni. Gyere el két hét múlva szüretelni, legalább valami hasznodat veszem.

– Ott leszek – mondta Tom Allen inkább udvariasságból, mint meggyőződésből, és elindult a másik szoba felé.

– Reggel nyolcra – ordította utána Kristóf doktor. – Ha nem esik. Koszos ruhában. Kotont nem kell hoznod, a végére a karodat sem tudod majd megemelni, nemhogy a farkadat.

A kiszámított, begyakorlott otrombaság derűje, gondolta, miközben átlépett a szomszéd szobába, maga is derűsebben. A másik szobában már vagy ötven ültek az asztal körül, csak Nórit ismerte fel, most meglepő módon, legalábbis amennyire ültében meg tudta ítélni, nem harsányan színes, bő öltözetet visel, hanem halvány, egyszínű blúzt, de kezén az el-képesztően hosszú körmök még ebben a félhomályban is kihívóan villantak fel, mikor a poharáért nyúlt. Gergő, a derűs, ott ült mellette, alattvaló, testőr, lelki felvigyázó, *unterman*.

Tom Allen kicsit elhúzódva az asztaltól egy számkivetett és rozoga karosszékbe telepedett és újra körülnézett. Egyik-másik arc mintha ismerős lett volna a vízpartról vagy a hegyi fátyoltáncról, de sem nevet, sem határozott jelenetet, személyes szót, lépést, egy futó barátságos vagy idegenkedő pillantást nem idéztek fel benne. Ivott egy kortyot, de nem kívánta igazán az italt.

A tulsó szobából áthallatszott a zene, olykor Kristóf doktor harsogása, Sóvágó Tamás lelkes, meg-megcsukló vendégszeretete: – Kinek tölthetek még?

Néhány perc múlva a szoba ajtajában megjelent Olimpia, mellette egy középmagas, vékony, rövid szakállas, szemüveges férfi, mögöttük, változatlan derűvel Sóvágó Tamás. Egyenesen odajöttek hozzá. Felállt, Olimpia kétoldalt megcsókolta, a

szemüveges férfinak nem volt ideje bemutatkozni, mert Sóvágó Tamás elébe vágott. – Ez itt Olimpia férje. Bálint. Bárd, mint hóhérbárd, bárd, mint hentesbárd. – Bárd, mint velszi bárd – szólt közbe Olimpia férje. Közelről látszott, hogy a szakálla már imitt-amott őszül.

– Mit hozhatok nektek inni? – kérdezte Sóvágó Tamás.

– Egy Cuba librét – mondta Bárd Bálint.

– Cuba librét? Egy lófaszt. Mit gondolsz, tartok én itthon néhány üveg Fidel Castrót, fehér rumban oldva?

– Akkor egy fél pohár Martinit. Azt láttam a polcon.

Olimpia egy pohár bort kért Kristóf doktor demizsonjából. – Nem kívánom a bort, de hát nem bánthatom meg a dokit – mondta, mikor Sóvágó elment teljesíteni a rendelést.

– Hogy vagy, Tom? Borinak nem szóltál?

– Bori elment hosszabb időre Görögországba. Egyébként, köszönöm, megvagyok.

Bárd Bálint fürkészve nézegette Tom Allent.

– Szóval te voltál a feleségem holdbéli szerelme? – mondta könnyedén, talán fölényesen, ironikusan vagy megkönnyebbülve, hogy nem egy szép, vonzó férfi az a holdbéli szerelem, talán csak jelzésként, hogy tud róla, mert ismeri Olimpia egész életét vagy majdnem az egész életét.

– És jutottál valamennyire a nyomozásban? – kérdezte Olimpia. – Mit csinálsz egyáltalán?

Tom Allen vállat vont. – Vagyok – mondta.

Bárd Bálint közbevágott: – *„How dull it is to pause, to make an end, To rust unburnish'd, not to shine in use! As tho' to breathe were life.”*⁴ Tennyson Ulyssese. Biztos ismered.

– Nem – mondta röstelkedve Tom Allen. – Tennysonat alig ismerem. Olyan szép nagy luftballonköltőnek találtam.

– Az irodalmak útja luftballonokkal van kikövezve.

– Miért nem jössz el arról a ronda környékről, ha már ott elakadtál a nyomozásban? Vagy miért nem mész haza? – kérdezte Olimpia.

⁴ „Untat várni, elmúlni, csiszolatlan / rozsdállva és nem munkában ragyogni! / Csak lenni még nem élet.” (Szabó Lőrinc fordítása)

Haza?

Tom Allen vállat vont, nem akart beszélni az otthoni légüres térről, Gabi bácsi haláláról, sem az itteni légüres térről, a könyvtárakról, dr. Johnsonról, aki minden bölcsességével egyetemben csak kényszermenedék volt, lehullott kókuszdió egy lakatlan szigeten.

– A véletlen – mondta. – Hátha még segít a véletlen.

– Téged is megfertőzött ezzel a véletlen-elmélettel Bori? A véletlen? Bori mitologikus mániája.

– Azt mondta Olimpia, hogy te nem szeretsz társaságba járni – fordult Tom Allen Bárd Bálinthoz, talán valamivel ellenségesebben, mint gondolta.

Bárd Bálint ránézett, fölényesen.

– Meg akartalak nézni magamnak. A holdbéli csónakost, aki nem tudja, hogy a csónakot visszakanyarodva, folyással szemben kell kikötni. Meg aztán néha jó olyan társaságban lenni, amelyikről nem tudja az ember, hogy ők a hülyébbek nálam, vagy én vagyok hülyébb náluk. Unom a nagyon okos társaságokat.

A másik szobában elhalkult a ricsaj, valaki egy gitár húrjait hangolta, azután játszani kezdett és halkán énekelt hozzá, a dalokat Tom Allen nem ismerte, gondolta, régi magyar, bár nem népi dallamok, a hangskálából ítélve. Felállt, az ajtóhoz ment, benézett a másik szobába, Sóvágó Tamás ült egy széken, ölében a gitárral, nézte a gitárt, az ujjait a gitáron, mindenki csaknem áhítatosan hallgatott, Sóvágó Tamás halkán énekelt.

Néhány perc múlva letette a gitárt, szünetet tartott és egyszerre kitört a részeg zűrzavar.

– Játssz még.

– Azt játszd, hogy cimbalom a rózsám picsája.

– Játszd el a *Yesterday*-t!

Visszament a helyére, Olimpia már elkeveredett a vendégek között, Bárd Bálint még mindig a megfigyelő, a bíró vagy pap tartásával állt Tom Allen üresen hagyott széke mellett.

Alighogy leült, odajött hozzájuk egy közepesen részeg, jól öltözött, amerikaiasan meglazított nyakkendőjű fiatalember.

– Nincs itt igazán jó nő – mondta. – Én nem tudom, mi van velem, ha új nőm van,

kétszer-háromszor feláll egymásután, mint a keljfeljancsi, aztán pár nap múlva már egyszer is alig. Megint új nő, megint feláll.

– Don Juan-impotencia – mondta Bárd Bálint. – Szerezz a kínai árusoktól reszelt orrszarvúagyart, keverd el seprőpálinkával, tíz az egyhez arányban és igyál meg belőle minden este három decit.

– Attól rendbe jövök? – kérdezte a fiatalember bambán álmélkodva.

– Attól rendbe jössz, Zsiga. Merthogy pár hónap alatt teljesen impotens leszel.

A körülállók nevettek, a Zsiga nevű fiatalember tanácstalanul bámult egy darabig, aztán elment. Bárd Bálint rezzenéstelen arccal Tom Allen felé fordult:

– Félek tőle, hogy arra, amit te összeszedtél, mikor kiszálltál a hajóról a Rákóczi tér szírtfokán, nincs gyógyszer. Ettél a lótuszból, a felejtés gyümölcséből, egyesek szerint édes mag, mások szerint gránátalma vagy *cordia myxa*, szerintem női pina, és már nemcsak a bankkártyaszámodat, hanem az otthoni címedet is elfelejtetted.

Tom Allenben fellobbant a düh, a vágy, hogy ököllel belevágjon Bárd Bálint arcába, az őszülő fekete szakáll felett, az orrába, a fogsorába, pedig azt hitte, ezt a vad indulatot fiatal korában már sikerült teljesen elnyomni. De nem mozdult, lehet, gondolta később, már hazafele menet, hogy nem is az önfegyelem győzött bennem, hanem a gyávaság, a félelem, nem a verekedéstől – mert úgy érezte, fizikailag elbírt volna Bárd Bálinttal –, hanem a feltűnéstől, a botránytól.

Bárd Bálint nézte.

– Egy kis orrvérzésért nem érdemes verekedni – mondta könnyed kézmozdulattal. – Az csak a ruhatisztítók hősi diadala a végén. Haleffel, bunkóval, az már igen. – Körülnézett. – Esetleg széklábbal, azzal a nagy bronzszoborral, ha már dárda és pajzs nincs –, és egy fél térden guggoló, szögletesen groteszk modern nőalakra mutatott a polcon.

Tom Allen szó nélkül felállt, kezében a poharával, amelyben még mindig aranylott valamicske ital, átment a másik szobába és leült a halkan gitározó Sóvágó Tamás mellé. Az fél kézzel és kérdő fejbillentéssel a poharára mutatott, Tom Allen jelzésképpen letakarta a pohár tetejét, Sóvágó Tamás tovább gitározott és nagyon halkan énekelt, csak azok hallották, akik körülötte álltak. A dalt, Simon és Garfunkel dalát, *Bridge over troubled water*, még Tom Allen is felismerte. Ült egy ideig, azután nagyon óvatosan

felállt, nem akarta, hogy bárki is felfigyeljen rá, Sóvágó Tamás ugyan felnézett, rámosolygott, de igazából nem vette észre. Letette poharát a könyvespolc tetejére, az üvegek mellé, a tömény szeszes üvegek, még a címkétlen házipálinka is, nyitva és megapadva mintegy részt vettek a mulatságban, de a borosüvegek érintetlenek voltak, nem vehették fel a versenyt Kristóf doktor demizsonjaival, Kristóf doktor harsány buzdításával – Hajtsd ki, galambom, aztán vetkőzz neki és szavald el *A részeg hajfodrász-t*, tudod, egy francia frizőr írta, valami Rémbóly vagy hogy is hívták.

Észrevétlenül kijutott az előszobaajtóig, ott utolérte Olimpia. – Már mégy? Unod? – kérdezte. – Ha leérsz, nyomd meg a csengőt, majd én kiengedlek. És felhívlak a jövő héten, keresünk neked valami jobb lakást.

A Röck Szilárd utcában már nagy csend és némaság fogadta, valami világvégi élettelenység, sehol egy világos ablak. Mikor a néma függőfolyosón a lakásához ért és be akarta illeszteni a zárba a kulcsát, meglepődve tapasztalta, hogy a biztonsági zár cilinderét valaki erőszakkal kitépte, a felső zár ránézvést ép volt, de amikor bedugta a kéttollas kulcsot, nem kellett elfordítania, a zár nyitva állt. Nem nagy ügy egy profinak, gondolta, mikor belépett és felgyújtotta a villanyt. Az előszobában semmi változást nem látott, de hát az előszobában nem tartott mást, csak az Angliából hozott, korántsem új mackintosht és a fűzőld anorákot.

Belépett a szobába, itt is felgyújtotta a villanyt, és megállt az ajtóban. Maga sem tudta, hogy azért-e, mert fél, hogy hirtelen rárontanak, vagy egyszerűen csak szét akar nézni, mint minden hazaérkező.

Nem rontott rá senki. A laptopja – amit úgysem használt – eltűnt, a szekreter ajtaja lebillentve, a papírai, jegyzetfüzetei szétszórva a szőnyegen, még jó, gondolta, hogy az irataimat, útleveletem, bankkártyámat mindig zsebre vágom, vagy tízezer forint és száz font volt a szekreter aljában, az is eltűnt. Eltűnt a video, amelyet nemrég vett, de a régmódi nagy televíziót, amelyet a lakással együtt bérelt, otthagyták a bölcs ítéletű betörők.

A másik szobában kiszórták ruháit a szekrényből, de első ránézésre semmit nem vittek el, csak a digitális órás kis ébresztőrádiót, amelyet a maga szögletes és praktikus otrombaságában amúgy is utált, és nem is nagyon használt, hiszen ha korán kellett kelnie, a feszültség miatt amúgy is felébredt, mielőtt ébrenlétbe muzsikálta vagy

beszélte volna az ellenszenves doboz.

Kiment a nappaliba, most vette észre, hogy hiányzik a két üveg Johnny Walker whisky a szekreterből, meg a Gordon's Gin. A kis üveg angostura bitters, amellyel *pink gin*-t kínálhatott annak, aki meg akarta próbálni, lenn feküdt a földön, nyitva, tartalma kifolyt a padlóra.

Összeszedte a holmiját, berakta ruháit a szekrénybe, lassan, kényelmesen. Halkan mozgott és a város is halk, zajtalan volt, a mellékutca fényei alig sárgáltak be az ablakon, a benti lámpavilág elnyomta őket. Befejezte a munkát, leült az egyik karosszékbe. Most jól jönne egy pohár whisky, gondolta. Úgy döntött, hogy nem szól a rendőrségnek és a zárat sem csináltatja meg. Az a kéttollú felső kulcs elég védelem lesz azok ellen, akik nem akarnak betörni. Nem beszélt a betörésről Olimpiának sem, amikor az pár nap múlva felhívta, hogy talált neki Budán, kellemesebb környezetben egy lakást.

Már napok óta nyájas, napos őszi időre ébredt a város, kora reggel talán némi ködre és csak a szinte köznapi érzékeléssel is észlelhető mind korábbi sötétedéssel és váratlan hűvösséggel veszítette el derűjét úgy hét óra tájban. Ez az esti hűvösség olykor azt az érzetet keltette benne, mintha a nappali meleggel csapdába csalták volna gyanútlanul.

Olimpia jött érte a budai lakáshoz.

– Találtam valami gyönyörűt – mondta Tom Allen, mikor már kiértek a városközpontból.

– Nőt? Képet? Verset? – Olimpia hangjában érzett valami iróniát.

– Egy naplórészletet. Fel is írtam, hogy pontosan idézhessem neked. – Benyúlt a zsebébe, kivette a noteszát, lapozgatta, kicsit ügyetlenül, a néha felgyorsuló, néha – a lámpák vagy a forgalom miatt – lelassuló kocsik hol védekezően a műszerfalra lökte önkéntelen a kezét, hol a háttámlának nyomta a testét. Már kinn jártak a városból, az országúton, mire sikerült nyugodtan felolvasni a jegyzetet. – Szóval, Samuel Pepys naplója, 1660-ból: *„I went out to Charing Cross, to see Major-general Harrison hanged, drawn and quartered; which was done there, he looking as cheerful as any man could do in that condition.”*⁵ Eljönnél megnézni, ha engem akasztanának fel, beleznének ki, vágnának négybe?

– Te hülye – mondta Olimpia –, hiszen már annyiszor néztem, hogy te magad akasztod fel, belezed ki, darabolod fel magad.

⁵ Kimentem a Charing Crossra, hogy megnézzem, hogyan akasztják fel, belezik ki, négyelik fel Harrison dandártábornokot, ami ott esett meg, és ő olyan vidámnak látszott, mint bárki ebben a helyzetben látszhatott.

A főútról felkanyarodtak a hegyre kígyózó makadámútra. A magas löszfal partján hosszú szálú, rendetlen fű imbolygott, a kerítések köve, vasa, dróthálója felett már kezdett sárgulni a gyümölcsfák koronája. Csak néhány kocsi állt az alkalmi, kövezetlen parkolóban. Kiszálltak, Tom Allen kiemelte a táskát, amelybe Olimpia a maga ruhája mellé beleparancsolta Tom Allen legviseltesebb farmerjét és pólóját. Már várta, hogy Olimpia azt mondja: – Innen gyalog megyünk –, hiszen minden mintha csak szó szerinti ismétlődése lett volna az előző kirándulásuknak, kétoldalt itt-ott egy távoli faház, bozótosok, bokrok, akácfa remizek és aztán a zöld műanyag bevonatú kerítés Kristóf doktor birodalmának határán.

Ők érkeztek utolsónak. A présház oldalánál, a pincebejáratnál már álltak vagy hatannyolcan. Mindenki farmert viselt és pólóinget, kivéve két izmos, apró bajuszos férfit, akiken piszkos vászonnadrág és atlétatrikó volt.

– Mindenki ismer mindenkit – harsogta Kristóf doktor –, vagy ha nem, hát örüljetek neki. Ez itt Laci és Feri, a két bérabszolga Szentendre hullám mosta távoli szigetéről. Aki szégyenszemre át akar öltözni ilyen nagy ünnepen valami koszos ruhába, az menjen be a veranda felől a házba. Laci, Feri, ti átveszitek a pincét. Na, nyomás átöltözni.

Betódultak a veranda felől a házba, és ott egy csoportban, szégyenkezés nélkül átöltöztek farmerből valamivel kopottabb farmerbe.

Kinn egy kis asztalon már kések sorakoztak és két hosszú nyelű, ívelt hegyű sebészolló, Kristóf doktor szakmai selejtjei. Az asztal mellett sárga műanyag vödörök, és négy, réGINEK látszó, idő és szőlő sötétítette faputtony.

– Lányok, késre, ollóra, vödörre, és nyomás ki a szőlőbe. Fiúk, puttonyra. Aki szőlőt akar enni, ne borszőlőt egyen, bár idén az is jó, hanem csemegeszőlőt onnan oldalról. De mossátok meg előbb –, és a nagy széles üvegtálra mutatott az asztal közepén. – És énekeljetek. Ez ünnep. Tudtok szüreti népdalokat?

A hat lány és a két fiú szótlánul, talán kicsit röstellkedve nézte. – Nem tudunk – mondta végül Olimpia.

– Akkor énekeljétek azt, hogy Ez a szaracének dicső serege, pampam. Ezt sem tudjátok? Na nyomás.

Tom Allen is elindult volna, de Kristóf doktor megállította:

– Te sarkvidéki angol, te előbb gyere velem.

Elmentek a szőlő oldalsó nyúlványához, ahol néhány drótokra felfuttatott sorban a csemegeeszőlő nőtt. Nagy szemű, zöldarany fürtök lógtak a töveken, súlyosan, hívogatóan.

– Nekem ez ünnep – ismételte meg magát Kristóf doktor. – Nemcsak azért ünnep, mert minden betakarítás ünnep, de a későbbi együttlétek és rendes nagy részegségek ünnepe is. Fiatalon egy évet töltöttem Nápolyban, és nekem a Földközi-tenger nem a narancsfák, hanem a szőlő. A narancsfák itt, ha megmaradnának is, cirkuszi növények lennének. Ilyen szép időben, szüretkor, úgy érzem, ide költözött a Mediterrán tenger, a prэшáz köré. – Kivette zsebéből a svájci kereszttel ékesített, sokpengéjű bicskáját, levágott egy fürtöt, és odanyújtotta Tom Allennek. – Kóstold meg.

– Menjek el megmosni? – kérdezte Tom Allen tanácstalanul.

Kristóf doktor legyintett:

– Hagyd a francba. A permetlé valószínűleg úgyis felbomlott. És ha nem, legfeljebb behalsz.

Tom Allen levett egy szép nagy szemet a fűtről, rágni kezdte. Kristóf doktor ráförmedt.

– Te hülye angol. A szőlőt nem rágjuk, hanem szétnyomjuk a nyelvünkkel. – Levett egy szemet a fűtről, és látványosan, nagyra tátott szájjal szétnyomta. – És a magot nem gyűjtjük össze a szánkban, nem köpjük ki, hanem lenyeljük. Na, gyakorold.

Elfordult és visszament a házhoz, majdnem katonás léptekkel. Tom Allen a szájába vette a következő szőlőszemet, megpróbálta a nyelvével szétnyomni, de utána is érezte a szájában a magokat és a szőlő héját. Megint megpróbálta, s mire eljutott a nagy szemű fürt feléig, hirtelen befogta az ínye, nyelve, szájpadrólása a teljes szemet, aggály és torokszorulás nélkül és ettől a szerény sikertől, a napsütéstől, a szőlőfürtöktől, távolabbról a szőlősorok között dolgozó lányoktól, akik levágták és vödörbe rakták a fürtöket, elfogta valami vidám gyönyörűség, bár senki sem énekelt népdalokat, sem azt, hogy ez a szaracének dicső serege. Visszament az asztalhoz, vállára akasztotta az egyik puttonyt és elindult fel a szőlőbe. A lányok, izzadtan, mosolyogva, beleöntötték puttonyába a vödrökben összegyűlt szőlőt, ő kicsit megroggyantotta a térdét, hogy ne kelljen akkorát emelniük. Ha rövid ideig, ha csak testi hasznossága miatt is, tartozott valahová. A puttonyt levitte a pincébe, Laci vagy Feri leakasztotta róla, egy párfokos

falépcsőn felvitte a nagy masina tetejére és beleöntötte a szögletes fémtölcsérbe, azután lejött, bekapcsolt valamit, fenn a tölcsérben búgni kezdett egy motor.

– Ez a daráló – mondta Kristóf doktor, aki mögötte jött le a pincébe. – Onnan lemegy ide a présbe. Ha már van benne elég, beindítjuk és itt a szélén belefolyik ebbe a nagy fakádba a lé. Onnan meg hordóba merjük. Persze ilyet se láttál még, te sarkvidéki eszkimó. Gyere, kóstold meg a mustot.

Nagy üvegkancsó állt a sarokban egy kis asztalon, mellette néhány pohár. Kristóf doktor töltött és figyelte, amíg kiissza. – Ugye finom? Húsz cukorfokos, az előbb mértem meg. Idén nagyon jó volt a szőlő, se rothadás, se penész, nem úgy, mint benned meg bennem. Igaz, mibennünk már csak a szeszfokot érdemes mérni.

Tom Allen körülnézett a nyers téglafalú pincében. A bejárat körül polcok, a polcokon üvegek, demizsonok, alattuk kampón hosszú szárú, fenn kiöblösödő üvegeszközök lógtak. – Azt hogy hívják magyarul? – kérdezte.

– Lopónak. Vagy régen, mikor egy tökféléből készült, lopótöknek mondták. Angolul hogy hívják?

– Nem tudom – mondta Tom Allen röstelkedve. – Ha tök, biztos valami *gourd*.

– Akkor gurd meg az angoltudásodat – harsant rá Kristóf doktor. Tom Allen úgy sejtette, nem csak mustot ivott, és a doktor mindjárt vissza is igazolta. – Abból a darálatból, ami a présben marad, majd nagyon jó törkölypálinkát főzök. Iszol egy kupicával? Mindjárt tesztek kinn az asztalra füstölt kolbászt, kenyeret, nyers sonkát, kovászos uborkát, hogy éhen ne haljatok.

Tom Allen nem kért törkölypálinkát, ment vissza a szőlősorok közé, a napsütésbe, a lányokhoz, a szőlővel megtelt műanyag vödrökhöz, a térdrogyasztáshoz, hátán a hirtelen súlyossá váló puttony egyszerre mintha fontos szereplővé, szinte nélkülözhetetlenné tette volna.

Rövid ebédszünettel ötig dolgoztak és érezte, hogy egyre fáradtabb. Elszokott a testi munkától. A derekába és a hasába, a jobb csípőcsontja alatt beleszivárgott valami fájdalom, de nem nagyon figyelt rá. Ötkor Kristóf doktor kiállt az asztal mellé, amelyről már, a mustos kancsó és a poharak kivételével mindent leszedett, és harsogva kihirdette:

– Fájront. Lemosdani, átöltözni, veranda elé sorakozni. Mindjárt kész a gulyás.

Mire körülvették a bográccsal foglalatосkodó doktort, már leszállóban volt a nap, hűvösebb is lett egy kicsit, az árnyékok megnyúltak, tűz lobogott a bogrács alatt, Kristóf doktor hol a tüzet igazgatta, hol leemelte a hosszú láncon függő bográcsot és kicsit megforgatta. – Nem szabad főzőkanállal, mericskével, hólapáttal és más kutyafaszával kevergetni, mert összetöröd. Csak forгатni. Ebben nincs ám zsír, ez igazi marhagulyás. A paprikát csak akkor teszed bele, mikor már elfőtte a habját, akkor nem csapódik ki.

Tom Allen egy kicsit félrehúzóдott, leült a veranda lépcsőjére, s onnan hallgatta Kristóf doktort. Pár perc múlva odajött hozzá Olimpia, Kinga, a gyógymasszőr lány, azután Gergő is Nórival.

– Elfáradtál? – kérdezte Olimpia. – Megesszük a gulyást, és indulunk haza. Ide hozzam neked?

– Köszönöm, nem kérek. Nem tudom, mitől, de fáj itt –, és végighúzta kezét jobb oldalt a derekán.

– Lumbágó – mondta Kinga. – Gyere el holnap hozzám az intézetbe, majd kimasszírozom belőled.

Tom Allennek eszébe jutott az a pillanat, amikor felvette a csigát a kőről és nem tudott többé felegyenesedni. – Kösz szépen, de ez nem lumbágó. Azt ismerem.

– Akkor is gyere el hozzám. Majd kimasszírozom a derekadból a fájást.

– A lelkéből is masszírozd ki – mondta Olimpia, és a gyógymasszőr lány derűsen felnevetett.

Kinga már várta az intézet nagy, modern, világos földszinti csarnokában, ahol oldalt és a csarnok végében fekete műbőrhuzatú karosszékek álltak, sorba vagy kisebb, kettes-hármas csoportokba tolva, inkább egy találkozó- vagy beszélgetőhely, semmint egy gyógyintézmény légkörét sugározva. Mint ahogy valami csaknem frivol életkedvet közvetített a csarnokvég színüveg hátsó fala, amelyen ki lehetett látni a kéklő vízű úszómedencére, az úszók tarka fürdősapkájára, fürdőköpenyekre, vizes, többnyire öreg, önmagukat túlélт testekre és néhány sudár, fiatal férfi vagy nőalakra.

Kinga, a gomb nélküli, rövid, bő fehér köpenyében és bő fehér hosszú nadrágjában most alig-alig emlékeztetett arra a vékony, kislányos nőre, akivel a vízparton és a fátyoltáncnál találkozott, csak az arca, a kék szem, kicsit turcsi orr és a finoman vastag

ajkak szüntelen mosolya idézte fel valamelyest, inkább hangulatában, mint vonásaiban.

– Gyere – mondta. Elindultak felfelé, keskeny lépcsőfokon, folyosókon, ahová már nem jutott el az úszómedence derűje, Kinga kinyitott egy ajtót, amelyen fekete alapon arany betűkkel ez állt: GYÓGYMASSZÁZS, és beterelte Tom Allent.

Benn, az ajtó mellett balra mosdó fehéredett ki a falból, mellette kicsi, közepén elnyűtt bőrrel fedett íróasztal, rajta telefon, iratok, napló, feljegyzési naptár. A szoba jobb oldalán rozzant szekrény, de ezt Tom Allen éppen csak érzékelte, mert figyelmét lekötötte a magas, beesett arcú fiú, aki éppen kezét mosott és dúdolt. Egy pillanatra abbahagyta a dúdolást, – Jó napot – mondta, azután tovább dúdolt.

Szemben a szoba végén, fehér függönnyel elválasztva, két keskeny ágy állt, a fejrészüket ferdén kicsit felfelé emelkedett, és Tom Allennek, noha szerencséjére nem járt sohasem műtőben, sem kórházi vizsgálóban, csak filmekben látott néha zöld köpenyekbe, fejfedőkbe ku-klux-klanosított orvosokat, amint a keskeny fekvőhely körül sűrögnek, műszereket néznek és a kezük véres, mégis a két ágy, a maga célszerű puritanizmusával homályosan ezeket a filmbeli emlékeket villantotta fel előtte. De csak egy pillanatra, mert Kinga beterelte az egyik ágy mellé, elhúzta a függönyt, és azt mondta:

– Vetközz gatyára. A ruhádat – és a szemközti fal fogására mutatott – akaszd fel oda. A táskádat tedd arra a polcra.

Míg Tom Allen vetkőzött, Kinga elhúzta mögöttük a függönyt. Kíntről halkan behallatszott a magas, sovány fiú dúdolása.

Két vastag, fekete műanyag téglát pillantott meg az ágy fejrésznél. Megfogta az egyiket, belesüllyedt a keze a puha műanyagba.

– Ez mi? – kérdezte.

– Ezzel támasztom alá a lábadat, ha a lábfejed masszírozom. Na, gyere, feküdj fel hason.

Tom Allen, kicsit szorongva, végigfeküdt az ágyon, Kinga a lábai alá tette a két puha fekete téglát. – Ez így kényelmesebb – mondta, és két kézzel nyomkodni, simogatni, hajlítgatni kezdte Tom Allen lábujjait és lábfejét.

Ez már igazi szorongás volt, nem orvosi műtétek filmjeleneteinek fantáziálása. Bár nagyon alaposan lecsutakolta magát, most mégis attól félt, hogy nem mosta ki eléggé a

lábujjközeiből a homokot, a hámló bőr száraz pelyheit, a lábujjak közé tapadt mindennapi létezést.

Odakinn a függöny mögött még mindig halkan dúdolt a fiatalember. Érezte, ahogy Kinga lassan simogatni, gyúrni, feszíteni kezdi a lábujjait, nyomkodni a talpát. Mintha nem őt magát, hanem egy idegent érintettek volna a hol simogató, hol támadóan kemény kezek.

A fiatalember kicsit hangosabban dúdolt.

– Nagyon kedves srác – mondta Kinga, és a simogató, gyúró ujjak feljebb kúsztak, Tom Allen bokájáig. – Ketten vannak, csökkent látásúak, de imádják a zenét, az egyik gitározik, a másik énekel, olyan kis ifjúsági klubokban. No, nem sokat keresnek vele, de élvezik, és ez a fontos.

– Démodokosz, a vak énekes.

– Kicsoda? – kérdezte Kinga, és ujjai lassan feljebb kúsztak Tom Allen vádlíján, nyomták, szorították, simogatták a lazán elkülönülő, csaknem független izmokat, amelyek mintha elváltak volna egy pillanatra Tom Allen testétől, és csaknem tőle függetlenül átadták volna magukat egy idegen kéz uralmának. S ahogy feljebb haladtak a kezek a térdéhez, majd a combjához, úgy érezte, mintha újraformálná a testét egy szobrász, itt összébb nyomva az agyagot, ami a húsa volt, ott kisimítva, rám fér egy kis átalakítás, gondolta magában fanyarul, azután a kezek még feljebb léptek, nyomták, szorították a combját, és az érzéketlen, majdnem-agyag szobortest megelevenedett: egy csinos nő ujjain keresztül valamilyen kimondatlan és kimondhatatlan vágy is belesugárzott, az életnek nem csak pusztá testi felpezsdítése. Átvillant rajta a remény, hogy ez az erotikus áramütés visszafelé, az ő húsán és Kinga ujjain át Kinga testébe is eljut. Ugyan már, gondolta, naponta ki tudja hányszor sugározna vissza bele ez az erotika, kövér vénemberekből, középkorú, unalmas férfiakkból, izmos és önhitt fiatalemberekből: a férfi agyagszobrokból, akiket életre kelt. De van-e köztük, aki csakugyan visszasugároz valamennyi erotikát?

Kinga változatlan buzgalommal araszolt felfelé, és Tom Allen most már teljesen átadta magát ennek a meghatározhatatlanul bizalmas és személyes viszornak. Kinga valószínűleg előre tudta vagy legalábbis megérezte a hangulatváltás pillanatát.

– Miért jöttél te haza Magyarországra? A szüleidet keresed?

– Talán csak a nyomukat. Apámat lelőtték a határon '56-ban. Csak az ő meg az én anyakönyvi kivonatom maradt meg. De hát az csak darab papír, és amikor teljesen egyedül maradtam...

Mesélt. Mumról és Dadról, Gabi bácsiról, Oxfordról, a gyerekről, akinek nem ő volt az apja.

Magát is meglepte, milyen őszintén és nyíltan beszél, milyen öröm kiszabadulni a nagy belső bizonytalanság és tartózkodás bűvárgömbjéből.

Kinga ujjai most már elérték a derekát.

– Lehet, hogy fájni fog – mondta, mikor először benyomta ujjait csípőjénél a húzába, s azután, óvatosan, centiméterről centiméterre kétoldalt kifelé és felfelé mozgatta a kezét.

– Apádat lelőtték. Nagypádat is lelőtték. És most úgy érzed, téged is le fognak lőni. Fordulj át a hátadra.

Megint a lábfejénél kezdte a masszírozást, Tom Allen nézte a fölébe hajló szőke fejet és érezte, hogy az ujjak lassan araszolnak felfelé a lábán.

– Na, most megjelölöm, hova löjjenek, talán ide – nevetett Kinga, és mutatóujjával apró keresztet rajzolt a jobb mellbimbója alá, – vagy ide –, és az ujj most a homloka közepére rajzolt apró keresztet. – Derűsen felnevetett. – Én vagyok a kivégzőosztag.

A hátára fordulva sokkal meztelenebbnek és kiszolgáltatottabbnak érezte magát, a teste külső és belső részeit egyaránt. Egy pogány oltárhoz kötöztek és közeledik a papnő, hogy kivágja a szívemet.

– A végén kivágod a szívemet? – kérdezte, miközben Kinga a térde fölé ért.

Kinga megállt, felegyenesedett:

– Mi az, hogy kivágom a szívedet? – kérdezte értetlenül.

– Hát a pogány papnő, aki vagy.

Kinga édesdeden felkacagott:

– Hát persze! Én minden férfinak kivágom a szívét és feláldozom a kutyafejű isteneknek. Szóval ott hagytad abba, hogy abban a kastélyszállóban volt valami csudálatos nagy hálószoba, mindenféle freskókkal.

Tom Allen megpróbálta finoman leírni a freskókat, de Kinga oly jókat nevetett egyik-másik leírásánál, hogy az eddigi tárgyyszerű, olykor monoton életbeszámolóból hirtelen maga is valami színházi szerepbe váltott át, a mulattatóéba, nevetetőébe, még olyan

isteneket is felrakott a mennyezetre, komikusan parázna pózban, akiket az ismeretlen festő nem örökített meg.

– És téged nem kísért be abba a szobába valami helybeli istennő? – kérdezte Kinga. Csak úgy sugárzott róla a kék és szőke derű. – Német vendég hölgy, pincérlány, svéd filmsztár?

– Nem, nem – mondta Tom Allen. – Sajnos.

De másnap, mikor Kinga már a derekát masszírozta, azt mondta: – De igen, volt valaki, aki bekísért abba a szobába. És nehezen hagytam ott, pedig el akartam jönni. – De csak ennyit mondott Líviáról, még a nevét sem említette, Borbáláról pedig egyáltalán nem beszélt, csak a Rákóczi térről.

– Ahol a kurvák vannak? – vágott közbe szinte liturgiaszerűen Kinga.

Mesélt hát a kurvákról, az araráról, anyja elveszett nyomáról.

Hirtelen magához tért a személyesség fecsegő mámorából.

– Ne haragudj, túl sokat lotyogtam magamról.

Kinga felnevetett.

– Ez gyóntatófülke, itt majdnem mindenki meggyónik, csak nem rács mögött, egy templomban, hanem hason fekve, míg a derekát masszírozom.

Megnyomogatta az alsónadrágon keresztül Tom Allen hasát a jobb oldalon. – Itt fáj? – kérdezte. – Akkor ez tényleg nem lumbágó. Fordulj a hasadra.

Most erőteljesen megnyomogatta a csípeje tájékát.

– Fáj?

– Igen, de kibírható.

– Azt hiszem, nem ártana, ha megnézne egy orvos. Öltözz fel, addig én telefonálok.

Pár perc múlva visszajött, felöltözött az elhúzott függöny mögött a másik fülkében. – Gyerünk, elviszlek – mondta, mikor kijött.

– Most már csak egy egyszemélyes, viszonylag kellemes kórházi szoba – mondta Tom Allen Olimpiának, aki ott ült az ágya mellé húzott széken, egyik kezében cigarettával, de még nem gyújtott rá, a másikban hamutartónak egy konzervdobozzal, amelyet valahol kinn az előtérben szerezhettek, néhány perccel ezelőtt. – De amikor ide hoztál, olyan volt, mint egy hajó, amellyel kimentettél az árnyak világából. Egy fél napig. Azután meg, mint a magánzárka, ahonnan kivégezni viszik az elítéltet. Tudod, én sose voltam beteg és nagyon gyáva vagyok.

– Tudom – mondta Olimpia, és rágyújtott. Tom Allen szerette volna, ha Olimpia azt mondja, miért volnál te gyáva, vagy hogy ilyenkor mindenki gyáva, vagy azt, hogy egyszer el kell kezdeni a gyávaságot is, a betegséget is.

– Mintha csak árnyak mozogtak volna abban a világban, teljesen néma árnyak, akik soha meg sem szólalnak. Tudom, hogy ez nem igaz, persze hogy beszéltek ott is, de mégis úgy érzem, mintha soha senki meg sem szólalt volna.

Kinga betessékelte a kocsijába, és elvitte a nagy kórháztelepülésre, kórházvárosba, Tom Allen így utólag nem tudta, minek nevezze, bár amikor kiszálltak a kocsiból és bementek a méltóságteljes kapuívek alatt, még semmiféle kényszert nem érzett, hogy meghatározza a túlélésnek egy gyarmatbirodalmát.

Nem a főbejáraton mentek be az urológia kopott épületébe, hanem mögéje kerülve, egy oldalajtón. Tágas előtérbe jutottak, Kinga bekopogott az ambulancia ajtaján, fiatal nő nézett ki, szemlátomást ingerülten, mert az ajtón viszonylag friss és csillogó felirat hirdette: NE KOPOGJON. A BETEGEKET SORSZÁMUK SZERINT SZÓLÍTJUK. Kinga mondott neki valamit, az ápolónő elmosolyodott, vetett egy pillantást Tom Allenre, mielőtt becsukta volna az ajtót. Kinga odalépett Tom Allenhez, futtában homlokon

csókolta, és azt mondta: – Mindjárt behívnak –, az ajtóból még egy szárnyrebbenéssel búcsút intett és eltűnt.

– Mintha akkor beszéltek volna hozzám utoljára valóságos emberi lények valóságos emberi nyelven. Persze, ez hülyeség. De talán a hülyeségében is igaz. Itt léptem be az árnyak világába. Nyilvánvalóan hazudok, túlzok, legendákat gyártok, de hidd el, csak így tudom elmondani, mit éreztem.

Leült a négyszögű előtérben az egyik kopott padra. Középkorú házaspár ült a pad másik végén, szemlátomást szorongva, a pad szinte a hátsó falnak támaszkodott, és Tom Allen talán azért választotta ki, hogy a háta védve legyen, pedig lett volna helye másutt is, az egyik pad üresen állt, a másikon, némi távolságot tartva, egy öregedő nő és két viszonylag fiatal férfi ült. A vizsgálóval szemben két kopott szürke ajtó felett a női és férfi vécé nemzetközi jelzése, egy nő és egy férfi árnyékrajz figurája.

A vizsgáló ajtaja kinyílt, kinézett egy fehér köpenyes, testes ápolónő és intett neki.

– Persze, tudom, hogy nem intett, hanem a nevemet mondta, de mintha már ott körülfogott volna az a némaság, amiről beszéltem. Mintha ott benn a tarkójáig göndörödő hajú, széles vállú, fiatal orvos csak intett volna, hogy vetközzem le és feküdjek a vizsgálóasztalra, szó nélkül végignyomkodta volna a hasam alját, a jobb csípőm tájékát, mintha csak intett volna, hogy menjek vele, kivezetett a várószobába, onnan egy lengőajtón át a szomszédos folyosóra, megállt az első ajtónál, kinyitotta, bentről zúgás hallatszott, hegesztő fénye villant, az orvos biztos azt mondta, hogy várni kell egy kicsit, valamit javítanak benn, és egy székre mutatott a folyosón, de én csak a karmozdulatára emlékszem, ahogy a székre mutat, azután otthagyt a folyosón. A következő ajtó előtt, két rozoga széken egy idős házaspár ült, ők sem beszéltek, a folyosó fala mellmagasságig zöldesszürke volt, az olajfesték itt-ott elszíneződött, néhol levedlett egy darabkát a fal, fölötte a világosszürke falfesték már fakulóban, mondhatnám azt is, őszülőben volt. Senki nem szólt egy szót sem.

Az ajtón kijött két kopottkék munkaruhába öltözött férfi, szerszámosládával, hegesztővel, azután rövidesen előkerült a göndör hajú orvos, intett, hogy vetközzön le, feküdjön féloldalt a vizsgáló asztalra, és elkezdte a jobb csípeje táját simogatni egy kis műszerrel.

– Te, olyan hülye érzés volt, mint mikor Mum, tudod, a nevelőanyám, *shepherd's pie*-t

csinált, tudod, darált húst befedett krumplipürével, csinos, formás kis dombot épített belőle, aztán a végén a krumplipürére egy kanál fokával szépen, gondosan, vékonyan pecsenyезsírt simított, mielőtt belökte volna a sütőbe.

A folyosó, a falfesték, a némaság ugyanilyen volt a komputertomográf-vizsgáló előterében: zöld festék, mellmagasságig, felette elszürkült fal, két néma ember a székeken, közben nyilván feljegyezték a nevét, megmondták, hogy várjon, de mégis mintha csak a némaság világába érkezett volna. Visszafele menet az urológiára elolvasta a jelentést, amit – a szorongós és pontatlan látomás-émlékezetében némán – a kezébe nyomtak: „A jobb vese középső és alsó harmadában lateralisan egy 75x60x55 mm nagyságú, szabálytalan kontúrú inhomogen, közepes szöveti denzitású képlet van, amely kontrasztanyag adása után szabályos halmozást mutat. Az üregrendszer medial felé dislocalja és somprimálja. Középső és alsó részéhez medialisan egy 4 cm átmérőjű hypondenz, kontrasztanyag adása után sem halmozódó képlet csatlakozik. Az inhomogen solidum dorso-lateralisan a gerota fasciat rövid szakaszon áttöri, de jelentős környezeti beszűrés nem figyelhető meg.”

Nem értette a szöveget. Megint várt, némán, többedmagával egy ajtó előtt, azután beintették. Az osztályvezető főorvos – bár rangját, nevét csak később tudta meg – egy íróasztal mögött ült, oldalt, kisebb íróasztalnál egy sovány, középkorú asszisztensnő, a főorvos intett, hogy üljön le, nézegette a leleteket.

– Tudod, szinte csak arra az egy mondatra emlékszem. Mintha csak ezt a pár mondatot mondták volna egész idő alatt, míg ott voltam az árnyak világában. Feltolta a szemüvegét, és azt mondta: Uram, önnek vesedaganata van. Nem tudjuk, hogy rosszindulatú daganat-e, ez majd csak a szövettani vizsgálaton derül ki, a műtét után, de sürgősen meg kell operálnunk.

Hatan feküdtek a kis kórteremben. Mindenki műtétre várt. Tom Allen nem emlékezett rá, mikor ment haza pizsamáért, mosdószeréért, háziköntösért, arra sem nagyon, hol és mikor vette le az utcai ruháját.

– Mintha itt is árnyak éltek volna. Senki soha nem beszélt. Ami biztosan nem igaz, mégis így emlékszem rá. De az biztos, hogy sem az orvosok, sem az ápolónők nem beszéltek velem. Reggel bejött az ügyeletes ápolónő, szó nélkül odanyújtott mindenkinek egy hőmérőt, tíz perc múlva kivettem a hónom alól, a bádóg

éjjeliszekrényre tettem. Jött az ápolónő, megnézte, felírta a lázlapra, jóval később bejött a főorvos, az ápolónő és az osztályos orvos, egy magas, vékony, olyan El Grecó-i figura, megnézte a lázlapot, délben nyikorgott kinn a folyosón az ételes kocsi, az ápolónő letakart műanyag tálcán behozta az ebédet, letette az asztalra, de azon csak négy tálca fért el, kettőt a mosdó melletti szekrény polcára rakott. Na, látod, itt emlékszem, hogy valaki beszélt. Az ápolónő azt mondta, mikor látta, hogy nem kelek fel még, mert az asztalnál négyen is alig fértek el: Egye meg az ebédjét, mert húsz perc múlva visszajövök és elviszem a tálcát, és éhen marad.

Még egy mondatra emlékezett. Olykor, ha elunta a fekvést, a magával hozott könyveket, Graham Swiftet, Pat Barkert, egy Esterházy Péter nevű író, akinek nyelvi kanyarulatait, szaltóit, játékoságát csak nehezen tudta követni, holott azt hitte, most már szinte második anyanyelve a magyar, felvette a köntösét, és kiment a nagy, kopár lépcsőházi előtérbe, ahová a betegek kijártak cigarettázni. Majdnem mindig ült valaki a kis asztal mögött a padon, és a szokásos, kopott, fehér székeken: férfiak háziköntösben, amely néha kinyílt a térdüknél és látni engedte a műanyag zacskót, amely az ágyékuknál lógott le és sárgállott benne a katéter csatornáján lecsöpögő vizelet. Nők ritkábban jöttek ki, kivéve egy idősebb kicsi asszonyt, aki sohasem ült le, csak csoszogott fel-alá papucsban, és egyik cigarettát szívta a másik után. Itt az egyik katéteres árnyék, egy testes, hatvan körüli, erősen ritkuló hajú férfi azt mondta neki, mikor megállt az asztal mellett:

– Fogadjon el tőlem egy jó tanácsot. Ha le akar tusolni, menjen a fürdőszobába reggel hatkor vagy este tíz óra után. Napközben alig jön meleg víz.

A délelőtti vizitek után néha visszajött a gótikus osztályos orvos, Tom Allen kezébe nyomott egy vizsgálati beutalót, Tom Allen felvette a zokniját, a Marks & Spencer papucscipőjét, a háziköntösét – vagy ha hűvösebb, esőre hajló volt a nap, az öltönyét a folyosóvégi szekrényből – és elindult. Kinn, a betonutakon is árnyak jártak, ha nem is sűrűn, a gyér fás, gyér füves kis belső parkocskák és komor épületek között: egy-egy magafajta magányos figura, néha egy pár, a férfi vagy nő háziköntösben, papucsban, a pizsamaszár vagy a hálóing széle kilógott, védtelenül, kiszolgáltatottan és itt kinn, a majdnem szabadban szinte nevetségesen a háziköntös alól, a pár másik tagja, férfi vagy nő, utcai öltözékben, s talán alig várta már, hogy az árnyak birodalmából

kimenekülhessen. Olykor egy fiatal ápoló tolószékben gurított valakit, érdekes, gondolta, többnyire egy öreg nőt, a férfiak vajon ritkábban élik meg ezt a kort, vagy talán, irodalmi hasonlaltal élve, állva hálnak meg, mint a fák?

De az árnyak mintha itt sem beszéltek volna, sem a lassan csoszogó párok, sem a tolókocsit fürgén gurító ápolók, sem a felöltözött vagy csak háziköntösbe bújt emberek a folyosók vagy a tágas előterek székein, padjain, sem az ápolónők, akik mintha csak egy intéssel és nem a nevét kihirdetve hívták volna a következőt.

A gépek beszéltek. A komputertomográf, mikor aláfeküdt, és úgy érezte, egy modern guillotine emelkedik fölébe, egyszerre zúgni kezdett, de mintha még akkor is gépek beszéltek volna, mikor egy hang sem hallatszott, a tűt benyomták a karja hajlatában kéken kiduzzadó érbe, s ő nézte, hogyan húzza ki a tű fölötti üvegpuspa légüres tere a vérét, amely így, üveg alatt és sűrítve sötétebbnek látszott, mint mikor egy sebből kibuggyanva végigfolyik a bőrén.

A hatodik napon a délelőtti vizitnél a főorvos megállt az ágy végében, és azt mondta, hogy holnap megműtik. Tom Allen megvárta, míg a vizitelő csoport elhagyja az osztályt és lemegy egy emelettel lejjebb a főorvosi szobába. Tíz perc múlva ő is lement, bekopogott, egy ápolónő kinézett, intett, hogy üljön az egyik kopott fehér székre a folyosón. Negyedóra vagy talán félóra múlva – nem nézte az óráját – behívták, és Tom Allen közölte a főorvossal, hogy nem vállalja a műtétet. Drámai jelenetre készült, de a főorvos csak helytelenítően csóválta a fejét, és azt mondta, hogy az osztályos orvos majd kiadja a leleteket. El Greco ott ült a főnöke mellett és egy szót sem szólt. Tom Allen felment az osztályára, felöltözött, összecsomagolt, egy főbólintással elkészönt a szobatársaitól, akik ugyancsak egy főbólintással búcsúztak tőle, pénzt csúsztatott az ápolónő zsebébe, újabb főbólintás a lépcsőházi előtérben a cigarettázó árnyékoknak, akik combjukkal támasztották alá ültükben a vizeletes zacskót a lábuk között, a központi irodában kifizette a kezelés és a vizsgálatok költségeit, és taxival hazament. Nem ment be a leletekért El Grecóhoz.

Otthon, már amennyire otthon volt ez a budai lakás, amit Olimpia nem oly régen talált neki, porszag fogadta és napfény – most éppen a nappali ablakaira sütött. Kinyitotta az erkélyajtót, elővett egy doboz narancslét a hűtőből, semmi ennivalója nem volt, de úgy érezte, nem is tudna enni, és leült az egyik karosszékbe, szemben a napfénnel. Itt

nagyobb csend volt, mint benn a kórházban, mégis úgy érezte, hogy kijutott az árnyak néma birodalmából.

Mire kábán felébredt, már nem sütött be a nap az ablakon. Álmodott valamit, ebben a kicsit kényelmetlen tartásban, lebicaklott fejjel, s amikor felébredt, még pontosan emlékezni vélt az álmra, de mire teljesen magához tért, már csak egyetlen szóra emlékezett, arra is bizonytalanul, *Tananarive*, valaki, egy nő vagy egy férfi mondta az álombéli kavargásban vagy talán nem is azt mondta, hanem azt, hogy *Thanatos* vagy *To arrive*, de hamarosan elpárolgott a félálombeli szó, és ő hirtelen és majdnem boldogan rádöbrent, hogy éhes. És nincs itthon ennivaló. Úgy tervezte, hogy hazajövet a gyögymasszázsról majd bevásárol. Hány napja is?

Voltaképpen örült a kikerülhetetlen feladatnak, noha általában sietve, kényszeredetten, pusztán a célszerűséget tartva szem előtt vásárolt be, bármit, amitől jóllakik. Egy-egy pillanatra régebben is eltűnődött a választásain, éppen mert nem tükrözték teljesen a régi otthon színes és változatos ízlésrendjét, az egyetemi évek szerényebb kényszereit, sőt sokszor a saját igénytelenségét sem. Kellene egy Freud, hogy az ételválasztás lélektani és társadalmi okait kinyomozza, gondolta ironikusan, mikor a közeli kis önkiszolgáló élelmiszerboltban a polcokat nézegette. – Régen láttuk, Allen úr – mondta a szőkített hajú, testes nő a pult mögött, és Tom Allen csak később tűnődött el, honnan tudja a nő a nevét. Kenyeret, vaját vett, néhány konzervet – örömmel fedezte fel a kicsit billegő konzervdoboz oszlopok között a *Chili con carné*-t, nagyon megszerette, mikor New Mexicóban járt, és különben is, ha jól emlékszem, a bab valamilyen mitologikus növény, valamelyik istenséghez kapcsol, Szelénéhez vagy Déméterhez, már nem emlékezett rá.

A sivár utcán nem sokan jártak a halványuló alkonyi fényben, többnyire nők nagy bevásárlószatyorral, mint ő maga is, vagy kosárral behajlított karjukon, cipősarkuk kopogott a helyenként kifoltozott járdán.

Otthon aprólékos gonddal elrakta mindazt, amit vásárolt, leült egy pillanatra, azon tűnődve, hogy kinyisson-e egy konzervet, de több hangot, életet akart látni maga körül. Telefon üzenetrögzítője vörösen villogott, de némi örömmel most az egyszer semmibe merte venni a belénevelt udvariasság reflexeit.

Keresztülballagott a sötét parkon. A park túloldalán átvágott a kivilágított úttesten,

bement a nagy szállodába, elkanyarodott az étterem felé. Az étterem csaknem kihalt volt, talán csak két-három asztalnál ültek, szinte kísérteties rendben a vendégek. A főpincér eléjött, de Tom Allen visszariadva a nagy csendtől azt mondta, *Sorry, I'm just looking for somebody*, zavara elől az angol nyelvbe menekülve, azután visszafordult, kiment a szállodából, megint átvágott a fényes úttesten. Az úttest túloldalán, egy bódészerű építmény ablaka előtt rövid sor állt, az ablak felett, egy szál lámpával megvilágítva a cégér: HAZAI HAMBURGER, mint valami reveláció tolakodott elébe, beállt a sorba, két magas, fiatal, dzsekit viselő fiú mögé, átvette az ablakon át a félbevágott zsemle közé nyomott és csalamádéval, sült hagymával megszórt hamburgert és a papírszalvétát alátartva néhány lépéssel arrébb ment és beleharapott. Ujjain végigfolyt a zsír, törölgette a papírszalvétába, és boldogan falt az utcán, a sárguló fák alatt.

Otthon kezet mosott és lehallgatta az üzenetrögzítőt. Olimpia rövid mondata szinte kicsattant a hangszóróból: „Te örült, kórházba mentél, kijöttél, és nekem egy szót sem szóltál róla. Hívj fel azonnal.”

– No végre – mondta Olimpia a telefonba. – Ha nem találkozom véletlenül Kingával, fogalmam sem lett volna róla, hogy kórházban vagy. Ma bementem hozzád látogatóba, és mondták, hogy elmentél, nem vállaltad a műtétet. Úgy jöttél el, hogy még a leleteket is otthagytad. Holnap délután odamegyek hozzád, te idióta.

De Olimpia másnap délután nem lángot szórva lépett be az ajtón, hanem nyájasan, csaknem vigasztalóan, mintha egy alig lábadozó beteghez jönne.

– A főorvos nagyon kedves volt és elmagyarázta, miért kell megműteni. De az a kórház, az egy lepratelep. Megértem, hogy miért menekültél el. Menj vissza Angliába, ott biztosan nem ilyen lerobbantak a kórházak. Egyébként is, mi a kurva élet tart itt, csak lődörögsz, olvasgatsz, azt mondd, hogy az anyádat keresed, de nem keresed, nem csinálsz semmit, csak filozkods, azt is úgy, mintha ponyvát olvasnál.

– Várom, hogy anyám találjon meg engem – mondta Tom Allen. Ez eddig eszébe sem jutott, maga is meglepődött a gondolattól, de még ésszerűtlenségével, érzelmes ostobaságával együtt is valami homályos igazolása volt annak, hogy itt van, hónapok óta tétlenül.

– Várom, hogy anyám találjon meg engem – mondta másodszor már kissé

bizonytalanabban, mert először, gondolkodás nélkül, mint egy szellemes, csaknem frivol válasz tört fel belőle a mondat, de hirtelen mintha komolyan kellett volna venni, titkos belső készítésnek.

– Hogy előjöjjen az árnyak közül? – kérdezte Olimpia ironikusan.

– Igen. Vagy lehet, hogy én előjöjje az árnyak közül, mert talán már én is csak árny vagyok.

Megszólalt a csengő, Olimpia felugrott. – Majd én – mondta –, ez biztos Kristóf doktor. Megkértem, hogy jöjjön ide.

Csakugyan Kristóf doktor volt, vastagon, tömören jött be a szobába.

– Szóval megszökünk a kórházból? – kérdezte. – Kifeszítjük az ablakrácsot, kötelet fonunk a lepedőből és meglépünk? Na, adjátok ide a leleteket.

Hosszan tanulmányozta őket, aztán azt mondta:

– Meg kell téged műteni, mert a franc se tudja, hogy abból a kis tojásból a vesédben mi kel ki. Azt majd csak a szövetszeletelők tudják megmondani a műtét után. Szóval megléptél a kórházból, nem csodálom, randa kórház, bár nagyon jók az orvosok. De én majd felhívom a Ligetvölgyi kórházat, ott is kurva jó orvosok vannak és kaphatsz külön szobát, telefonnal, tussal és Folies-Bergčre táncosnőkkel, de hát egy gazdag angol lord biztosan meg tudja fizetni, legföljebb kicsit kevesebbet költesz majd whiskyre és a Rákóczi téri kurvákra. – Rákóczi téri kurvák? – gondolta Tom Allen, mindenki mindig Rákóczi téri kurvákról beszél, még Kondorpusztán a kertész is, Kinga, miközben a fájós derekamat masszírozza-simogatja, most meg Kristóf doktor. Talán tanúja vagyok annak, hogyan alakul át lassan a szóbeszéd mitológiává, a Déli-sarkon a közbeszédben még mindig pingvinek totyognak, mikor már alig lesz Déli-sark, és alig lesz pingvin; talán az egész Olümposz is ilyen legenda, felmenekült oda néhány erőszakos rabló, gyilkos, néhány kurva és buzeráns, és legenda lett belőlük, mert szükségünk van a legendákra.

– Te nem figyelsz rám – förmedt rá Kristóf doktor. – Ne játszd meg a lószart, te hülye. Lehet, hogy most nem fáj, de később, ha rosszindulatú a daganat, nagyon fog fájni. Annyira, hogy beledöglesz.

Odament a telefonhoz, tárcsázott, kissé eltartotta fülétől a kagylót, Tom Allen hallotta a csöngetéseket, Kristóf doktor türelmetlenül elég hamar letette a telefont. – Majd felhívom holnap a kórházban. És nem lapítunk, nem bujdosunk el a Bakonyba, hanem előállunk a

sorozásra, érted? No, megyek, neked nincs jó borod, és különben sem díjazzák az ittas vezetést. Az urológust Görög Gábornak hívják, és emberszámba vehető, ha egy sebész egyáltalán emberszámba vehető. Olimpia majd odavisz.

A fejmagasságig kék csempével kirakott egyszemélyes kórterem igazából inkább olyan volt, mint egy szállodai szoba. Az ajtó mellett balra, fallal és függönnyel elválasztva a mosdó, tusoló, vécé, zártságával is mintegy tudomásul vette a személyiség önvédelmi jogát. Azután az ágy mellett jobbra a gurítható asztalka, a másik oldalon nem kórházian fehérre pácolt, hanem világosbarnára festett komód s mellette célszerűen keskenyre méretezve a ruhásszekrény, éppen befért az öltönye és a világosszürke mackintosh, amelyet már évek óta mindenhová magával vitt, tavaszi hűvösség, kora nyári frontok, őszi divatváltások ellen, de alig-alig hordott. A szoba végében az ablak az égre nézett, de ha felállt és közelebb ment hozzá, rálátott a sárguló levelű, lassan vetkőző fák ágaira. A sarokban televízió állt, távirányítója ott feküdt a telefon mellett a komód tetején, amelynek innenső fele éjjeliszekrényként szolgált, Tom Allen ide rakta le a könyveit, ha belefáradt az olvasásba vagy valaki bejött hozzá. A komód túlsó végén egy kis hűtőszekrény magasodott fel, mintegy biztatva a szenvedő beteg barátait, hogy kényeztessék étellel, itallal – és bár most nem kívánt sem enni, sem inni, eljátszott a gondolattal, hogy jön Olimpia, Bori, Kinga, Nóri a kifestett hosszú körmeivel és Gergővel, jön Kristóf doktor, kinyitják a hűtőszekrény ajtaját és betolnak egy kis légmentes csomagba zárt füstölt lazacot, egy üveg whiskyt, narancslét, vodkát.

Az ágy felett hosszú konnektorsor húzódott végig, nyilván az orvosi műszereknek, a két végén zsinór csüggött le az ágyig. „Ha valami baj van, ezt a jobb oldalt húzza meg”, mondta a kopaszra nyírt, vékony ápolófiú, Feri, mikor bekísérte, „akkor jövünk szirénázva. Ha az olvasólámpát akarja meggyújtani, húzza meg a másikat, ezt itt.”

Már két nappal túl volt az operáción, mikor Olimpia bejött hozzá. Örült neki, hogy nem jött hamarabb, két napon át kábának és tehetetlennek érezte magát. Az infúziós állvány még mindig ott állt az ágy bal oldalán, és csöpögött belőle a folyadék a bal karjába.

– Tudod, délelőtt, miután beengedtek a szobába és mondták, hogy vetközzem le, csak lődörögtem, kimentem köntösben a folyosóra, aztán a lépcsőházi előtérbe, ahol kisebb csoportokban ültek a látogatók néhány háziköntösbe öltözött beteg körül, néha felzúgott

a Coca-Cola-automata, csattanva legurult a doboz, aztán jöttem végig vissza a folyosón, be-benéztem a kórtermekbe, a központi íróasztalnál egy fiatal nő ült, felette fekete elektronikus tábla, éppen mikor odaértem, felbúgott, megjelent rajta villogva a tizenkilences szám, a lány, már nem is tudom, telefont vagy mikrofont vett fel, szólt valakinek, hogy menjen a tizenkilencesbe.

– Szóval, ahogy büszkén mondani szoktad, mint az állat felmérted az új terepet. A bűvőhelyeket, a menedékeket, a szagokat, színeket. Tom Allen a szálkásszűrő, Oxfordban végzett tacsó. Vagy vidra. Mert tigrisnek azért nem mondanálak.

Olimpia sötét nadrágkosztűmöt viselt, csak a nyaka körül villant fel néha egy vékony nyaklánc közepén néhány apró színes kő.

– Tigris? – mondta Tom Allen fanyarul. – Legfeljebb kóbor kutya. No, szóval délután bejött Görög Gábor, az urológus, leült, előhalászta a zsebéből a cigarettatárcáját, kivett egy cigarettát, nekiütögette a végét a tárcájának, azután visszatette. „Az orvos ne járjon elől rossz példával” – mondta. – „Fél? Persze hogy fél. Most mondjam azt magának, hogy rutinműtét? Nekem az, magának nem. Magának *intrusion on your privacy*. De ne féljen jobban, mint amennyire mindenki félne a maga helyében.”

Később bejött az egyik asszisztensnője, akkor még nem tudtam, hogy a szőkét Sacinak hívják, a barnát Sárinak, leült pár percre és elmondta, hogy Görög doktor egy évig dolgozott Svédországban és volt rövid ideig ösztöndíjjal Angliában is. De azt az egy kifejezést leszámítva, soha nem beszélt hozzám angolul. Biztos kérdésnek érezte volna. Estefelé azután bejött az altatóorvos.

Az altatóorvos, idősebb, gyér hajú férfi, leült arra a székre, ahol most Olimpia ült. Délután már megvizsgálta, akkor nem sokat beszélt, Tom Allen csaknem bénán átengedte magát a vizsgálatoknak, tehetetlen áldozat, mielőtt felkerül valamilyen oltárra és vérét veszik. A főorvos most, az ágya mellett ülve halkán, tárgyilagosan leírta, mi vár rá holnap. „Szóval elaltatnak és nem fog fájni?” – kérdezte Tom Allen. – „Vagy elaltatnak és az agyam nem vesz tudomást róla, hogy valami odalenn nagyon fáj? Kikapcsolják a test telefonhálózatát? De azért a fájdalom valóságos?” „Igen”, mondta rezignáltan az altatóorvos. „De hát nem erről szól az egész életünk? Hogy mennyire vagyunk képesek elbarikádozni a testi és lelki fájdalmakat a tudomásulvételtől?”

Megfogta a gyeplőszerű hevedert, amelyet az ágy végéhez erősítettek, s amely ott

lógott az ölében a takarón: csak ezzel a hevederrel tudta félig-meddig ülő helyzetbe húzni magát.

– Várj – mondta Olimpia. Felállt, s míg ő behajlított karja izmait megfeszítve félig-meddig ülő helyzetben tartotta magát, megpaskolta és felbástolta a háta mögött a párnát. – Most visszadőlhetsz.

Tom Allen, félig-meddig ülő helyzetben, talán kevésbé kiszolgáltatottan, vagy kevésbé tehetetlenül Olimpiát nézte, aki visszaült a székre. Most, pusztán a testhelyzete változtatásától, nem érezte annyira, hogy Olimpia abban a szokatlan sötét nadrágkosztümben részvétlátogatásra jött.

– Tudod, most vettem először igazán tudomásul, hogy halandó vagyok. Eddig is tudtam, hogy egyszer meg fogok halni, mert ez a dolgok rendje, de a halál absztrakció volt, matematikai tétel, olyasmi, mint hogy két párhuzamos egyenes a végtelenben találkozik, de nem éreztem, hogy ez a végtelen belém van építve. No persze – állította meg Olimpia közbeszólását – tudtam, hogy elgázolhat egy autó, lelőhet egy őrült, de az a halál nem bennem volt, hanem a kívülágban. Talán ezért nem lett belőlem se költő, se filozófus.

– Csak egy bujdosó – mondta Olimpia. – Még mindig azt reméled, hogy anyád valami jelt ad magáról?

– Már nem. Talán eddig sem hittem benne igazán. Pedig meghoztam a mitológiai véráldozatot. Bár nem tudom mennyit, egy üstre valót, egy kancsóra valót vagy csak egy borospohárnyit.

Reggel bejöttek a szobába, két izmos fiú és egy középkorú, mosolytalan és tárgyilagos nő, a nő injekciót nyomott a karjába, levettették vele a pizsamáját, Tom Allen azt mondta, magától is fel tud feküdni a betegszállítóra, de a két fiatalember egy izmos mozdulattal mégiscsak felrakta a kocsira, nyakig letakarta lepedővel, ne lássák folyosószerte *my miserable little prick*, gondolta magában fanyarul, végiggurították a folyosón, át az előtéren s egy szigorúan kulcsra zárt ajtón keresztül egy másik folyosóra, ahol mintha megszűnt volna a beszéd, a zaj, de mégsem szűnhetett meg teljesen, mert odajött a fal mellé tolt kocsihoz egy kicsi, fiatal nő, mosolygott, most adok magának egy injekciót, mondta kedvesen, mintha bevezettek volna a karjába valami infúziót, de nem igazán emlékezett rá, csak arra, hogy mindinkább egy technikai művelet tárgyává vált.

Mintha már itt is, később is mindent valamilyen zöld fény fogott volna körbe, a műtőt, az orvosokat, az asszisztenseket, a gépeket, őt magát is, zöld derengésben egy antik szertartás áldozatát.

– Első nap beraktak az őrzőbe. Vagy nyolcan feküdtünk a teremben, és mindenki olyan borzasztóan halandó volt, de furcsa módon, nem én voltam borzasztóan halandó önmagamnak, hanem a szomszéd volt borzasztóan halandó nekem. Meg sem lepődtem volna, ha kihúzzák a karjából az infúziót, a sarokba vagy a fene tudja, hová tolják a fémállványt, de senkinek a karjából nem húzták ki az infúziót. Aztán másnap áthoztak ide.

Restelkedve elhallgatott, mindenki szinte boldogan elmondja a megpróbáltatásait valakinek, nem törődik vele, hogy a másik unja-e a szenvedések vagy a boldogság magántörténetét, ha nem rímel valamilyen személyes tapasztalattal. De ellenállhatatlan, csaknem erotikus vágyat érzett, hogy valamit még elmondjon Olimpiának, ahogy ott ült féloldalt szemben az ágy végénél.

– Valamikor, már nem emlékszem, mikor, belém toltak egy katétert. Nem nagy ügy, van olyan törzs valahol, talán Ausztráliában, ahol belenyomnak valamit a férfivá avatandó fiú nemi szervébe, talán a csurunga törzsnél. Ezt valamiért mégis nyersebb beavatkozásnak éreztem, mint azt, hogy kiszedik belőlem – hogy is mondják – a májat, zúzát, ja igen, az aprólékot levesnek. Szerencsére másnap este már kivette a katétert belőlem Görög doktor.

Görög doktor naponta kétszer is feljött hozzá. Az első napokban vagy Sacival, vagy Sárival, megnézte a kötést a hasán, hogy átszivárgott-e, és ha kellett, kicseréltette. Tom Allen, elég keservesen a bal oldalára fordult, Saci vagy Sári levágta róla a kötést ollóval, csipesszel, levette az átázott kötést, Tom Allen nézte a dereka, a kiszolgáltatott, sebesült meztelensége fölé hajló női fejen a hajszájakat, az átsejlő fejbőrt, és meglepődve, nem szégyenletesen kiszolgáltatottnak érezte magát, hanem az emberi részvét kedvezettjének, holott sejtette, hogy az asszisztensnők érzelemmentesek, talán nincs bennük sem szánalom, sem undor.

Görög doktor többnyire még egyszer benézett hozzá délután, minden alkalommal elővette a cigarettatárcáját, kiemelt belőle egy cigarettát, a tárcához ütögette a végét, aztán visszarakta, most már mosolyogva, még akkor is, amikor napok múlva

ott látta Olimpia konzervdobozát, benn, ha nem is a csikkével, de a cigaretták hamufoltjaival. – Mennyi ideig volt Oxfordban? – kérdezte Tom Allen.

– Ó, csak egy hónapig. Afféle jutalomutazás volt, öt külföldi urológust küldtek el egy tanfolyamra, de hát inkább csak beszélgetés volt az, nem tanfolyam. Maga Oxfordban végzett?

– Igen. És hogy tetszett?

– Nagyon. Jártuk a várost öten, egy spanyol, egy izraeli, egy finn, egy norvég meg én, beültünk néha valamelyik pubba, ők hősiesen *brown ale*-t rendeltek, én csak egyszer kóstoltam meg, aztán visszatértem a *lager*-hez. Nem furcsa, hogy a világos sört ugyanúgy hívják Angliában, mint a fogolytáborokat Németországban? És nagyon szerettem az Ashmolean Múzeumba járni, valahogy nem volt olyan árvízszerűen elöntő élmény, mint amilyen, mondjuk, az Uffizi. Van ott két Degas-vázlat, az egyikén három táncosnő, a másikon meg egy zsoké. Degas akkor még biztosan nem volt teljesen vak, mikor rajzolta őket. Mert állítólag még félig-meddig vakon is rajzolt. Én orvos vagyok, és nem hiszek a test misztikumaiban, de a lelkem mélyén sejtem, hogy nem olyan egyszerű az az egész, mint amilyennek hinnünk kell, mikor trancsírozzuk.

Tom Allen visszatért a jelenbe.

– Itt aztán igazán kikerültem az árnyak világából. Naponta feljött Sári vagy Saci, megkérdezték, hogy érzem magamat, megnézték a lázlapomat, leültek és beszéltek, Sári a tízéves fia kamaszos komiszkodásairól, Saci az orvietói gyönyörűséges nyaralásról a barátjával. Késő délelőtt főorvosi vizit a sleppel, fiatal orvosokkal, ápolónővel, bár csak formalitás volt, hiszen az életem Görög doktor kezében volt, de az összes szakállú főorvos azért nemcsak a lázlapomat nézte meg, hanem belelapozott a könyvbe is, Arthur Miller önéletrajzába, amit gyalázatos módon címlappal felfelé szétnyitva raktam le magam mellé a komód tetejére, mikor bejöttek. – Lehet, hogy majd kölcsönkérem magától – mondta a főorvos, mikor visszatette a könyvet, szétnyitva, szöveggel lefelé, ahogy én raktam le, mikor bejöttek, mint egy lelőtt, széttárt szárnyú madarat. Aztán este jött az ügyeletes, fiatal, nyúzott képű orvos, ő is megnézte a lázlapomat, azután az Arthur Miller-könyvet, amit most is szétnyitva tettem le a komódra, mikor belépett. Nem, ez már nem az árnyak világa volt, itt beszéltek hozzám, még ha néha ez – elakadt, kereste a szavakat, már korábban is érezte, hogy a magyar

kifejezések mintha elködösültek volna az emlékezetében – *was a formality, but a nice formality.*

Ferit, a vékony, alacsony és elképesztően erős ápolót, aki az első napokban még fektében megszabadította a vizeletétől, s ezáltal mintegy birtokba vette az egész testét, nem említette Olimpiának, holott a kopasz, viccelődésre is hajlamos ápoló nemcsak a tehetetlenségétől igyekezett megszabadítani – Egy pillanat, Allen úr, és kész az egész, tessék kicsit oldalra feküdni, mint a napozó kutya –, hanem egy villanással öntudatlanul felfedeztette vele, mennyire szolgálja, személyes biológiájában is, a környező világnak. A műtét után, harmadnap azt mondta: – Most tessék felállni az ágyból és állva hugyozni a kacsába. – Tom Allen a heveder segítségével nagy keservesen felhúzta magát, Feri segített neki az ágy mellé állni, az infúzió vékony, fekete gumigyepelője engedékenyen követte a mozdulatait, ott állt az ágy mellett, a műtétje óta először, függőlegesen, a hólyagját csaknem fájdalmasan szétvetette a folyadék, de hiába fogta a kacsának nevezett edényt maga elé, a robbanásra kész áradat nem akart megindulni. – Nyugi – mondta Feri, belépett az elkülönített tusoló-fürdőszoba mellékhelyiségbe és kinyitotta a csapot. És a víz hangos csobogására belőle is ömleni kezdett a víz a kacsába. Sokáig eltűnődött rajta. Vajon a szél, a dagály, az apály is ilyen öntudatlan, kényszerű, még ha rejtettebb, racionálisan felfedezhetetlen alkalmazkodásra készíti a testet, mint most ez a váratlan vízcsorgás?

Olimpia alighanem elhíresztelte a műtétjét, mert másnap délután bejött hozzá Sóvágó Tamás, egy szép, talán ezüstözött, bőrtokos lapos kis palackban, *hipflask*-ban whiskyt hozott, betette a hűtőszekrénybe: – Ezt most nem tudod a hátsó zsebedbe rakni, ahogy jól nevelt angol dzsentlemenek szokták, mint a neve is mutatja, de így is jól jön majd altatónak, fájdalomcsillapítónak, székrekedés és impotencia ellen. – Nevetve leült. – Szabad itt rágyújtani? Ja, már látom a meissenai porcelán hamutartót. – Rágyújtott, kézbe vette a konzervdobozt. – Hallottam egy baromi jó viccet. Madridban a bikaviador stadionnal szemben van egy nagyon drága étterem, az *El Torero*, ott bikaviadalok után, iszonyú drágán a frissen leölt bika tökrét szolgálják fel, spanyol mártásban, van benne sáfrány, kakukkfű, sok egész fokhagymagerezd, paradicsom, meg franc tudja, mi még. Gazdag amerikai turista bemegy az étterembe, rendel bikatökét, fél óra múlva hozza a pincér, ezüstfedővel letakart ezüsttálon, megmutatja, az amerikai döbbenten nézi, mert

csak két kis diónyi golyócska van a mártásban. „Sajnos, uram, mondja a pincér bocsánatkérően, ma a bika győzött.”

Másnap Kinga jött be.

– Ne haragudj, hogy rossz helyre vezettelek, de hát én csak azt az egy urológust ismertem. Hoztam vigasztalásul egy kis zserbó süteményt, én sütöttem –, és letette a szépen csomagolt kis papírtálcát a komódra, Miller önéletrajza mellé. De alig ült le, belépett Kristóf doktor, aktatáskával:

– Szóval máris kezdjük a gyógymasszázszt? Nem korai még egy kicsit? Vagy csak a lelkedet masszírozza? Beszéltem Görög doktorral, azt mondja, a laborban megállapították, hogy rosszindulatú daganatod volt, de annyira betokozódott, hogy nem lesz semmi baj, elélsz bis hundertzwanzig, hogy mondják ezt angolul? Na mindegy. Csak nagyon sok folyadékot kell innod és sokat pisilned. Hoztam egy kis pisilnivalót. – Kivett a táskájából egy hétdecis üveget. – Hároméves vörösbor. Nagyon jó termés volt. A vörösbort ugyan sok marha francia mester szerint nem szabad hűteni, de te csak nyugodtan hűtsd, beteszem ide a frigóba.

A műtétje utáni harmadik esti vizitre nem a nyúzott képű orvos jött be, hanem egy szinte kihívóan rövid köpenyes, harminc év körüli, világosbarna hajú, zöldes szemű nő.

– Doktor Demeter Anna vagyok, az éjszakai ügyeletes.

Megnézte a lázlapját, odalépett a komódhoz, amelyen Miller önéletrajza, már kiolvasva, a címlapján feküdt.

– Minden rendben van? – kérdezte. – Nincs valamire szüksége?

Tom Allen nézte a rövid szoknyáját, a lábát.

– Talán altatóra. Egész nap fekszem, néha elalszom és éjjel azután nem tudok aludni. Ráadásul a könyvemet is kiolvastam.

– Milyen altatót szokott szedni?

– Soha nem szedtem altatót.

– Na jó, majd hozok valamit, tablettát is, könyvet is altatónak. Olvasta Elias Canettit? Fenn van a szobámban.

– Csak a nevét ismerem. *Disgraceful* – hirtelen nem jutott eszébe a magyar szó –, szóval olyan szemérmertlenség vagy hogy is mondják.

A doktornő felnevetett:

– Szégyen-gyalázat. Ez jó. Na, körbemegyek, aztán hozom az altatót is meg a Canettit is, hogy eltakarja a szemérmét.

Jó fél óra múlva jött vissza, letett egy doboz Andaxint a komódra és Arthur Miller könyvére a Canettit.

– Az Andaxinból vegyen be hármát minden este.

Tom Allen kézbe vette a könyvet, megnézte a címét: *A megőrzött nyelv*. Demeter doktornő odahozott egy széket, és leült:

– Mondja, maga angol létére hol tanult meg magyarul? És miért jött ide?

Még hetekig fel-felbukkant benne az az utolsó kórházi beszélgetés Kristóf doktorral. Már nem az ágyban feküdt, egy nappal a hazabocsátása előtt, hanem pizsamában és háziköntösben az egyik kényelmetlen karosszékből ült. Demeter Anna éppen akkor indult kifelé a szobából, mikor Kristóf doktor belépett, meglepetésére, hiszen most már, felgyógyulása napjaiban, egyre kevesebben jöttek be hozzá részvevően, illendőségből, kedvességből. Ezt természetesnek is vette, hiszen a kórházi látogatás nemcsak őszinte aggodalmak személyes kifejeződése, hanem baráti kapcsolatok feszengő, kényszeredett protokollja is.

Kristóf doktor belépett az ajtón, éppen, amikor Demeter Anna kifelé indult, Kristóf doktor udvariasan félreállt, egy pillantást vetett Demeter Anna rövid orvosi köpenye után, táskájából elővett egy üveg vörösbort, letette az asztalra, és leült.

– Úgy tíz évvel ezelőtt átfűrődött a vakbelem és egy haver, a Szigeti Pista, kibelezett. Mikor már megint kicsit embernek éreztem magam, megkérdeztem tőle, „Mondd, ezután a hentesmunka után helyreáll a potenciám?” Pisti felcsapta a karját, mintha egy olimpiai bajnokot vagy egy politikust ünnepelne, és azt mondta, jobb lesz, mint azelőtt volt. „Hát ez csodálatos, mondtam neki, mert a műtét előtt már másfél éve impotens voltam.” Nyissam ki a bort, vagy hazaviszed?

– Nyisd ki – mondta Tom Allen. Semmilyen italt nem kívánt, főként bort nem.

– Nem nyitom ki – mondta Kristóf doktor. – Te nem kívánod, látom, nekem nem szabad inni, mert kocsival vagyok. Vidd haza. De valamit még el akarok mondani. Nem csak fizikai impotencia van. Van érzelmi impotencia is. Ezt nehezebb észrevenni, mert feláll a farkad rendesen, és mégis impotens vagy, valahol, legbelül.

– Ezt miért mondod? – kérdezte Tom Allen gyanakodva.

– Csak úgy eltűnődtem az életem – mondta Kristóf doktor.

Tom Allen kikísérte az előtérig – már jó néhány napja nemcsak járóképes volt, hanem járókényszeres, Görög doktor éppúgy, mint a gyógytornásznő – egy aszketikus arcú, vékony, alacsony nő, akinek nem tudta a nevét, bár bemutatkozott, mikor először bejött hozzá és kiharcolta az ágyból – egyaránt kötelességévé tették, hogy naponta tízszer-tizenötször elsétáljon a szobájából az előtérig, s a feladatot egyre kevésbé érezte keservesnek, megterhelőnek, bár olykor fel-felsajgott a műtét helye. De ezt természetesnek tekintette, és Görög doktor, egyik délelőtti látogatásán – mindketten karosszékekben ültek a kis asztal mellett – cigarettája végét szokása szerint tárcájához ütögetve azt mondta:

– Hát persze hogy fáj. Aztán majd nem fáj, vagy nem fáj nagyon. De vegye tudomásul, hogy maga jobb időjelző lesz, mint a meteorológiai intézet. Még évek múlva is belesajdul az oldala, ha hidegfront vagy melegfront közeledik.

Előző este már elég erősnek érezte magát, hogy felmenjen két emeletet az ügyeletes orvosi szobába Demeter Annához. – Ha van kedve hozzá, nézze meg a barlangomat, vagy őrtornyomat, vagy kuckómat, nevezze, aminek akarja – mondta a nő.

Az ügyeletes orvosi szobát a padlástérből alakították át: jellegtelen, kényelmes ágy, keskeny szekrény, kis dohányzóasztal két karosszékkal, falra szegezett könyvespolc, néhány düledező kötettel, telefon az ágy mellett, kis hűtőszekrény a bejáratnál, a bejárat ajtó felett elektromos keskeny vészjelző, amely, gondolta Tom Allen, villogni kezd, és számokat mutat, ha baj van. De most csak halvány fény sugárzott belőle.

– Itt élek – mondta Demeter Anna, s maga alá húzta a lábát a karosszékekben. Szoknyája még feljebb húzódott a combján. – Legalábbis nagyjából.

Másnap délelőtt Görög doktor még egyszer megvizsgálta Tom Allen hastájékat, levette a nagy kötést. – Ezt a dréncsövet itt hagyjuk – mondta. – Aztán majd meglátjuk. Jöjjön vissza öt nap múlva. Fürödni, tusolni tilos, mosni vagy mosassa le magát körös-körül szivaccsal.

Kivel mosatnám le magam, gondolta Tom Allen másnap otthon, mikor Olimpia, aki nemcsak bejött érte a kórházba és segített a holmiját összeszedni, hanem korábban be is vásárolt, telerakta a hűtőszekrényét ennivalóval, tejjel, sörrel, narancslével, hazaért vele. – Bevásároltam neked. Itt a számla, majd megadod legközelebb – mondta, mikor

átadta a lakáskulcsot, amelyet három napja elkért Tom Allentől. – Gondolom, most nehezebben mozogsz, bár egy kis testgyakorlás nem ártana. No, szia, rohannom kell. Pár hétre eltűnök a képből, rengeteg dolgom van, meg aztán megyünk Amszterdamba egy nemzetközi paláverre. Látod, ha dolgoznál, és nem élveznéd az életet, mint egy gazdag angol lord, talán te is ott lennél.

Csaknem rettegett attól, hogy el kell jönnie a kórházból, a létezés mégoly kiszolgáltatott, mesterséges, de mégis eleven teréből egy légüres térbe. Már az öncsalásig igyekezett védekezni az öncsalás ellen, és fanyarul hajtogatta magában, hogy ő voltaképpen annyira él közösségben, mint egy állatkerti vidra, amelyet haldarabokkal és nyájas szavakkal etetnek. A hasonlatot nevetségesen retorikusnak és ugyanakkor nevetségesen pontosnak is találta. Görög doktor, Sári és Saci, a kopasz ápolófiú, és legújabbán Demeter Anna. A látogatók. Még ha csak valamilyen formális illemszabályt követve jöttek is be hozzá, Kristóf doktor a borosüvegeivel, Kinga a süteményével, Sóvágó Tamás a *hipflask*-nyi whiskyvel.

Szinte sajnálta, hogy Olimpia védangyali minőségben bevásárolt neki. Igaz, nehézkesen, a fájdalom figyelmeztető, bár nem túl gyötrelmes nyilallásaival tudott volna csak lemenni a lépcsőn, de elböngészhetett volna a boltban, ahol a kíváncsi tulajdonosnő vagy eladónő megkérdezi, hol járt, már régen nem láttuk, és ő, mintegy köszönetül kiválasztott volna valami drága italt a felső, szinte arisztokratikusan különtartott polcról az eladónő háta mögül, ahová a vásárló, a lehetséges tolvaj, nem juthatott be, nem emelhetett le csak úgy kedve szerint egy üveg Napoleon brandyt vagy Chivas Regalt, Armagnacot, hogy bedugja pulóvere, bő tréningruhája felsőrésze, utcaseprő kabátja vagy papi palástja alá.

A teraszajtón már ferdén sütött be a nap, mikor kinyitotta. A levegőt nem érezte hűvösebbnek, mint tíz nappal ezelőtt, mikor utoljára itt állt, de mintha a falevelek a dombra kapaszkodó út menti fákon és a távolabbi dombokon a színes, elbűvölőbb aranylásból valamivel sötétebbé váltak volna, meg is ritkultak, s a meredek utca szélén, a járdán, a fák alatt, az úttesten is mintha vastagabban állt volna a levélhordalék, némelyik levél úgy visszahajlott a tengelye köré, mint egy *cocoon* – csak jó félóra múlva jutott eszébe a magyar szó: báb –, mintha védene valamit, ami majd továbbél.

De már korán hűvösödött. Becsukta az ajtót, bekapcsolta a televízió CNN csatornáját,

de elunta azt is, a többi csatornát is, amelyekre türelmetlenül átváltott, nézegette a könyveket.

Boldogan fedezte fel egy külön hosszú polcon a híres angol krimiket, amelyeket eddig, sznobériából, alig-alig olvasott. John le Carré, Frederick Forsyth kémregényeit, Ian Rankin *Inspector Rebus*-sorozatát, Colin Dexter *Inspector Morse Omnibus*-át.

És alatta, egy másik sorban a naplókat, önéletrajzokat, Chateaubriand, Alan Bennett, az angol tévésztár, Virginia Woolf, Frank Harris, aki minden kortárs íróat ismert, Maupassant-tól Oscar Wilde-ig, és részletes, boldog pornográfiával írta le szeretkezéseit Amerikától Kínáig és Japánig; több magyar naplót és emlékiratot is látott. Illyés Gyula, Karinthy Ferenc és sok, neki ismeretlen név. Mindig szívesebben adta át magát a személyes történelemnek, a részleteknek, amelyeket a nagy és fontos történelem eltakar: a nőügyeket, intrikákat, szerelmeket és a gyűlöletet, amelynek gyakran ezek a naplók adtak csak hangot, szerzőjük halála után. Ha már tehetségem nem volt semmihez, legalább tudtam volna így gyűlölni, gondolta. De hát lehet, hogy a gyűlölet is alkotórésze a tehetségnek.

Mielőtt lefeküdt volna, gondosan lemosta magát a szivaccsal – valódi tengeri szivacs volt, isten tudja, hol szerezte Olimpia –, lassan, keservesen mosta magát, óvatosan körültörölve a dréncsövet védő széles kötést, bokáig vízben a fürdőkádban állva, lassan, keservesen törölte le magát, szinte szégyenkezve és dühödten, hogy gyáván most is parancsot követ, nem ereszti teli vízzel a fürdőkádat, nem ül bele, aztán szivároogjon ki, szivároogjon be, ami akar.

Még mindig sajgó hastájékkal lefeküdt, bevett három Andaxint, szinte Demeter Anna tiszteletére, először és váratlanul nagyon mély és békés álomba zuhant.

Álmodott. Az nem lepte meg igazán, hogy álmodik, olvasta valahol, hogy az ember majdnem mindig álmodik, csak éppen nem emlékszik rá és ő még emlékezett is, nagyjából, homályosan az utóbbi évek álmaira, szárazok és mondhatni, textuálisak voltak, valamilyen csaknem elvont, elméleti szerzőt olvasott álmában, Macaulayt vagy Thoreau-t (akit szégyenszemre sohasem olvasott), a nevek valahogy még akkor is elébe nyomakodtak, mikor felébredt, elúszó, homályos szövegek, igazából egyetlen szavukra sem emlékezett. Mostani álmai valóságosabbak voltak, már amennyire valóságos lehet egy álom. Zöldre festett, kétszárnyú, rideg kapu mellett állt, mintha egy védett

intézmény, talán szigorú hivatal, talán állatkert, talán luxusvilla kapuja lett volna, kintről kutyák, két-három korcs igyekezett mindenáron bejönni, ugattak, rohangáltak, de nem igazán vadul, legfeljebb türelmetlenül, ő ott állt a kapu nyitott szárnyánál, kezében golfütővel (sose golfoztam, gondolta utóbb, mikor felébredt), valaki mintha lett volna mögöttem, talán egy kisfiú. De erre már nem emlékezett igazán, mikor felébredt.

Egyik álmán azonban hosszasan eltűnődött. Ült egy megviselt karosszékből a dohányzóasztal mellett, olyan szobában, amelyet sem Angliában, sem itt sosem látott, lehangolóan kicsi és kopott szobában, várta Laurie-t, titkos szerelmi találkára, ült a karosszékből, elaludt és azt álmodta, hogy bejön Laurie, levetkezik, szeretkeznek és ő mindkettejük gyönyörűségére végül befröcsköli a hasát az ondójával, mint egy vacak pornófilmben. Azután jött Laurie, ő elmesélte az álmát, szeretkeztek, éppúgy mint az álomban, azután felébredt, álmot álmodtam bele az álmomba, gondolta kábán és annyira éles és realisztikus volt az az álom, amit álmában álmodott és a másik, amit mostani önmagaként álmodott, hogy végigsimogatta az altestét, de csak enyhe fájdalmat érzett a hasát keresztbe átfogó kötéscsík alatt. A teste nem vett tudomást az álmáról, csak a maga kiszolgáltatottságáról.

Görög doktor, mikor Saci és Sári asszisztenciája mellett pár nap múlva kivette belőle a dréncsővet, gyengéden végigsimítva a műtét környékét, azt mondta:

– Nagyon szép. Ezt persze orvosi értelemben mondtam, nem mint amatőr művészettörténész. Ez nem dr. Tulp anatómiája, csak egy urológusé.

Sokkal kisebb fedőkötést rakott Tom Allen hasára.

– Fürdeni még két hétig tilos. Csak szivacs. Ha aztán nem lát szivárgást, leveheti a kötést és áztathatja magát.

– A Léthé vizében? – kérdezte Tom Allen vidáman.

– Nem vagyok szakértője a gyógyforrásoknak – mondta Görög doktor futó mosollyal.

Kifelé menet, a keskeny előtérben utána jött a szőke Saci:

– Allen úr, Demeter doktornő üzenetet hagyott magának, hogy keresse meg a sebészetén.

Nem kellett keresnie Demeter Annát, éppen szembejött vele a folyosón, mikor belépett a lengőajtón.

– Hát te? – mondta, és kétoldalt megcsókolta. – Eltűntél, mint szürke számár a

ködben. Tudom, tudom – és tiltóan felemelte a kezét –, hogy nem voltam benn, mikor elmentél, és tudom, hogy kerestél, mert egy finom angol úr udvariasan elköszön az orvosától, de a felvételi lapodon csak a címedet találtam meg, telefonszám nuku, és hát nem rohanhattalak meg váratlanul.

Demeter Anna most is kihívóan rövid köpenyt viselt, de Tom Allent most nem ez a kórház általános öltözködési szokásaival mérve nagyon szokatlan öltözék némította el, hanem a váratlan tegezés. Nem emlékezett rá, hogy egyszer is tegezték volna egymást, még fenn, az ügyeletes orvosi szobában sem, noha ott mindketten ittak, koccintva egy fél likőröspoháryi francia konyakkal.

– Nekem most rohannom kell – folytatta Demeter Anna –, de ha délután otthon vagy és nem zavarlak, elmegyek hozzád.

Sokkal tartózkodóbb civil öltözkében: oldalt kicsit felhasított szürke szoknyában, fegyelmezett, egyszínű, halványkék blúzában lépett be az ajtón. Tom Allen kicsit szorongva várta, maga sem tudta, miért, egy idegen jön hozzá, akit pár napja, a gyógyítás célszerű és ragyogóan tiszta börtönében már nem érzett idegennek, de most olyan volt, mintha először találkoznának, két ismeretlen.

– Mivel kínálhatlak? – kérdezte. – Brandy, whisky? Van egy üveg házilagos vörösborom is, biztos nagyon jó, hazakísért a kórházból.

Demeter Anna felnevetett: – Kórházi ápoló, vörösbarnak öltözve? Söröd nincs?

– De van – mondta Tom Allen szinte diadalmasan. Olimpia étellel, tejjel, vajjal rakta tele a hűtőszekrényét, az egyik polcra, mikor kinyitotta az ajtaját, két sörösüveg kupakja nézett szembe vele. Pedig Olimpia biztosan tudta, hogy nem sörivő.

Elővette az egyik sörösüveget, keresgált a konyhaszekrény felső részében, végül talált a hátsó sorban egy magas söröspoharat, házigazdája valamilyen maastrichti konferenciáról hozhatta, a karcsú, magas, üvegbordás pohár elején kereszt alakú címer büszkélkedett

GULPENER

Mestrtreechs

Aajt

s az első felírás alatt alig kivehető régi rajz, talán Rembrandt, a második alatt, vörös pajzsban, egy ötágú fehér csillag.

Kivitte a poharat, Demeter Anna kezébe nyomta. A lány megforgatta, nézegette.

– Ezt honnan szerezted?

– A házigazda trófeája. – Angol szokás szerint szinte a pohár szájába buktatta a sörösüveget, hogy ne csapjon fel magasan, csalókán, féktelenül a hab, a csábító semmi. Aztán kiment a konyhába, és hozott magának egy pohár *whisky-on-the-rocks*-ot, futólag most is elgyönyörködve az amerikai kifejezés játékos szertelenségén: whisky a sziklákon. A whisky tengere előnti a sziklákat.

De amikor leült, és mindketten ittak egy kortyot, megint feszültté vált.

– Minek köszönhetem a látogatásodat? – kérdezte óvatosan és tartózkodóan.

– Kíváncsi vagyok rád – mondta Demeter Anna mosolyogva.

– Hiszen mindent tudsz rólam. Ismered a vérképemet, a májfunkciós leleteket, a CT-vizsgálatot, tudod, hogy megműtöttek, tudod, hogy Angliában nevelkedtem, angol családban, hogy hazajöttem megkeresni a vér szerinti szüleim nyomát, tudod, hogy apámét megtaláltam, de anyámat nem sikerült kinyomoznom...

– De téged nem ismerlek – mondta Demeter Anna, és feléje nyújtotta az üres söröspoharat. Tom Allen most is óvatosan, hogy ne csapjon túl magasra a hab, teletöltötte. Magának is hozott még egy pohár whiskyt jéggel.

Ha utólag visszagondolt erre a délutánra, tulajdonképpen szégyenkeznie kellett volna, mert annyira szokatlan s hozzá nem illő szerepet játszott, egy színpadi komédiásét, aki vidám önéletrajzi történeteket adott elő a *whisky-on-the-rocks* színpadán.

– Akkor még az egyetemen dolgoztam, de meg nem tudnám mondani, miért raktak be abba a csapatba, amit kiküldtek Kubába egy konferenciára. A konferencia hosszú volt és unalmas. Aztán egyik este elvittek bennünket a TROPICANÁ-ba. Óriási étterem, mulatóhely, a színpadon énekesek, zenészek, aztán kis melltartóba és bikinibe öltözött testes, nagyon szép fekete és kreol nők táncoltak, aztán az egyiket a házigazdáink odahívták az asztalunkhoz, italt rendelték neki, no persze Cuba Librét, nagyon szép és csábító és kicsit izzadságszagú volt és attól még csábítóbb...

– És elvitted szobára? – kérdezte tündöklő mosollyal Demeter Anna.

– Kubában? Én? Egy gyáva angol egy szigorú Kubában? Aztán elvittek egy gyárba, ahol a kubai rumot csinálják, rozsdás, lerobbant épületek, *hell knows*, hogy is mondják, a fene tudja, franc tudja, szóval nem tudtam, milyen épületek, ott csinálták a kubai

rumot, aztán az igazgató szobájában, nagy, lerobbant szoba volt, körös-körül Fidel Castro posztterekkel, de a rum!

– Kíváncsi lennék rá, milyen vagy, mikor berúgsz. Tántorogsz, veszekedsz, énekelsz, nekirohansz a nőknek?

Tom Allen eltűnődött: – Biztos nem tántorgok, nem akarok verekedni, néha nagyon szeretnék nekirohanni a nőknek, de még sose tettem...

– Mielőtt nekem akarnál rohanni – mondta Demeter Anna, Tom Allen kiürült poharára mutatva –, elmegyek. Mikor kell levenned a tapaszt? Öt nap múlva? Majd eljövök és leveszem, látni akarom, hogy rendesen gyógyulsz-e.

Öt nap múlva Demeter Anna telefonált, hogy hatra ott van, de csak háromnegyed hétkor érkezett meg. – Ha van söröd, adhatsz egy pohárral – mondta, megitta a sört, azután betelerelte Tom Allent a fürdőszobába.

– Na nézzük – mondta, és óvatosan lehúzta a tapaszt a sebről. – Nagyon szépen begyógyult, de még két-három napig csak tusolj és ne áztasd magad a fürdőkádban. Most lemoslak, add a szivacsot.

Térdelve végigsimította a habfürdővel átitatott szivacsot Tom Allen derekán, csípején, ágyékán, nemi szervén, Tom Allen félszegen és feszengve érzékelte, ahogy a puha szivacs, olykor a női kéz végigsimít rajta, a teste kívül éppúgy nem reagált az ingerekre, mint néhány napja álmában, csak belül, a fantáziájában, a rejtőzködőbb, kiismerhetetlenebb belső szerkezetben.

– Ne szégyenkezz, orvos vagyok – mondta Demeter Anna. – Öltözz fel, aztán tölthetsz még egy kis sört.

Felöltözött, töltött, hozott magának egy pohár whiskyt és feltöltötte, most is óvatosan, hogy ne csapjon túl magasra a hab, Demeter Anna maastrichti poharát.

Utóbb rájött, hogy akkor már szerelmes volt Demeter Annába, de szembeülve a derűs mosollyal, a felhúzott lábakkal – Demeter Anna szokása szerint lerúgta a cipőjét és oldalt maga alá húzta a lábát, kilátszott a térde és a combjából egy félaraszny –, csak valami homályos, meghatározhatatlan örömet érzett.

– Én is kíváncsi vagyok rád – mondta. – Nem tudok rólad semmit. Illetve csak azt, hogy orvos vagy.

– És nő – mondta Demeter Anna nevetve.

– És nő – bólintott rá Tom Allen.

Demeter Anna úgy kezdte el, mintha önéletrajzot írna egy cég személyzeti osztályvezetőjének, szárazon, tárgyilagosan, kötelességtudóan. De hamar felengedett.

– Anyám harmadik házasságából születtem. Apám egy nagy textilipari cég főkönyvelője volt, öt éve szívinfarktusban meghalt. – Felnevetett. – De lehet, hogy anyámnak az már nem is a harmadik, hanem a negyedik házassága volt, talán maga sem tudja már, mert Alzheimer-kórja van, néha megkérdi tőlem, Mit is csinálsz, te, na, hogy is hívnak, persze, tudom, Juditnak, szóval mit csinálsz te, Juli, tudom, táncosnő vagy, ha legközelebb jössz, Anna, írd fel nekem valami köptetőt, nagyon fáj a mellem, és köhögök. Szóval így.

– Nála laksz?

– Nem. Apám a halála előtt vett nekem egy másfélszobás lakást, oda költöztünk be a férjemmel. Most a Mucival lakunk ott, nem mindig szeretek hazamenni, pedig Muci nagyon édes, belgyógyász kolléganő.

– Azt mondtad, férjhez mentél?

– Igen, de egy év után elváltam. Bedilizett. Énkörülöttem mindenki bedilizik. Talán én is bediliztem már.

Tom Allenben felmerült a gyanú, hogy Demeter Anna az elbűvölő derűjével valamilyen drámai szerepet játszik a közönségnek, most éppen neki vagy önmagának, hogy elmondhasson valamit, amit a derű eltakar. Vagy talán éppen azért, hogy mélyebb, árnyaltabb háttérrel adjon neki.

– Tudod, amikor reggel felébredek, még nem tudom, mit akarok aznap csinálni. Egy biztos, hogy a kórházban ott vagyok, amikor az ügyelet kezdődik, de másképp semmi sem biztos, attól függ, mit érzek abban a pillanatban, amikor odaérek valahová, moziba, hangversenyre, egy haverhoz, vagy csak fel a hegyre, az erdőbe. Néha úgy érzem, hogy szeretnék meghalni.

Az órájára nézett.

– Jaj, bocsáss meg, elígérkeztem egy barátnőmhöz bébiszitternek. Meghívták őket valami buliba, addig én vigyázok a gyerekekre. Rohanok, máris elkéstem. Pár nap múlva jelentkezem.

De nem jelentkezett tíz napig, Tom Allen habozott, hogy felhívja-e a kórházban – az

otthoni címét, telefonszámát nem tudta, nevét nem találta a telefonkönyvben. Kinn zuhogott a havas eső, korai üzenete a télnek, mikor hazaért a bevásárlásból és felakasztotta, csuklyájánál fogva, mert akasztó nem volt rajta, a háromnegyedes Marks & Spencer esőkabátját kinn a fogasra, a kabátból lassan csepegett a víz az előszoba kék-fehér kockás padlóburkoló lapjaira. Tulajdonképpen eszelősség volt kimennie négy napi remeteség után, éppen ilyen időben, és nem is igazán az kényszerítette rá, hogy kifogyóban volt az élelem, hanem valami meghatározhatatlan nyugtalanság, amit eleinte alázatosan és bűnbánóan a háromnapos tétlenség után, Görög doktor figyelmeztetésének tulajdonított. (Mozogjon, járjon sokat, Allen úr, nem akarok orvosi bölcsességeket mondani, csak azt az általános tanácsot, hogy egy testnek, amely elvesztette a szerkezete egy részét, át kell rendeződnie. Mintha nem vesztette volna el a fél veséjét, vagy ha nagyon romantikusan akar fogalmazni, mintha nem vesztette volna el a fél lábát, karját. Úgy értem, lelkiileg.)

Lelkiileg talán nem vesztettem el a fél lábamat, gondolta, mikor végre elrakott mindent a nagy bevásárlózacskóból. Indulóban még elszántan úgy érezte, átmegy a park túloldalára és beül az étterembe, de a szélfúttá havas esőben örült, hogy hazaérkezett. Fájt a műtét helye, leült az egyik karosszékbe és nézte a szürke tájat. A telefon üzenetrögzítője nem villogott, noha halványan remélte, hogy Demeter Anna talán felhívta, míg a kis boltban a Heinecken sörök, Gordon's Gin és Black and White whiskys üvegek, a Wolf Crackings és az Alisa töltött olajbogyó *mézék* közt válogatott, mintegy Demeter Annának, de végül is, a kezdeti reményteli bevásárlást lehangoltan két üveg sörre meg egy üveg whiskyre szűkítette le a tejek, sajtok, konzervek napi kényszere közé.

De arra azért ez az esőáztatta bevásárlás jó volt, hogy összeszedje magát és ezután mindennap kimenjen, átsétáljon a parkon, esetleg beüljön az étterembe, vagy olykor vegyen egy zsírtól csöpögő magyaros hamburgert és a zsíros papírszalvétába fogva megegye a csaknem levéltelen fák alatt. Szerencséjére az idő megjavult. Megszámolta, hány lépés egyenesen keresztülvágni a parkon, hány lépés, ha körbe megkerüli, mondjuk öt lépés két méter és mindennap másfél kilométert kell megtennem, hogy a testem, ahogy Görög doktor mondta, átrendeződjön. Reggelenként hajlongott, tornászott is kicsit, a műtét helye még fájt, de már nem mindig és nem olyan nagyon. Olimpia

kétszer is felhívta, hogy ebédeljenek együtt, de ő, a maga számára is szokatlanul, nyersen és őszintén azt mondta, hogy nem vágyik emberi társaságra, másnak talán nem merte volna ezt ilyen őszintén megmondani, de Olimpia csak annyit mondott: – Értem, de azért majd hívlak.

Borít egyszer, némi whisky hatása alatt megpróbálta felhívni, de nem felelt a telefonja. Csalódottan, de furcsa mód némileg megkönnyebbülten tette le a kagylót.

Már le is mondott róla, hogy Demeter Annát újra látja, mikor tíz nap múlva megszólalt délután a telefonja.

– Elmennék hozzád ma délután olyan hat óra körül, ha ráérsz.

Hat óra után érkezett meg, s Tom Allen az elkövetkező napokban megtanulta, hogy Demeter Anna mindig késik egy-két órát, néha a megbeszélt időpont után egy-két órával felhívja, hogy sajnos nem jöhet, lerobbant a kocsija, el kell mennie egy barátnőjéhez, de megesett, hogy odaszólt telefonon, hogy jöjjön, és két percen belül már ott is volt.

– Innen a ház elől hívtalak mobilon – mondta nevetve, mikor szokása szerint cipőjét lerúgva, oldalt maga alá húzva a lábát leült a fotelba, és Tom Allen fél combjáig a szoknyája alá látott.

– Néha én is szeretnék felhívni, de azt mondtad, a kórházban magánhívást nem kapcsolnak, az otthoni számodat meg nem tudom. Kerestem a telefonkönyvben, de ott nincs Demeter Anna.

– Muci nevén van a telefon – mondta derűs mosollyal Demeter Anna, de nem mondta meg sem Muci igazi nevét, sem a telefonszámát. – Majd én hívlak.

– Mért váltál el a férjedtől? Múltkor azt mondtad, hogy bedilizett.

– Tisztára bedilizett – mondta Demeter Anna, és felnevetett. – Egyik reggel nyolc körül várt, de nekem még mindenféle elintéznivalóm volt, csak tizenegyre értem haza, lusta voltam elővenni a kulcsot, csengettem, mert úgy gondoltam, otthon van és írja a disszertációját, odajött az ajtóhoz, a kezében festékszóró spray-vel, te bűdös kurva, ordította, hol kurválkodtál, és rám fröcskölte a piros festéket, még jó, hogy el tudtam húzni a fejemet, így is csupa piros lett a nyakam, a fülcimpám, a vállam, estig tisztogattam mindenféle szerekkel, de még másnap is megkérdezték a kórházban, mi van, te nem a szádát, hanem a füledet rúzsosod? Aztán Barnát – mármint a férjemet –

bevitték a diliházba, most is ott írja a disszertációját. És persze elváltunk. Akkor már nem bántam. Minden pénteken le kellett feküdnöm vele, és megjátszottam, hogy elélvezek, de nem élveztem el soha.

– És volt közben szeretőd? – kérdezte Tom Allen csaknem féltékenyen.

– Én hűséges vagyok, és nem hazudok – mondta Demeter Anna, s még jobban maga alá húzta a lábát, a szoknya hasitéka a combja közepéig felnyílt. – A válásom után nem sokkal találkoztam a kedvesemmel. Már több mint négy éve. Elektromérnök Szolnokon, családja van, gyerekei, nem akar elválni. Havonta egyszer én megyek le hozzá, és szállodában alszunk vagy valamelyik haverja lakásán, ha a haver éppen nincs otthon, havonta egyszer meg ő jön fel, és akkor itt is szállodában alszunk.

– És neked elég, ha havonta csak kétszer vagy együtt a kedveseddel?

– Nekem elég. – Ahogy ott ült, maga alá húzott lábbal, mint mindig, áradt belőle az erotika, a csábítás, nemcsak a testtartásából, a combközépig felhasított szoknyából, a hosszú combokból, hanem az arcából, a kicsit elrajzolt széles ajkú száj mosolyából. – Én nagyon nehezen élvezek el, még a kedvesemmel is. Két hete jöttem tőle haza kocsin kora reggel, és boldog voltam, de nem élveztem el, és a kocsiban fél kezemmel magamhoz nyúltam és vezettem, és közben énekeltem, de aztán elélveztem, és akkor ki kellett állnom egy parkolóba, mert ha elélvezek, mindig sírva fakadok, és maszturbálva és énekelve lehet vezetni, de sírva és reszketve nem lehet.

Tom Allen, a történettől és talán a két whiskytől is feltöltődve, hosszan szájon csókolta Demeter Annát, és érezte, hogy a vágy már nemcsak belül önti el, hanem, először a műtétje óta, a teste is jelzi. Demeter Anna inkább eltúrte, mint visszaadta a csókot, és Tom Allen szégyenkezve mentegetőzött, mikor a lány két nap múlva újra eljött hozzá.

– Ne haragudj a múltkoriért, de amíg itt ültél, annyira szerettem volna végigsimogatni a combodat, de annyira azért nem voltam részeg.

– Megsimogathatod a combodat is – mondta Demeter Anna, de csak az ágyéka tövéig engedte Tom Allen kezét.

Három nap múlva, mikor újra feljött, már hosszan csókolóztak, de a kezét még mindig csak a combja tövéig engedte felfutni.

Azután eltűnt egy hétre. Micsoda zseniálisan édes kurva, gondolta Tom Allen szóródottan, mert bármennyire is igyekezett az olvasmányaira koncentrálni, a sportolók,

az Északi-sark kutatók és büntetőszázadok fegyelmével végigcsinálni a mindennapok kiszabott sétáit, olykor, kisebb távokon futott is, hogy önmagának bizonyítsa, ha nem is a teljes testi jóllétét, legalább az akaraterejét, állandóan azt remélte, hogy megszólal a telefon és Demeter Anna jelentkezik vagy mire hazajön, villog az üzenetrögzítő kis piros lámpája, megnyomja a gombot, és Demeter Anna azt mondja, a gépién személytelenített, enyhén zúgó mikrofonhangon, hogy ma este felmegyek hozzád ötkor.

– Megint eltűntél – mondta, mikor Demeter Anna végre ott ült a karosszékekben, maga alá húzva a lábát, apránként kortyolgatva a sört a maastrichti söröspohárból.

Előtte úgy csókolta száján, mint eddig is, hosszan és odaadóan, de Tom Allen most megpróbálta végigsimítani a testét.

– Feljött a kedvesem. Óra vártam.

– És addig kirúgtátok Mucit a lakásból? – kérdezte Tom Allen fanyarul.

Demeter Anna nevetett.

– Csak nem képzeled. Kivett egy szobát a Gellért Szállóban, felmentem hozzá, szeretkeztünk, de nem élveztem el, aztán elmentünk ebédelni a Búsuló Juhászba, már nagyon éhes voltam, két napja nem ettem rendesen, csodálatos ebédet rendelt a kedvesem, előételnek füstölt lazacot, pirítós kenyérszeleteken, mellette kis citromgerezdekkel, aztán narancsos kacsasültet és a legvégén francia csokoládékrémet, azután visszamentünk a szállodába, megint szeretkeztünk, de most sem tudtam elélni, este elmentünk egy Beethoven-koncertre a Zeneakadémiára, imádom Beethovent, utána egy görög étterembe, már nem voltam igazán éhes, visszamentünk a szállodába, megint szeretkeztünk, de most sem tudtam elélni, és reggel, amikor felébredtem, már fáj a hastájékom attól, hogy nem tudtam elélni, és arra gondoltam, hogy most mindjárt idejövök hozzád, de aztán csak magamhoz nyúltam és sírtam a fürdőszobában.

Tom Allen szinte bénultan hallgatta. Ennyire kiszolgáltatottnak és védtelennek még sohasem érezte magát, ha volna bennem valamennyi bátorság, akkor felállnék, letépném róla a ruhát és szeretkeznék vele, vagy felemelném a székből, abból az édes, lába-maga-alá-húzott pozícióból, ráüvöltenék, hogy vedd fel a cipődet *and fuck off*, hogy is mondják, menj a picsába. Ilyen szenvedélyes durvaság vágya eddig igazából sohase kísértette meg, illetve, jutott eszébe hirtelen, egyszer, mikor egy egyetemi mulatságon

Laurie hosszú időre eltűnt egyik évfolyamtársukkal az oxfordi college szobáinak útvesztőiben. Beleszerettem Demeter Annába, gondolta most is csaknem gyűlölettől eltelve. A vágy, ami életem során ahhoz a néhány nőhöz húzott, aki elfogadott, mindig boldogan alázatos és eksztatikusan egyszerű volt.

– Mennem kell – mondta Demeter Anna –, ma este ügyeletes vagyok. Holnapután a kórházból idejövök hozzád.

Lekísérte az utcai kapuig, a lány a kapuban visszafordult, és nagyon hosszan szájon csókolta. Még fel sem ért a lakáshoz, megszólalt a kapucsengő, és Demeter Anna hangját hallotta a mikrofonban: – Gyere le, segíts.

Lement, ott állt a kapu előtt Demeter Anna, tehetetlenül.

– Beszorították a kocsimat – mondta.

A kocsí a lejtős utcán állt, első lökhárítójával mintegy húsz centire az előtte parkoló Suzukitól, s hátulról csaknem fenyegetően karnyújtásnyira ráállt egy BMW.

– Nem tudom kihozni – mondta Demeter Anna, szinte derűsen.

Tom Allen körüljárta a kocsit.

– Na, ülj be.

Beült a másik oldalról, bal kézzel megfogta a kéziféket.

– Most indítsd be a motort, lenyomott kuplunggal, kapcsold, hogy is mondják magyarul, rükvercbe, pergesd fel a motort, de csak akkor engedd fel a kuplungot apránként, mikor szólok.

– Próbáltam, de nincs bennem elég erő, hogy a kéziféket megtartsam. Ehhez férfierő kell.

Tom Allen most már nem is figyelt igazán Demeter Annára, csak a kézifékre, a gombját benyomta, a kart lassan engedte le: – Adj sok gázt. Lassan, nagyon lassan engedd fel a kuplungot. Lassabban, most jó –, és miközben apránként leengedte a kéziféket, hátranézett. A BMW szinte fölébe tornyosult a kis Suzukinak. – Most kapcsolj üresbe, fordítsd a kormányt balra, kapcsolj egyesbe, lassan, nagyon lassan engedd fel a kuplungot.

Nézte, ahogy a kocsí elindul, Demeter Anna búcsúzóul felemeli a fél karját, anélkül hogy hátranézne. Nagyon kedvetlenül visszament a lakásába. Lehet, hogy nélkülem is ki tudta volna hozni a kocsit, de meg akart ajándékozni egy sikerélménnyel. Férfierő!

Arra gondoltam, hogy most mindjárt idejövök hozzád, de aztán csak magamhoz nyúltam és sírtam a fürdőszobában...

Kiszolgáltatottnak és gyermekesen együgyűnek érezte magát. Nem volt kedve semmihez, csak másnap ment le a parkba, a megszabott gyalogtúrára, de most nem futott, néha megállt a most már nagyon őszi, csaknem levéltelen fák alatt, ebben is közhely vagyok, hülye férfi késő őszi fák alatt, minden költő verset ír erről, mert a költők is hülye férfiak, de hirtelenjében egyetlen vers sem jutott eszébe, Keats, Shelley, ja igen, *und wird in den Alleen hin und her unruhig wandern, wenn die Blätter treiben*,⁶ ki is ez, Rilke? Legalább verset csinál magából.

Béna kedvetlensége akkor sem múlt el, amikor Demeter Anna két nap múlva telefonált, hogy fél óra múlva ott van, és egy óra múlva meg is érkezett. Sugárzóan, derűsen, hosszan szájon csókolta Tom Allent, nekiszorította a testét a testének, azután leült a megszokott karosszékébe, lerúgta a cipőjét és maga alá húzta a lábát.

– Most nem sört kérek – mondta –, hanem gint és tonicot, ha van a háznál.

A poháron át nézte Tom Allent.

– Haragszol rám, hogy akkor reggel nem jöttem hozzád?

– Nem, dehogyis. Miért is jöttél volna?

Most is szerepet játszott. Az udvarias, a tartózkodó, talán kicsit sértődött beszélgetőtárs szerepét, de ezt a szerepet valamilyen belső, óvatos, dermedt védekezés is igazolja.

Demeter Anna felállt, letette a poharát, odajött hozzá, beállt a két térde közé, szoknyája éppen kettejük térdéig ért, lehajolt és hosszan szájon csókolta.

– Simogass meg – mondta.

Tom Allen kiszolgáltatottan és boldogan felfuttatta a kezét Demeter Anna combján, és a lány most hagyta, hogy ujjai felfussanak az ágyéig.

A lassú, hosszan tartó szeretkezés csúcspontján Demeter Anna felsikoltott, azután elfordult és háttal, csaknem foetális pózban zokogni kezdett, a teste a combjától a

⁶ ...s a ligetben bolyg, valakit keres / mikor a lombok őszi tánca járja. (Komlós Aladár fordítása)

válláig görcsösebben remegett, mint a szeretkezés végén.

Később újra szeretkeztek, Demeter Anna a csúcspont után megint csecsemőpozícióba húzta magát és zokogott, és Tom Allen bizonytalanul, szorongva, nagyon óvatosan simogatta a csípejét. Nem volt benne biztos, hogy ez a sírás valóságos, lehet, hogy csak szerep, ajándék neki, Demeter Anna jelezni akarja, hogy milyen jó volt vele szeretkezni, hogy valóságos csúcspontjára jutott a gyönyörnek.

Még akkor is újra és újra eltűnődött rajta, mikor a lány már elment: nem tartotta magát különleges és nagyon tapasztalt szeretőnek, de hát ha Demeter Anna megjátszotta is, azért játszotta meg, hogy örömet szerezzen neki, hogy megtartsa vagy talán nem csak tettette a gyönyört, és az egészet annak köszönheti, hogy a fájó műtési heg miatt is nagyon lassan, gyengéden és óvatosan szerette. Az első mestere, Molly is mindig azt mondta ölekezés közben, *Just do it very slowly, gently, gently, don't hurry.*

Általában csaknem büszke volt örökös szkepszisére, kétkedő önbizalomhiányára, most úgy érezte, jobb volna, ha akár öncsalással is képes lenne átadni magát a boldogságnak.

Demeter Anna három nap múlva jött fel újra, de már nem utólagos sírással jelezte, őszintén vagy kedvesen és álnokul a gyönyörét, hanem az ölelés csúcspontján, kis sikolyokkal, remegésekkel, utána pár percig ernyedten feküdt Tom Allen mellett, éppen csak érintve testével a testét, majd a könyökére támaszkodott és édesen rámosolygott.

Soha többé nem fakadt sírva, nem húzódott össze a foetus önvédelmi pozitúrájába ölekezés után. Néha a fürdőszobába menet megállt a hálószoatükör előtt, hátat fordítva Tom Allennek nézte magát, és azt kérdezte:

– Elég szép vagyok neked? Nem túl kicsi a mellem?

Tom Allen elképzelni sem tudta volna, hogy nagyobb legyen a melle, akkor az már valaki más lett volna, a hatalmas, barna mellbimbókat – ilyeneket soha senkin sem látott – el sem tudta volna képzelni máson, mint Demeter Anna kicsi mellén.

Máskor felállt és azt mondta – Hozok neked whiskyt és magamnak egy kis sört –, menet közben megállt a tükör előtt, végigsimította a derekát, és azt kérdezte:

– Nem vagyok túl sovány? Kilátszanak a bordáim?

Tom Allen felkönyökölt az ágyon.

– Ne hagyd magad elhülyíteni a művészettörténettől – mondta derűsen. – A milói

Vénusztól meg a meztelen Mayától. A sok nagy seggű, nagy fenekű nőtől, Rubenstől, Goyától. Vagy a Playboytól. Ez mind csak divat. Nekem te vagy a milói Vénusz.

Amit nem mondott neki soha, maga sem tudta, miért, a csodálkozó, értetlen öröm volt, amivel a lány fenekén szinte mértánian arányos két pirosuló pontot nézte, ha Demeter Anna a hasára feküdt. Sejtelve sem volt róla, mi hozta létre őket, tűszúrás nem lehetett, mert állandó volt, valami titkos jel, és ő egy simítással magáévá teszi nemcsak Demeter Anna két gyönyörűségesen domború fenékhajlatát, hanem a titkos jeleket is.

Mindig telefonált.

– Egy óra múlva ott vagyok nálad –, és megérkezett két óra múlva. – Itt vagyok a kapu előtt, feljöhetek? – Vagy mint korábban is kimentette magát valami homályos, csaknem képtelen magyarázattal. – Nekiütköztem egy kocsinak. Tegnap már mondtam neked, most itt vagyok az Örs vezér téren, ki kell tölteni a papírokat –, és Tom Allen tűnődve letette a kagylót, nem értette, hogy egy tegnapi kis budai karambol miatt miért kell ma este nyolckor kitölteni a papírokat az Örs vezér téren, de Demeter Anna másnap délután derűtől sugározva jött, és az első fél pohár sör után beékelte magát a kedvetlenül ülő Tom Allen két térde közé, és azt mondta: – Simogass meg –, és megfogta Tom Allen kezét és fellevezte a szoknyája alatt a harisnyáján, és a harisnya fölött nemcsak a combja, hanem az ágyéka is meztelen volt.

Bár a magányt mind kevésbé érezte nyomasztónak – talán mert a világ mostanában nekem Demeter Anna, felöltözve és levetkezve, a telefonjaival, a váratlan megjelenéseivel, a váratlan lemondásaival –, a karácsonyt mégis magára hagyottan élte át. Demeter Anna előre megmondta, hogy nem tud jönni, mert Szenteste az anyjához kell mennie s utána ügyeletbe, csak karácsony másnapján jön. – Boxing Day, ha jól tudom, akkor ti angolok bokszoltok? – kérdezte. – Nem, a box itt dobozt jelent, egy dobozba rakjuk adományainkat a szegényeknek. – Neki a Szenteste volt lényegében ismeretlen, a család meghitt összejövedele, ők az ünnepséget Mummál és Daddal karácsony napján tartották, társaságiban, meghívtak néhány magányos barátot, özvegyet, aggszüzet, Mum csodálatos, gesztenyével töltött pulykát csinált, a pulyka barnára sült bőrrel, testesen és derűt sugározva került a tálalóasztalra, Dad felállt, kezébe vette a hatalmas, borotvaélesre köszörült szeletelőkést, és nagyon vékony szeleteket vágott, egy gazdag ország bölcs önmegtartóztatása vagy fukarsága, gondolta

mindig Tom Allen, mikor a tányérokba gondosan átcsúsztatott vékony szeleteket nézte, az asztalon kenyérmártás, majd később jött a *Christmas pudding*, a kigőzölt tortaféle, amelyet, különféle mazsolákkal, dióval, narancshéjdarabkákkal Mum már egy-két hónappal a karácsonyi ünnepségek előtt elkészített.

Karácsony előestéjén feljött hozzá néhány percre Olimpia, szépen becsomagolva átadott egy könyvet. Tom Allen csak másnap bontotta ki a gyönyörű karácsonyi papírba csomagolt nagy Schiele-albumot, s amikor kinyitotta, a magukat kitáró nőket nézve eltűnődött, hogy Olimpia tud-e valamit róla, amit ő maga is éppen csak kezd megtudni.

Meghatódva, zavarba ejtve Olimpia figyelmességétől, eszébe jutott, hogy pár napja vette meg a legújabb, testes, sötétkék magyar-angol, angol–magyar szótár két kötetét. Mintha így tervezte volna, felemelte a két kötetet a polc aljáról, átnyújtotta, és azt mondta: – Ne haragudj, én nem tudok szépen becsomagolni semmit, magamat sem, de ezt vettem neked.

Olimpia megemelte a két nehéz kötetet. – Másfél mázsa. Nagyon szépen köszönöm, és ne törődj a csomagolással.

Mikor elment, mint mindig, most is szájon csókolta. – Vigyázz – mondta. Olimpia tud Demeter Annáról, gondolta Tom Allen, mikor, lesegítve a két kötetet a lány kocsijához, visszament a lakásába. Azért kaptam Schiele meztelen nőit. És tudta, hogy az én karácsonyi ajándékom nem azért nem volt becsomagolva, mert ügyetlen és rendetlen vagyok, hanem mert eszembe sem jutott, hogy ajándékot vegyek neki, hogy egyáltalán látni fogom, és felkaptam az első tárgyat, ami kezem ügyébe akadt, felkaphattam volna egy Coca-Colás dobozt vagy Dad arany karóráját, nem volt más mentségem, csak a bűntudat.

Demeter Annát már szépen becsomagolt ajándékkal várta. A lány, szokása szerint megkésve érkezett, szokása szerint maga alá húzott lábakkal leült, és azt mondta:

– Hiányoztál. Hozz egy pohár sört.

Tom Allen lassan, óvatosan teletöltötte a maastrichti poharat, azután, mielőtt leült volna, felvette az íróasztalról a szépen becsomagolt szögletes kis dobozt és átadta.

– Nem túl fantáziadús karácsonyi ajándék – mondta.

Demeter Anna kibontotta a csomagot, nézte a CD-k dobozát:

– Beethoven, Piano Sonatas 1–5. – Felnézett. – Köszönöm, imádom Beethovent. De

mintha ezt már mondtam volna neked egyszer régen. Én egy figyelmetlen dög vagyok, nem hoztam neked más karácsonyi ajándékot, csak magamat. Most ne mondd, hogy neked ez is elég ajándék, el is várom tőled, hogy szép ajándéknak találj, még mielőtt kicsomagolnál, de utálom a karácsonyt, és hülye kényszernek tartom a karácsonyi ajándékokat. Kérek még egy kis sört. Szenteste, mint mindig, elmentünk anyuhoz, vettünk neki közösen egy nagy ajándékot, egy új televíziót, Felicián, most mondd meg, honnan halászta elő anya ezt az esztelen nevet, Korcsmáros Felicián, szóval Felicián, a féltestvérem jött a feleségével, a Mártival meg Emesével, a kislányával, az a gyerek...

Korcsmáros Felicián. De hát a Korcsmáros nem túl ritka név, gondolta Tom Allen.

– Szóval jött a féltestvérem, a Felicián, baromi helyes, magas, erős fiú, biztonsági őr egy bankban, anya jobb formában volt a szokásosnál, bár minden évben mindig halkocsonyát csinál karácsony estére, és én utálom a halat, félek a szálkától, de anya tartja magát ahhoz, hogy Szenteste nem szabad főzni, és most jobb formában volt, mint tavaly, még a beigli is maga csinálta, amikor főz, mindig ott lóg a szájában a cigaretta. Szóval vettünk Feliciánnal közösen egy jó televíziót, mert a régin már olyan volt a kép, mintha ködben vették volna fel. Lement a karácsony este, tulajdonképpen évente csak kétszer-háromszor ugrunk fel anyához, karácsony este meg a születésnapján, meg néha, ha eszünkbe jut, anya nem is igazán örül nekünk, ha tudja, hogy jövünk, kilóg az ablakon, nézi az utcán, hogy látja-e a kocsinkat, aztán alig várja, hogy elmenjünk. Most jó formában volt, csak egyszer nevezett Julinak és kérdezte meg, hol táncolok, furcsán működik ez az Alzheimer-kór. Mielőtt eljöttünk volna, mondtam neki, hogy Újév délután meglátogatjuk azzal a férfival, akihez férjhez akarok menni. – Hosszabb szünetet tartott, nézte Tom Allent. – Veled – tette hozzá. – Vagy nem akarsz feleségül venni?

Tom Allen lélegzetelakadva nézte a lányt. Eddig soha szóba sem került közöttük a házasság.

– De igen – mondta. Demeter Anna felállt és benyomta két térdét a térdei közé.

– Akkor most hozz egy pohár gin-tonicot, mielőtt levetkőzőm.

Az idő karácsony és újév között egyre zordabbra fordult, havazott, olvadt, újra fagyott, be kellett mennie a városba, hogy vízhatlan, vastag, ormótlan műanyag félcsizmát vegyen a napi gyaloglásaihoz.

Új év napján déltájban lement, szerencsére a szállodával szemben a virágbódé nyitva

volt, vett egy kis cserép rózsaszín-piros virágokkal borított azaleát. Mikor Demeter Anna, csak pár perc késéssel, felszólt a mobilján, hogy a kapu előtt várja, óvatosan lelépkedett a kerti lépcsőkön, kezében a selyempapírba csomagolt cseréppel.

– Az mi? – kérdezte a lány.

– Vettem anyádnak egy kicsi cserép virágot.

– Hagyd a kocsiban. Anya vagy tíz év óta semmi élőt nem tűr meg a lakásában. Sem cserepes virágot, sem vágott virágot. Vettünk már neki kanárit, egyszer egy helyes kis tacsit, mind a kettőt még aznap elajándékozta. Neki semmi nem kell, aminek ételt, italt, vizet kell adni, amivel foglalkoznia kell, amiért folyvást aggódik, annyira, hogy még olvasni vagy televíziót nézni sem tud, mert hirtelen az jut az eszébe, lecseréltem-e a vizet a rózsán, kapott-e a kanári magot, a kutyát elütheti az utcán egy autó vagy tavasszal tele lesz kullanccsal. Persze ezt most már nem tudja ilyen világosan elmondani, de pár éve, mikor a kutyát vettük neki, elmagyarázta. Már a saját életével is nehezen tud együtt élni.

Lassan vezetett a síkos úton, a külvárosi utcában, ahová megérkeztek, a háromemeletes társasház elé, vastag, lucskos, keréknyomgyötörte hó fedte az úttestet.

Demeter néni, vagy ahogy a lány instrukciói szerint szólítania kellett, Ilona néni már szemlátomást várta őket, sovány, középtermetű öregasszony, sötétbarna kosztümben, fehér blúzban, kettéválasztott ősz haja kissé visszahajlott a nyaka felett. Tom Allen szóródottabb, szétesettebb öregasszonyra számított.

– Gyertek be, Juditkám, akarom mondani, Anna, csináltam nektek kolozsvári káposztát – mondta, és meg sem várva a választ, bevezette őket a kis nappali szobába, ahol már szépen meg volt terítve, szalvétagyűrűkben igazi szalvéták. Tom Allen felvette az egyik, sötétre öregedett ezüstbevonatú gyűrűt, mintha egy kígyószerű dísz futott volna végig rajta, azután bejött Ilona néni egy nagy fazékkal, mielőtt letette volna a sublódra, a lánya felugrott és alácsúsztatott egy tálcát.

– Mindig ezt főzöm új év napján – mondta Ilona néni –, hogy is mondják, milyen káposzta, ja igen, kolozsvári töltött káposzta.

Az étel csodálatos volt, bár Tom Allen ízlésének egy kicsit nehéz. Ilona néni alig egy merítőkanálnyit rakott a maga tányérjába.

– Maga, na hogy is hívják...

– Tom Allen – vágott közbe a lánya.

– Maga svéd, de beszél magyarul. Tom, az magyarul...

– Tamás – mondta kicsit türelmetlenül Demeter Anna. – És nem svéd, hanem angol, de a szülei magyarok voltak.

– Tamás – mondta Ilona néni eltűnődve. – Ismertem egy Tamást.

Demeter Anna egy sóhajjal Tom Allenre nézett.

– Tudod, anyu, azért jött haza, hogy megtalálja a szüleit, akiket nem ismert. És ő lesz a férjem.

– Tamás – mondta újra Ilona néni, és letette a kanalát.

– Az apja meghalt, de megtalálta a helyet, ahol született, valahol, valami Kondorpuszta nevű helyen...

Ilona néni felállt, fellökte a tányérját, a töltött káposzta kifolyt a terítőre és lassan csepegett le a szőnyegre.

– Kondorpuszta. Tamás – dadogta. – Kondorpuszta. Tamás. Börönd... Börönd Tamás... – Elhallgatott, a falat nézte. – Berendi Tamás. Nem a férjed, a testvéred.

Bizonytalanul tántorogva átment a másik szobába. Szótlanul vártak, szinte dermedten. Azután Demeter Anna felállt, bement hozzá. Sokáig benn volt. – Lefeküdt és elaludt – mondta. – Alszik. Nem elájult, nincsenek szívritmuszavarai, fekszik és igazán alszik.

– Ugye, csak azt mondtuk, hogy Tamás? Azt nem, hogy Berendi – kérdezte tehetetlenül Tom Allen.

Visszafele Demeter Anna nagyon óvatosan vezetett. Borzongva, a kabátot összehúzza magukon mentek fel Tom Allen lakásába.

– Van valami magyar anyakönyvi kivonatod? – kérdezte a lány. Tom Allen elővette az íróasztal fiókjából a keményfedelű kék kis irattartót és kiemelte belőle a megsárgult anyakönyvi kivonatát. Demeter Anna nézte, aztán kihalászta a retiküljéből a személyi igazolványát.

– Anyja neve – és mutatta mind a kettőt Tom Allennek – Karl Mayer Ilona. – Lecsapta a keresztlevelet és a személyi igazolványt az asztalra. – Nem érdekel. Akkor is gyereket akarok tőled – mondta, és egy pillanat alatt levetkőzött. – Vetkőzz már – szólt rá Tom Allenre és lerángatta róla a zakót, kigombolta az ingét, kinyitotta az övcsatját. – Gyereket akarok tőled.

Tom Allen így még sohasem szeretkezett. Az ölelés csúcspontján úgy érezte, hogy a vad mozgásával, a testsúlyával, a hímtagjával meg akarja ölni Demeter Annát, és maga is bele akar halni az ölelésbe. Demeter Anna, aki máskor apró nyögésekkel és sóhajokkal jelezte gyönyörét, most hosszan, hangosan sikoltzott: – Jaj! Még! Még!

Később, mielőtt újra szeretkeztek volna, már gyöngédebben, a lány felkönyökölt, és azt mondta:

– A világ legcsudálatosabb gyereke lesz, vagy egy mongol idióta.

Végigszeretkezték az éjszakát, mint eddig még soha, és elmenőben Demeter Anna visszaszólt az ajtóból.

– Majd hívlak.

De nem hívta többé. Tom Allen várta a hívását egy héten át, azután, a tilalom ellenére, telefonált a kórházba.

– Sajnos magánhívást nem kapcsolhatok – mondta a kórház központosa.

– De benn van Demeter doktornő? – kérdezte szorongva Tom Allen.

– Tessék várni – mondta a központos nő. A telefon néma volt egy darabig, azután újra megszólalt a központos. – Igen, kérem, benn van, de magánbeszélgetést sajnos nem kapcsolhatok.

Kinn még mindig szürke volt az ég, havazott, olvadt, azután éjszakánként megdermesztette az égi mocskot a fagy. Tom Allen, mint mindennap, most is beöltözött a vaskos, bélelt csizmájába és elindult napi sétájára, bár eszébe jutott, hogy hátha épp most telefonál Demeter Anna, de fegyelmezetten felvette az anorákját, a bojtos sísapkáját. Az úttesten magas, koszos hókupacok álltak a járda szélén, ahová az úttisztító gépek tolták őket. Elnézett jobbra, nem jött semmi, kilépett két hókupac között, balról hangosan felcsikordult egy kocsí fékje, az első lökhárító belevágta az egyik hókupacba, a kocsí, az út felé kifarolva megállt, a vezetőülés ajtaján kilépett egy férfi, és ráordított:

– Te állat, miért nem nézel körül, mielőtt az úttestre lépsz?

Tom Allen félig ülő helyzetben a hókupacon feküdt, a nadrágja kiszakadt, kilátszott a meztelen térde, nagyon fájt, de úgy látta, nem vérzik.

– Körülnéztem – mondta bocsánatkérően, és kinyújtotta jobb felé a karját.

A jól öltözött fiatal férfi megint ráordított, nyilván rémületében.

– Te barom, itt jobbra hajts van, ez nem Anglia.

A KÖSZÖNET SZAVAI

Hadd mondjak itt köszönetet mindazoknak, akik meséltek, akik az élet különböző területein eligazítottak, tévedéseimet kijavították, tudatlanságom buktatóit elegyengették. Ha maradt hiba a regényben, az a szerző vétke.

A sorban az első a feleségem, *Elizabeth*, aki nemcsak tájékozódni segített és tévedéseimet javítgatta, hanem türelemmel elviselte az önbizalomvesztés és a kétség morózus, depressziós hangulatait.

És a többiek:

Bodóczky Caroline, Borcsányi Judit, Darnay Erika, Darnay László, Erki Edit, Fekete Tamás, Horváth Juli, Rácz Edit.

Külön köszönetet mondok a Ligetvölgyi kórháznak, a kórház orvosainak, asszisztenseinek, ápolóinak, itt és most nem mint hajdani beteg, hanem azért a türelemért, amivel idejüket nem kímélve elmagyarázták a regényírónak egy műtét körülményeit és részleteit. Sem őket, sem a kórházat nem nevezem meg, mert a helyszín is, a gyógyítók is ihletőként szolgáltak csupán, a regénybeli leírás eltér a valóságtól.

Legvégül köszönöm *Csomor Mártonné*-nak, *Margó*-nak, hogy, mint évek óta annyiszor, rettenetesen agyonjavított, összefirkált kéziratomból olvasható szöveget teremtett.